

SOUHRNNÝ REJSTŘÍK

Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ve věcech trestních 1962–2010

ANTONÍN DRAŠTÍK – KAREL HASCH

Wolters Kluwer
Česká republika

Souhrnný rejstřík

**Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek
Nejvyššího soudu
ve věcech trestních**

SOUHRNNÝ REJSTŘÍK

SBÍRKY SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK NEJVYŠŠÍHO SOUDU VE VĚCECH TRESTNÍCH

1962–2010

Antonín Drašík – Karel Hasch

Wolters Kluwer
Česká republika

2011

Vzor citace: Drašík, A.; Hasch, K. Souhrnný rejstřík Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ve věcech trestních 1962–2010.
Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., s. 734.

Souhrnný rejstřík k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech trestních uveřejněným ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (dříve ve Sbírce rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR a Sbírce soudních rozhodnutí) v letech 1962–2010 sestavili a redigovali JUDr. Antonín Drašík a JUDr. Karel Hasch, soudci Nejvyššího soudu ČR.

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011

ISBN: 978-80-7357-696-7

Významným prostředkem pro zajišťování jednotné zákonnosti v rozhodování soudů v České republice je i Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, kterou vydává Nejvyšší soud České republiky. Od roku 2002 se tak děje na základě přímého zákonného zmocnění. Podle § 24 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů Nejvyšší soud vydává Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, ve které se v zájmu jednotného rozhodování soudů uveřejňují stanoviska Nejvyššího soudu zaujatá kolegií nebo plénem a vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu a ostatních soudů.

Tato kniha je již čtvrtým vydáním souhrnného rejstříku soudních rozhodnutí a stanovisek ve věcech trestních od vydání trestního zákona č. 140/1961 Sb. a trestního řádu č. 141/1961 Sb. Zahrnuje právní věty judikátů publikovaných ve Sbírce soudních rozhodnutí trestních od začátku roku 1962 až do poloviny roku 2010. Pokud jde o publikované zobecňující materiály, které byly ve Sbírce uveřejněny v plném znění (zejména v období do roku 1989), souhrnný rejstřík obsahuje jen právní věty, jak byly vybrány z plného znění zpracovateli věcných rejstříků k jednotlivým ročníkům. Cílem vydání tohoto souhrnného rejstříku je, stejně jako tomu bylo u předchozích vydání, vytvořit praktickou pomůcku pro práci soudce, popř. jiného právníka s judikaturou, která reaguje na změny právního řádu, ke kterým do doby jeho vydání došlo. Vzhledem k tomu, že 1. ledna 2010 nabyl účinnosti nový trestní kodex hmotného práva – trestní zákoník č. 40/2009 Sb., kterážto změna vyžadovala přinejmenším odkaz na nová právní ustanovení téměř u všech hmotněprávních judikátů, přistoupili autoři u tohoto vydání souhrnného rejstříku k novému způsobu uvádění vysvětlivek. Pro lepší orientaci byla vysvětlující poznámka, a to u všech judikátů, u nichž došlo ke změně právní úpravy, popř. ke změně výkladu normy, zařazena za právní větu citovanou v původním znění. Z celkového souboru publikovaných judikátů byly v souladu s přijatou praxí při zpracovávání souhrnných rejstříků vypuštěny ty, které vzhledem ke změnám právního řádu jsou v běžné praxi nepoužitelné, popř. nejsou aktuální v důsledku změn v postoji společnosti k postihu pachatelů trestných činů. Ze stejných důvodů byly v řadě rozhodnutí vynechány dnes již nepoužitelné části právních vět, jež bylo možno oddělit beze změny významu rozhodnutí.

Jinak byly právní věty převzaty v původním znění, popř. s některými drobnými změnami v citaci právních předpisů bez věcného významu, ke kterým došlo v předchozích vydáních souhrnného rejstříku.

Rejstřík má tři části: věcný rejstřík, kde jsou u jednotlivých hesel chronologicky seřazeny právní věty označené číslem judikátu a ročníku Sbírkou, pod kterým byly uveřejněny, seznam věcných hesel umožňující také orientaci ve věcném rejstříku podle čísla stránek a rejstřík právních předpisů, kde se u příslušného ustanovení uvádějí čísla a ročníky judikátů, v nichž bylo ustanovení vyloženo nebo aplikováno. Nově byl doplněn právní rejstřík tak, aby u judikátů

tykajících se hmotného práva bylo uživateli umožněno přímo se orientovat v judikatuře tak, jak se vztahuje k jednotlivým ustanovením nového trestního zákoníku. Jinými slovy, vedle právního rejstříku k trestnímu zákonu z roku 1961 byl vytvořen i právní rejstřík k trestnímu zákoníku.

Rejstřík právních předpisů tvoří relativně samostatnou část, neboť vlastně odkazuje čtenáře na Sbírku soudních rozhodnutí, nikoli na věcný rejstřík uvedený v této knize. Proto byl také převzat z jednotlivých ročníkových rejstříků Sbírky beze změny i s citací dnes již neplatných právních ustanovení. Toto řešení umožňuje vyhledání potřebné judikatury také v těch případech, kdy je nutno posuzovat právní otázky rovněž z hlediska dříve platných předpisů.

Rejstřík je jen pomůckou pro rychlou orientaci v judikatuře. Zpravidla bude nutno studovat vlastní Sbírku soudních rozhodnutí a stanovisek. Právní věty předně obsahují vyslovený právní názor, argumentaci pro jeho přijetí obsahují až zestručněná odůvodnění jednotlivých rozhodnutí. Nelze jej také chápat tak, že jen ta rozhodnutí zařazená ve věcném rejstříku mohou být významná pro práci soudce nebo jiného právníka. Mnohá rozhodnutí, která po rozsáhlých změnách v trestních zákonících v posledních letech ztratila přímou aktuálnost, mohou být obecnějším příkladem pro způsob právního uvažování a logickou argumentaci u určitého druhu právní problematiky.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek vychází od roku 1949. V letech 1949–1959 (ročník I–XI) vycházela pod názvem Sbírka rozhodnutí československých soudů, v letech 1960–1969 (ročník XII–XXI) pod názvem Sbírka rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR a v roce 1970 (ročník XXII) pod názvem Sbírka soudních rozhodnutí.

Sbírku soudních rozhodnutí a stanovisek vydává v současné době v České republice Nejvyšší soud ČR, ročně vychází sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Ze souhrnných rejstříků ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek byly již nákladem Statistického a evidenčního vydavatelství tiskopisů Praha vydány: v roce 1978 „Souhrnný rejstřík ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1964–1974 (k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech občanskoprávních)“, v roce 1979 „Souhrnný rejstřík ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1962–1975 (k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech trestních)“, v roce 1983 „Souhrnný rejstřík ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1949–1963 (k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech občanskoprávních)“, v roce 1987 „Souhrnný rejstřík ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1962–1985 (k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech trestních)“, v roce 1991 „Souhrnný rejstřík ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1964–1985 (k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech občanskoprávních)“, v roce 1994 pak v nakladatelství CODEX „Souhrnný rejstřík ke Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1962–1992“.

Praha, březen 2011

JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch

SOUHRNNÝ REJSTŘÍK

Obsah

Úvod	5
Seznam zkratk	7
Věcný rejstřík	9
Seznam hesel věcného rejstříku	629
Rejstřík právních předpisů	645

Seznam zkratk

autorský zákon	zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
branný zákon	zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)
insolvenční zákon	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
Listina základních práv a svobod	Listina základních práv a svobod, vyhlášená pod č. 2/1993 Sb.
obč. zák.	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
pozn. red.	původní poznámky Sbírky soudních rozhodnutí
pozn. SR	poznámky uspořadatelů rejstříku
tr. ř.	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
tr. zák.	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
tr. zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
zák. o rodině	zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
zák. práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
z. s. m.	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Adhezní řízení

- Poškozený se může účastnit v trestním řízení před každým soudem bez ohledu na to, zda má podle zákona proti obviněnému nárok na náhradu škody způsobené trestným činem. – **č. II/1962**
- Práva podle § 43 odst. 1 tr. ř. přísluší poškozenému bez ohledu na to, zda může či nemůže vzhledem k povaze škody, kterou utrpěl, uplatňovat proti obviněnému nárok na její náhradu. Tato práva může poškozený vykonávat osobně nebo zmocněncem (§ 50 a § 51 tr. ř.). – **č. II/1962**
- Poškozený, který nemůže uplatňovat nárok na náhradu škody způsobené trestným činem, nemůže na obviněném požadovat ani náhradu nákladů spojených s přibráním zmocněnce. Totéž platí o náhradě ostatních nákladů poškozeného, potřebných k účelnému uplatnění jeho nároků na náhradu škody v trestním řízení. – **č. II/1962**
- Z ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. vyplývá, že škodou, ohledně níž může poškozený vůči obviněnému uplatňovat v trestním řízení nárok na náhradu, nutno rozumět majetkovou škodu. Majetkovou škodou je jen škoda, kterou lze vyjádřit v penězích. Není to ovšem vždy jen škoda vzniklá tím, že byl trestným činem ztenčen majetek poškozeného, ale i jiná materiální škoda, pokud její náhradu příslušné předpisy o odškodňování přiznávají, kterou lze odčinit nebo zmírnit buď uvedením v původní stav, nebo peněžitou náhradou, jakož i odškodnění příslušející podle zákona jako protihodnota za utrpěnou škodu určitého druhu (např. bolestné). – **č. II/1962**
- O škodu způsobenou trestným činem jde ve smyslu § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*) vždy jen tehdy, je-li její vznik v příčinné souvislosti se skutkem, pro který je pachatel stíhán, nikoliv tedy v případě, je-li škoda způsobena jiným činem, pro který pachatel není stíhán, byť by i souvisel se skutkem, který je předmětem stíhání. Rozhodný přitom je ovšem skutek uvedený v žalobním návrhu; na jeho právním posouzení v obžalobě nezáleží. Nezáleží proto ani na tom, zda každá složka skutku, pro který je pachatel stíhán před soudem, se projeví v právní kvalifikaci uvedené v obžalobě. – **č. II/1962 (stejně č. 1/1968 – II, 2/1968 – II a 34/1974)**
- Jestliže zažalovaný skutek zakládá trestný čin a v jednočinném souběhu zároveň též přestupek, je třeba za škodu způsobenou trestným činem považovat i škodu, která byla způsobena onou složkou skutku uvedeného v žalobním návrhu, která naplňuje znaky přestupku. – **č. II/1962**
- Byl-li spáchán trestný čin proti majetku, je třeba za škodu způsobenou trestným činem považovat i škodu, kterou utrpěla osoba, pokud z důvodů hmotné odpovědnosti či z jiného důvodu odpovídá za takovou škodu. – **č. II/1962**
- Za škodu způsobenou trestným činem nelze považovat to, co poškozenému ujde hrazením nákladů k uplatnění nároku na náhradu škody způsobené trest-

ným činem včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. O povinnosti od-souzeného k náhradě těchto nákladů a o jejich výši rozhodne po právní moci rozsudku předseda senátu soudu prvního stupně usnesením, proti němuž je přípustná stížnost (§ 155 tr. ř.). Naproti tomu vlastní příslušenství nároku na náhradu škody, jako jsou úroky z prodlení, patří ke škodě způsobené trestným činem. – **č. II/1962**

– Podmínkou, aby mohl soud v trestním řízení rozhodovat o náhradě škody způsobené trestným činem, je uplatnění nároku poškozeného. Soud proto nikdy nerozhoduje o náhradě škody z moci úřední. – **č. II/1962 (stejně č. 11/1967 – III a 5/1968 – I)**

– Poškozený nemůže v trestním řízení podat návrh, aby byl obviněný uznán povinným nahradit mu škodu způsobenou trestným činem (§ 44 odst. 3 tr. ř.), bylo-li již v občanskoprávním nebo v jiném příslušném řízení, třeba dosud nepravomocně, o nároku na náhradu škody rozhodnuto. Pokud tak poškozený učiní, rozhodne soud usnesením, že poškozený nárok na náhradu škody v trestním řízení uplatňovat nemůže (§ 206 odst. 4 tr. ř.). Toto usnesení, proti němuž není stížnost přípustná, nemění ovšem nic na postavení poškozeného podle § 43 odst. 1 tr. ř. – **č. II/1962**

– Uplatní-li poškozený nárok na náhradu škody po lhůtě naznačené v ustanovení § 43 odst. 2 tr. ř. (§ 206 odst. 2 tr. ř.), vysloví soud podle analogie § 44 odst. 3 a § 206 odst. 4 tr. ř., že poškozený nárok na náhradu škody v trestním řízení již uplatňovat nemůže. Toto usnesení nemění nic na postavení poškozeného podle § 43 odst. 1 tr. ř. – **č. II/1962**

– Z návrhu na náhradu škody musí být patrný důvod a výše uplatňovaného nároku (§ 43 odst. 2 věta poslední tr. ř.). K označení důvodu bude zpravidla stačit tvrzení, že skutkem, pro který je pachatel stíhán, byla poškozenému způsobena škoda. Požadavek, aby byla uvedena výše škody, neznamena, že musí být uvedena přesně celá škoda. Musí však být uvedena alespoň minimální částkou, kterou poškozený požaduje (stejně **č. 11/1967 – III**). Uplatnil-li poškozený včas nárok na náhradu škody způsobené trestným činem, nebrání nic tomu, aby později její výši upřesnil. Nárok na náhradu škody lze upřesnit až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Neuvede-li poškozený v návrhu na náhradu škody výši nebo důvod uplatňovaného nároku, nýbrž požaduje jen všeobecně náhradu škody, odkáže ho soud na řízení ve věcech občanskoprávních nebo na řízení před jiným příslušným orgánem. – **č. II/1962**

– Ustanovením § 46 tr. ř. se všem orgánům činným v trestním řízení ukládá povinnost poučit poškozeného o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost k jejich uplatnění. V řízení před soudem je pak povinností soudu včas, nejmeně tři dny předem, vyzoomět poškozeného o hlavním líčení (§ 198 tr. ř.), a to i tehdy, jestliže nárok na náhradu škody neuplatnil nebo vzhledem k po-vaze škody uplatnit nemůže. – **č. II/1962**

– Usnesení, jímž rozhodne soud podle § 206 odst. 3 tr. ř., že osobu, které práva poškozeného zřejmě nepřísluší, jako poškozeného k hlavnímu líčení nepřipouští, nutno rozlišovat od usnesení, jímž soud podle § 206 odst. 4 se zřetelem k § 44 odst. 3 tr. ř. vysloví, že poškozený, jemuž bylo trestným činem ublíženo, nemůže v trestním řízení uplatnit nebo dále uplatnit nárok na ná-

hradu škody. Zatímco v prvním případě nárokující osobě nepřisluší žádná práva poškozeného, v druhém případě usnesení soudu nebrání, aby poškozený vykonával práva, která mu přísluší podle § 43 odst. 1 tr. ř. – **č. II/1962**

- Potřebami trestního stíhání ve smyslu § 229 odst. 1 tr. ř. nutno rozumět skutkový stav, nutný k spravedlivému rozhodnutí o vině a trestu. I když je tento skutkový stav dostatečný, doplní soud přesto dokazování potřebné jen k rozhodnutí o povinnosti obžalovaného nahradit poškozenému škodu způsobenou trestným činem, může-li tak učinit např. ještě v hlavním líčení již nařízeném nebo při jeho odročení na krátkou dobu a lze-li vykonat důkazy bez značnějších obtíží (např. dotazem apod.). Za podstatné průtahy trestního stíhání je třeba považovat takové průtahy, které by narušovaly výchovný účel trestního stíhání, jehož splnění též vyžaduje, aby bylo o trestném činu rozhodnuto co nejdříve po jeho spáchání. Zvláště nelze provádět další dokazování přesahující potřeby trestního stíhání, jde-li o případ vazební. – **č. II/1962**
- Při rozhodování o povinnosti obžalovaného nahradit poškozenému škodu způsobenou trestným činem musí soud použít všech příslušných hmotněprávních předpisů, ať občanského práva či jiných předpisů. – **č. II/1962** (stejně **č. 29/1965, 32/1965 a 17/1973**)
- Při rozhodování o nároku na náhradu škody je soud potud vázán návrhem poškozeného, že nemůže přiznat poškozenému více, než kolik bylo požadováno. – **č. II/1962**
- Soud nemůže v trestním řízení zamítnout nárok poškozeného ani jeho část, a to ani když dospěl k závěru, že poškozený škodu spoluzavinil (§ 441 obč. zák. a § 172 odst. 2 zák. práce), nebo že je třeba v daném případě, vyžadujícím zvláštního zřetele, náhradu škody přiměřeně snížit (§ 450 obč. zák. a § 183 zák. práce). Soud však k těmto ustanovením přihlédne a zaváže obviněného jen k části uplatňovaného nároku poškozeného. *Pozn. SR: nyní jde o příslušná ustanovení zák. práce č. 262/2006 Sb., zejména § 265 a násl.* – **č. II/1962**
- V ustanovení § 228 odst. 2 tr. ř. se stanoví přesně náležitosti výroku o povinnosti obžalovaného k náhradě škody, aby rozhodnutí bylo vykonatelné. Lhůtu plnění soud podle zákona neuvede; povolí-li soud v odůvodněných případech plnění ve splátkách, uvede ve výroku rozsudku výši splátek a jejich podmínky. – **č. II/1962**
- Majetkem obviněného, jímž by mohl být zajištěn nárok poškozeného, nejsou věci jím odcizené nebo zpronevěřené. Takovou věc je třeba jako věc důležitou pro trestní řízení obviněnému nebo osobě, které ji obviněný svěřil, odejmout podle § 78 nebo § 79 tr. ř. a vrátit ji, jakmile jí není již třeba pro účely trestního řízení (tedy popř. již v přípravném řízení), poškozenému podle zásad uvedených v § 80 a § 81 tr. ř. – **č. II/1962**
- Nárok poškozeného lze zajistit teprve poté, kdy bylo proti pachateli nebo osobě podezřelé z trestného činu, vzneseno obvinění (§ 163 tr. ř.). Zajištění nároku poškozeného nečiní soud nikdy z moci úřední, nýbrž jen na návrh poškozeného nebo prokurátora (*nyní státního zástupce*). Prokurátor může takový návrh učinit se souhlasem nebo i bez souhlasu poškozeného. Soud nemůže učinit jen všeobecné usnesení, že zajišťuje nárok poškozeného na majetku ob-

viněného a teprve pak takový majetek vyhledávat. Proto je třeba, aby poškozený nebo prokurátor v návrhu uvedli majetek, kterým má být nárok poškozeného zajištěn. Přitom je povinností všech orgánů činných v trestním řízení, zejména však vyšetřovacích orgánů a prokurátora, aby již v přípravném řízení zjišťovali, které části majetku obviněného přicházejí v úvahu pro zajištění nároku poškozeného na náhradu škody, a aby poškozeného poučili, že zjištěné věci, náležející k majetku obviněného, mohou sloužit k zajištění jeho nároku na náhradu škody. Důvodná obava, že uspokojení nároku poškozeného bude mařeno nebo alespoň ztěžováno, zde bude zejména tehdy, když obviněný svým majetkem disponuje tak, aby znemožnil nebo ztížil uspokojení poškozeného na tomto majetku (např. ukrývá-li obviněný po činu svůj majetek, prodává-li jej, daruje jej příbuzným apod.). Povinností soudů je, aby z moci úřední vždy dbali o to, aby nedocházelo k zajištění nároku poškozeného nad rozsah nutný k zabezpečení tohoto nároku. Zjistí-li, že zajištění se stalo nad tento rozsah, omezí zajištění na nutnou míru. Rozhodnutí podle § 48 odst. 1 tr. ř. činí soud z moci úřední. *Pozn. SR: nyní jde o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř.; srov. též současné znění § 47 a § 47a tr. ř. – č. II/1962*

- Procesní postavení poškozeného v adhezním řízení nelze přiznat osobě, která v důsledku trestné činnosti byla poškozena, pokud vzniklá škoda přímo s projednávaným trestným činem obžalovaného nesouvisí. V takovém případě nelze ani takovou osobu odkázat s jejími nároky na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. – **č. 3/1962**
- Při stanovení povinnosti k náhradě škody, kterou trestným činem zavinilo více pachatelů – vojáků v činné službě – je soud vázán služebním předpisem MNO, ev. zn. Zák1-3-3, který nezná zásadu solidární odpovědnosti více viníků za zaviněnou škodu, ale stanoví princip odpovědnosti dělené, podle míry jejich zavinění. Předá-li vojenský řidič řízení služebního vozu, který je mu svěřen k výkonu služby, z nedbalosti neoprávněné osobě, která zaviní havárii, je třeba rozsah jeho odpovědnosti za vzniklou škodu hodnotit podle zásady stanovené v čl. 51 písm. c) předpisu MNO, ev. zn. Zák1-3-3. Jde totiž o škodu, která byla zaviněna vojákem z nedbalosti při výkonu služebních povinností. Rozsah odpovědnosti vojáka, který neoprávněně o své újmě převzal řízení vozidla, při jízdě s ním z nedbalosti havaroval a způsobil na něm škodu, je třeba posuzovat z hlediska čl. 51 písm. b) předpisu MNO ev. zn. Zák1-3-3. Jednání tohoto vojáka nelze totiž považovat za součást jeho služebních povinností. *Pozn. SR: nyní srov. zejména § 46 a násl. a § 52 odst. 3 zák. č. 220/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a odpovědnost podle obč. zák. a zák. práce. – č. 27/1962*
- Pokud obviněný způsobil trestným činem, jehož se dopustil, z nedbalosti škodu v souvislosti s plněním povinnosti člena JZD, třetí osobě a KOR, nemohou tito poškození uplatňovat nárok na náhradu škody vůči obviněnému, nýbrž pouze vůči JZD, které v plném rozsahu odpovídá za škodu způsobenou při výkonu zaměstnání škůdce. Třetí osoba může svůj nárok uplatnit pouze vůči JZD a to pak proti svému členu podle zásad zákona č. 49/1959 Sb. V případě, že poškozený uplatňuje

- v trestním řízení nárok na náhradu škody, kterou proti škůdci, tj. obžalovanému uplatňovat nemůže, má ho soud poučit, a setrvá-li na svém návrhu na přiznání náhrady škody i přes poučení soudu, musí soud vyslovit podle analogie § 44 odst. 3 a § 206 odst. 4 tr. ř. usnesením, že se nepřipouští uplatňování nároku na náhradu škody v trestním řízení. V rozsudku pak o nároku na náhradu škody nerozhoduje, a to ani odkázáním poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, popř. na řízení před jiným příslušným orgánem. – **č. 48/1962**
- Uložit obžalovanému v adhezním řízení povinnost nahradit škodu může soud jen tehdy, odsuzuje-li ho pro trestný čin, kterým tuto škodu způsobil. – **č. 32/1963**
- Jestliže v adhezním řízení byl poškozeným náležitě uplatněn nárok na náhradu škody, je soud povinen, jsou-li pro to dostatečné podklady, současně s výrokem o vině rozhodnout o povinnosti odsouzeného k náhradě způsobené škody a ne odkazovat poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních. – **č. 34/1963**
- Při škodě způsobené úmyslným trestným činem ublížení na zdraví může přicházet v úvahu spoluzavinění poškozeného v případech, kdy poškozený trestný čin pachatele vyprovokoval, nebo zejména v případech, kdy ke spáchání trestného činu došlo za situace, že pachatel odvracel útok, aniž byly splněny podmínky nutné obrany ve smyslu § 13 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 29 tr. zákoníku.* – **č. II/1965**
- Při posuzování výše bolestného bude zpravidla nutné provést důkaz posudkem znalce – lékaře o skutečné, stavu věci odpovídající výši bolestného. Při rozhodování o povinnosti obviněného nahradit poškozenému bolestné je nutno přihlížet ke spoluzavinění poškozeného (§ 441 obč. zák.). – **č. 29/1965**
- Majetkovou škodou ve smyslu § 228 tr. ř. může být jen skutečná škoda, kterou obviněný trestným činem způsobil, a nikoli škoda, kterou uplatňuje podnik podle vnitropodnikové praxe za použití sankcí administrativní, pracovní, občanskoprávní či jiné povahy. – **č. 15/1966 – II**
- „Škodou“ ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 tr. ř. se nerozumí jen škoda majetková nebo škoda na zdraví, nýbrž i škoda morální nebo jiná, tedy škoda v širším smyslu, tj. škodlivý zásah do práv a zájmů dotčeného subjektu, které jsou chráněny zákonem, i když takový škodlivý zásah nemá za následek vznik nároku na náhradu škody. Jinou škodou ve smyslu § 43 odst. 1 tr. ř. je třeba rozumět zejména škodu způsobenou na právech, např. trestným činem poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák., nebo škodu na dobrém jménu a pověsti, např. trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 tr. zák. obvykle bývá poškozeno dobré jméno organizace, aj. *Pozn. SR: nyní jde o § 253 a § 181 tr. zákoníku.* – **č. III/1967**
- Z hledisek ustanovení § 43 odst. 1 tr. ř. za poškozeného je třeba považovat fyzickou nebo právnickou osobu i tenkrát, jestliže jí pachatel škodu způsobenou trestným činem ještě před zahájením trestního řízení, případně v jeho průběhu, celou nahradil. – **č. III/1967**
- Poškozenému, jemuž vznikla v důsledku trestného činu morální či jiná škoda a který uplatní v adhezním řízení nárok na zadostiučinění ve smyslu ustanovení § 3 obč. zák. o ochraně osobnosti, sice přísluší práva podle § 43 odst. 1 tr. ř.,

nutno ho však poučit, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. lze v adhezním řízení rozhodnout pouze o nároku na náhradu majetkové škody. – **č. III/1967**

- Součástí poučení poškozeného již v přípravném řízení má být upozornění, že poškozený má včas předložit doklady, z nichž je patrná výše jeho nároku na náhradu škody. Např. při ublížení na zdraví lékařské ohodnocení bolestného, potvrzení rozdílu mezi nemocenským a průměrným měsíčním výdělkem poškozeného v případě pracovní neschopnosti, při škodě na věci fakturu o vyúčtování opravy vyvolané poškozením věci (např. motorového vozidla).

U schodku je třeba vznik škody způsobený úbytkem na zásobách zboží nebo penězích zjišťovat pokud možno z originálů účetních a inventurních dokladů, ve složitějších případech pak pomocí znalecké expertizy. Zejména je třeba také vždy pečlivě zjistit, zda byla v konkrétním případě uzavřena dohoda o hmotné odpovědnosti a zda tato dohoda měla náležitosti požadované zákonem (§ 176 odst. 1 a 2 zák. práce). *Pozn. SR: nyní § 252 a násl. zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. III/1967**

- V případech, kdy došlo ke vzniku škody odcizením, poškozením, zničením apod. věcí starších a opotřebovaných, je třeba vždy přihlížet ke stáří, opotřebování, používání věci apod. Vyplývá to z ustanovení § 443 obč. zák. a § 180 zák. práce, podle nichž se při určení výše škody na věci vychází z ceny v době poškození. *Pozn. SR: nyní § 257 zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. III/1967**

- U majetkových trestných činů je v každém případě důležité, aby byla bezpečně zjištěna výše škody způsobená trestným činem. Je toho třeba nejen pro správné rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu škody, ale především pro správné rozhodnutí o vině, protože právě podle výše škody lze posoudit, zda jde o trestný čin nebo přestupek. I v případě, že podle výše škody jsou dány předpoklady pro závěr, že jde o trestný čin, je rozsah škody důležitým hlediskem pro posouzení stupně nebezpečnosti činu pro společnost. *Pozn. SR: nyní objasnění rozsahu škody může být významné též pro posouzení otázky společenské škodlivosti činu ve smyslu ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku a pro posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu podle kritérií uvedených v ustanovení § 39 odst. 2 tr. zákoníku při ukládání trestů.* – **č. III/1967**

- Pro splnění požadavku vymezení škody v rámci nároku na její náhradu alespoň minimální částkou, kterou může poškozený později upřesnit, postačí, uvede-li poškozený takové údaje, z nichž je výše nároku zřejmá i bez bližšího vyčíslení škody (např. při uplatnění nároku na odškodnění za bolestné stačí uvést jen bodové ohodnocení bolestného s předložením příslušného dokladu). – **č. III/1967**

- Při uplatňování nároku na odškodnění za bolestné v adhezním řízení musí lékařské potvrzení o bodovém ohodnocení bolestného obsahovat patřičné náležitosti předepsané ustanovením § 11 odst. 2 vyhl. č. 32/1965 Sb., ve znění vyhl. č. 84/1967 Sb., vyhl. č. 76/1981 Sb. a vyhl. č. 78/1981 Sb., tj. musí z něho být mimo jiné též patrné, jak lékař dospěl k závěru svého hodnocení. Potvrzení musí proto obsahovat alespoň přesný popis zranění spolu s odkazem na odpovídající ustanovení sazebníku pro zhodnocení bolestného, popřípadě zdůvodnění, proč se lékař od položek uvedených v sazebníku odchýlil. *Pozn. SR: nyní platí vyhl. č. 440/2001 Sb.* – **č. III/1967**

- Nárok na náhradu škody podle § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*) může poškozený řádně uplatnit již od samého počátku trestního řízení, tedy případně ještě dříve, než bylo zahájeno trestní stíhání. Za řádné uplatnění nároku poškozeného, které může být podkladem pro rozhodnutí soudu, je třeba považovat při splnění dalších podmínek uvedených v § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*) i takové, které učiní poškozený v trestním oznámení podle § 59 tr. ř., tj. již v prvním procesním úkonu, který tvoří součást trestního řízení. – **č. III/1967**
- Skutečnost, že poškozený nebo zástupce poškozené organizace ve své výpovědi uvedl, že byla způsobena škoda v té či oné výši, není ještě uplatněním nároku na její náhradu. Ze znění ustanovení § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*) totiž plyne, že za řádný návrh na náhradu škody je možno považovat jen takové uplatnění nároku, je-li z obsahu vyjádření poškozeného patrné, že požaduje, aby soud v trestním řízení o jeho návrhu rozhodl. Povinností orgánů činných v trestním řízení pak je, aby i z toho hlediska poškozené poučovaly. – **č. III/1967**
- Za poškozeného nelze považovat pracovníka, který poškozené organizaci, u níž je v pracovním poměru, uhradil škodu způsobenou trestným činem jinou osobou, za kterou podle pracovníprávních předpisů neodpovídá. – **č. III/1967** (stejně **č. 4/1968 – II**)
- Dlužné výživné není takovou majetkovou škodou, o níž by bylo možno rozhodovat v trestním řízení. Osoba, která za obviněného plnila dobrovolně výživovací povinnost, je oprávněna požadovat náhradu tohoto plnění nikoliv z titulu náhrady škody, ale podle § 101 zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů. – **č. III/1967**
- Eventuální spoluzodpovědnost pachatele trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 tr. zák., kterým získá cizí motorové vozidlo do dispozice a pak je svěří další osobě, která svým protiprávním jednáním způsobila na vozidle škodu, není odvislá od toho, že se pachatel dopustil uvedeného trestného činu, ale od toho, zda je dáno jeho zavinění ve vztahu k protiprávnímu jednání třetí osoby a ke škodlivému následku tohoto protiprávního jednání třetí osoby. *Pozn. SR: nyní jde o § 207 tr. zákoníku.* – **č. III/1967**
- Výrok o nároku poškozeného na náhradu majetkové škody je třeba pojmout do rozsudku, jímž soud rozhodl o vině obžalovaného, tedy i do rozsudku zprošťujícího. Z ustanovení § 229 odst. 1 tr. ř. plyne jednak, že soud musí vždy o včas uplatněném nároku na náhradu škody rozhodnout, jednak že soud nemůže v trestním řízení zamítnout nárok poškozeného na náhradu škody, a to ani v jeho části. – **č. III/1967**
- Z ustanovení § 438 odst. 1 obč. zák. vyplývá, že za škodu budou odpovídat nejen spolupachatelé trestného činu, tj. osoby, které škodu způsobily společným jednáním, jímž uskutečnily společný a jediný záměr (§ 9 odst. 2 tr. zák.), nýbrž také účastníci trestného činu (§ 10 tr. zák.). U všech těchto osob je možno dovodit, že měly účast na způsobené škodě. *Pozn. SR: nyní jde o § 23 a § 24 tr. zákoníku.* – **č. III/1967**
- Ke škodě způsobené trestným činem patří též vlastní příslušenství nároku na náhradu škody, jako jsou úroky z prodlení. Z ustanovení § 563 obč. zák. vy-

přelývá, že poškozený může požadovat úroky z prodlení nejpozději ode dne následujícího po dni, kdy uplatnil řádně návrh na náhradu škody ve smyslu § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*). – **č. III/1967**

- Uplatní-li cizí organizace nebo třetí osoba v trestním řízení nárok na náhradu škody způsobené trestným činem, kterého se obviněný dopustil porušením povinností z pracovního poměru, který může vůči němu uplatnit jediné organizace, u níž je obviněný v pracovním poměru (§ 172 a násl. zák. práce), soud podle analogie § 44 odst. 3 a § 206 odst. 4 tr. ř. usnesením vysloví, že cizí organizace nebo třetí osoba nárok na náhradu škody proti obviněnému uplatňovat nemůže. V rozsudku pak nerozhodne ani odkázáním poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Toto rozhodnutí však nemění nic na právech, která cizí organizaci nebo třetí osobě přísluší podle § 43 odst. 1 tr. ř. *Pozn. SR: nyní srov. § 250 a násl. zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. III/1967**
- Pokud soud v trestním řízení dojde na podkladě zjištěných okolností k závěru, že jsou dány důvody pro snížení náhrady škody, stanoví povinnost obviněného nahradit škodu v přiměřeně snížené částce, přičemž poškozeného se zbytkem jeho nároku odkáže na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem podle § 229 odst. 2 tr. ř. Podle tohoto ustanovení musí totiž soud postupovat ve všech případech, kde z jakýchkoliv důvodů přizná poškozenému jeho nárok jen z části. – **č. III/1967**
- Pokud soud v trestním řízení k námitce obviněného zjistí, že nárok na náhradu škody byl uplatněn až po uplynutí promlčecí doby, nebude o nároku v rozsudku vůbec rozhodovat, a to ani odkázáním na řízení ve věcech občanskoprávních, nýbrž vysloví usnesením, že poškozený nárok na náhradu škody v trestním řízení uplatňovat nemůže (analogicky § 206 odst. 4 tr. ř.). Jinak ovšem poškozenému zůstávají zachována jeho práva uvedená v § 43 odst. 1 tr. ř. – **č. III/1967**
- Vzhledem k ustanovení § 22 odst. 1 a § 23 obč. zák. a § 44 hospodářského zákoníku č. 108/1964 může být podkladem pro rozhodnutí soudu o nároku poškozené organizace na náhradu škody jen takový návrh, který je podán takovou organizací zastoupenou osobou podle příslušných předpisů k jejímu zastupování oprávněnou. Nemohou být proto vyslýcháni jako zástupci poškozené organizace její zaměstnanci, ani nemohou takové osoby uplatňovat jménem poškozené organizace nárok na náhradu škody, nebyly-li podle příslušných organizačních předpisů oprávněny poškozenou organizací zastupovat, nebo nebyly-li oprávněným orgánem k zastupování zmocněny. *Pozn. SR: nyní srov. příslušná ustanovení obč. zák.* – **č. 3/1968 (stejně č. III/1967 a č. 11/1967–III)**
- Aby mohl být výrok o náhradě škody vykonatelný, musí být z něj vedle přeseného označení osoby poškozeného a nároku, který mu byl přisouzen, také patrné, zda jde o náhradu škody rukou společnou a nerozdílnou (solidární) či podle účasti na způsobené škodě jednotlivými podíly (dělená odpovědnost). – **č. 5/1968 – II**
- V souvislosti s rozhodováním o nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem nutno vždy zjišťovat dobu vzniku tohoto nároku a vztah obviněného k poškozené organizaci za účelem posouzení, zda nutno

rozhodovat o náhradě škody podle občanského zákoníku tehdy účinného či podle zákoníku práce, příp. jiných předpisů. – **č. 5/1969 – III**

- Vyjádření poškozeného v tom smyslu, že se připojuje k trestnímu řízení s požadavkem na náhradu škody, jak bude orgány činnými v trestním řízení zjištěna apod., nelze považovat za řádně uplatněný nárok na náhradu škody, není-li z něj patrné, v jaké alespoň minimální výši má být škoda způsobená trestným činem uhrazena. – **č. 7/1968 – II**

- Vznikne-li nárok na náhradu škody, která byla způsobena odpovědnými pracovníky organizace zneužitím jejich pracovních funkcí – tedy v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů – již za účinnosti zák. práce č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nelze v žádném případě uložit solidární náhradu škody.

Brání tomu ustanovení § 179 odst. 5 zák. práce, v němž je na rozdíl od občanského zákoníku zásada dělení odpovědnosti výlučná, kdežto solidární odpovědnost se pro případy posuzované podle zákoníku práce nepřipouští ani jako výjimka.

Nutno proto v takových případech u každého z obviněných určit poměrný podíl na způsobené škodě, který by odpovídal míře zavinění, a ve výroku rozsudku pak uložit u každého z obviněných zvlášť povinnost hradit takto určený podíl. *Pozn. SR: nyní srov. § 257 odst. 5 zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. 8/1968**

- Přichází-li při stanovení náhrady škody způsobené trestným činem v úvahu rozhodování podle § 172 a násl. zák. práce, je třeba mít na zřeteli, že nárok poškozeného měl být uspokojen do tří dnů ode dne, kdy poškozený požádal o uspokojení (§ 253 odst. 2 zák. práce), jinak je obviněný v prodlení a poškozený tedy může žádat, aby mu nahradil vedle škody od čtvrtého dne i úroky z prodlení. *Pozn. SR: srov. § 325 a násl. zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. 37/1968 – III**

- Při stanovení výše škody způsobené při dopravní nehodě je soud povinen přezkoumat správnost vyúčtování opravy motorového vozidla zejména v tom směru, zda způsobení škody nebylo využito k opravě motorového vozidla nad rámec jeho poškození trestním činem, tj. i k opravě, resp. výměně součástek opotřeбенých jeho běžným používáním – **č. 7/1969**

- Nárok na náhradu škody, způsobené pracovníkem třetí osobě nebo cizí organizaci zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, může v adhezním řízení uplatnit pouze organizace, s níž je pracovník v době způsobení škody v pracovním poměru (*Pozn. red.: za předpokladu, že tato organizace třetí osobě nebo cizí organizaci škodu nahradila srov. č. 27/1975*). Poškozené třetí osobě nebo cizí organizaci v takovém případě nárok na náhradu škody vůči pracovníkovi nenáleží, své nároky může uplatňovat pouze vůči organizaci, u níž byl pachatel v době činu pracovníkem, nikoliv však v trestním řízení proti takovému pachateli. – **č. 29/1969 – II** (srov. **č. 11/1975**)

- Soud zpravidla uloží v rozsudku pachateli, kterého odsuzuje pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, aby celou způsobenou škodu poškozenému nahradil sám, i když odcizené hodnoty pachatel předal zcela nebo zčásti podílníkovi. V takovém případě byla škoda způsobena výlučně pachatelem rozkrádání ještě před spácháním trestného činu podílnictví ke

- škodě majetku v socialistickém vlastnictví; proto soud neuloží povinnost k náhradě škody podílníkovi ani zčásti. *Pozn. SR: později se jednalo o některý z trestných činů proti majetku podle § 247, § 248 nebo § 250 tr. zák., a nyní podle § 205, § 206 nebo § 209 tr. zákoníku a o trestný čin podílnictví podle § 251 tr. zák., resp. podle § 214 tr. zákoníku. – č. 43/1969 (stejně č. 13/1975)*
- Soud může zajištění nároku poškozeného provedené podle § 47 odst. 1 tr. ř. zrušit, pomine-li důvod, pro který bylo nařízeno, nemá však možnost po zrušení zajištění rozhodovat o tom, komu má být původně zajištěný majetek předán. – **č. 31/1970**
 - Rozhoduje-li soud v adhezním řízení o nároku poškozeného na náhradu škody, musí dbát hmotněprávních ustanovení o náhradě škody, zejména též ustanovení § 442 odst. 1 obč. zák., podle kterého se hradí skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav; jen není-li to dobře možné nebo účelné, hradí se škoda v penězích. – **č. 41/1971**
 - Pokud obviněný chtěl splnit služební úkol jiným způsobem, než mu bylo uloženo, a způsobil tak z nedbalosti majetkovou škodu, jednal v přímé souvislosti s plněním služebních povinností. Jeho odpovědnost za způsobenou škodu může být proto řešena jen podle čl. 31 písm. c) předpisu ev. zn. Zákl-3-3, a jde-li o vojáka základní služby, může mu být uložena povinnost k náhradě škody pouze do výše 2 400 Kč. *Pozn. SR: nyní se uplatní § 52 zák. č. 220/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 59/1971*
 - Došlo-li při plnění služebního úkolu, v přímé souvislosti s ním, k poškození zdraví nebo k smrti úrazem, odpovídá osobám uvedeným v čl. 2 služebního předpisu FMNO Všeob-6-1 (reg. v č. 42/1969 Sb.) za škodu tím vzniklou vojenská správa. Vojenská správa jako organizace odpovídá podle zák. práce i v dalších případech příslušníkům uvedeným v čl. 2 a jiným osobám za škodu vzniklou poškozením zdraví příslušníka nebo jeho smrtí úrazem za okolností uvedených v § 44a nař. vlády č. 66/1965 Sb., se změnami provedenými nař. vlády č. 60/1970 Sb. Stejně odpovídá vojákům za poškození na zdraví i civilní organizace. *Pozn. SR: nyní se uplatní § 57 a násl. zák. č. 220/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 3/1973*
 - Tzv. jinou škodou ve smyslu § 179 odst. 3 zák. práce, kterou lze poškozenému přiznat, způsobil-li škůdce škodu úmyslně, může být i ušlý bankovní úrok, který by byl poškozenému připadl, nebyť škodné události. *Pozn. SR: nyní srov. § 248 až § 275 zák. práce č. 262/2006 Sb. – č. 12/1973*
 - Pokud poškozený při uplatnění svého nároku požaduje úrok z prodlení, je soud povinen zabývat se tímto návrhem a při jeho oprávněnosti přiznat 3% úrok z prodlení.
Určení doby splatnosti stanoveného úroku z prodlení se opírá o znění § 563 obč. zák., kde se stanoví, že není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne po tom, kdy bylo splnění věřitelem požádán. *Pozn. SR: srov. nař. vlády č. 142/1994 Sb., ve znění novely č. 163/2005 Sb. – č. 55/1973*
 - I když poškozený neučinil návrh podle § 43 odst. 3 tr. ř., musí mu být soudem poskytnuta plná možnost uplatnění jeho práv uvedených v § 43 odst. 1 tr. ř. – **č. 8/1974 – III**

- Podkladom pre rozhodnutie súdu o nároku na náhradu škody poškodenej organizácie v adhéznom konaní môže byť len taký návrh, ktorý podala osoba oprávnená podľa príslušných predpisov na zastupovanie organizácie. Súd je povinný skúmať, či je splnená aj táto podmienka. – **č. 12/1975**
- Pracovní činnosť konaná v úmyslu pripraviť si podmienky pro práci na budúci deň, byť bola provedená v osobnom volu vojaků, je činnosťou, ktorá je v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh. – **č. 21/1975**
- Organizace, jejíž pracovník poškodil spotřebitele jednáním uvedeným v ustanovení § 121 tr. zák., má vůči tomuto pracovníkovi nárok na náhradu škody jen tehdy, jestliže spotřebitelům způsobenou škodu nahradila. *Pozn. SR: nyní jde o § 253 tr. zákoníku.* – **č. 27/1975**
- Ani při úmyslném zavinění škůdce nelze vylučovat poměrné snížení náhrady škody v důsledku zavinění poškozeného. Tyto případy budou však zcela výjimečné a budou přicházet v úvahu zpravidla jen při úmyslném zavinění poškozeného. V případech, kdy škůdce způsobil škodu úmyslně a poškozený ji spoluzavinil z nedbalosti, bude zpravidla nedbalost poškozeného v poměru k úmyslnému zavinění škůdce tak nepatrná, že poměrné snížení náhrady škody v důsledku zavinění poškozeného nebude přicházet v úvahu. – **č. 9/1977**
- Z ustanovení § 228 ods. 2 Tr. por. vyplývá, že výrok o povinnosti obžalovaného nahradit škodu musí okrem iného presne označovať nárok, ktorý bol oprávnenej osobe prisúdený. To znamená, že súd musí v tomto výroku vyjadriť výšku nároku v peniazoch, pokiaľ prisúdený nárok spočíva v peňažnom plnení. Ustanovenie § 179 ods. 1 a 2 Zák. práce treba vykladať tak, že výška prisúdenej náhrady škody nesmie presahovať výšku skutočnej škody, ktorú pracovník spôsobil organizácii nedbanlivým porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním (§ 172 Zák. práce). *Pozn. SR: nyní srov. § 248 až § 275 zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. 18/1977**
- Podílník získává jen neoprávněný majetkový prospěch, za který zpravidla odpovídá nikoli z důvodu odpovědnosti za škodu podle ustanovení hlavy druhé části šesté obč. zák., ale z důvodu odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch podle hlavy třetí části šesté obč. zák. O vydání neoprávněného majetkového prospěchu tomu, na jehož úkor byl získán, lze však rozhodnout jen v řízení ve věcech občanskoprávních a nikoli v řízení trestním podle § 43 odst. 3 tr. ř. *Pozn. SR: nyní jde o bezdůvodné obohacení podle § 451 a násl. obč. zák.* – **č. 7/1978 – III**
- Pokutu uloženou za jízdu vlakem bez platné jízdenky nelze považovat za součást škody způsobené černou jízdou vlakem. Protože nejde o nárok na náhradu škody, nelze nárok na zaplacení pokuty uplatnit v trestním řízení podle § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*). – **č. 27/1978**
- Jestliže dojde u pracovníka organizace k poškození na zdraví nebo ke smrti úrazem při plnění pracovných úloh nebo v priamej súvislosti s ním, odpovídá za škodu tím vzniklou organizace (§ 190 odst. 1 zák. práce). Jestliže však dojde k poškození na zdraví nebo ke smrti pracovníka v nepřímé súvislosti s plnením pracovných úloh, např. při osobním konflikte pracovníka v pracovnej dobe, a organizace za škodu neodpovídá podľa úpravy obecnej odpovědnosti (§ 187 zák. práce), odpovídá za škodu tím vzniklou škůdce podľa

úpravu občanského zákoníku o odpovednosti za škodu; způsobil-li takto škodu obviněný, může poškozený vůči němu uplatnit nárok na její náhradu v adhezním řízení. *Pozn. SR: nyní srov. § 248 až § 275 zák. práce č. 262/2006 Sb.*

– **č. 71/1978**

- Při rozhodování o nároku na náhradu škody v trestnom konaní je súd viazaný návrhom poškodeného potiaľ, že nemôže priznať poškodenému viac, ako svojím návrhom požadoval. Ak je súd toho názoru, že poškodenému patrí vzhľadom na výsledky dokazovania viac, ako svojím návrhom uplatnil, podľa § 46 Tr. por. poškodeného o jeho práve poučiť a môže mu zvýšenú náhradu škody priznať vtedy, ak poškodený svoj návrh podľa poučenia modifikuje, kým sa súd odoberie na záverečnú poradu. – **č. 35/1980 – II**

- Uložiť obžalovanému povinnosť nahradiť spôsobenú škodu podľa § 228 ods. 1 Tr. por. môže súd len v odsudzujúcom rozsudku, tj. len vtedy, keď uzná obžalovaného za vinného z trestného činu alebo prečinu. Takúto povinnosť mu nemôže uložiť v uznesení, ktorým postúpil vec na prerokovanie komisii národného výboru na ochranu verejného poriadku. V takom prípade nemôže súd ani odkázať poškodeného s nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občianskoprávných, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom podľa § 229 Tr. por. – **č. 35/1981**

- Za nezletilého poškodeného môže uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom řízení jeho zákonný zástupce (§ 45 odst. 1 tr. ř.). Nevlastní rodič nezletilého však není jeho zákonným zástupcem. – **č. 61/1981 – I**

- Nesprávná praxe súdov bola zistená tiež v tom, pokud místo zákonných zástupců poškozených osob mladších 18 let vyrozumívaly o konání hlavního líčení přímo nezletilce, ač jim zákon neumožňuje práva poškozených v řízení před soudem osobně uplatnit. Podle § 45 odst. 1 tr. ř. vykonává zákonný zástupce práva poškozeného podle trestního řádu vždy, je-li způsobilost poškozené osoby k právním úkonům omezena. Protože pak plné způsobilosti k právním úkonům nabývá občan až dosažením zletilosti (popř. před dovršením 18. roku věku uzavřením manželství), jednoznačně z toho plyne, že práva poškozených osob mladších 18 let (vyjma osob provdaných nebo ženatých) vykonává v řízení před soudem jejich zákonný zástupce (srov. § 8 odst. 1 a 2, § 9 a § 26 obč. zák. a § 13 odst. 3 zák. o rodině). Jakmile by však nezletilý dovršil během trestního řízení 18 let nebo uzavřel manželství, práva zákonného zástupce by zanikla. – **č. 17/1982 (s. 141–142)**

- Některé soudy v ČSR a v SSR uznávají podle § 228 tr. ř. obviněné povinnými nahradit československému státu na účet příslušného ONV škodu způsobenou zkrácením daně, resp. cla. Nejvyšší soudy republik shodně konstatují, že nárok na zaplacení daně vzniká již tím, že určitý příjem podléhá podle daňových předpisů zdanění a nevzniká tedy z jednání, které má znaky trestného činu. Obdobně to platí též o nároku státu na clo. Nejvyšší soudy republik nepovažují za správnou ani tu praxi soudů, které uznávají obviněné povinnými nahradit škodu způsobenou trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. Devizová škoda není majetkovou škodou ve smyslu § 442 a násl. obč. zák. Nejvyšší soud ČSSR se s uvedenými právními názory nejvyšších soudů republik ztotožňuje. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 247*

tr. zákoníku o trestném činu porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství. – č. 29/1982 (s. 203–204)

- Jestliže poškozená socialistická organizace po uzavření dohody o srážkách ze mzdy uplatní nárok na náhradu škody v trestním řízení a přes poučení dané jí soudem na něm setrvá, soud vysloví usnesením podle analogie § 206 odst. 4 tr. ř., že poškozená organizace nemůže svůj nárok v trestním řízení uplatňovat. Byla-li totiž uzavřena zmíněná dohoda, došlo k úpravě nároků mezi organizací a pracovníkem podle § 259 zák. práce a organizace nemůže uplatňovat nárok na náhradu škody, nýbrž jen nároky vyplývající z uzavřené dohody. *Pozn. SR: srov. § 327 zák. práce č. 262/2006 Sb. – č. 1/1983 (s. 44)*
- Úplatok je neoprávněný majetkový prospěch pro toho, kdo ho přijal. Prijatie úplatku páchatelom trestného činu prijímania úplatku podľa § 160 Tr. zák. nezakladá preto zodpovednosť za škodu (§ 420 Obč. zák. a nasl.), ale zodpovednosť za neoprávněný majetkový prospěch (§ 451 a nasl. Obč. zák.). Vydanie neoprávněného majetkového prospěchu tomu, kto úplatok poskytol, prípadne štátu (§ 457 ods. 2 Obč. zák.), nemožno uplatňovať v trestnom konaní podľa § 43 ods. 2 Tr. por. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*), ale len v konaní o veciach občiansko-právnych. *Pozn. SR: nyní jde o bezdůvodné obohacení. – č. 30/1983*
- Doba splnění závazku k náhradě škody není obvykle dohodnuta a není stanovena právním předpisem. Proto je dobou splnění závazku k náhradě škody zpravidla první den po tom, kdy byl škůdce o splnění poškozeným požádán (§ 563 obč. zák.). – **č. 31/1983**
- Za škodu způsobenou trestným činem v zmysle § 43 ods. 3 Tr. por. nemožno považovať výdavky na postavenie pomníka pre usmrtenú osobu, ak boli vynaložené ešte za jej života pred spáchaním trestného činu, pri ktorom došlo k jej usmrteniu. – **č. 53/1983**
- Osoba, pro niž pachatel trestného činu nedovoleného podnikání podle § 118 tr. zák. prováděl neoprávněné práce, nemá postavení poškozeného ve smyslu § 43 odst. 1 a 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*), není-li obviněný současně stíhán pro to, že takovou osobu poškodil při provádění prací jejich předražením apod. *Pozn. SR: nyní trestného činu neoprávněného podnikání podle § 118 tr. zák., resp. § 251 tr. zákoníku. – č. 31/1985*
- I. Oprávněný nárok na náhradu škody je třeba snížit o částku, která byla v průběhu trestního řízení u obžalovaného zjištěna jako pocházející z trestné činnosti a poškozenému pravomocně v řízení podle § 80 odst. 1 tr. ř. vydána, třebaže ji poškozený ještě nepřevzal.
II. Úroky z prodlení jsou příslušenstvím nároku poškozeného na náhradu škody. Uplatněný nárok na náhradu škody lze upřesnit do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Proto i odvolací soud přizná úroky z prodlení, jestliže poškozený řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody a úroků z prodlení se domáhal až v odvolacím řízení. – **č. 50/1986**
- Organizace odpovídající za odložené věci podle § 433 odst. 2 obč. zák., které byly odcizeny, může uplatnit v trestním řízení nárok na náhradu škody proti pachateli trestného činu (§ 43 odst. 3 tr. ř.) pouze za předpokladu, že škodu nahradila tomu, komu byly věci odcizeny, a tím na ni přešel nárok na náhradu škody proti škůdci, tj. pachateli trestného činu. – **č. 51/1986**

- Jestliže jeden ze spolupachatelů odpovídá za škodu podle zák. práce (§ 172 odst. 1) a druhý podle obč. zák. (§ 420 odst. 1), není jejich odpovědnost solidární, ale každý z nich odpovídá samostatně podle míry svého zavinění. *Pozn. SR: nyní srov. § 250 zák. práce č. 262/2006 Sb. – č. 56/1986*
- Nárok státu na zaplacení daně není nárokem na náhradu škody způsobené trestným činem zkrácení daně, ale nárokem vyplývajícím přímo ze zákona. Nejde proto o nárok, který by mohl být uplatněn podle § 43 odst. 2 tr. ř. v trestním řízení (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*). – **č. 34/1987**
- Ve věcech bytových krádeží hradí poškozeným poměrně často zcela nebo alespoň zčásti způsobenou škodu pojišťovna plněním z pojistné smlouvy. V takových případech přechází nárok na náhradu škody na pojišťovnu v rozsahu poskytnutého plnění. Je povinností orgánu činného v trestním řízení poskytnout pojišťovně možnost uplatnit v trestním řízení práva poškozeného. Soudy jsou tedy v takových případech povinny vyrozumět pojišťovnu jako poškozeného o konání hlavního líčení a doručit jí opis obžaloby. – **č. 35/1987 (s. 203)**
- K rozhodování v adhezním řízení o náhradě nákladů spojených s pohřbem poškozeného. – **č. 7/1987**
- Nárok organizace – plátce daně ze mzdy – na úhradu nesražené daně ze mzdy proti pracovníkovi – pachateli trestného činu zkrácení daně podle § 148 tr. zák. není nárokem na náhradu škody způsobené trestným činem zkrácení daně. Uplatní-li organizace v trestním řízení takový nárok a přes poučení soudu na něm setrvá, rozhodne soud usnesením podle § 44 odst. 2a § 206 odst. 4 tr. ř. *per analogiam*, že organizace nemůže uplatňovat tento nárok v adhezním řízení, tato organizace však má v trestním řízení postavení a práva poškozeného uvedené v § 43 odst. 1 tr. ř. *Pozn. SR: nyní jde o § 240 tr. zákoníku.* – **č. 52/1989**
- Škoda způsobená devizovému hospodářství trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. není majetkovou škodou, a proto nemůže být předmětem rozhodnutí v adhezním řízení. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 247 tr. zákoníku.* – **č. 7/1990**
- Uplatňují-li nárok na náhradu škody, která byla způsobena na majetku poškozeného, pozůstalí po poškozeném, musí soud vždy na podkladě důkazů zjistit, zda jde o právní nástupce (dědice) poškozeného. – **č. 16/1993 – III**
- Jestliže byl obviněný požádán poškozeným o zaplacení způsobené škody, je povinen podle § 563 obč. zák. následujícího dne tento dluh splatit. Ode dne následujícího po tomto dni je v prodlení. V trestním řízení je zpravidla rozhodné, kdy byl obviněný seznámen s výsledky vyšetřování a tak se dozvěděl o uplatněném nároku poškozeného na náhradu škody. Tím ovšem není vyloučeno, že se o uplatněném nároku mohl dovědět jindy, tedy i dříve. – **č. 23/1993**
- Jestliže soud odsuzuje obžalované pro trestný čin, kterým způsobili škodu společným jednáním podle § 9 odst. 2 tr. zák., zpravidla zaváže obžalované nahradit tuto škodu společně a nerozdílně podle § 438 odst. 1 obč. zák. Solidární odpovědnost k náhradě škody založená rozhodnutím soudu je výhodnější z hlediska ochrany práv poškozeného. Dělená odpovědnost k náhradě škody podle § 438 odst. 2 obč. zák. je výjimkou z obecného pravidla způsobu náhrady škody a musí vyplývat ze zvláštních okolností konkrétního případu.

Rozhodnutí ve smyslu § 438 odst. 2 obč. zák. musí soud náležitě odůvodnit.
Pozn. SR: nyní jde o § 23 tr. zákoníku. – č. 25/1993 – II

- K rozhodování soudu v adhezním řízení, ve kterém je uplatněn nárok na náhradu nákladů spojených s pohřbem. – **č. 41/1993 – IV**
- Povinnost k náhradě škody nelze uložit tomu obžalovanému, proti kterému poškozený neuplatnil návrh podle § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*), a to ani tehdy, když se jako spoluobžalovaný na vzniku škody podílel. – **č. 45/1993 – II**

- Rozhoduje-li soud v adhezním řízení o nároku na bolestné, musí vycházet z takové výše bolestného, která přísluší podle právního předpisu účinného v době, kdy došlo k poškození zdraví. Změna tohoto právního předpisu, k níž došlo v době rozhodování soudu, je nerozhodná. To platí v poměru mezi vyhl. č. 76/1981 Sb. a vyhl. č. 54/1993 Sb. Bolestné je tzv. ryze osobním nárokem. Proto může být přiznáno jedině osobě, již byla újma na zdraví způsobena, a nikoli např. jejímu zákonnému zástupci.

Rozhoduje-li soud v adhezním řízení o nároku na náhradu za ztrátu výdělku po dobu pracovní neschopnosti, musí respektovat § 446 obč. zák., § 17 odst. 1 vyhl. č. 45/1964 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a § 17 zák. č. 1/1992 Sb.
Pozn. SR: nyní § 2 nař. vlády č. 258/1995 Sb. – č. 25/1994 – III

- Výrok o náhradě škody, a to i výrok, jímž je poškozený odkázán podle § 229 odst. 1 tr. ř. na občanskoprávní řízení, může být učiněn jen na podkladě návrhu poškozeného, který je v souladu s ustanovením § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*). To mimo jiné znamená, že z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody uplatňuje. – **č. 43/1994 – III**
- Lhůta pro uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody uvedená v ustanovení věty druhé § 43 odst. 2 tr. ř. (*nyní § 43 odst. 3 tr. ř.*) je lhůtou procesní, kterou tr. ř. neumožňuje navrátit, a to ani v situaci, kdy soud prvního stupně nesplní povinnost uvedenou v ustanovení věty první § 198 odst. 2 tr. ř. a nevyrozumí poškozeného řádně a včas o konání (počátku) hlavního líčení. – **č. 6/2001**

- Jestliže trestným činem byla způsobena majetková škoda právnické osobě, výrok, jímž soud ve svém rozsudku ukládá obviněnému povinnost takovou škodu nahradit, musí být formulován ve prospěch této právnické osoby, a nikoli ve prospěch statutárního orgánu, který je oprávněn jménem právnické osoby jednat. – **č. 19/2003**

- Pokud je před zahájením trestního stíhání anebo i v jeho průběhu prohlášen konkurs na majetek obviněného a do skončení trestního stíhání nedošlo k zániku účinků prohlášení konkursu, pak v takovém případě podle § 14 odst. 1 písm. c) zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, nelze v adhezním řízení rozhodnout o přiznání náhrady škody, ale poškozené je třeba s jejich nároky podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních.

Prohlášení konkursu na majetek právnické osoby, v níž měl obviněný postavení např. statutárního orgánu a stíhaného trestného činu se dopustil v tomto postavení, popřípadě v souvislosti s ním, nezakládá překážku uvedenou v ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

nání, ve znění pozdějších předpisů, neboť v takovém případě není dána shoda v osobě úpadce a pachatele trestného činu. *Pozn. SR: srov. ustanovení § 109 a násl. insolvenčního zákona.* – **č. 20/2003**

– Odvolací právo ve smyslu § 246 odst. 1 písm. d) tr. ř. má pouze ten poškozený, který uplatnil v trestním řízení nárok na náhradu škody řádně a včas (§ 43 odst. 3 a § 206 odst. 2 tr. ř.). Nejsou-li tyto zákonné podmínky splněny, odvolací soud odvolání takového poškozeného zamítne podle § 253 odst. 1 tr. ř. jako podané osobou neoprávněnou. – **č. 32/2003**

– Vyjádření poškozeného, že nárok na náhradu škody uplatňuje ve výši, která bude vyčíslena znalcem, nebo že se připojuje k trestnímu řízení ve smyslu § 43 tr. ř., nelze považovat za řádné uplatnění nároku na náhradu škody podle § 43 odst. 3 tr. ř. – **č. 49/2003 – I**

– Plnění poskytnuté na základě smlouvy o pojištění pro případ smrti pojišťovnou pozůstalým poškozeného, jehož obviněný usmrtil a spáchal tak trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., není majetkovou škodou způsobenou trestným činem ve smyslu § 43 odst. 1 tr. ř., a proto o něm nelze rozhodovat v adhezním řízení. – **č. 17/2006**

– Smrtí poškozeného, který má proti obviněnému nárok na náhradu škody způsobené trestným činem ve smyslu § 43 odst. 3 tr. ř., zaniká jeho způsobilost k právům a povinnostem podle § 7 odst. 2 věty první obč. zák. Poškozenému, který zemřel, proto nelze přiznat nárok na náhradu škody způsobené trestným činem podle § 228 tr. ř., třebaže ho před svou smrtí včas a řádně uplatnil v trestním řízení. Úmrtím poškozeného přechází takový nárok na náhradu škody na jeho dědice, a to v rozsahu, v jakém náležel poškozenému v okamžiku jeho smrti.

Před rozhodnutím o nároku na náhradu škody v adhezním řízení podle § 228 a § 229 tr. ř. je třeba objasnit, zda a popřípadě v jakém rozsahu přešel tento nárok na právního nástupce poškozeného ve smyslu § 45 odst. 3 tr. ř. – **č. 22/2006**

– Nárok na náhradu škody způsobené zaměstnancem třetí osobě zaviněným porušením povinnosti při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi (§ 420 odst. 2 obč. zák.), pokud nejde o exces ze strany zaměstnance, za který by odpovídal výlučně sám, může v adhezním řízení uplatnit pouze zaměstnavatel, který poskytl této třetí osobě odškodnění a u něhož je zaměstnanec (obviněný) v době způsobení škody v pracovním poměru. Poškozená třetí osoba může své nároky uplatňovat pouze vůči zaměstnavateli, u něhož byl obviněný v době činu zaměstnancem, nikoliv však v trestním řízení proti tomuto obviněnému. – **č. 40/2006**

– Za škodu odpovídá i účastník trestného činu, pokud je jeho trestné jednání v příčinné souvislosti se vznikem škody. – **č. 58/2006 – I**

– Odpovídá-li za vznik majetkové škody více pachatelů (včetně účastníků), soud jim zpravidla uloží povinnost nahradit škodu společně a nerozdílně (§ 438 odst. 1 obč. zák.). Pouze v odůvodněných případech, které jsou výjimkou z tohoto obecného pravidla, může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu způsobili, odpovídají za ni podle své účasti na způsobení škody a v tomto rozsahu jsou povinni ji uhradit (§ 438 odst. 2 obč. zák.). V takovém případě mu-

sí být v rozhodnutí soudu důvod odchylky od zmíněného obecného pravidla náležitě odůvodněn. – č. 58/2006 – II

– Jestliže dojde ke vzniku prodlení se zaplacením náhrady škody po 28. dubnu 2005, tedy po účinnosti nař. vlády č. 163/2005 Sb., jímž bylo novelizováno nař. vlády č. 142/1994 Sb., je třeba při určení výše úroku z prodlení vycházet z repo sazby stanovené Českou národní bankou k prvnímu dni každého kalendářního pololetí, v němž prodlení trvá, zvýšené o 7 procentních bodů (srov. č. 39/2006 Sb. rozh. civ.). – č. 58/2006 – III

– Jednorázová odškodnění poškozeného (pozůstalého) v případě usmrcení některé z osob uvedených v ustanovení § 444 odst. 3 písm. a) až f) obč. zák., jsou sice v citovaném ustanovení vymezena pevnými částkami, avšak není vyloučeno jejich snížení podle příslušných ustanovení občanského zákoníku, a to především z důvodu případného spoluzavinění poškozeného (§ 441 obč. zák.), resp. z důvodů hodných zvláštního zřetele (§ 450 obč. zák.). – č. 12/2007

– viz *Beneficium cohaesionis* – č. 38/1967

– viz *Nahlížení do spisu* – č. III/1967

– viz *Náhrada nákladů poškozeného* – č. 32/2005

– viz *Náklady trestního řízení* – č. 28/1983

– viz *Obecné ohrožení* – č. 18/2006 – II

– viz *Obnova řízení* – č. II/1962 a č. 21/1991 – I, II

– viz *Poškozený* – č. 18/2004

– viz *Řízení o odvolání* – č. II/1962, 43/1967, 36/1980 – II a 60/1981

– viz *Řízení o stížnosti pro porušení zákona* – č. II/1962

– viz *Škoda* – č. 11/1967 – IV, 28/1971, 31/1972 a 28/1990

– viz *Zajištění nároku poškozeného* – č. 23/1978

– viz *Zákaz reformace in peius* – č. 40/2009

– viz *Zanedbání povinné výživy* – č. 50/1990

– viz *Zjišťování skutkového stavu věci* – č. 7/1968 – I

– viz *Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby* – č. 22/2005 – II

Advokátní tarif

– Sazba odměny obhájce za poskytnutou právní pomoc podle § 15 odst. 1 vyhl. č. 270/1990 Sb. se u zvlášť nebezpečných recidivistů určuje podle trestní sazby trestu odnětí svobody daného trestného činu, modifikovaného podle § 42 odst. 1 tr. zák. – č. 18/1992

– Jestliže jednání soudu bylo odročeno (§ 219 a § 238 tr. ř.), nelze při výpočtu odměny za úkony právní pomoci podle § 16 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb. (advokátní tarif) sčítat jednotlivé doby trvání těchto jednání. U každého takového jednání se za právní úkon započítávají každé započaté dvě hodiny. Při pouhém přerušení jednání (např. za účelem přestávky) se však doby, kdy soud jednal, sčítají. – č. 19/1992

– Za úkon právnej pomoci v zmysle vyhl. č. 240/1990 Zb., v znení vyhl. č. 44/1991 Zb., treba považovať aj prevzatie rozhodnutia vydaného podľa § 2 ods. 2 zák. č. 119/1990 Zb., v znení zák. č. 47/1991 Zb. o súdnej rehabilitácii (obhajca týmto úkonom preberá obhajobu v zmysle § 15 ods. 3 cit. vyhl.). Aj v tomto prípade obhajcovi preto patrí okrem odmeny náhrada

hotových výdavkov určených paušálnou sumou v zmysle § 19 ods. 3 cit. vyhl., a to i vtedy, ak sa na jej náhradu s klientom osobitne nedohodol preto, že obvinený zomrel. – **č. 43/1992**

– Pro snížení mimosmluvní odměny podle § 17 odst. 2 vyhl. č. 270/1990 Sb. nestačí, že šlo o společnou obhajobu dvou nebo více osob. Rozhodující je, zda šlo o společné úkony při takové obhajobě. Převzetí obhajoby a činnosti s tím spojené nejsou takovými společnými úkony. – **č. 55/1992**

– Z hlediska § 16 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb. je nutno, a to bez ohledu na dobu jeho trvání, považovat každý výslech svědka za samostatný úkon a stejně tak i doplňující výslech obviněného. – **č. 12/1993**

– Při stanovení odměny za úkon právní služby vykonaný advokátem jako zmocněncem poškozeného se vychází ze sazby mimosmluvní odměny stanovené pro obhajobu v trestním řízení (§ 10 odst. 2 a 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů). *Pozn. SR: srov. však nynější znění § 10 odst. 5 tohoto advokátního tarifu.* – **č. 2/2006**

– viz **Odměna ustanoveného obhájce** – **č. 2/1994, 21/1994, 3/1995, 40/1995, 46/1997, 7/2006 a 29/2006**

Alkohol

– Pri skúmaní otázky, či páchatel', ktorý požil alkoholický nápoj, bol v čase spáchania trestného činu príčetný, treba rozlišovať dva prípady: v prvom bola príčetnosť ovplyvnená preto, že alkoholický nápoj pôsobil na páchatel'a v dôsledku predchádzajúcej poruchy nervovej sústavy alebo predchádzajúcej duševnej poruchy; v druhom prípade alkohol pôsobil normálne svojim vstrebaním. Pri prostej opilosti stačí vykonať dôkaz odborným vyjadrením lekára alkohológa alebo príslušného zdravotníckeho zariadenia, prípadne posudkom jedného znalca lekára, ak treba zistiť štádium vývinu alkoholizmu páchatel'a a podmienky prípadného ochranného protialkoholického liečenia. Ak však z okolností prípadu vyplýva podozrenie na duševnú poruchu nevyplývajúcu len z prostej opilosti, musia duševný stav obvineného vyšetriť dvaja znalcovia psychiatri podľa § 116 Tr. por. *Pozn. SR: srov. však nynější znění § 116 odst. 1 tr. ř. – postačí přibrání jednoho znalce.* – **č. 67/1980**

– viz **Hodnocení důkazů** – **č. I/1966**

– viz **Odpovědnost trestní** – **č. 6/1974**

– viz **Ochranné léčení** – **č. 10/1969 a 15/1973 – II**

– viz **Patologická opilost** – **č. 32/1970**

Alkoholismus

– Zhodnocení účasti soudů na boji proti kriminalitě páchané v důsledku alkoholismu a jiné drogové závislosti pachatelů, se zvláštním zřetelem na ukládání a výkon ochranného léčení podle § 72 odst. 2 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.* – **č. 46/1977**

Alternativní znaky skutkové podstaty

– Obsahuje-li skutková podstata trestného činu některé znaky alternativně, návrh obžaloby uplatňující jen jeden z alternativních znaků nezavazuje soud povinnosti zjišťovat i další alternativní znaky, jestliže výsledky dokazování nasvědčují tomu, že jsou naplněny i tyto další alternativní znaky. – **č. 54/1972 – IV**

– viz **Trestné činy proti hospodářské kázi** – **č. 54/1973**

Amnestie

- O tom, zda odsouzený, kterému byl trest prominut milostí nebo amnestií prezidenta republiky, splnil uloženou podmínku či nikoli, nerozhoduje soud, nýbrž ministerstvo spravedlnosti. *Pozn. SR: srov. upřesnění tohoto právního názoru pod č. 4/2003. – č. 6/1964*
- K výkladu pojmu „obdobné trestné činy podle zákonů dříve platných“ ve smyslu čl. VII odst. 1 amnestie prezidenta republiky ze dne 9. května 1965. Trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. c) tr. zák. z roku 1950 nelze považovat za čin obdobný trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) a odst. 2 tr. zák. z roku 1961, poněvadž okolnost, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, obsažená v § 245 odst. 2 písm. c) tr. zák. z roku 1950, nemá v ustanovení § 132 odst. 1 písm. c) a odst. 2 tr. zák. z roku 1961 ani v dalších ustanoveních zákona obdoby. – **č. 42/1965**
- Zakládá-li skutek v jednočinném souběhu několik trestných činů, z nichž jenom jeden nebo některé podléhají aboli, není možno trestní stíhání pro tyto trestné činy zastavit. V přípravném řízení se v takovém případě pouze obviněnému sdělí, že stíhaný skutek bude v důsledku amnestie posuzován jenom jako trestný čin, na nějž se abolicie nevztahuje (§ 163 odst. 5 tr. ř.). *Pozn. SR: nyní podle § 160 odst. 6 tr. ř. – č. 31/1969*
- Pro použití článku IX písm. c) amnestie prezidenta republiky ze dne 9. května 1968 je rozhodná i u mladistvých základní trestní sazba, stanovená ve zvláštní části tr. zák., nikoliv sazba snížená podle § 79 odst. 1 tr. zák. na polovinu. *Pozn. SR: srov. nyní § 31 odst. 1 z. s. m. – č. 38/1969 (stejně č. 9/1970)*
- Obecný soud příslušný rozhodovat o použití amnestie podle § 368 věty druhé tr. ř. je oprávněn rozhodovat též o použití amnestie ohledně trestu pravomocně uloženého vojenským soudem. Před rozhodnutím o použití amnestie podle § 368 tr. ř. je soud vždy povinen zjistit, zda rozsudek, jímž byl uložen trest, ohledně něhož má podle § 368 tr. ř. rozhodnout, nabyl právní moci. – **č. 19/1970**
- K otázce použití amnestií prezidenta republiky ze dne 9. května 1955, ze dne 9. května 1960, ze dne 9. května 1965, ze dne 9. května 1968 a ze dne 27. května 1969 u účastníků na trestném činu opuštění republiky podle § 109 tr. zák. č. 140/1961 Sb., event. obdobném trestném činu podle zákonů dříve platných. – **č. 27/1970**
- Aj keď bol páchatel právoplatne odsúdený za trestný čin alebo za prečin, nejde o okolnosť, ktorá podľa čl. VI ods. 2 rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii č. 10/1973 Zb. vylučuje použitie čl. VI ods. 1 tohto rozhodnutia, ak odsúdenie bolo už zahladené alebo platí o ňom fikcia zahladenia. – **č. 49/1973**
- Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, jímž se tresty podmíněně odložené promíjejí s účinkem, že se dnem tohoto rozhodnutí na odsouzeného hledí, jako by nebyl odsouzen, brání soudu, aby teprve po uplynutí doby, k němuž by došlo až po vyhlášení amnestie, rozhodoval o tom, zda se podmíněně odsouzený ve zkušební době osvědčil. Pouze v případě, v němž by podmíněně odsouzenému uplynula zkušební doba ještě před vyhlášením takové

ho rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, byl by soud povinen provést šetření o tom, zda se podmíněně odsouzený ve zkušební době osvědčil či nikoliv. V takovém případě by použití amnestie přicházelo v úvahu jen tehdy, jestliže by soud došel k závěru, že se podmíněně odsouzený neosvědčil. – **č. 48/1976**

– Použití čl. 3 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii zo dňa 8. mája 1975 č. 45/1975 Zb., podľa ktorého se nesmie začať, a ak sa začalo, musí sa zastaviť trestné stíhanie za prečiny a za trestné činy uvedené v čl. 1 spáchané pred dňom tohto rozhodnutia, nebráni odsúdenie za úmyselný amnestovateľný trestný čin na tresty uvedené v čl. 2 tohto rozhodnutia [čl. 4 písm. a) rozhodnutia]. – **č. 20/1977**

– Za nepodmíněný trest odnětí svobody podle čl. V písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 8. května 1980, o amnestii se považuje i původně uložený trest nápravného opatření, resp. jeho zbytek, o němž bylo přede dnem amnestie podle § 45 odst. 2 tr. zák. pravomocně rozhodnuto, že se přemění v nepodmíněný trest odnětí svobody, jestliže byl uložen za úmyslný trestný čin a toto odsouzení nebylo zhlazeno. – **č. 39/1981**

– Ustanovenie čl. I rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 8. mája 1980 se vzťahuje aj na odsúdených, ktorým bol pred dňom tohto rozhodnutia odpustený individuálnou milosťou prezidenta republiky nepodmienečný trest odňatia slobody pod podmienkou. Pozitívne rozhodnutie podľa citovaného ustanovenia amnestie má pre odsúdeného ten význam, že dňom 8. mája 1980 se na ňo hľadá, akoby mu bol trest odpustený bez podmienky. Lehota na zhladenie odsúdenia však plynie odo dňa rozhodnutia o odpustení trestu individuálnou milosťou.

Použitie čl. III citovanej amnestie v takýchto prípadoch neprichádza do úvahy. – **č. 63/1981**

– Za odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve smyslu čl. V písm. a) rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 8. května 1985 je třeba považovat nejen uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody pravomocným rozsudkem, ale i uložení trestu odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák., jestliže v době před vyhlášením amnestie bylo pravomocně rozhodnuto, že se tento trest vykoná (§ 60 odst. 1 tr. zák.). – **č. 47/1986**

– Ustanovenie čl. III Rozhodnutia prezidenta ČSSR o amnestii zo dňa 8. mája 1985 o tom, že podmiennečný trest odňatia slobody uvedený v čl. I písm. d) cit. rozhodnutia sa odpúšťa s účinkom, že odo dňa tohto rozhodnutia sa na páchatel'a hľadá, akoby nebol odsúdený, sa nevzťahuje na prípady, keď bol popri podmiennečnom treste odňatia slobody uložený páchatel'ovi ďalší trest, ktorý bráni zhladeniu odsúdenia. – **č. 48/1986**

– Po pokračování v trestnom stíhaní v zmysle § 11 ods. 2 Tr. por. nesmie byť i v prípade vyslovenia viny obvinenému uložený trest, t. j. obvinený sa nemôže dostať do nevýhodnejšej situácie (z hľadiska uloženia trestu), než v akej bol pri zastavení trestného stíhania z dôvodov § 11 ods. 1 písm. a) Tr. por., a to podľa trestnoprávnych predpisov.

Toto ustanovenie však nebráni, pokiaľ nie sú zákonné prekážky, tomu, aby vec bola postúpená na prejednanie príslušnému orgánu ako priestupok.

Ak sa po vyhlásení obvineného podľa § 11 ods. 2 Tr. por. v trestnom stíhaní pokračuje, možno ho zastaviť z iných dôvodov než z dôvodu podľa § 11 ods. 1 písm. a) Tr. por. – **č. 23/1990**

– Ukláda-li soud pachateli souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody a zruší-li podle § 35 odst. 2 tr. zák. výrok o předchozím nepodmíněném trestu odnětí svobody, zruší zároveň všechna rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, která pozbyla v důsledku zrušení uvedeného výroku o trestu podklad, a tedy i rozhodnutí o použití amnestie podle § 368 tr. ř., na jejímž základě byl zcela nebo zčásti prominut předchozí nepodmíněný trest odnětí svobody. Původně prominutý trest odnětí svobody nebo jeho část nelze po uložení souhrnného trestu započítat podle § 38 odst. 2 tr. zák. (k tomu srov. blíže **č. 33/1983 Sb. rozh. tr.**). Po právní moci nového rozhodnutí je však třeba opět rozhodnout o použití agraciačního ustanovení amnestie, pokud ovšem jeho použití přichází v úvahu. – **č. 36/1990**

– Pre použitie článku V písm. a) rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990 je aj u osob stíhaných ako obzvlášť nebezpeční recidivisti v zmysle § 41 písm. a) resp. b) Tr. zák. rozhodujúca trestná sadzba odňatia slobody uvedená v osobitnej časti Tr. zák. – **č. 37/1990 – I**

– Vylučujúci dôvod uvedený v článku VI ods. 1 písm. c) citovanej amnestie sa vzťahuje len na aplikáciu agraciačného ustanovenia čl. II uvedeného amnestiálneho rozhodnutia. – **č. 37/1990 – II**

– Postup podle § 370 odst. 1 tr. ř. předpokládá, že za amnestií dotčený trestný čin byl uložen souhrnný nebo úhrnný trest. Bylo-li podle § 37 tr. zák. upuštěno od uložení souhrnného trestu za trestný čin, na který se vztahuje amnestie, nepřichází postup podle § 370 odst. 1 tr. ř. v úvahu. – **č. 55/1990**

– Jestliže je odsouzený částečně účasten amnestie prezidenta republiky ze dne 8. prosince 1989 a současně u něho přichází v úvahu aplikace amnestie prezidenta republiky ze dne 1. ledna 1990, potom v případě splnění podmínek uvedených v § 370 tr. ř. soud nejprve stanoví trest za trestné činy, případně přečiny amnestií ze dne 8. prosince 1989 nedotčené, a teprve potom, po právní moci tohoto rozhodnutí, se může zabývat otázkou, zda a v jakém rozsahu je odsouzený účasten amnestie prezidenta republiky ze dne 1. ledna 1990. O obou otázkách nelze rozhodnout dvěma výroky v jednom rozhodnutí. – **č. 56/1990**

– Při aplikaci čl. II odst. 2 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z ledna 1990 se část trestů odnětí svobody, která byla prominuta, tj. jedna třetina, nejméně však dva roky v případě trestů uložených za úmyslné trestné činy [písm. a) cit. ustanovení], jedna polovina, nejméně však tři roky v případě trestů uložených za trestné činy spáchané z nedbalosti [písm. b) cit. ustanovení] a jedna třetina, nejméně však tři roky v případě trestů úhrnných a souhrnných uložených za úmyslné trestné činy a trestné činy spáchané z nedbalosti [písm. c) cit. ustanovení], vypočítává z celého uloženého trestu odnětí svobody, pokud s jeho výkonem nebylo ještě započato. Jestliže však odsouzený uložený trest odnětí svobody již zčásti odpykal, vypočítává se prominutá část ze zbytku

uloženého trestu, tj. z té části uloženého trestu odnětí svobody, která ke dni vydání rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii nebyla vykonána. – **č. 1/1991**

- Na zaplacené, tj. vykonané peněžitě tresty, se amnestie prezidenta republiky ze dne 1. ledna 1990 nevztahuje. – **č. 8/1991**
- Amnestia prezidenta republiky zo dňa 1. januára 1990 podľa čl. I písm. d) sa vzťahuje na nevykonané peňažité tresty alebo ich zvyšky, pokiaľ neboli uložené vedľa trestu odňatia slobody. To platí aj vtedy, ak ide o tresty odňatia slobody, ktorých výkon bol podmienenečne odložený a podľa čl. I písm. b) citovanej amnestie odpustený. – **č. 9/1991**
- Ustanovení § 368 věta druhá tr. ř., podle které rozhodnutí o aplikaci amnestie u osoby odpykávající v době rozhodování trest odnětí svobody, učiní soud, v jehož obvodu se trest vykonává, je třeba použít i tehdy, jestliže byl výkon trestu odnětí svobody přerušen. – **č. 10/1991**
- Trestný čin ublížení na zdraví podľa § 221 ods. 1 a 3 Tr. zák. je úmyselný trestný čin, na ktorý je stanovený trest odňatia slobody prevyšujúci tri roky, a preto sa naň nevzťahuje aboličné ustanovenie čl. V písm. a) Rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990. – **č. 34/1991**
- K aplikácii rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990. Z ustanovenia čl. VI ods. 1 písm. a) rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990 a § 89 ods. 1 Tr. zák. vyplýva, že z dobrodenia tejto amnestie sú vylúčení aj páchatelia, ktorí sa dopustili prípravy (§ 7 ods. 1 Tr. zák.), resp. pokusu (§ 8 ods. 1 Tr. zák.) trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 Tr. zák., prípadne účastenstva (§ 10 ods. 1 Tr. zák.) na tomto trestnom čine. – **č. 48/1991**
- K aplikácii rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990.
Pre aplikáciu článku VI ods. 2 rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii zo dňa 1. januára 1990 je nerozhodné, že odsúdenému bol uložený za zbiehajúce sa trestné činy úhrnný alebo súhrnný trest podľa iného zákonného ustanovenia, než sa uvádza v čl. VI ods. 1 písm. b) citovanej amnestie. – **č. 49/1991**
- Účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, může nastat jen ohledně celého odsouzení. To platí i tehdy, jestliže některý z více trestů byl prominut podle čl. I amnestie prezidenta republiky ze dne 1. ledna 1990, který stanoví, že se vyjmenované tresty promíjejí s tím, že se na pachatele hledí dnem rozhodnutí o amnestii, jako by nebyl odsouzen. – **č. 50/1991**
- Při stanovení přiměřeného trestu podle § 370 tr. ř. za trestné činy amnestií nedotčené soud nezrušuje výrok o úhrnném nebo souhrnném trestu v rozsudku, kterým byl trest uložen. – **č. 9/1992 – I**
- Má-li být podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněného pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. z důvodu použití čl. 1 odst. 1 Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1993, musí být ve vztahu k subjektivní stránce trestného činu provedeny důkazy v takovém rozsahu, aby bylo vyloučeno, že jde o úmyslný trestný čin. Amnestie ze dne 3. února 1993 se totiž vztahuje jen na trestné činy spáchané z nedbalosti. – **č. 25/1995 – I**

- Za nepodmíněný trest odnětí svobody ve smyslu čl. II odst. 1 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1998 (uveřejněno pod č. 20/1998 Sb.) se považuje také trest odnětí svobody, jehož výkon byl původně podmíněně odložen, o němž bylo ke dni tohoto rozhodnutí podle § 60 odst. 1 tr. zák. pravomocně rozhodnuto, že se vykoná, pokud byl uložen za trestné činy uvedené v čl. I. rozhodnutí o amnestii, a nebyl-li dosud zcela vykonán. – **č. 13/1999**
- Skutečnost, že v době vyhlášení amnestie existovala překážka pro kladné rozhodnutí o účasti obviněného na této amnestii v podobě pravomocného trestního příkazu odsuzujícího obviněného k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, nebrání soudu vyslovit, že obviněný je na amnestii účasten, jestliže tento trestní příkaz byl později na základě mimořádného opravného prostředku zrušen. – **č. 24/1999**
- Jestliže ke dni rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1998 (uveřejněno pod č. 20/1998 Sb.) bylo pravomocně podmíněně zastaveno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v čl. I tohoto rozhodnutí, pak ustanovení této amnestie o zastavení trestního stíhání lze použít pouze v případě zjištění, že jsou splněny podmínky pro pokračování v trestním stíhání (§ 308 odst. 1 věta druhá tr. ř.). – **č. 30/1999**
- Jestliže je podána obžaloba pro útoky obviněného, kterými se měl dopustit více trestných činů, avšak za okolností, kdy jsou spáchány jedním skutkem, lze o nich rozhodovat jen jako o celku jedním rozhodnutím. Dopadá-li proto na jeden z více těchto trestných činů aboliční rozhodnutí prezidenta republiky a na ostatní nikoli, není možné trestní stíhání zastavit. V řízení před soudem se postupuje tak, že se skutek kvalifikuje jen jako trestný čin nebo trestné činy aboličním rozhodnutím nedotčené, popř. jde-li o zprošťující rozsudek, zproští se obviněný obžaloby jen pro nedotčený trestný čin nebo trestné činy (ve výroku rozsudku se uvede, že se zproštěným skutkem měl obviněný dopustit jen amnestií nedotčených trestných činů). V odůvodnění odsuzujícího nebo zprošťujícího rozsudku pak soud vysvětlí, že kvalifikování skutku jako trestného činu, resp. trestných činů, na které dopadalo aboliční rozhodnutí prezidenta republiky, nebylo s ohledem na toto rozhodnutí použito. – **č. 22/2000**
- viz **Milost – č. 4/2003**
- viz **Nepřípustnost trestního stíhání – č. 9/1994**
- viz **Obnova řízení – č. 56/1991**
- viz **Podmíněně propuštění – č. 14/1968 – I**
- viz **Předběžná otázka – č. 14/1968 – III, 48/1971, 8/1975 a 8/2007**
- viz **Přechodná ustanovení zákona č. 175/1990 Sb. – č. 20/1991**
- viz **Rehabilitace soudní – č. 6/1992**
- viz **Souhrnný trest – č. 13/1968 – II**
- viz **Trestný čin – č. 26/1992**
- viz **Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty – č. 23/1992**
- viz **Započítání trestu – č. 33/1982**

Beneficium cohaesionis

- Dojde-li ke změně rozhodnutí ve výroku o náhradě škody u jednoho z obžalovaných, který podal odvolání, a prospívá-li důvod, pro který ke změně došlo, i spoluobžalovaným, je nutno ve smyslu § 261 tr. ř. změnit výrok o náhradě škody jich se týkající v jejich prospěch. – **č. 38/1967**
- K výkladu ustanovenia § 261 Tr. por. o tzv. *beneficiu cohaesionis*. Dôvodom, pre ktorý rozhodol odvolací súd v prospech obžalovaného a ktorý je aj na prospech spoluobžalovaného, môže byť len taký dôvod, ktorý je spoločný pre obidvoch obžalovaných v tom zmysle, že sa ich obdivoch nevyhnutne dotýka. Takýmto dôvodom nemôže byť dôvod, ktorý, hoci je inak tej istej povahy, treba skúmať u každého zo spoluobžalovaných osobitne, individuálne a samostatne, napr. okolnosti týkajúce sa výmery trestu. – **č. 59/1977**
- viz **Rehabiliace soudní – č. 4/1992**
- viz **Řízení o stížnosti – č. 42/1997 – II**

Bezplatná obhajoba

- Jestliže bylo obviněnému pravomocným rozhodnutím přiznáno právo na bezplatnou obhajobu a byl poučen o tom, aby si zvolil obhájce, popřípadě aby požádal soud o jeho ustanovení (§ 33 odst. 2, 4 a 5 tr. ř.), záleží jen na obviněném, zda a kdy toto své právo uskuteční. Učiní-li tak se značným časovým odstupem (např. zvolí si obhájce až po uplynutí více jak šesti měsíců od přiznání práva na bezplatnou obhajobu) až poté, co orgány činné v trestním řízení prováděly úkony trestního řízení směřující k vydání meritorního rozhodnutí, pak ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. nemůže úspěšně namítat, že v řízení neměl obhájce, ač ho podle zákona měl mít. – **č. 29/2010**
- viz **Řízení o stížnosti – č. 19/2008**

Bolestné

- viz **Adhezní řízení – č. 29/1965 a III/1967**

Cenné papíry

- viz **Příslušnost soudu – č. 31/2005 – II**
- viz **Škoda – č. 31/2005 – I**

Časová působnost trestních zákonů

- Při uplatnění § 16 odst. 1 tr. zák. je třeba posoudit každý trestný čin zvlášť, přihlédnout ke všem ostatním ustanovením, která mají vliv na trestnost činu a učinit závěr, zda posouzení činu podle celého souboru ustanovení nového tr. zák. bude pro obžalovaného v souzeném případě příznivější. Podle § 16 odst. 1 tr. zák. je třeba u každého trestného činu zkoumat, zda posouzení podle nového práva bude pro obžalovaného příznivější. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 10/1962*
- Naplnil-li pachatel skutkem spáchaným před 1. lednem 1962 znaky více trestných činů, je třeba trestnost všech činů posuzovat z hledisek uvedených v § 16 odst. 1 tr. zák. Není tedy vyloučeno ani v tomto případě, že některých trestný čin bude třeba posoudit po 1. lednu 1962 podle ustanovení nového tr. zák., pokud to je pro pachatele příznivější, a další trestný čin podle ustanovení tr. zák. z roku 1950.
Trest se vyměří podle toho zákonného ustanovení, které se vztahuje na trestný čin nejprísněji trestný bez ohledu, zda jde o nový tr. zák. či tr. zák. z roku 1950. Nikdy však nesmí dojít k uložení takových trestů, které nový tr. zák. nepřipouští (§ 16 odst. 2, § 27, § 36 a § 39 odst. 1 tr. zák.). *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 11/1962*
- Při úvaze o použití § 16 odst. 1 tr. zák. je třeba vždy posoudit, zda použití nového zákona vcelku, tzn. jak z hlediska ustanovení zvláštní části, tak i se zřetelem k ustanovením obecné části tr. zák., je pro obžalovaného příznivější. Z jednotlivých zákonů nelze přihlížet jen k ustanovením, která jsou pro obžalovaného příznivější. Výjimka je možná pouze v rozsahu § 16 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 a § 3 tr. zákoníku. – č. 19/1962*
- Při postupu podle § 16 odst. 1 tr. zák. mají orgány činné v trestním řízení povinnost zkoumat, zda správně zjištěný čin obviněného je trestný podle ustanovení nového, nyní účinného trestního zákona, tj. zda jeho činem nejsou dány znaky některého činu, přičemž rozhodujícím není pojmenování trestného činu, nýbrž materiální obsah jednání pachatele. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 32/1962*
- Pokud soud rozhoduje za účinnosti nového tr. zák., je jeho povinností především zkoumat na základě ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák., zda není použití nového tr. zák. pro obžalovaného příznivější, popřípadě, zda je žalovaný skutek trestným činem i podle nového tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 35/1962*
- Súd je povinný so zreteľom na ustanovenie § 16 ods. 1 Tr. zák. vyrovnať sa s otázkou, či trestná činnosť spáchaná pred 1. januárom 1962, ktorá má znaky trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 245 Tr. zák. z roku 1950, nenaplnuje znaky miernejšieho trestného činu uve-

deného v tr. zák. účinnom od 1. januára 1962 v prípadoch, v ktorých nejde o čin parazitného charakteru a v ktorých konanie obžalovaného mohlo po 1. januára 1962 naplňovať iba znaky trestného činu porušovania povinnosti pri nakladaní s finančnými a hmotnými prostriedkami podľa § 127 ods. 2 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní by se jednalo o posouzení vztahu některého majetkového trestného činu (např. zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku k ustanovení § 248 tr. zákoníku).* – **č. 12/1964**

– Postupovať podľa § 54 ods. 3 tr. zák., ve znění zákona č. 56/1965 Sb., je možno vzhľadom k § 16 ods. 1 tr. zák. jen tehdy, jestliže se pachatel dopustil trestného činu až po 1. srpnu 1965. – **č. 7/1968 – III**

– Skutok, ktorý naplňoval znaky trestného činu poškodzovania prevádzky podľa § 135 ods. 1 tr. zák. č. 86/1950 Zb., v znení novely č. 63/1956 Zb., sa po účinnosti zák. č. 140/1961 Zb. nestáva beztrestným len preto, že tento zákon neobsahuje trestný čin toho istého názvu. Súd musí skúmať, či skutok nenaplnuje znaky niektorého trestného činu podľa tohto zákona, najmä trestného činu neplnenia úloh pri prevádzke súkromého hospodárstva podľa § 119 tr. zák. alebo porušovania povinnosti v prevádzke socialistickej organizácie podľa § 129 a § 130 tr. zák. č. 140/1961 Zb. *Pozn. SR: skutkové podstaty těchto trestných činů byly zrušeny.* – **č. 43/1970 – I**

– Jestliže byl čin spáchán za účinnosti zákona už zrušeného, je podmínkou toho, aby pachatel mohl být uznán vinným činem, který je předmětem řízení, že takový čin naplňuje všechny znaky jak některého ustanovení zákona účinného v době spáchání, tak některého ustanovení zákona pozdějšího. – **č. 44/1970 – I**

– Pro závěr, zda použití pozdějšího zákona je z hlediska sankce pro pachatele příznivější (§ 16 ods. 1 věta za středníkem tr. zák.), není rozhodné jen pouhé srovnání trestních sankcí uvedených v srovnávaných zákonech, nýbrž je rozhodný výsledek srovnání trestů, které by byly při použití zákonů jako celků pachateli uloženy. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku.* – **č. 44/1970 – III**

– K časové pôsobnosti zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech.

Jednání, k němuž došlo v době před 1. lednem 1970, lze posoudit jako přečin jen za podmínek, že by takové jednání podle jiné právní normy v té době účinné zakládalo trestný čin podle tr. zák., nebo provinění anebo přestupek podle zákona č. 58/1965 Sb. *Pozn. SR: kategorie přečinů podle zák. č. 150/1969 Sb. byla novelou z roku 1990 zrušena. Nový tr. zákoník v § 14 rozčleňuje trestné činy na zločiny a přečiny, což je ovšem zcela jiná kategorizace trestných činů.* – **č. 64/1971 – I**

– K predpokladom, za ktorých možno so zreteľom na § 16 ods. 1 Tr. zák. aplikovať ustanovenie § 29 ods. 3 Tr. zák. v znení novely v prípadoch trestných činov spáchaných pred 1. júlom 1973. – **č. 37/1974 – I**

– K výkladu ustanovení § 16 ods. 1 věta za středníkem tr. zák. o použití pozdějšího, pro pachatele příznivějšího zákona v případě trestného činu vraždy spáchaného před účinností zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

Podle § 16 ods. 1 tr. zák. se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější. Použití nového práva je však třeba po-

- suzovat jako celek, aby konečný výsledek byl pro pachatele příznivější. Nutné je hodnotit starý a nový zákon jak z hlediska ustanovení zvláštní části, tak i se zřetelem k ustanovení obecné části tr. zák. Při posouzení otázky, jaký zákon použít, nemůže tedy jít jen o srovnání trestních sankcí starého a nového zákona. Přitom je rozhodný výsledek srovnání trestů, které by byly při použití zákonů jako celků pachateli za konkrétních posuzovaných okolností uloženy. Otázku aplikace ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. je nutno řešit i za situace, kdy výrok o vině, o níž bylo rozhodnuto podle tr. zák. účinného před 1. červencem 1990, je pravomocný a v novém rozhodnutí po tomto datu je ukládán pouze trest, neboť podle citovaného zákonného ustanovení je třeba rozumět trestností činu nejen možnost pachatele uznat vinným, ale i uložit mu přiměřený trest. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 11/1991*
- Ustanovení § 296 odst. 1 tr. zák. se týká pouze trestů uložených před 1. lednem 1962. – **č. 25/1991 – II**
 - Tu část jednání pachatele, které se dopustil před změnou tr. zák., lze posoudit spolu s částí jednání spáchaného po této změně jako pokračující nebo trvající trestný čin jediný jen tehdy, jestliže byly útoky spáchané za účinnosti dřívějšího zákona vůbec trestné. – **č. 7/1994 – I**
 - Ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. o časové působnosti trestních zákonů se vztahuje i na působnost zákonů, na které odkazuje tr. zák. v blanketní normě, např. devizových zákonů. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 35/1994*
 - Pokud zákon upravující společenské vztahy, jejichž porušování je postihováno trestním zákonem, zároveň obsahuje údaje vymezující některé znaky skutkové podstaty příslušného trestného činu (např. zákon o střelných zbraních a střelivu takto vymezuje některé znaky ustanovení § 185 tr. zák. o trestném činu nedovoleného ozbrojování), vztahuje se ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. o časové působnosti trestních zákonů i na působnost tohoto zákona. *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 36/1998 – I*
 - Vykonává-li odsouzený trest odnětí svobody za trestný čin uvedený v § 62 odst. 1 tr. zák., může být podmíněně propuštěn až po vykonání dvou třetin uloženého trestu odnětí svobody, a to i přesto, že v době, kdy je o podmíněném propuštění rozhodováno, již čin, za který byl trest uložen, by vzhledem ke změně právní úpravy nenaplnňoval znaky skutkové podstaty žádného z trestných činů uvedených v § 62 odst. 1 tr. zák. V takovém případě nelze aplikovat § 16 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci § 88 odst. 4 tr. zákoníku. – č. 17/2003*
 - Trestnost činu ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. je třeba posoudit zásadně podle celého souhrnu zákonných norem trestních i mimotrestních (na něž tr. zák. odkazuje ve skutkových podstatách s blanketní dispozicí), které jsou všechny účinné ke stejnému momentu rozhodnému z hlediska časové působnosti zákona podle citovaného ustanovení. Proto nelze trestnost skutku posoudit částečně podle zákona účinného v době jeho spáchání (např. z hlediska tr. zák.) a částečně podle zákona účinného v době rozhodování soudu (např. z hlediska mimotrestních právních norem, na něž odkazuje tr. zák.). *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 11/2004*
 - Při hodnocení, zda byla splněna formální podmínka zvláště nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. spočívající v tom, že pachatel již byl potrestán

za zvlášť závažný úmyslný trestný čin uvedený v § 41 odst. 2 tr. zák., nelze (opětovně) hodnotit předchozí pravomocné odsouzení z hlediska ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák., tj. zda se i podle pozdějšího zákona jedná o zvlášť závažný úmyslný trestný čin. V tomto případě je třeba vycházet z právní úpravy účinné v době původního rozhodnutí a není možné nově posuzovat tehdy spáchaný trestný čin podle právní úpravy, jež nabyla účinnosti později.

Proto uvedená podmínka podle § 41 odst. 1 tr. zák. je splněna i tehdy, jestliže pachatel byl v minulosti potrestán za zvlášť závažný úmyslný trestný čin, který by již nyní podle nové právní úpravy účinné v době rozhodování nepatřil mezi zvlášť závažné úmyslné trestné činy uvedené v § 41 odst. 2 tr. zák. (např. v důsledku zvýšení hranice jednotlivých kategorií škody podle § 89 odst. 11 tr. zák. už za takový čin nelze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně na 8 let). *Pozn. SR: nový tr. zákoník již neobsahuje ustanovení o zvlášť nebezpečné recidivě; srov. však možnost mimořádného zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 tr. zákoníku. – č. 52/2006*

– Za dobu, kdy byl čin spáchán ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák., se zásadně považuje okamžik dokonání trestného činu, kterým se u trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák. rozumí okamžik, kdy došlo k následku, tedy k porušení zájmu na ochraně vědecké, literární a jiné umělecké tvůrčí činnosti a jejich výsledků v podobě autorských děl, uměleckých výkonů, zvukových a zvukově obrazových záznamů, rozhlasového a televizního vysílání a po účinnosti autorského zákona č. 121/2000 Sb. výslovně i databáze.

U díla, kterým je neoprávněně zasahováno do autorských práv k jinému dílu, popř. do práv k databázi, a které je vytvořeno s cílem jeho vydání, má zásadní význam zejména doba jeho vydání, poněvadž teprve tímto okamžikem je dovršeno porušení nebo ohrožení zájmu chráněného tímto ustanovením (porušení individuálního objektu tohoto trestného činu), ke kterému směřovala všechna předchozí stadia trestného činu. *Pozn. SR: srov. však současně znění § 2 odst. 4 tr. zákoníku, které vymezuje jinak dobu spáchání činu. – č. 53/2006*

– Při posuzování trestnosti činu ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. se pozdější, pro pachatele příznivější právo uplatní, jen pokud ještě nebylo pravomocně rozhodnuto o vině a trestu pachatele. Bylo-li již pravomocně rozhodnuto o vině i trestu, citované ustanovení o časové působnosti tr. zák. nelze použít. Výkon podmíněně odloženého trestu odnětí svobody uloženého za trestný čin, jehož skutková podstata zůstala nedotčena změnou mimotrestní zákonné úpravy, od které se odvíjí trestnost činu, nelze po této změně nařídit (§ 60 odst. 1 a § 60a odst. 4 tr. zák.) jen tehdy, jestliže tak nová zákonná úprava výslovně stanoví (např. obsahuje-li ustanovení, podle něhož se tresty uložené za činy spáchané před její účinností nevykonají). *Pozn. SR: nyní srov. též § 2 tr. zákoníku. – č. 17/2007*

– Jestliže alespoň jeden dílčí útok pokračování v trestném činu (§ 89 odst. 3 tr. zák.) byl spáchán za účinnosti nového (pozdějšího) tr. zák., pak se trestný čin v celém rozsahu pokračování pokládá za spáchaný až po nabytí účinnosti nového (pozdějšího) zákona, a to bez ohledu na skutečnost, zda z hlediska

ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. jde o zákon, který je pro pachatele příznivější, či nikoli.

Závěr o trestnosti všech dílčích útoků pokračujícího trestného činu podle nového (pozdějšího) zákona však v takovém případě předpokládá, že ta část pokračujícího trestného činu (tzn. některý jeho dílčí útok), k jejímuž spáchání došlo ještě před účinností nového (pozdějšího) zákona, naplňuje zákonné znaky některé skutkové podstaty i podle tr. zák. dřívějšího, účinného v době jejího spáchání (srov. **č. 7/1994 Sb. rozh. tr.**). *Pozn. SR: nyní jde o § 116 tr. zák. koníku.* – **č. 27/2008**

– viz **Nebezpečnost činu pro společnost – č. 33/1962**

– viz **Neoznámení trestného činu – č. 32/1962**

– viz **Obchodování s lidmi – č. 21/2006 – II**

– viz **Podílnictví – č. 4/1997**

– viz **Podmíněné propuštění – č. 39/1964**

– viz **Promlčení trestní odpovědnosti – č. 40/1998 a 59/2009**

– viz **Rehabilitace soudní – č. 44/1991**

– viz **Zánik nebezpečnosti činu pro společnost – č. 41/1998 – I**

– viz **Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby – č. 41/1998 – II**

Další trest

Pozn. SR: nový tr. zákoník již neobsahuje ustanovení o dalším trestu, nelze však vyloučit aplikaci tohoto institutu, např. na základě ustanovení o časové působnosti trestních zákonů.

- Jestliže byl odsouzený z trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn, nelze považovat trest za vykonaný dnem, kdy došlo k podmíněnému propuštění, pokud nebylo podle § 64 odst. 1 tr. zák. rozhodnuto, že se v podmíněné lhůtě osvědčil. Odsuzuje-li soud podmíněně propuštěného pachatele před uplynutím zkušební doby pro další trestný čin spáchaný ve zkušební době, musí při výměře trestu přihlížet k ustanovení § 36 tr. zák., aby trest odnětí svobody, který má být uložen, nepřesáhl spolu s dosud nevykonaným zbytkem předchozího trestu odnětí svobody patnáct let. Zda předchozí, dosud neodpykaný trest odnětí svobody nebo jeho zbytek bude či nebude vykonán, řeší soud samostatně jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř. – **č. 48/1965**
- Rozhodujícím dnem pre aplikáciu ustanovenia § 36 Tr. zák. je deň vyhlasovania nového rozsudku, ktorým sa ukladá trest rovnakého druhu. K tomuto dňu nesmie novo ukladaný trest spolu s doposiaľ nevykonaným trestom rovnakého druhu uloženým skorším rozsudkom presahovať najvyššiu výmeru dovolenú zákonom pre daný druh trestu. – **č. 17/1986**
- viz **Podmíněně propuštění – č. 14/1968 – II**
- viz **Předběžná otázka – č. 14/1968 – III a 45/1972 – II**
- viz **Ukládání trestu – č. 11/1985**
- viz **Upuštění od uložení dalšího trestu – č. 39/1971 – I**

Daňové trestné činy

- Zhodnocení poznatků o soudní praxi při rozhodování o trestných činech proti měně a trestných činech daňových. – **č. 29/1982**

Devizová škoda

- viz **Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství – č. 39/1986**

Dítě mladší patnácti let

- I. Soud pro mládež může upustit od uložení opatření podle § 93 odst. 7 zák. č. 218/2003 Sb. jen za podmínky, má-li shromážděny dostatečné podklady svědčící o tom, za jakých podmínek a s jakým účinkem na dítě byl čin dítěte mladšího patnácti let státním zástupcem nebo před soudem projednán, a z opatřených podkladů lze učinit spolehlivý závěr, že tímto projednáním bylo dosaženo účelu zákona i bez uložení opatření. – **č. 3/2007 – I**
- II. Není vyloučeno, aby byl uložen dohled probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. a) zák. č. 218/2003 Sb. za situace, kdy již byl nad dítětem mladším patnácti let stanoven dohled podle § 43 odst. 1 písm. b) zák. o rodině, neboť každé z těchto opatření sleduje jiný cíl a jsou odlišně upraveny i podmínky, za nichž

jsou oba typy deliktu vedle sebe vykonávané. Ze smyslu těchto opatření, která nejsou totožná, vyplývá, že mohou být vykonávána i vedle sebe. – **č. 3/2007 – II**

– Pokud zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, používá v hlavě třetí pojmu „dítě mladší patnácti let“, označuje tak toho, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku, jak je vymezeno v ustanovení § 2 písm. c) tohoto zákona. Skutečnost, že dítě po spáchání činu jinak trestného již dovršilo patnáctý rok věku, nebrání zahájení řízení podle hlavy třetí a uložení opatření podle § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. – **č. 46/2007**

– Rozhoduje-li soud pro mládež podle § 93 odst. 1 z. s. m. o návrhu státního zastupce na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let za situace, kdy od spáchání činu jinak trestného, pro nějž se toto řízení vede, uplynula natolik dlouhá doba, že toto dítě již přesáhlo hranici patnácti let a přitom se blíží zletilosti, a jsou proti němu již jako proti mladistvému vedena další řízení podle hlavy II. z. s. m., lze podle § 93 odst. 7 z. s. m. upustit od uložení opatření, i když to zákon přímo nestanoví. Takový postup je možný se zřetelem na účel vymezený ustanovením § 1 odst. 2 z. s. m. a vyplývá i ze smyslu opatření podle § 93 odst. 5 z. s. m. Projednání činu dítěte mladšího patnácti let ve smyslu § 93 odst. 7 z. s. m. lze i z teleologického výkladu chápat v širším smyslu jako projednání činu dítěte před soudem pro mládež nejen v konkrétní věci, ale i se zřetelem na další činy tohoto dítěte projednávané soudem pro mládež v jiných věcech. – **č. 44/2009**

– viz **Ochranná výchova – č. 41/2009**

Dobrovolné upuštění od pokusu

– Nejde o dobrovolné upustenie od dokonania trestného činu v zmysle § 8 ods. 3 písm. a) Tr. zák., ak bol páchatel' pri čine prichytený a od ďalšieho konania upustil len preto, že sa obával odhalenia. *Pozn. SR: nyní jde o § 21 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 21/1972 – II**

– Při řešení otázky, zda trestnost pokusu trestného činu zanikla proto, že pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu a odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu [§ 8 odst. 3 písm. a) tr. zák.], popř. proto, že dobrovolně učinil o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, mohlo být ještě odstraněno [§ 8 odst. 3 písm. b) tr. zák.], je třeba rozlišovat pokus ukončený a pokus neukončený.

O neukončený pokus jde, jestliže pachatel ještě neučinil vše, co pokládal za potřebné k dokonání trestného činu; tím, že dobrovolně v dalším jednání nepokračuje, současně odstraňuje i nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu. Při neukončeném pokusu tedy stačí k zániku trestnosti podle § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák., že se pachatel dobrovolně zdrží dalšího jednání, které považuje za potřebné k dokonání trestného činu. O ukončený pokus jde, jestliže pachatel učiní vše, co pokládá za nezbytné k dokonání trestného činu, avšak k jeho dokonání přesto nedojde. V takovém případě pachatel zpravidla nemá možnost splnit podmínky zániku trestnosti uvedené v § 8 odst. 3 písm. a), resp. b) tr. zák.

Možnost splnit tyto podmínky u ukončeného pokusu má pachatel jen v těch výjimečných případech, kdy mezi jeho jednáním a způsobením zamýšleného následku podle povahy použitého prostředku a podle záměru pachatele zbývá ještě určitá doba, ve které je možno následku zabránit. V takových případech nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání jako u neukončeného pokusu, nýbrž je třeba dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, popř. je třeba dobrovolně učinit o pokusu oznámení v době, kdy takové nebezpečí mohlo být ještě odstraněno příslušným orgánem. Jednání záležející v bodnutí nožem do míst, kde podle úmyslu pachatele mohou být zasaženy životně důležité orgány (srdce, velké cévy apod.), avšak k jejich zasažení nedojde pro překážku nezávislou na vůli pachatele, např. proto, že nůž narazí na kost, je třeba považovat za bezúspěšný ukončený pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 tr. zák. Jestliže v takovém případě pachatel upustí od opakování jednání směřujícího k usmrcení jiného, nezaniká tím trestnost již ukončeného pokusu. *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci § 21 odst. 3 písm. a) a písm. b) tr. zákoníku a posouzení činu jako pokusu trestného činu vraždy podle § 21 a § 140 tr. zákoníku. – č. 16/1976*

– Dva obvinění v bytě jednoho z nich v úmyslu dosáhnout soulože i proti vůli poškozené násilím ji svlékli, povalili na zem a ohmatávali. Svého počínání zanechali, až když poškozená uprosila jednoho z nich, aby od svého záměru upustil, a ten k tomu přiměl i druhého obviněného. Soud správně rozhodl o zániku trestnosti pokusu trestného činu znásilnění, ale jednání obviněných kvalifikoval jen jako trestný čin omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák. spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., ač vzhledem k okolnostem činu šlo zřejmě již o spolupachatelství na trestném činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci ustanovení § 23, § 171 a § 175 tr. zákoníku. – č. 17/1982 (s. 128)*

– Také v případě tzv. ukončeného pokusu lze dobrovolně upustit od dokonání činu a splnit podmínky zániku trestnosti podle § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák., jestliže mezi jednáním pachatele a způsobením zamýšleného následku zbývá ještě určitá doba, ve které je možno následku zabránit. V takovém případě však nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání, ale je třeba i dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu.

Míru aktivity pachatele v takovém případě nelze stanovit obecně. Je třeba posuzovat individuálně se zřetelem na okolnosti a poměry pachatele, zda pachatel učinil vše potřebné, aby zabránil následku, a zda to, co učinil, za daných okolností postačovalo k zabránění následku a bylo v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí, které hrozilo zájmu chráněnému trestním zákonem. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání trestného činu musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Zániku trestnosti nebrání okolnost, že následek byl odvrácen za přispění a pomoci jiných osob, jestliže se tak stalo na základě aktivního jednání pachatele. *Pozn. SR: nyní jde o § 21 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 27/1987*

- Jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu a odstranil nebezpečí, které vzniklo z podniknutého pokusu, trestnost pokusu zanikla bez ohledu na to, že ve stejné době v důsledku pachatelova nedbalostního jednání vznikl ten následek, který chtěl původně způsobit podniknutým pokusem. – **č. 43/1993**
- II. Dobrovolné upuštění od pokusu trestného činu úvěrového podvodu podle § 8 odst. 1 a § 250b odst. 1 tr. zák. je vyloučeno nejen za předpokladu, že pachatel zanechal dalšího jednání až po výslovném projevu poškozeného, který dal pachateli najevo odhalení jeho podvodného jednání, ale i tehdy, jestliže tak pachatel učinil poté, co ho poškozený upozornil na pochybnosti o správnosti předložených údajů v žádosti o poskytnutí úvěru, o jejichž nepravdivosti pachatel věděl. *Pozn. SR: nyní jde o § 21 odst. 1 a § 211 tr. zákoníku.* – **č. 38/2007 – II**
- I. Ustanovení § 66 tr. zák. o zániku trestnosti činu účinnou lítostí se uplatní pouze v případě, když trestný čin zde vyjmenovaný byl dokonán. Jestliže došlo pouze k pokusu takového trestného činu ve smyslu § 8 odst. 1 tr. zák., není možný zánik jeho trestnosti účinnou lítostí podle § 66 tr. zák., ale jen za splnění podmínek podle § 8 odst. 3 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 21 odst. 3 a § 33 tr. zákoníku.* – **č. 54/2009 – I**
- viz **Loupež – č. 37/1970**
- viz **Pokus – č. 33/1965 a 7/2007**

Dobrovolné upuštění od přípravy

- Nejde o dobrovolné upuštění od přípravy k trestnému činu podle § 7 odst. 3 písm. a) tr. zák., jestliže pachatel upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání trestného činu pod vlivem překážky, anebo jestliže uskutečnění svého záměru toliko odložil na pozdější dobu. *Pozn. SR: nyní jde o § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 52/1970 – I**
- Upustí-li některý ze spolupachatelů dobrovolně od dalšího jednání směřujícího k spáchání trestného činu, nezaniká u něho trestnost přípravy k trestnému činu, pokud a) neodstraní nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tr. zák. z podniknuté přípravy ze strany ostatních spolupachatelů, nebo b) neučiní o přípravě k trestnému činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tr. zák. z podniknuté přípravy ostatních spolupachatelů, mohlo být ještě odstraněno. *Pozn. SR: nyní srov. výslovnou úpravu v § 20 odst. 4 tr. zákoníku.* – **č. 52/1970 – II**
- Trestnost přípravy k trestnému činu nezaniká, jestliže pachatel od dokonání činu upustil jen proto, že věděl, že čin nemůže dokonat, aniž by při tom nebyl odhalen. – **č. 12/1981**
- viz **Účinná lítost – č. 3/980 – I**

Dokazování

- Ustanovení § 102 odst. 2 tr. ř. se vztahuje jenom na výslech osoby, která je v době dalšího řízení stále ještě mladší než patnáct let. Má-li tedy být v řízení před soudem proveden důkaz svědeckou výpovědí osoby, která byla vyslechnuta před dovršením patnáctého roku věku za dodržení podmínek § 102 odst. 1 tr. ř., ale v době výslechu před soudem již patnáctý rok dovršila, nelze provést tento důkaz přečtením protokolu bez podmínek uvedených v § 211 tr. ř. – **č. 31/1968**

- Souhrn nepřímých důkazů k prokázání viny obviněného musí tvořit logickou a ničím nenarušovanou soustavu vzájemně se doplňujících důkazů, která ve svém celku nejen spolehlivě prokazuje všechny okolnosti zažalovaného skutku a usvědčuje z jeho spáchání obviněného, ale současně vylučuje možnosti jakéhokoliv jiného závěru. – **č. 38/1968 – IV**
- Pouhá protokolace, že byl konstatován obsah trestního spisu bez konkrétního uvedení, co bylo ze spisu čteno nebo konstatováno, není dostatečným dokladem o provedení důkazu o okolnosti, obsažené v uvedeném spise. – **č. 50/1969 – II**
- K provádění výslechů osob mladších než patnáct let a k hodnocení jejich výpovědí.
Je porušením zákona v ustanovení § 102 odst. 1 tr. ř., jestliže je osoba mladší než patnáct let vyslýchána v přítomnosti jiného dospělého svědka, který byl slyšen nebo by mohl být slyšen k týmž skutečnostem a který nadto není osobou, která by mohla přispět k správnému vedení výslechu nedospělého ve smyslu § 102 odst. 1 tr. ř. – **č. 38/1970 – III**
- K hodnocení revizní zprávy jako důkazu v trestním řízení.
Revizní zpráva je důkazem podle § 112 odst. 2 tr. ř. Musí být zpracována tak, aby bylo možno z ní zjistit závěry, ke kterým revizní orgány došly; musí však z ní být též zřejmé i zásady, kterými se revizní orgány řídily, postup, který při revizi zachovávaly, metody zjišťování, kterých použily, a konkrétní podklady, které braly při revizi v úvahu. – **č. 45/1973 – II**
- Je-li třeba zjistit v trestním řízení příčinu smrti, tj. zda smrt člověka nebyla způsobena trestným činem, nesmí být přibrán ten lékař, který zemřelého ošetřoval za choroby, jež smrti bezprostředně předcházela (§ 105 odst. 2 tr. ř.). Znalci, kteří provedli prohlídku a pitvu mrtvoly, se v trestním řízení vyslechnou (§ 108 tr. ř.). K objasnění příčiny smrti je možno vyslechnout jiné znalce – lékaře jen za podmínek § 109 tr. ř. Musí to však být také znalci (arg. § 105 odst. 2 tr. ř.). – **č. 62/1973**
- Zápisnicu o výpovědi spoluobviněného v přípravném konání, vůči kterému nebola podaná obžaloba, možno na hlavnom pojednávaní prečítať podľa § 211 ods. 2 písm. a) Tr. por. *per analogiam*. – **č. 35/1975**
- K hodnocení revizní zprávy jako listinného důkazu (§ 112 odst. 2 tr. ř.). – **č. 32/1976 – I**
- Důkaz výsledkem svědků, resp. přečtením protokolů o jejich výpovědích za podmínek § 211 tr. ř. nemůže být nahrazen vyjádřením těchto svědků před orgány podnikové kontroly obsaženým v revizní zprávě. – **č. 32/1976 – II**
- Podľa § 55 ods. 1 písm. e) Tr. por. zápisnica o každom úkone trestného konania má okrem iných náležitostí obsahovať návrhy strán, poskytnutie poučenia, prípadne vyjadrenie poučených osob. V dôsledku toho v prípade vypočutia svedka, ktorý má podľa § 100 ods. 1 Tr. por. právo odoprieť výpoveď, zápisnica o jeho vypočutí musí obsahovať nielen obsah poučenia, ale aj obsah vyjadrenia svedka, či toto právo používa alebo nie. Ak takéto vyjadrenie svedka, vypočutého v prípravnom konaní, zápisnica neobsahuje, nemôže ju súd prečítať ako dôkaz na hlavnom pojednávaní podľa § 211 ods. 2 písm. a) Tr. por. *Pozn. SR: nyní jde o možnost postupu podle ustanovení § 211 odst. 4 tr. ř.* – **č. 34/1980**

- Ošetřujícího lékaře, který vydal lékařskou správu o zranění poškozeného (která má povahu odborného vyjádření příslušného orgánu v zmysle § 105 ods. 1 veta druhá Tr. por.), možno v prípade potreby vypočít' len ako svedka, a nie ako znalca v zmysle § 105 ods. 1 veta prvá Tr. por. *Pozn. SR: V ustanovení § 105 odst. 1 tr. ř. jsou v nynější úpravě „prohozeny“ věty první a druhá což je vyjádřením toho, že zpravidla bude postačující opatření odborného vyjádření a jen nebude-li to stačit, lze přistoupit k přibrání znalce.* – **č. 35/1980 – I**
- Ustanovenie § 107 ods. 1 Tr. por. ukladá orgánu činnému v trestnom konaní ktorý znalca pribral, povinnosť poskytnúť znalcovi potrebné vysvetlenie zo spisu. Ak je to potrebné pre podanie znaleckého posudku, dovolí znalcovi nazrieť do spisu, prípadne mu spisy požičia. Môže mu dovoliť aj to, aby bol prítomný pri vypočúvaní obvineného a svedkov a aby im kládol otázky vzťahujúce sa na predmet znaleckého dokazovania. Znalec je tiež oprávnený navrhnúť, aby boli inými dôkazmi najprv objasnené okolnosti potrebné pre podanie posudku.
Z toho vyplýva, že znalec môže podať posudok spravidla až po zadovážení všetkých dôkazov, ktoré sú potrebné pre náležité zistenie skutkového stavu, z ktorého má znalec vo svojom posudku vychádzať.
Ak je znalec vypočúvaný na hlavnom pojednávaní, vypočúje sa zásadne až po vykonaní všetkých ostatných dôkazov, z ktorých musí znalec pri svojom posudku vychádzať. Pritom znalec nesmie hodnotiť vykonané dôkazy; ak je podanie posudku závislé od určitého hodnotenia dôkazov, znalec vyslovuje svoje uzávery podmienčne, prípadne alternatívne podľa toho, ako súd zhodnotí ostatné vykonané dôkazy, od ktorých sú závislé závery znalca. – **č. 64/1980**
- Posuzování schopnosti obviněného rozpoznat nebezpečnost jednání pro společnost a ovládat své jednání se musí vztahovat vždy k určité konkrétní trestné činnosti. Znalecký posudek o duševním stavu obviněného podaný v předchozí trestní věci nemůže být proto znaleckým důkazem v další věci, v níž je samostatně vedeno nové trestní stíhání. *Pozn. SR: srov. § 26 tr. zákoníku – schopnosti pachatele se nyní vztahují k rozpoznání protiprávnosti činu a k ovládání jednání.* – **č. 65/1980**
- Podá-li písemný znalecký posudek znalec sice zapsaný do seznamu znalců podle zák. č. 36/1967 Sb., který však v konkrétní trestní věci nebyl podle § 105 odst. 1 tr. ř. přibrán za znalce orgánem činným v trestním řízení, nejde o důkaz přibráním znalce ve smyslu § 105 odst. 1 tr. ř., ale o listinný důkaz ve smyslu § 112 odst. 2 tr. ř. O posudek ústavu lze požádat pouze při splnění zákonných podmínek uvedených v § 110 odst. 1 tr. ř., tj. jde-li o případ vyžadující zvláštní vědecké posouzení. Za takový případ nelze považovat vyčíslení nákladů opravy havarovaného motorového vozidla. – **č. 66/1980**
- U trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 220 tr. zák. orgány činné v trestním řízení dôvodne opatrovaly jako podklad pro zjištění duševního stavu obviněné v době činu nejen znalecký posudek z oboru psychiatrie, ale i posudek z oboru porodnictví. Tyto posudky jsou nezbytné pro posouzení, zda psychický stav pachatelky, v němž své dítě usmrtila, lze považovat za rozrušení způsobené porodem. *Pozn. SR: nyní srov. § 142 tr. zákoníku.* – **č. 16/1986 (s. 70)**

– Orgány prípravného řízení nejsou oprávněny provádět důkazy po podání obžaloby. Podáním obžaloby přechází věc na soud, který rozhoduje samostatně všechny otázky souvisící s dalším řízením (§181 odst. 2 tr. ř.), tedy – pokud nevrátí věc k došetření nebo pokud prokurátor (*nyní státní zástupce*) nevezme obžalobu zpět (§182 tr. ř.) – sám také provádí všechny důkazy potřebné k náležitému objasnění věci.

Výpovědi osob takto získané orgány přípravného řízení po podání obžaloby nelze v hlavním líčení číst podle § 211 a § 213 tr. ř. a použít jako důkaz při rozhodování. – **č. 10/1987 – I**

– Jestliže je třeba podle § 109 věta druhá tr. ř. přibrat nového znalce, musí nový znalec podat nový znalecký posudek, v němž se ovšem musí vyrovnat i s předchozím znaleckým posudkem. Jestliže byly podány dva znalecké posudky k téže otázce, soud v hlavním líčení je povinen provést důkaz oběma posudky, vyslechnout zpracovatele obou posudků a při hodnocení důkazů a zjišťování skutečného stavu věci se s oběma posudky vypořádat tak, aby bylo zřejmé, který z posudků bere za základ svého rozhodnutí a z jakých důvodů. Skutečnost, že dva dosud podané znalecké posudky obsahují různé závěry, není sama o sobě důvodem pro vyžádání posudku ústavu podle § 110 tr. ř. Skutečnosti, z nichž znalec v posudku vychází, je třeba zjišťovat dokazováním podle trestního řádu. To znamená, že vychází-li znalec z určité skutečnosti, kterou svými smysly vnímala určitá osoba, je třeba tuto osobu vyslechnout jako svědka podle § 97 násl. tr. ř., popř. jako obviněného podle § 90 a násl. tr. ř. – **č. 11/1987 – I–IV**

– K úloze znalce psychologa při hodnocení věrohodnosti výpovědi obviněného, popř. svědka.

Znalec psycholog je povolán vyjádřit se k těm rysům osobnosti obviněného, popř. svědka, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost, není však oprávněn vyjadřovat se k otázce, zda výpověď obviněného nebo svědka je věrohodná či nikoliv, popřípadě která z rozdílných výpovědí téže osoby je věrohodnější. Takové hodnocení důkazů přísluší soudu, který je povinen postupovat přitom podle § 2 odst. 6 tr. ř. – **č. 12/1987 – II**

– Skutočnosť, že svedok je cudzím štátnym občanom a má trvalý pobyt v cudzine, sama osebe nemôže viesť k záveru, že svedok nemôže byť vypočutý osobne pred československým súdom pre nedosiahnuteľnosť a že sú preto splnené podmienky pre prečítanie jeho výpovede podľa § 211 ods. 2 písm. a) Tr. por.

V prípadoch, že príslušná medzinárodná zmluva umožňuje predvolanie a výsluch osoby, ktorá sa trvale zdržuje v cudzine, ako svedka pred československým súdom, je zákonná podmienka nedosiahnuteľnosti splnená vtedy, keď sa taká osoba na predvolanie na výsluch dobrovoľne neustanoví. – **č. 47/1987 – II**

– Výpočet časových údajů souvisejících s dopravní nehodou je objasněním skutečnosti důležité pro trestní řízení, ke kterému je třeba odborných znalostí ve smyslu § 105 odst. 1 věta první tr. ř. (*nyní věta druhá tohoto ustanovení*). Soud je povinen přibrat znalce, i když sám má takové znalosti, které by mu umožňovaly výpočet provést. – **č. 27/1988**

- Pokud jde o obsah technické normy, nepatří zásada *iura novit curia*; obsah technické normy je třeba v trestním řízení dokazovat. – **č. 28/1988 – II**
- Zjištění výhledových poměrů na vozovce je zpravidla možno provést jen vyšetřovacím pokusem. V takovém případě nelze uložit znalci, aby toto zjištění provedl sám. – **č. 42/1989 – II**
- Objasnění otázky, zda jsou určité fyzické osoby devizovými tuzemci ve smyslu československých devizových předpisů, nemůže být vzhledem k tomu, že jde o řešení právní otázky, důvodem k vrácení věci prokurátorovi (*ny- ní státnímu zástupci*) k došetření podle § 260 tr. ř., jestliže jsou již zjištěny všechny rozhodné skutkové okolnosti. – **č. 45/1988 – I**
- Při vypracování znaleckého posudku nemůže znalec vycházet z vysvětlení osoby, které bolo zadovážené pred začatím trestného stíhania podľa § 158 ods. 3 Tr. por. Protokol o takom vysvetlení nemá byť súčasťou trestného spisu, pokiaľ sa konalo vyhl'adávanie alebo vyšetrovanie. *Pozn. SR: k významu úradného záznamu o vysvetlení osob viz § 158 odst. 5 tr. ř. – č. 46/1988*
- Vysvětlení osob, která byla opatřena podle § 158 odst. 3 tr. ř. nebo § 19 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb., nemohou sloužit jako důkaz před soudem. Není přitom rozhodné, zda byl o tomto vysvětlení pořízen zápis, popřípadě úřední záznam, nebo zda byli o obsahu vysvětlení vyslechnuti jako svědci v přípravném řízení příslušníci VB, kteří vysvětlení opatrovali.
Jestliže byli v trestní věci vyslechnuti jako svědci příslušníci VB, kteří prováděli operativní šetření na místě, jejich výpovědi lze použít jako důkaz před soudem, jen pokud vypovídali o skutečnostech, o kterých se nedozvěděli z vysvětlení podaných podle § 158 odst. 3 tr. ř. nebo § 19 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb. *Pozn. SR: nyní § 61 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. – č. 26/1989*
- Protokol o výpovědi svědka, který má právo odepřít výpověď podle § 100 tr. ř., je možno u hlavního líčení číst jen za předpokladu, že před výslechem, jehož se protokol týká, byl o svém právu řádně poučen a výslovně prohlásil, že ho nepoužívá. Tato podmínka uvedená v ustanovení § 211 odst. 3 tr. ř. platí nejen pro případ čtení protokolu o výpovědi svědka, který je uveden v § 211 odst. 3 věta druhá, tj. pro případ, kdy svědek odepřel vypovídat u hlavního líčení, ale i pro případy uvedené v § 211 odst. 1 a odst. 2 tr. ř., např. jestliže se svědek v hlavním líčení odchyluje v podstatných bodech od své dřívější výpovědi [§ 211 odst. 2 písm. b) tr. ř.]. *Pozn. SR: srov. nynější úpravu podmínek pro čtení protokolu o dřívějším výsledku takového svědka v ustanovení § 211 odst. 3 a 4 tr. ř. – č. 27/1989*
- K provádění důkazů v hlavním líčení po vyloučení řízení před několika obviněnými ze společného řízení a k vytváření podkladu pro rozhodnutí. – **č. 49/1989 – I**
- Ze zásady *iura novit curia* vyplývá nejen skutečnost, že se soud s obsahem právních norem uveřejněných nebo registrovaných ve Sbírce zákonů neseznamuje v důkazním řízení, ale také skutečnost, že není povinen provádět důkazy ani nemůže být žádnými důkazy vázán při výkladu těchto norem. – **č. 53/1989 – II**
- Z platnej zákonnej úpravy vyplýva, že výnimku z povinnosti svedčiť v trestnom konaní, ktorá je podmienená osobným postavením toho, kto prichádza

do úvahy ako svedok, ustanovuje len § 10 ods. 1 Tr. por. (diplomatická imunita a výsady). Zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodit', že z povinností uvedených v § 97 Tr. por. sú vyňaté osoby, ktoré v predošlých štádiách trestného stíhania pôsobili ako orgány činné v trestnom konaní.

Tieto orgány nemajú povinnosť vypovedať ako svedok v súdnom konaní o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie iba vtedy, keď je v konkrétnom prípade daná niektorá z vecných výnimok uvedených v § 99 ods. 1 a 2, resp. § 100 ods. 1 a 2 Tr. por., o čom rozhoduje orgán, ktorý uskutočňuje výsluch. Okolnosti charakterizujúce postup pri výsluchu obvineného v prípravnom konaní, resp. pri vykonávaní iného procesného úkonu podľa Tr. por., nie sú predmetom povinnej mlčanlivosti v zmysle § 99 ods. 2 Tr. por. vo vzťahu k súdu, ktorý koná a rozhoduje vo veci, v ktorej pred tým pôsobil vypočúvaný orgán prípravného konania.

V každej konkrétnej veci musí sám súd rozhodnúť o tom, akými dôkaznými prostriedkami bude objasňovať určitú okolnosť, ktorá je dôležitá pre náležité zistenie skutočného stavu vecí a pre správne rozhodnutie o vine či nevine obžalovaného. Vyplýva to z ústavného princípu nezávislosti sudcov pri výkone ich funkcie a z ich viazanosti len právnym poriadkom. Podstata tohto princípu spočíva najmä v tom, že sudcom nemožno v konkrétnej veci prikazovať, ako majú vo veci rozhodnúť, ale ani to, aké dôkazy majú v záujme zistenia skutočného stavu veci vykonávať a akým spôsobom ich majú hodnotiť. *Pozn. SR: nyní je soudce vázán jen zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; viz čl. 95 odst. 1 Ústavy. – č. 3/1990*

– K vyhodnocení záznamu tachografického kotouče autobusu je zapotřebí odborných znalostí. Jestliže je nutno ze záznamů tachografického kotouče zjistit rychlost jízdy vozidla, nemůže příslušné záznamy vyhodnotit sám orgán činný v trestním řízení, a to ani tehdy, kdyby měl odborné znalosti v tomto směru. – **č. 9/1990**

– Koná-li se výslech obviněného, který není neodkladným úkonem, v době, kdy obviněný dosud nemá obhájce, ačkoli jde o případ nutné obhajoby, nemůže obviněný svým prohlášením, že souhlasí s výsledkem bez účasti obhájce, zhojit vadu takto provedeného důkazu. Takový výslech je absolutně neúčinným důkazem a nelze jej v trestním řízení jako důkaz použít. – **č. 25/1990 – II**

– Provádění výslechu obviněného za záměrně vytvořených okolností výrazně nepříznivě ovlivňujících jeho psychický stav, jako je např. výslech bezprostředně následující po dlouhodobé eskortě obviněného uskutečňovaný po dlouhou dobu i v nočních hodinách za aktivní účasti většího počtu vyslýchajících, je nedovoleným nátlakem na obviněného a může být tak podstatnou vadou takového výslechu, že půjde o důkaz absolutně neúčinný. – **č. 25/1990 – III**

– K posuzování podmínky ke čtení protokolu o výpovědi svědka v hlavním líčení podle § 211 odst. 1 tr. ř. záležející v menším významu dokazované skutečnosti. – **č. 32/1990 – II**

– K zjišťování skutkové otázky, kdo z účastníků dopravní nehody jedoucích na motocyklu byl řidičem, jenž nehodu zavinil. – **č. 46/1990 – I**

– Pokud byly ohledně skutků, pro které byla podána obžaloba, prováděny úkony tvořící jinak obsah přípravného řízení, aniž bylo zahájeno trestní stíhání

podle § 160 odst. 1 tr. ř., jde o podstatnou vadu řízení, jež předcházelo podání obžaloby. Výsledky řízení, které je touto vadou zatíženo, jsou nepoužitelné v řízení před soudem jako důkazy podle hlavy páté tr. ř. Uvedenou vadu není možno napravit v řízení před soudem a její odstranění vyžaduje, aby věc byla vrácena prokurátorovi (*nyní státnímu zástupci*) k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. – **č. 15/1991 – I**

- Při dokazování pomocí mikrostop se nemůže znalec, event. osoba, která podává odborné vyjádření, omezit v případech zjištěné druhové shodnosti mikrostop na pouhé konstatování její existence. V posudku nebo vyjádření musí být podrobně rozvedeno, o jaké mikrostopy jde, jaký je jejich charakter, četnost výskytu, případné zvláštnosti apod., aby soud mohl na základě těchto údajů náležitě zhodnotit význam mikrostop z hlediska dokazované skutečnosti a posoudit, jaké závěry umožňují.

Případy druhové shodnosti jsou totiž velice různorodé a důkazní možnosti mikrostop mohou být na jedné straně minimální při zjištění mikrostop naprosto běžných látek, zatímco jindy mohou vést až k téměř individuální identifikaci u specifických, ojediněle se vyskytujících materiálů nebo u většího souboru mikrostop. – **č. 51/1991**

- Jestliže soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr. ř., tzn., že je hodnotil podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a učinil logicky odůvodněná úplná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu uvedeného ustanovení. – **č. 53/1992**

- Jestliže již je zřejmé, jak je nutno ve věci rozhodnout, nelze provádět další důkazy, byť by měly vztah k projednávané věci, neboť by se zbytečně oddalovalo její včasné rozhodnutí. – **č. 10/1993 – I**

- K problematice předmětu dokazování a rozsahu dokazování v přípravném řízení.

Zásadu *in dubio pro reo* nemůže prokurátor aplikovat tak, že v přípravném řízení neprovede část důkazů významných pro zjištění skutečnosti, rozhodných z hlediska zákonných znaků trestného činu, a že skutečnosti, k jejichž objasnění měly směřovat neprovedené důkazy, neuplatní v podané obžalobě. Takový postup je v rozporu se zásadou, že orgány činné v trestním řízení mají povinnost zjišťovat skutečný stav (§ 2 odst. 5 tr. ř.) a nemůže být odůvodněn ani zřetelem na rychlost řízení. *Pozn. SR: podle znění § 2 odst. 5 tr. ř. se nyní jedná o zjišťování „skutkového“ stavu věci, nikoli „skutečného“ stavu věci.* – **č. 13/1993**

- Otázka, zda je určitý důkaz důkazem přímým nebo nepřímým, záleží na jeho vztahu k dokazované skutečnosti. Není rozhodná z hlediska použitelnosti tohoto důkazu před soudem, a to ani v tom smyslu, že by mu soud přikládal vzhledem k vadnosti jeho provedení menší význam.

Úřední záznam o vysvětlení podle § 158 odst. 3 tr. ř. může soudu sloužit jen k posouzení otázky, zda sám provede takový důkaz podle příslušných ustanovení.

vení trestního řádu. Uvedený záznam nelze před soudem použít jako důkaz (§ 158 odst. 4 tr. ř.). To mimo jiné znamená, že jej soud v hlavním líčení ani neprovede jako důkaz listinný jeho přečtením (§ 112 odst. 2 a § 213 tr. ř.). *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 158 odst. 5 tr. ř., z něhož lze dovodit obdobné závěry.* – **č. 45/1994 – I**

– K zjišťování skutečnosti významné pro rozhodnutí v trestním řízení (§ 2 odst. 5 tr. ř.) záležící v tom, zda je v evidenci obyvatel nebo v evidenci vězňů vedena určitá osoba, nelze použít jako důkaz před soudem úřední záznam orgánu činného v trestním řízení o dotazu učiněném u orgánu, který vede takovou evidenci. Takovou skutečnost je třeba zjišťovat přímo ze zprávy orgánu evidence. – **č. 52/1994**

– Samotná skutečnost, že svědek je cizím státním občanem a má trvalý pobyt v cizině, nemůže vést k závěru, že jej nelze vyslechnout před soudem České republiky pro nedosažitelnost ve smyslu § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. Pokud vyhlášená mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána, umožňuje předvolat takového svědka, je zákonná podmínka nedosažitelnosti splněna, až když je zřejmé, že se svědek na předvolání k výslechu dobrovolně nedostaví. – **č. 13/1995**

– Důkazy, které byly provedeny před sdělením obvinění (§ 160 odst. 1 a 2 tr. ř.) jednomu ze spoluobviněných, přičemž nešlo o úkony neodkladné nebo neopakovatelné, nelze v řízení před soudem použít ve vztahu k tomuto spoluobviněnému, byť byly provedeny řádně po sdělení obvinění ostatním spoluobviněným. Po sdělení obvinění však není nutné opakovat v přípravném řízení všechny tyto důkazy. Postačí provedení těch úkonů, které jsou potřebné pro rozhodnutí státního zástupce o obžalobě u tohoto spoluobviněného (§ 176 odst. 1 tr. ř.), popř. má-li být obžaloba podána, k tomu, aby byly objasněny základní skutečnosti pro rozhodnutí soudu v jeho věci [§ 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.]. – **č. 27/1995**

– Magnetofonové záznamy rozhovoru osob, které byly pořízeny v rozporu se zákonem, jsou důkazem absolutně neúčinným. Přepisy takových záznamů nelze zařazovat do trestního spisu, a pokud již k tomu dojde, nelze je, stejně jako samotné záznamy, použít v trestním řízení jako důkaz. – **č. 33/1995**

– Důkazem podle trestního řádu je výpověď svědka o okolnostech, jež mají být v řízení zjištěny a jež svědek vnímal svými smysly. Ze svědecké výpovědi mají důkazní význam jen zprávy o skutečnostech, nikoli jejich hodnocení svědkem. – **č. 18/1996**

– K podmínkám aplikace ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř.
Obsahuje-li výpověď svědka popis skutkových okolností důležitých pro rozhodnutí, které se týkají několika obžalovaných, může soud místo výslechu takového svědka v hlavním líčení číst protokol o jeho výpovědi jen tehdy, pokud s tím souhlasí státní zástupce a všichni tito obžalovaní. Nedodržení tohoto pravidla je podstatnou vadou řízení ve vztahu k výrokům rozhodnutí týkajícím se obžalovaného, který s přečtením takového protokolu nesouhlasil, neboť k takto provedenému důkazu nelze v jeho případě přihlížet a významné skutkové okolnosti tak zůstanou neobjasněny. – **č. 19/1997**

– Povinnost svědka strpět sejmutí svých daktyloskopických otisků příslušníkem Policie České republiky není výslovně v trestním řádu stanovena. Jestli-

že však má být tímto postupem zjištěna totožnost osoby, která se zdržovala na místě činu, lze od svědka vyžadovat, aby strpěl sejmutí otisků prstů na základě ustanovení § 114 odst. 3 tr. ř., a to i s upozorněním na následky nevyhovění (§ 114 odst. 4 a § 66 tr. ř.). Přitom za zjišťování totožnosti osoby ve smyslu uvedeného ustanovení je nutno považovat každé objasňování směřující k identifikaci osob, které se zdržovaly na místě činu, tedy i určování, komu patří otisky prstů na tomto místě nalezené. Povinnost strpět úkony potřebné pro takové zjištění se proto může týkat i osob, jejichž totožnost je již známa. V řízení před soudem může být opakované odepření svědka strpět sejmutí svých daktyloskopických otisků za takových okolností považováno za zmaření jednání soudu ve smyslu § 169b tr. zák. o trestném činu pohrdání soudem. *Pozn. SR: nyní jde o § 336 tr. zákoníku. – č. 23/1997*

– Je-li na základě svědeckých výpovědí sděleno obviněnému obvinění pro další trestný čin spáchaný jiným skutkem (§ 160 odst. 1 a 5 tr. ř.), je třeba k tomuto novému skutku svědky znovu vyslechnout, protože ta část jejich původní výpovědi týkající se tohoto nového skutku není procesně použitelným důkazem. – **č. 62/1999**

– U pachatele trestného činu, který požívá po delší dobu ve větší míře omamné nebo psychotropní látky, se může jednat o chorobnou závislost na takových látkách a tato skutečnost může mít vliv i na jeho ovládací či rozpoznávací schopnosti v době činu. Pro rozhodnutí v takové trestní věci je proto zpravidla třeba opatřit znalecký posudek zaměřený na objasnění příslušných odborných otázek. Objasnění takových okolností nezbytných pro závěr o přičetnosti obviněného v době činu patří mezi základní skutečnosti důležité pro rozhodnutí ve věci, a pokud takový důkaz chybí, lze to považovat za důvod k vrácení věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. – **č. 6/2000**

– Žádné ustanovení trestního řádu nestanoví požadavek na vyrozumívání obhájce, který o to nepožádá ve smyslu § 165 odst. 2 tr. ř. (*nyní jde o odst. 3 tohoto ustanovení*), o místě a času konání výslechu svědka, a to ani v případech nutné obhajoby. Takový požadavek obecně nevyplývá ani z čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práva základních svobod publikované pod č. 209/1992 Sb. (s ohledem na čl. 10 Ústavy je přímo aplikovatelná v trestním řízení), podle něhož má obviněný mimo jiné právo vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě. Ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., které umožňuje v některých případech přečíst protokol o výslechu svědka z přípravného řízení, zajišťuje možnost využít důkazu opatřeného v přípravném řízení v případech, kdy výslech svědka je z objektivních důvodů zcela nemožný nebo obtížný. Aplikace tohoto ustanovení však v případech, kdy nebude umožněna obhájci účast na výslechu svědka jeho vyrozuměním o konání tohoto úkonu bez ohledu na to, že o to sám nepožádá, může být zpochybněna právě s ohledem na zásadu vyplývající z ustanovení čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práva základních svobod publikované pod č. 209/1992 Sb. Půjde o případy, kdy výslech svědka je zásadním usvědčujícím důkazem. Ve věcech, kde již v přípravném řízení je zřejmé, že v době konání hlavního líčení bude osobní výslech svědka ohrožen z důvodů uvede-

ných v ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., je proto namístě, aby vyšetřovatel umožnil obhájci účast u výsledku svědka v přípravném řízení jeho vyrozuměním o konání úkonu, i když o to sám nepožádal. – **č. 54/2001**

– Předseda senátu při rozhodování podle ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř., ve znění zák. č. 265/2001 Sb., o odložení výkonu trestu odnětí svobody na potřebnou dobu, pokud by výkon trestu ohrozil život nebo zdraví odsouzeného, není omezen pouze na lékařské zprávy předložené odsouzeným nebo vyžádané s jeho souhlasem, výslovně zmíněné v citovaném ustanovení. K rozhodnutí si může opatřit a použít případně i další důkazy (srov. § 89 odst. 2 věta první tr. ř.). Vyloučeny jsou totiž ty důkazy, jejichž nepřípustnost vyplývá ze zákona. – **č. 26/2003**

– Obžalovaný má podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a § 33 odst. 1 tr. ř. právo odmítnout výpověď, je však podle § 114 odst. 2 a 3 tr. ř. povinen strpět úkony potřebné pro zjištění, zda je osobou, jež se zdržovala na místě činu. Sejmутí pachové stopy za účelem jejího srovnání s pachovou stopou zajištěnou na místě činu, jež soudní praxe uznává za přípustný důkaz (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 4. března 1998, sp. zn. I. ÚS 394/97), takovým úkonem je. K provedení tohoto důkazu lze přistoupit i přesto, že obžalovaný s tím nesouhlasí. – **č. 27/2003**

– Úředního záznamu o vysvětlení osob podaného podle § 158 odst. 5 tr. ř. nelze využít v řízení před soudem k postupu podle § 212 odst. 1 tr. ř. a osobě, jež toto vysvětlení podala a je soudem vyslýchána jako svědek, takový záznam předestřít k vysvětlení rozporů mezi vysvětlením a výpovědí.

Je-li přesto svědkovi při jeho výpovědi v hlavním líčení takový úřední záznam předestřen, jde o vadu, která zpravidla způsobí, že tato výpověď je v části, v níž svědek reaguje na předestřené skutečnosti, důkazem neúčinným. Na tom nemění nic ani skutečnost, že byl u vysvětlení přítomen obhájce. – **č. 45/2003**

– Trestní kolegium Nejvyššího soudu nepovažuje za správné ani odpovídající zákonu, aby byl jakkoliv omezován okruh důkazů nebo úkonů, jejichž provedení může předseda senátu uložit státnímu zástupci podle § 203 odst. 1 tr. ř. s odkazem na ustanovení § 180 odst. 3 tr. ř., jestliže jde o důkazy a úkony, které podporují obžalobu, bez ohledu na to zda a kdy (již v obžalobě nebo až u hlavního líčení) jejich provedení státní zástupce navrhl. – **č. 36/2004 (s. 226–227)**

– V řízení před soudem je předseda senátu oprávněn žádat státního zástupce o opatření důkazu podporujícího obžalobu a státní zástupce je povinen mu vyhovět, přičemž není rozhodné, zda důkaz má být opatřen na území České republiky nebo cestou právní pomoci v cizině. K takové žádosti je předseda senátu oprávněn nejen v případě, kdy má být opatřen důkaz, který dosud nebyl opatřen a proveden, ale i tehdy, dovozuje-li státní zástupce vinu obžalovaného z důkazu, který, tak jak byl v přípravném řízení opatřen, je v řízení před soudem nepoužitelný. Předseda senátu tak může učinit i mimo hlavní líčení. – **č. 36/2005**

– III. Poruší-li pachatel obchodní tajemství ve smyslu § 44 odst. 1 a odst. 2 písm. h) a § 51 obch. zák. tím, že využije databáze zákazníků obchodní spo-

- lečnosti, jakož i cenových relací zboží či služeb nabízených touto společností k odběru, na které se takové obchodní tajemství vztahovalo, lze vycházet při posuzování, zda pachatel měl úmysl opatřit sobě nebo jinému neoprávněné výhody ve značném rozsahu, z počtu oslovených zákazníků poškozené společnosti, jejich uskutečněního i předpokládaného odběru zboží nebo služeb, četnosti těchto odběrů za určité předpokládané období, jakož i ceny odebíraného zboží nebo služeb. Uvedený závěr lze opřít o důkazy zejména v podobě vyžádaných zpráv od poškozené společnosti, popř. posudku znalce z oboru ekonomiky. – **č. 8/2009 – III**
- Skutečnost, že policejní orgán vyslechl ve vyšetřování osobu jako svědka, ač pro to nebyl splněn žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř., nemůže sama o sobě znamenat, že je tento důkaz nepoužitelný před soudem. Pokud se dříve vyslechnutý svědek při výslechu před soudem v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi, soud podle § 211 odst. 3 tr. ř. protokol o jeho dřívější výpovědi přečte za předpokladu, že byly splněny podmínky tohoto ustanovení. – **č. 30/2009**
- Nejde-li o důkaz zjevně nadbytečný, nelze v řízení před soudem odmítnout provést navržený výslech svědka, byť dříve tento svědek využil práva odepřít výpověď podle § 100 odst. 1 tr. ř., jestliže je možné důvodně předpokládat, že svědek změnil svůj postoj. Případnou nevěrohodnost této výpovědi nelze ani za takových okolností dovodit před tím, než je učiněna. – **č. 2/2010**
- viz **Alkohol** – **č. 67/1980**
- viz **Doprava** – **č. 34/1990 – II**
- viz **Důkaz** – **č. 22/1976, 51/1977, 4/1982 – III, 28/1982 a 46/1993**
- viz **Hlavní líčení** – **č. 40/1972 – II, 36/2004 (s. 272) a 11/2005**
- viz **Hodnocení důkazů** – **č. 21/1989 – I a 7/2008**
- viz **In dubio pro reo** – **č. 37/1971**
- viz **Konfrontace** – **č. 11/1994 – II**
- viz **Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek** – **č. 39/1970**
- viz **Mezinárodní právní pomoc** – **č. 40/1997 – I, 4/1999 – I, II a 20/1999**
- viz **Neodkladné nebo neopakovatelné úkony** – **č. 28/1995, 50/1995 a 29/1999**
- viz **Obhájce** – **č. 43/1989**
- viz **Obnova řízení** – **č. 6/1983**
- viz **Odběr krve** – **č. 24/1997**
- viz **Odborné vyjádření** – **č. 35/1987 (s. 183)**
- viz **Opilství** – **č. 46/1994 – II**
- viz **Pořádková pokuta** – **č. 47/1999**
- viz **Právo odepřít výpověď** – **č. 20/1984 – II**
- viz **Převzetí trestního stíhání** – **č. 29/1983 a 14/1997**
- viz **Nepříčetnost** – **č. 31/1995 – I**
- viz **Rehabilitace soudní** – **č. 10/1970**
- viz **Rekognice** – **č. 31/1997 a 36/2004 (s. 266)**
- viz **Rekonstrukce** – **č. 49/1968 – III**
- viz **Řízení proti uprchlému** – **č. 36/2004 (s. 288)**
- viz **Souhrnný trest** – **č. 12/1994**

- viz **Škoda** – č. 44/1993 – I
- viz **Trestní příkaz** – č. 28/1999
- viz **Účinky rozsudku cizího státu** – č. 16/1997 – II a 33/1997
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření** – č. 40/1994 – I a 41/1994
- viz **Výpověď svědka** – č. 3/1981, 52/1986 a 54/1994
- viz **Výslech obviněného** – č. 38/1968 – I, 49/1968 – I, II a 53/1992 – II
- viz **Výslech svědka** – č. 56/1984 a 11/1994 – I
- viz **Vyšetření duševního stavu** – č. 18/1997
- viz **Zavinění** – č. 35/1991
- viz **Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby** – č. 20/2002 – III
- viz **Znalec** – č. 55/1974 a 13/2000
- viz **Znalecký důkaz** – č. 24/1976, 41/1976, 37/1984 – I, 15/1986, 29/1986, 55/1986, 3/1987, 38/1991, 24/1992 – II, 40/1994 – III a 55/1997
- viz **Znalecký posudek** – č. 35/1970 – II, 4/1981 – I, 33/1981, 2/1989 – II, 46/1994 – I, 3/1996, 20/2000 a 36/2004 (s. 255)

Dokonání trestného činu

- Omisivny trestný čin je dokonán až márnym uplynutím lehoty danej na splnenie povinnosti. To platí aj pre neplatenie jednotlivých mesačných dávok výživného. Preto kým neprešla márne lehota na zaplatenie výživného na bežný mesiac, znaky trestného činu zanedbanie povinnej výživy sú naplnené a tento trestný čin je dokonán márnym uplynutím lehoty na zaplatenie splátky výživného na predchádzajúci mesiac. Trestný čin je však dokončený až posledným dňom toho mesiaca. Tento deň je rozhodujúci pre začatie lehoty stanovenej na premlčanie trestného stíhania, pre použitie amnestie ap. – č. 17/1984
- viz **Loupež** – č. 1/1980 a 2/1980
- viz **Pomoc** – č. 59/2005
- viz **Spolupachatelství** – č. 34/1968 – I
- viz **Vydírání** – č. 55/2007
- viz **Zpronevěra** – č. 22/2007

Dokončení trestného činu

- viz **Dokonání trestného činu** – č. 17/1984
- viz **Spolupachatelství** – č. 34/1984 – I

Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků

- Výslech osoby, u níž má být provedena domovní prohlídka (eventuálně prohlídka jiných prostor a pozemků), lze zahrnout do protokolu o této prohlídce podle § 85 odst. 3 tr. ř., výslech však musí být proveden před vykonáním takové prohlídky. – č. 8/2004
- Listinou ve smyslu ustanovení § 85b tr. ř. se rozumí jak písemnost, popřípadě její část, tak i jiný nosič informací (§ 85b odst. 2 tr. ř.).
Při provádění domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, podle § 85b tr. ř. je požadavek srozumitelnosti a určitosti návrhu ve smyslu ustanovení § 85b odst. 6 tr. ř. naplněn tím, že soudci je předložen elektronický nosič informací, obsahující elektronickou podobu pouze těch listin, které mají být soudcem přezkoumány, a to v technické úpravě umožňující přezkoumání.

Takový postup rovněž vyhovuje požadavkům uvedeným v ustanovení § 85b odst. 2 tr. ř. – **č. 30/2008**

– viz **Úřední osoba – č. 54/1970 – II**

Doprava

- Ze základního ustanovení § 1 odst. 1 vyhl. č. 141/1960 Sb. vyplývá, že prvořadou povinností každého účastníka silničního provozu je dbát na bezpečnost, z čehož je vyvozován obecně správný závěr, že řidič nesmí na úkor bezpečnosti provozu pro sebe vynucovat nerušenou jízdu, i když by podle speciálního předpisu byl v dané situaci v právu (např. má na křižovatce přednost v jízdě). Skutečnost, že jiná osoba porušila předpisy o provozu na silnicích a vlastním zaviněním vytvořila nebezpečnou situaci, neomlouvá řidiče, jestliže sám porušil povinnost stále ovládat vozidlo a počínat si tak, aby doprava nebyla ohrožena (**č. 21/1950 a 48/1958**). Nelze tedy zásadně vyloučit trestní odpovědnost za následky dopravní nehody ani u řidiče, jehož vozidlo mělo přednost v jízdě. Avšak ani základní ustanovení § 1 odst. 1 cit. vyhlášky ani předpis § 20 odst. 1 téže vyhlášky nelze chápat tak, že od řidiče jedoucího po silnici s předností v jízdě je nutno vyžadovat, aby při přijíždění na křižovatku bez závažných důvodů reagoval na každé vozidlo přijíždějící po silnici bez přednosti v jízdě a v důsledku toho upravoval rychlost svého vozidla tak, aby zabránil střetu vozidel, ke kterému by mohlo dojít proto, že řidič přijíždějící bez přednosti v jízdě porušil povinnost, vyplývající z ustanovení § 13 odst. 3 cit. vyhl. Takový postup by totiž vedl k ztěžování dopravy a k narušení její plynulosti, což by bylo v rozporu s účelem pravidel silničního provozu (**č. 26/1964**). Z uvedeného plyne, že řidič vozidla s předností v jízdě je v určitých situacích nucen spoléhat na dopravní kázeň ostatních řidičů, kteří se ke křižovatce přibližují a jsou povinni dát mu podle pravidel silničního provozu přednost v jízdě. Otázka jeho případného spoluzavinění je proto otázkou „přiměřenosti důvodů“ takového spoléhání [§ 5 písm. a) tr. zák.], přičemž její správné řešení je podmíněno pečlivým objasněním okolností konkrétního případu, zvláště rychlosti vozidel a momentu přibližování k místu, kde se dráhy vozidel křížují. *Pozn. SR: nyní platí příslušná ustanovení zák. č. 361/2000 Sb. – č. I/1966*
- Bezpečnost v provozu na silnicích vyžaduje dodržování všech dopravních předpisů. To platí také o předpisech, kterými je stanovena povinnost účastníka silničního provozu, který přijíždí na vozovku s předností v jízdě, dát přednost v jízdě na hlavní vozovce. Bez dodržování tohoto předpisu by bezpečný silniční provoz nebyl možný. Naproti tomu předpis § 20 odst. 2 vyhl. č. 141/1960 Sb. nelze chápat tak, že od řidiče jedoucího po vozovce s předností v jízdě nutno vyžadovat, aby při přijíždění na křižovatku bez závažných důvodů reagoval na každé vozidlo přijíždějící po vedlejší vozovce a v důsledku toho upravoval rychlost svého vozidla tak, aby zabránil střetu s takovýmto vozidlem, ke kterému by mohlo dojít proto, že řidič přijíždějící z vedlejší vozovky porušil předpis o povinnosti dát přednost v jízdě. *Pozn. SR: nyní platí zák. č. 361/2000 Sb. – č. 26/1964*
- K výkladu ustanovení § 29 odst. 4 vyhl. č. 141/1960 Sb.
Povinnost oslněného řidiče zastavit vozidlo podle uvedeného předpisu logicky vyplývá z požadavku bezpečnosti silničního provozu, kterou oslněný řidič po-

- kračováním v jízdě může ohrozit. Včasné splnění povinnosti zastavit vozidlo musí soud hodnotit s ohledem na konkrétní situaci, zejména rychlost jízdy oslněného řidiče, stav a povahu vozovky a na vzdálenost jeho vozidla od překážky v okamžiku oslnění. *Pozn. SR: nyní jde o zák. č. 361/2000 Sb. – č. 6/1967 – I*
- K výkladu ustanovení § 21 odst. 1 a odst. 2 písm. a) vyhl. č. 141/1960 Sb. Snižuje-li hlučnost automobilu slyšitelnost zvukové výstrahy u železničního přejezdu, je nutno, aby si řidič ověřil, zda může vjet na přejezd, např. poslechem při otevřeném okně kabiny, případně při zastavení motoru. *Pozn. SR: nyní jde o zák. č. 361/2000 Sb. – č. 22/1967*
 - Řidič motorového vozidla odpovídá za škodlivý následek dopravní nehody, který předvídal nebo alespoň měl a mohl předvídat i v případě, že vozidlo sám neřídil, ale svěřil řízení osobě, o níž věděl, že řízení vozidla neovládá, je-li mezi tímto jednáním řidiče a následkem dopravní nehody příčinný vztah. – **č. 19/1968 – II**
 - K zisťování příčinného vztahu medzi konaním a následkom pri dopravnej nehode z hľadiska rýchlosti jazdy. Pri hodnotení primeranosti rýchlosti jazdy v uzavretej obci nemožno vychádzať len z maximálnej dovolenej rýchlosti 50 km/hod., ale je nutné brať zreteľ aj na všeobecné ustanovenie o rýchlosti jazdy uvedené v § 9 ods. 1 vyhl. č. 80/1966 Zb. o pravidlách cestnej premávky. *Pozn. SR: nyní srov. § 18 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 43/1968*
 - K výkladu § 39 odst. 6 a odst. 8 a § 13 odst. 5 vyhl. č. 80/1966 Sb., o pravidlech silničního provozu.
 - I. Není-li znamení, dávané při řízení provozu na křižovatce příslušníkem Veřejné bezpečnosti, srozumitelné a má-li tedy řidič o jeho významu pochybnost, nesmí si je vykládat ve svůj prospěch tak, že mu umožňuje projet křižovatku bez ohledu na ostatní účastníky silničního provozu a bez respektování obecných pravidel o přednosti v jízdě na křižovatce.
 - II. Pokud příslušník Veřejné bezpečnosti nezastavil na křižovatce provoz v protisměru způsobem, uvedeným v § 39 odst. 6 cit. vyhl., nebo jiným vhodným a jasným způsobem, nemůže řidič odbočovat plynule vlevo, aniž by dal přednost v jízdě protijedoucím vozidlům.
 - III. Při odbočování protijedoucích vozidel vlevo ve smyslu § 13 odst. 5 cit. vyhl. (tzv. tangenciální odbočování), musí – pokud to rozměry křižovatky dovolí – vozidlo projet hranicí křižovatky tak, aby při jejím opuštění již bylo zařazeno v pravé polovině vozovky ve směru jízdy. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 361/2000 Sb. – č. 1/1969*
 - K výkladu § 3 odst. 1 al. 1 vyhl. č. 80/1966 Sb., o pravidlech silničního provozu. Povinnost řidiče prohlédnout před jízdou vozidlo, jeho vybavení a výstroj a zjištěné závady odstranit a použít k jízdě jen vozidla, jehož celkový stav odpovídá technickým podmínkám provozu vozidel na silnicích, se vztahuje na počátek ježdění s vozidlem, např. na začátku směny, dne apod., anebo po mimořádné události, jako je kupř. náraz vozidla na překážku atd. Tuto povinnost však řidič nemá před každým jednotlivým vjetím na silnici, např. při provozu traktoru v zemědělství, při odvozu zeminy nákladním autem

na stavbách, pri každom výjezdu z provozních prostor podniku na veřejnou komunikaci apod. *Pozn. SR: nyní srov. § 5 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 2/1969*

– Řidič smí jet nejvýše takovou rychlostí, jaká mu umožní bezpečně zastavit na vzdálenost, na kterou vidí. To platí zejména pro jízdu za snížené viditelnosti a při zapnutých světlech. Při tom musí řidič brát v úvahu vedle vlastní brzdné dráhy i reakční dobu a dráhu technické prodlevy brzd. – **č. 3/1969**

– Bezprostředně hrozícím nebezpečím ve smyslu § 22 vyhl. č. 80/1966 Sb., které opravňuje řidiče motorového vozidla dávat v obci zvukové výstražné znamení, může být podle konkrétních okolností i přítomnost dětí na vozovce, popřípadě v bezprostřední blízkosti vozovky. Zvýšená opatrnost vůči dětem ve smyslu § 3 odst. 1 vyhl. č. 80/1966 Sb. musí se projevit též přizpůsobením rychlosti jízdy ve smyslu § 8 odst. 1 cit. vyhl. tak, aby řidič v případě akutního nebezpečí mohl srážce zabránit. *Pozn. SR: nyní § 31 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 15/1970*

– Zhodnocení poznatků z rozhodování soudů v Československé socialistické republice o trestných činech spáchaných v silniční dopravě. – **č. 38/1975**

– Ani skutočnosť, že bicyklista išiel po vozovke za zníženej viditeľnosti bez bieleného svetla a tým hrubo porušil ustanovenie § 23 ods. 6 vyhl. č. 80/1966 Zb. o pravidlách cestnej premávky, nevylučuje vinu vodiča motorového vozidla, ktorý v rozpore s ustanovením § 9 ods. 1 cit. vyhl. neprispôsobil rýchlosť vozidla vzdialenosti, na ktorú mal rozhľad a v dôsledku toho nezbadal neosvetleného bicyklistu a spôsobil tak dopravnú nehodu. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 361/2000 Sb. – č. 21/1976*

– Na jazdu s motorovým vozidlom na detskom ihrisku sa nevzťahujú pravidlá cestnej premávky stanovené vyhl. č. 100/1975 Zb. Vodič motorového vozidla, ktorý jazdí na mieste, ktoré nemá charakter pozemnej komunikácie v zmysle § 2 ods. 1 cit. vyhl. a § 1 ods. 2 zák. č. 135/1961 Zb., a ktoré tedy nie je určené na premávku motorových vozidiel, je povinný zachovávať potrebnú opatrnosť primeranú okolnostiam tak, aby mohol zabrániť nehode a neohrozil osoby nachádzajúce sa na takomto mieste. *Pozn. SR: nyní zák. č. 361/2000 Sb. – č. 14/1978*

– Vodič prichádzajúci na križovatku po ceste označenej ako vedľajšia je povinný dať prednosť v jazde všetkým vozidlám idúcim po ceste označenej ako hlavná (§ 16 ods. 1 vyhl. č. 100/1975 Zb.). Je povinný správať sa pritom tak, aby vodič vozidla, ktorý má prednosť v jazde, nemusel náhle zmeniť smer alebo rýchlosť jazdy (§ 7 ods. 19 cit. vyhl.). Vodič, ktorý je povinný dať prednosť, berie z uvedeného hľadiska do úvahy všetky okolnosti konkrétnej situácie, najmä vzdialenosť a rýchlosť vozidla, ktoré má prednosť v jazde, spôsob a smer jeho jazdy, znamenie o zmene smeru jazdy, tvar a rozmery križovatky atď. Dávanie znamenia o zmene smeru jazdy vozidlom idúcim po hlavnej ceste preto samo o sebe ešte neopravňuje vodiča prichádzajúceho po vedľajšej ceste predpokladať, že vozidlo prichádzajúce po hlavnej ceste sa nebude križovať s jeho vozidlom, a tedy ho nezbavuje povinnosti dať mu prednosť v jazde. *Pozn. SR: nyní srov. zejména § 2 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 7/1979*

– Konanie vodiča motorového vozidla, ktorý neurobí opatrenie na odstránenie väčšieho množstva oleja vytečeného na vozovku z jeho motorového vozidla

ani neupozorní vhodným způsobem na nebezpečnost ostatních účastníků cestnej premávky, v dôsledku čoho niekoľko motorových vozidiel dostane šmyk a bezprostredne je ohrozený život a zdravie viacerých ľudí, ako aj majetok, pričom jedna osoba zahynie, treba posúdiť ako trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 180 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. b) Tr. zák., a nie iba ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Tr. zák. – **č. 8/1979**

– Při objasňování skutečného stavu věci u trestného činu ublížení na zdraví spáchaného řidičem motorového vozidla porušením předpisů vyhlášky č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu, jsou orgány činné v trestním řízení povinny též zjišťovat, zda osoby, které při střetu motorových vozidel utrpěly újmu na zdraví, a sedící na sedadlech povinně vybavených bezpečnostními pásy ve smyslu § 5 odst. 2 cit. vyhl., byly jimi v době střetu motorových vozidel též připoutány a v případě, že nikoli, jaký vliv měla tato okolnost na povahu jejich zranění. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 361/2000 Sb.* – **č. 9/1979**

– Je porušením důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák., jestliže řidič řídící motorového vozidlo kolem nástupního ostrůvku elektrické dráhy, na němž se pohybuje větší množství lidí, jede hrubě nepřiměřenou rychlostí. *Pozn. SR: nyní srov. § 143 a § 147 tr. zákoníku.* – **č. 34/1979**

– Jízdu motorovým vozidlem za snížené viditelnosti se silně znečištěným čelním sklem a se silně znečištěnými světlomety, takže řidič má jen omezený výhled na vozovku, je třeba považovat za porušení důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 143 a § 147 tr. zákoníku.* – **č. 35/1979**

– Povinnost vodiča motorového vozidla, ktorý obchádza prekážku cestnej premávky, neohroziť a neobmedziť protiidúceho vodiča (§ 10 vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky) platí aj v prípade, ak by protiidúci vodič mohol pri správnom spôsobe jazdy pri pravom okraji vozovky (§ 8 ods. 1 cit. vyhl.) ponechať dostatok priestoru na obídenie prekážky. Ak sa pri obchádzaní prekážky stretáva vodič s iným vozidlom, nesmie si vynucovať priestor na obídenie prekážky. Za takejto situácie by mohol vodič obísť prekážku a vojsť pritom do protismeru len vtedy, keď mu protiidúci vodič jasne a bez akýchkoľvek pochybností ponecháva dostatok miesta na bezpečné obídenie prekážky i na to, aby sa protiidúce vozidlá bezpečne vyhlí. *Pozn. SR: nyní srov. § 16 a § 20 zák. č. 361/2000 Sb.* – **č. 45/1979**

– K výkladu ustanovení § 11 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu.

Řidič nesmí předjíždět, nemůže-li z jakéhokoli důvodu předjíždění dokončit před místem, kde je předjíždění zakázáno nebo kde začíná podélná souvislá čára, kterou by musel při předjíždění přejet. *Pozn. SR: nyní § 12 zák. č. 361/2000 Sb.* – **č. 53/1979**

– Povinnost uvedenou v § 17 odst. 2 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu, je povinen splnit řidič motorového vozidla bez ohledu na to, zda provozovatel motorového vozidla splnil svoji povinnost podle § 6

odst. 3 cit. vyhl. či nikoli. *Pozn. SR: nyní § 23 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 20/1980*

- Opravář automobilové opravy je trestně odpovědný za vzniklý následek, jestliže vadně provedl opravu brzdového válce na motorovém vozidle a v důsledku toho došlo při jízdě k selhání brzd a k dopravní nehodě, která měla za následek těžkou újmu na zdraví jiné osoby. Skutečnost, že nehodu spoluzavinil též mistr opravy, který neprovedl kontrolu opravy zkušební jízdou, a majitel vozidla, který po odvzdušnění brzdového systému neprovedl dostatečnou zkoušku účinnosti brzd, při níž by vadnou funkci brzd musel zjistit, nemůže opraváře exkullovat, ale může mít význam jen při výměře trestu. –

č. 22/1980

- Podľa § 20 ods. 9 vyhl. č. 100/1975 Zb. vodič stojaceho vozidla smie otvoriť dvere len vtedy, ak tým nie je obrozená bezpečnosť cestnej premávky. Preto vodič, ktorý otvorí dvere bez toho, aby sa presvedčil, či ho neobchádza žiadne iné vozidlo, prípadne iný účastník cestnej premávky a spôsobí tým dopravnú nehodu, je za túto nehodu zodpovedný. Skutočnosť, že poškodený účastník cestnej premávky nedodržiaval pri obchádzaní dostatočný bočný odstup a tým nehodu spoluzavinil, iba znižuje mieru viny vodiča stojaceho vozidla. *Pozn. SR: nyní srov. § 26 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 27/1981*

- Podľa § 42 ods. 6 a 7 vyhl. č. 100/1975 Zb. smie chodec mimo vyznačených prechodov prechádzať vozovku len kolmo na smer cestnej premávky a iba s ohľadom na vzdialenosť a rýchlosť jazdy prichádzajúcich vozidiel tak, aby vodičov týchto vozidiel nedonútil zmeniť smer alebo rýchlosť jazdy.

Od vodiča motorového vozidla idúceho dovoľenou rýchlosťou, ktorá je primeraná aj vzhľadom na poveternostné podmienky, stav vozovky atď., nemožno žiadať, aby predvídal, že dospelí chodci nachádzajúci sa v blízkosti vozovky môžu neočakávane vstúpiť do vozovky a aby preto obmedzil rýchlosť svojho vozidla tak, aby mohol včas zastaviť aj pri vyskytnutí sa nepredvídanej situácie spôsobenej tým, že chodec hrubo poruší pravidlá cestnej premávky. *Pozn. SR: nyní srov. § 54 odst. 2 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 28/1981*

- Řidič vozidla, který má přednost v jízdě, není povinen měnit směr nebo rychlost jízdy, jestliže nic nenásvědčuje tomu, že by hrozil střet s vozidlem, jehož řidič je povinen dát mu přednost v jízdě. Tuto povinnost a povinnost zabránit tak střetu vozidel má jen tehdy, když včas a na dostatečnou vzdálenost zjistí, že řidič vozidla, který mu má dát přednost v jízdě, svou povinnost nesplnil, popř. si počínal tak, že je zřejmé, že ji nesplní.

Jestliže řidič reaguje nesprávně na nebezpečnou situaci, kterou vyvolal jiný účastník silničního provozu porušením jeho pravidel, takže nezabránil dopravní nehodě, ačkoliv při správné reakci bylo ještě možné nehodě předejít, lze jej činit za nehodu odpovědným jen tehdy, jestliže mu za volbu nesprávného řešení situace lze přičítat zavinění. I když nehodu spoluzavinil nesprávnou reakcí na vzniklou situaci, nelze zpravidla posuzovat jeho jednání jako porušení důležité povinnosti ve smyslu § 223 odst. 2, resp. § 224 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 143, § 147 a § 148 tr. zákoníku. – č. 43/1982*

- K aplikaci ustanovení § 28 odst. 4 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu.

Jestliže vozidlo opatřené podle § 28 odst. 4 vyhl. č. 100/1975 Sb. oranžovým výstražným světlem odbočuje vpravo a vzhledem k délce nákladu lze předpokládat, že konec nákladu vybočí při tom doleva do profilu kolejíště elektrické dráhy, je řidič tramvajové soupravy jedoucí za vozidlem povinen včas snížit rychlost jízdy nebo i zastavit, aby předešel střetu tramvaje s vozidlem. *Pozn. SR: nyní § 42 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 47/1983*

- Vodič autobusu, ktorý prechádza cez železničné priecestie v takej vzdialenosti pred blížiacim sa osobným vlakom, že zrážke autobusu a vlaku sa zabránilo len tým, že rušňovodič osobného vlaku včas použil rýchlobrzdu, spôsobuje všeobecné nebezpečenstvo v zmysle § 180 ods. 1 Tr. zák. Porušenie povinností uložených v ustanoveniach § 21 ods. 1 a odst. 2 písm. e) vyhl. č. 100/1975 Zb. za takých okolností treba považovať za porušenie dôležitej povinnosti vyplývajúcej zo zamestnania v zmysle § 180 ods. 2 písm. b) Tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 273 tr. zákoníku a § 28 až § 31 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 48/1983*
- Jestliže provozovatel motorového vozidla (§ 6 odst. 2 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu), popř. řidič motorového vozidla (§ 3 odst. 2 cit. vyhl.) svěří řízení motorového vozidla osobě, o níž ví, že její schopnost k řízení je snížena v důsledku požití alkoholických nápojů, za okolností, že v důsledku toho může dojít k dopravní nehodě, odpovídá za následky dopravní nehody, ke které došlo proto, že schopnosti osoby, jíž bylo vozidlo svěřeno k řízení, byly sníženy. *Pozn. SR: nyní § 5 odst. 2 písm. d) a § 10 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 23/1984*
- Jestliže se řidič motorového vozidla nevěnuje plně řízení za situace, kdy jede v souvislé koloně vozidel a ve vzdálenosti od vozidla jedoucího před ním, která není vzhledem k rychlosti vozidel bezpečná, porušuje důležitou povinnost uloženou mu podle zákona ve smyslu § 223 odst. 2 a § 224 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 143, § 147 a § 148 tr. zákoníku. – č. 25/1984*
- Řidič motorového vozidla může v terénu mimo pozemní komunikace (zák. č. 135/1961 Sb.), tedy např. při práci na poli, uskutečňovat couvání bez pomocníka i v případě, že nemá dostatečný rozhled (srov. § 19 odst. 2 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu). V takovém případě však musí splnit povinnosti uvedené v § 8 odst. 1 vyhl. č. 88/1980 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu silničních vozidel. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 13/1997 Sb. a § 5, § 6 a § 24 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 26/1984*
- Zhodnocení poznatků z rozhodování soudů o trestných činech spáchaných v silniční dopravě. – **č. 36/1984**
- Zhodnocení rozhodování soudů o trestných činech vojenských, v silniční dopravě a proti majetku v socialistickém vlastnictví a odpovídajících přečinech. – **č. 12/1985**
- Z ustanovenia § 16 ods. 1 vyhl. č. 100/1975 Zb. vyplýva, že pre posúdenie, ktorý z vodičov je užívateľom hlavnej alebo vedľajšej cesty, nie je rozhodujúce, akou cestou križovatku opúšťa, ale akou cestou do križovatky vchádza. Vodič, prichádzajúci do križovatky po vedľajšej ceste a pokračujúci za križovatkou v jazde po hlavnej ceste, se nestáva užívateľom hlavnej cesty

v križovatke, ale až za križovatkou. *Pozn. SR: nyní srov. § 22 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 10/1986*

– Za vozidlo s právem přednostní jízdy ve smyslu § 28 odst. 2 vyhl. č. 100/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 136/1978 Sb., lze považovat jen takové vozidlo, které při plnění zvláštních úkolů užívá zvukového znamení s pronikavým tónem (sírěny) a zároveň světelného znamení modrými světly. Jen řidiči těchto vozidel nemusí dodržovat některá pravidla silničního provozu, jsou jen povinni dbát potřebné opatrnosti. *Pozn. SR: nyní srov. § 41 a § 42 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 22/1986*

– K otázce zjišťování a posuzování tzv. mikros pátku u řidiče motorového vozidla. – **č. 23/1986**

– V obydlené části města, zastavěné rodinnými domky, kde nelze vyloučit pohyb osob ve vozovce, je řidič autojeřábu, jestliže se rozhodne couvat a nemá dostatečný rozhled za vozidlo, povinen zajistit bezpečné couvání pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby (§ 19 odst. 2 vyhl. č. 100/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů). K tomu je povinen i tehdy, když před nastoupením do vozidla na vozovce ani v její blízkosti žádnou osobu neviděl. *Pozn. SR: nyní jde o § 24 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 19/1987*

– Ak závisí posúdenie viny na nehode v cestnej premávke od určenia primeranej rýchlosti motorového vozidla, treba na riešenie tejto otázky pribrať znalca na objasnenie skutkových okolností odbornej povahy (výpočet vzdialeností, výpočet brzdennej dráhy vzhľadom na typ vozidla, stav vozovky, účinnosť brzd atď.). Otázka, či rýchlosť vozidla bola primeraná či neprimeraná a v akej miere, je však otázkou právnou, ktorú musí riešiť orgán činný v trestnom konaní na základe znaleckého posudku.

Porušenie povinnosti uvedenej v § 12 vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky o dodržiavaní primeranej, prípadne predpísanej rýchlosti spravidla nebude možné považovať za porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona, ak rýchlosť vozidla bola len o málo vyššia než je predpísaná, prípadne primeraná rychlost. *Pozn. SR: nyní § 18 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 24/1987*

– Vodič motorového vozidla sa nemôže spoliehať na to, že chodec veľmi vysokého veku sa bude správať v cestnej premávke s potrebnou opatnosťou a že bude primerane reagovať na dopravnú situáciu. Na takéto osoby treba brať osobitný ohľad [§ 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 písm. e) vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky.]. Skutočnosť, že poškodený značnou mierou spoluzavinil dopravnú nehodu, môže viesť k záveru, že nie je splnená materiálna podmienka pre použitie vyššej trestnej sadzby, hoci obvinený formálne porušil dôležitú povinnosť uloženú podľa zákona. *Pozn. SR: nyní § 4 a § 5 odst. 1 písm. d) zák. č. 361/2000 Sb. K posuzování materiální podmínky vyšší trestnosti činu srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. – č. 25/1987*

– Ak je príčinou dopravnej nehody porucha brzdového systému motorového vozidla, je dôležité zisťovať, či vodič mal a mohol poruchu objaviť pri riad-

nej kontrole a starostlivosti pred jazdou, ale i počas jazdy, ale ešte pred nehodou. Z tohto hľadiska je významné, či ide o náhlu poruchu alebo o takú poruchu, ktorá sa vyvíja a narastá postupne.

Je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 223 ods. 2 prípadne § 224 ods. 2 Tr. zák., ak vodič vedie motorové vozidlo, o ktorom vie, že má chybný brzdový systém, napr. keď treba opakovane stlačiť brzdový pedál, aby sa vyvolal potrebný brzdiaci účinok. V takom prípade ide o vedomé použitie motorového vozidla technicky nespôsobilého na premávku (§ 84 ods. 1 a ods. 2 bod 2 vyhl. č. 41/1984 Zb. o podmienkach prevádzky vozidiel na pozemných komunikáciách) a o porušenie jednej zo základných povinností vodiča uvedenej v § 4 ods. 1 písm. a) vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky, podľa ktorej vodič smie použiť na jazdu len také vozidlo, ktoré spĺňa stanovené podmienky premávky vozidiel na cestách. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 56/2001 Sb., vyhl. č. 341/2002 Sb. a § 5 odst. 1 písm. a) zák. č. 361/2000 Sb. – č. 28/1987*

- Ustanovenie § 16 ods. 2 vyhl. č. 100/1975 Zb. o prednosti v jazde na križovatke ciest neoznačených dopravnými značkami, je otázkou právnou, ktorú neprislúcha riešiť znalcomi.

Ustanovenie § 16 ods. 2 vyhl. č. 100/1975 Zb. o prednosti v jazde na križovatke ciest neoznačených dopravnými značkami platí aj pre križovátku účelovej komunikácie s inou cestou bez ohľadu na jej druh. *Pozn. SR: nyní § 22 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 44/1987*

- Ak vodič motorového vozidla nepoužil zvukové výstražné znamenie, hoci to bolo nevyhnutné na odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva (§ 2 ods. 2 a § 23 ods. 1 vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky), spravidla v tom nemožno vidieť porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 224 ods. 2 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 31 zák. č. 361/2000 Sb. ve vztahu k trestným činům podle § 143 a § 147 tr. zákoníku. – č. 45/1987*

- Ak vodič vozidla dá znamenie pre zmenu smeru jazdy vľavo a vybočí doľava v svojom jazdnom pruhu, prípadne prejde do vedľajšieho jazdného pruhu alebo prejde stredovú čiaru, nemôže z toho vodič vozidla idúceho za ním bez ďalšieho vyvodzovať, že vpredu idúce vozidlo odbočuje doľava a že ho možno predísť vpravo (§ 11 ods. 1 veta druhá vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky). Uvedený manéver môže znamenať aj to, že vozidlo idúce vpredu obchádza dajakú prekážku. Vodič vozidla, ktoré ide vzadu, je preto povinný sledovať situáciu v cestnej premávke a byť pripravený vhodne reagovať na eventuálnu prekážku. *Pozn. SR: nyní § 17 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 46/1987*

- Pri skúmaní zavinenia dopravnej nehody, ktorej účastníkom bol československý občan v cudzine, sa použijú pravidlá cestnej premávky toho štátu, kde bol spáchaný trestný čin. Obvinený československý občan, vodič motorového vozidla, sa nemôže zbaviť trestnej zodpovednosti tým, že tieto pravidlá nepoznal, lebo pred cestou je povinný sa s týmito pravidlami zoznámiť. – č. 47/1987 – I

- Vodič predchádzaného vozidla, ktorý v rozpore s ustanovením § 11 ods. 5 vyhl. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky zvýši rýchlosť alebo inak

- brání předcházení, může tím vytvořit dopravní situaci, v kteréj vodič, který začal předcházet, nesmie v predchádzaní pokračovať [§ 11 ods. 2 písm. a) a e) cit. vyhl.] a musí sa zaradiť za vozidlo, ktoré chcel predísť. *Pozn. SR: nyní § 17 odst. 4 a 5 zák. č. 361/2000 Sb. – Pozn. red.: K odpovědnosti řidiče předjíždějícího vozidla v případě, kdy se už nemůže zařadit za předjížděné vozidlo a musí situaci řešit jinak srov. č. 43/1982 Sb. rozh. tr. – č. 48/1987*
- K výkladu § 21 odst. 1 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu. Řidič přijíždějící k nechráněnému železničnímu přejezdu je povinen počínat si zvlášť opatrně. Je zejména povinen plně se soustředit na jízdu a odstranit všechny podněty odvádějící nebo ztěžující pozornost (např. nehovořit se spolujezdcem, vypnout rádio, ventilátor topení nebo větrání apod.), zajistit si dostatečný výhled na železniční trať, snížit rychlost jízdy a pokud to vyžaduje bezpečnost jízdy otevřít okno, zastavit vozidlo a popřípadě vypnout motor, aby mohl uslyšet hluk přijíždějícího vlaku nebo jeho houkání. *Pozn. SR: nyní srov. § 28 až § 31 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 13/1988*
 - Ustanovení § 8 odst. 5 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního provozu, podle kterého smí řidič motorového vozidla na silnici s vozovkou o dvou nebo více jízdních pružích v jednom směru jízdy užívat k jízdě kteréhokoli jízdního pruhu, se ani s ohledem na ustanovení § 47 cit. vyhl. nevztahuje na cyklisty. Tito účastníci silničního provozu jsou povinni i v obci dodržovat ustanovení § 44 odst. 1 cit. vyhl., které jim ukládá jet na jízdním kole nebo vést jízdní kolo při pravém okraji vozovky. Na vozovce o dvou jízdních pružích v jednom směru jízdy je však cyklista povinen jet před odbočením vlevo při levém okraji levého jízdního pruhu. Ustanovení § 15 odst. 3 cit. vyhl., které ukládá řidiči před odbočováním vlevo zajet co nejdále vlevo v části vozovky určené pro jeho směr jízdy s ohledem na rozměry vozidla nebo nákladu a šíři vozovky, se vztahuje na řidiče všech vozidel. *Pozn. SR: nyní srov. § 12 a § 57 až § 60 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 26/1988*
 - Teprve od okamžiku, kdy z jednání řidiče motorového vozidla, který vyjížděl z místa ležícího mimo silnici, bylo zřejmé, že nemíni dát přednost v jízdě vozidlu jedoucímu po silnici, bylo povinností řidiče, který měl přednost v jízdě, přizpůsobit své chování této situaci v silničním provozu (§ 2 odst. 2 vyhl. č. 100/1975 Sb.). *Pozn. SR: nyní srov. § 5 a § 23 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 42/1988 – I*
 - Spočívá-li příčina dopravní nehody, při níž došlo k ublížení na zdraví, výhradně v tom, že řidič frekventant řidičského kursu nezvládl po technické stránce řízení bojového vozidla při jízdě v zatáčce, přičemž nebyl patřičně usměrňován řidičem – instruktorem, nelze mu přičítat zavinění za tento škodlivý následek ve smyslu § 5 písm. a) či b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 16 tr. zákoníku. – č. 44/1988*
 - Řidič motorového vozidla se může zásadně spoléhat na to, že odborný servis provede opravu vozidla řádně. Jestliže se však při jízdě závada, pro kterou vozidlo bylo v opravě, opět objeví, nemůže se již na opravu spoléhat, i kdyby byl výslovně v servisu ujištěn, že závada byla odstraněna. – **č. 12/1989**
 - Řidič je povinen neustále zachovávat bezpečnou vzdálenost od vozidla jedoucího před ním (§ 13 odst. 1 vyhl. č. 100/1975 Sb., o pravidlech silničního

provozu). Nesmí se přitom spoléhat pouze na to, že snižování rychlosti jízdy mu bude signalizováno brzdovými světly vozidla jedoucího vpředu. *Pozn. SR: nyní § 19 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 32/1989*

- Jestliže při srážce autobusu s protijedoucím nákladním automobilem jsou obě vozidla intenzívně brzděna a bočně stabilizována, takže se jejich nárazová rychlost sníží na 16 km/h a je zabráněno čelnímu střetu, nevznikne zpravidla takové nebezpečí pro život a zdraví lidí nebo takové nebezpečí škody na cizím majetku, které předpokládá ustanovení § 180 tr. zák. (obecné nebezpečí). *Pozn. SR: nyní srov. § 273 tr. zákoníku. – č. 33/1989*
- Jestliže příčinou dopravní nehody je skutečnost, že obviněný předjížděl osobním automobilem koňský potah jedoucí stejným směrem, ačkoli v protisměru přijížděl osobní automobil, a v důsledku toho došlo k dopravní nehodě, potom samotná skutečnost, že provoz koňského potahu byl v době dopravní nehody zakázán, nemůže vyvinut obviněného. – **č. 10/1990 – I**
- Jízda vozidla jedoucího v protisměru může být zvláštní okolností podle § 8 odst. 1 vyhl. č. 100/1975 Sb., jež opravňuje řidiče, který jede proti tomuto vozidlu ve svém jízdním pruhu, k vybočení od pravého okraje vozovky, příp. k vjetí do protisměru. *Pozn. SR: nyní § 11 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 33/1990*
- K hodnocení posudku znalce z oboru doprava, odvětví silniční doprava. – **č. 34/1990 – II**
- Porušením § 3 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 99/1989 Sb. je i skutečnost, že řidič motorového vozidla při řízení strpěl opakované nebezpečné zásahy spolujezdce do ovládání vozidla, jimž mohl bez obtíží zabránit. Došlo-li v důsledku takového zásahu spolujezdce k dopravní nehodě, řidič odpovídá podle příslušných ustanovení tr. zák. za její následky, které měl a mohl předvídat. *Pozn. SR: nyní § 4 a § 5 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 21/1992 – I*
- Řidič motorového vozidla odpovídá za následek dopravní nehody, který měl a mohl předvídat, přestože vozidlo neřídil, ale svěřil řízení osobě, o níž věděl, že v důsledku podnapilosti není schopna vozidlo bezpečně ovládat, a k nehodě došlo právě z tohoto důvodu. – **č. 21/1992 – II**
- Výjimka z povinnosti dodržovat pravidla silničního provozu podle § 35 odst. 1 vyhl. č. 99/1989 Sb., ve znění vyhl. č. 24/1990 Sb., je podmíněna současným použitím zvukového i světelného znamení a tím, že tato opatření musí předcházet uskutečnění jízdního manévru. I při této tzv. přednostní jízdě musí řidič dbát potřebné opatrnosti. To se mimo jiné projevuje v tom, že sleduje, zda řidiči ostatních vozidel jeho výstražná znamení postřehli a zda tedy může spoléhat na to, že se zachovají v souladu s ustanovením § 35 odst. 3 vyhlášky. Zanedbání uvedených podmínek může být porušením důležité povinnosti uložené řidiči podle zákona ve smyslu § 223 tr. zák. Okolnost, zda řidič při této tzv. přednostní jízdě „plnil zvláštní úkoly“, však není z hlediska jeho trestní odpovědnosti za případnou dopravní nehodu rozhodná. *Pozn. SR: nyní srov. § 41 a § 42 zák. č. 361/2000 Sb. ve vztahu k trestnému činu podle § 148 tr. zákoníku. – č. 48/1992*
- Na křižovatce silnic, na které není dopravními značkami označeno, která ze silnic je hlavní a která vedlejší, musí dát řidič přijíždějící na křižovatku přednost vozidlům přijíždějícím zprava (§ 20 odst. 2 vyhl. č. 99/1989 Sb., ve znění

ni pozdějších předpisů). Na tom nic nemůže změnit skutečnost, že křižovatka není označena proto, že původní dopravní označení bylo protiprávně odstraněno a že v místě je zvyklost považovat komunikaci, po níž řidič přijíždí, za hlavní. *Pozn. SR: nyní § 22 zák. č. 361/2000 Sb. – č. 48/1997*

- Dát přednost v jízdě ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 vyhl. č. 99/1989 Sb. neznamená povinnost řidiče počínat si tak, aby žádným způsobem neomezil směr nebo rychlost jízdy řidiče, který má přednost v jízdě. Řidič poruší takovou povinnost jen tehdy, jestliže vytvoří dopravní situaci, kdy řidič, který má přednost v jízdě, musí, aby se vyhnul střetu s jeho vozidlem, učinit takový zásah do řízení, který lze charakterizovat jako náhlou změnu směru nebo rychlosti jízdy. Tím není např. mírné přibrzdění nebo plynulé přejetí do jiného jízdního pruhu za okolností, kdy k těmto manévřům má řidič dostatek času a není jim na překážku stav vozovky nebo dopravní situace. – **č. 44/2000**
- Jestliže řidič před započítím jízdy spoléhá na to, že ji může bezpečně vykonávat, ačkoliv ví o okolnostech, které by mohly mít negativní vliv na jeho schopnost ovládat motorové vozidlo, a přesto těmto okolnostem nepřizpůsobí ani režim své jízdy, zejména zařazováním častějších zastávek s přiměřenou dobou odpočinku, pak odpovídá za škodlivý následek dopravní nehody i v případě, že ke ztrátě kontroly nad vozidlem dojde v důsledku náhlé indispozice vyvolané výše uvedeným stavem. – **č. 29/2001 – II**
- viz **Dokazování – č. 27/1988, 42/1988 – II, 9/1990 a 46/1990 – I**
- viz **Důležitá povinnost uložená podle zákona – č. 5/1962, 39/1963, 11/1966, 31/1966, 33/1972, 38/1975, 13/1978, 39/1978, 40/1978, 61/1978, 36/1984, 14/1987 a 41/1987**
- viz **Místní působnost trestního zákona – č. 29/1981**
- viz **Nedbalost – č. 20/1992 a 43/2002**
- viz **Neposkytnutí pomoci – č. 4/1969**
- viz **Ohrožení pod vlivem návykové látky – č. 1/1966, 62/1967, 36/1984 a 12/1985 (s. 141)**
- viz **Podmíněné zastavení trestního stíhání – č. 19/1995**
- viz **Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení – č. 36/1973 – I, 11/1986**
- viz **Příčinný vztah – č. 72/1971**
- viz **Příslušnost soudu – č. 4/1966**
- viz **Souběh – č. 19/1964**
- viz **Trestný čin – č. 34/1989 – I, II**
- viz **Ublížení na zdraví – č. 21/1980, 42/1986 a 43/1986**
- viz **Ukládání trestu – č. I/1966, 19/1973, 41/1978, 42/1978, 52/1978 a 21/1982**
- viz **Zákaz činnosti – č. I/1966**
- viz **Zjišťování skutkového stavu věci – č. 16/1965**

Doručování

- Právne účinky, ktoré Tr. por. spája s doručením písomnosti (napr. počiatok behu lehoty na podanie opravného prostriedku), môžu nastať len vtedy, ak bola písomnosť doručená niektorým zo spôsobov, ktoré pre danú písomnosť predpisuje alebo pripúšťa Tr. por. Ak sa písomnosť dostala do rúk adresáta iným

spôsobom, nemožno také doručenie považovať za platné doručenie, ktoré by malo tie právne účinky, ktoré sú s platným doručením spojené. – **č. 3/1972 – VII**

– Obvinenému, ktorý sa po vyhlásení rozsudku vzdal odvolania, možno odpis rozsudku platne doručiť aj jeho uložením podľa § 63 ods. 2 Tr. por. za predpokladu, že sa presne dodrží postup, ktorý predpisuje toto ustanovenie pre takéto náhradné doručenie. Ustanovenie § 63 ods. 3 písm. b) Tr. por. v takomto prípade nebráni tomu, aby sa odpis rozsudku uložil podľa § 63 ods. 2 Tr. por. *Pozn. SR: nyní srov. § 64 odst. 2 a 3 tr. ř. – č. 63/1972*

– Za pracovisko ve smyslu ustanovení § 62 odst. 3 tr. ř. lze považovat jen konkrétní pracoviště advokátní poradny, nikoli advokátní poradnu jako celek, je-li rozdělena na místně oddělená pracoviště. *Pozn. SR: nyní srov. § 63 odst. 1 tr. ř. a zák. č. 85/1996 Sb. – č. 20/1973 – II*

– Doručování písemností, které se doručují do vlastních rukou, nelze provádět telegraficky. – **č. 23/1974**

– Ustanovenie Tr. por. o spôsobe doručovania do vlastných rúk v zmysle § 63 ods. 1 Tr. por. platí aj pre nápravnovýchvovné ústavy ministerstva spravodlivosti, väznice a liečebné ústavy. Doručenie do vlastných rúk nemožno v takých prípadoch nahradzovať iba oboznámením adresáta s obsahom doručovaného rozhodnutia a jeho založením do osobného spisu adresáta. Doručenie takejto písomnosti musí osoba, ktorej sa doručuje do vlastných rúk, vlastnoručne potvrdiť a musí sa jej umožniť, aby sa s obsahom doručovaného rozhodnutia mohla sama náležite oboznámiť a rozhodnúť o príp. podaní opravného prostriedku. *Pozn. SR: nyní srov. § 64 tr. ř. – č. 59/1967*

– Pod pojmem „řádně předvolán“ v ustanovení § 202 odst. 2 písm. a) tr. ř. je nutno rozumět doručení předvolání do vlastních rukou obviněného podle § 63 odst. 1 písmo a) tr. ř.; takové doručení předvolání nemůže být nahrazeno prohlášením jiných osob, že obviněný byl jimi o konání hlavního líčení vyrozuměn. *Pozn. SR: nyní srov. § 64 tr. ř. – č. 52/1975*

– Oznamuje-li se usnesení doručením opisu rozhodnutí, proti kterému je přípustný opravný prostředek, a opis je též oprávněné osobě doručen dvakrát nebo vícekrát (například na různé adresy), zákonná lhůta k podání opravného prostředku se počítá od toho doručení, ke kterému došlo nejdříve. – **č. 30/1988**

– Obviněnému má být doručen do vlastních rukou opis trestního příkazu. Protože faxová kopie nemá takový charakter, nenastávají jejím doručením účinky spojené s vyhlášením odsuzujícího rozsudku, a to ani v případě, že je obviněnému předána dožádaným soudem a obviněný její přijetí svým podpisem potvrdí. – **č. 6/1997**

– Uložení zásilky podle § 64 odst. 2 tr. ř. a z něj vyplývající fikce doručení zásilky adresátovi nejsou vyloučeny u zásilky, již je obžalovaný jako odvolatel vyrozumíván o konání veřejného zasedání o odvolání. – **č. 38/2003 – II**

– Podává-li obhájce opravný prostředek v zastoupení obviněného, pak z hlediska podmínky uvedené v ustanovení § 64 odst. 1 písm. b) tr. ř. o doručování do vlastních rukou není osobou oprávněnou podat proti rozhodnutí opravný prostředek. Proto mu není nutno doručit rozhodnutí do vlastních rukou, ale postačí doručení způsobem vyplývajícím z ustanovení § 63 odst. 1

tr. ř. a § 48b o. s. ř. To ovšem neplatí v případě obhájce v řízení proti uprchlému a obhájce zemřelého obviněného. – **č. 7/2004 – II**

– Doručuje-li soud prostřednictvím pošty do vlastních rukou (§ 64 odst. 1 tr. ř.) zásilku obsahující usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, není vyloučeno její uložení postupem předvídaným ustanovením § 64 odst. 2 tr. ř. V takovém případě nastanou právní účinky doručení již vznikem tzv. fikce doručení vyplývající z tohoto ustanovení. Z hlediska běhu lhůt k podání dovolání tedy nemá význam pozdější faktické převzetí této zásilky (např. osobně u soudu). – **č. 54/2005**

– V řízení proti uprchlému (§ 302 a násl. tr. ř.) se pro doručování opisu rozhodnutí odvolacího soudu obviněnému neuplatní obecná úprava obsažená v ustanoveních § 130 odst. 1 tr. ř. a § 137 odst. 4 tr. ř., nýbrž postup při doručování se řídí ustanovením § 306 odst. 1 tr. ř., z něhož vyplývá, že všechny písemnosti (tj. včetně opisu rozhodnutí odvolacího soudu) se doručují pouze obhájci. Vzhledem k tomu pak je i pro počátek běhu lhůty pro podání dovolání (§ 265e odst. 1 a 2 tr. ř.) významný toliko okamžik doručení opisu rozhodnutí odvolacího soudu obhájci obviněného, který je oprávněn podat za obviněného dovolání jen do dvou měsíců od tohoto doručení. Pozdější doručení opisu rozhodnutí odvolacího soudu obviněnému po uplynutí této lhůty poté, co pominuly důvody konání řízení proti uprchlému (např. v souvislosti s jeho oprávněním podle § 306a odst. 2 tr. ř.), nemá na její běh již žádný vliv. Jestliže obhájce má za to, že se proti obviněnému konalo řízení jako proti uprchlému, ač pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky vyplývající z ustanovení § 302 tr. ř., a v důsledku toho byla obviněnému znemožněna účast na hlavním líčení či veřejném zasedání odvolacího soudu, může podat dovolání s tím, že uvedená skutečnost zakládá důvod dovolání ve smyslu § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. (srov. **č. 57/2005 – II Sb. rozh. tr.**). – **č. 28/2007**

– Adresu, kterou obviněný uvede v písemném slibu nahrazujícím vazbu [§ 73 odst. 1 písm. b) tr. ř.], s tím, že na ní bude přebírat zásilky soudu, je třeba považovat za adresu, kterou obviněný označil pro doručování (§ 64 odst. 2 tr. ř.). – **č. 18/2008**

– Vyrozumění o konání veřejného zasedání odvolacího soudu (§ 233 odst. 1 tr. ř.) lze obviněnému doručovat na jakoukoli adresu, ohledně které je možno předpokládat, že si tam vyzvedne doručovanou zásilku. Nemusí jít jen o adresu, kterou obviněný výslovně označil za účelem doručování ve smyslu § 55 odst. 1 písm. c) a § 63 odst. 2 tr. ř., ale též např. o adresu ohlašovny trvalého pobytu (obecního, resp. městského úřadu), jestliže obviněný není přihlášen k trvalému pobytu na jiném místě a sám se rozhodl pro takové řešení. – **č. 18/2010**

– viz **Hlavní líčení – č. 1/1994**

– viz **Lhůta k podání odvolání – č. 48/1979**

– viz **Obhájce – č. 20/1963 – I**

– viz **Pořádková pokuta – č. 34/1973 a 52/1993**

– viz **Řízení o stížnosti – č. 53/2002**

– viz **Usnesení – č. 26/1971**

Dotační podvod

- viz **Podvod**
- viz **Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže**
- viz **Úvěrový podvod**

Doznání obviněného

- Obsah doznání obviněného se považuje za věrohodný, jenom je-li věrohodnost prokázána dalšími věrohodnými důkazy. – **č. 38/1968 – III**
- viz **Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek – č. 25/1969**
- viz **Vazba – č. 39/1968**
- viz **Výslech obviněného – č. 38/1968 – I**

Dozor státního zástupce (dříve Dozor prokurátora)

- Lhůta 15 dnů stanovená v § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. začíná běžet od doručení opisu usnesení vyšetřovatele (*nyní policejního orgánu*) prokurátorovi (*nyní státnímu zástupci*); počítá se podle § 60 odst. 1 tr. ř. Nedodržení lhůty 48 hodin, v níž je podle § 172 odst. 3 tr. ř. nutno doručit opis usnesení vyšetřovatele (*policejního orgánu*) o zastavení trestního stíhání prokurátorovi (*státnímu zástupci*), má jen pořádkový význam a nemá vliv na začátek běhu lhůty pro výkon oprávnění prokurátora (*státního zástupce*), uvedených v § 176 odst. 1 a odst. 2 písm. e) tr. ř. *Pozn. SR: judikát je použitelný jen velice omezeně (ve vztahu k rozhodnutí policejního orgánu o odložení věci), neboť podle stávající úpravy jde o lhůtu 30 dnů týkající se však jen rozhodnutí policejního orgánu o odložení věci, neboť policejní orgán podle § 172 tr. ř. již není oprávněn rozhodnout o zastavení trestního stíhání.* – **č. 5/1981**
- viz **Právní moc rozhodnutí – č. 48/1970 – I**
- viz **Řízení o stížnosti – č. 7/2010**

Dožádání

- viz **Mezinárodní právní pomoc – č. 40/1997 – I a 20/1999**

Důkaz

- Vysvetlenia osôb, ktoré orgány prípravného konania zadovážili podľa § 158 ods. 3 Tr. por. (resp. podľa § 19 ods. 1 zák. č. 40/1974 Zb. o Zbore národnej bezpečnosti) pred začatím trestného stíhania na preverenie oznámenia o trestnom čine, prípadne iného podnetu na začatie trestného stíhania, nemôžu slúžiť ako dôkaz pred súdom. *Pozn. SR: nyní srov. § 158 odst. 5 tr. ř. a § 61 odst. 1 až odst. 6 zák. č. 273/2008 Sb., o Polici České republiky.* – **č. 22/1976**
- Provedení důkazu přečtením protokolu o výslechu svědka mladšího než patnáct let i bez splnění podmínek uvedených v § 211 tr. ř. (§ 102 odst. 2 věta druhá tr. ř.) předpokládá, že byly splněny všechny náležitosti předepsané trestním řádem pro výslech svědka, zejména že svědek byl řádně poučen ve smyslu § 101 odst. 1 tr. ř. i o právu odeprít výpověď podle § 100 tr. ř. Nebyla-li výpověď svědka provedená v přípravném řízení přečtena v hlavním líčení pro nesplnění podmínek uvedených v § 211 odst. 3 tr. ř., nelze k takové výpovědi při rozhodování přihlížet, i když okolnosti v ní uváděné svědčí proti obviněnému nebo v jeho prospěch (§ 220 odst. 2 tr. ř.). *Pozn. SR: nyní srov. § 211 odst. 4 tr. ř.* – **č. 51/1977**
- Výkazy a tabulky o rozsahu trestné činnosti jednotlivých obviněných a výši dosaženého prospěchu sestavené vyšetřovatelem v přípravném řízení na zá-

kladě hodnocení vypovědi svědků a dalších důkazů nejsou důkazem ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř., který by bylo možno použít jako listinný důkaz před soudem. Jde pouze o vlastní orientační pomůcku vyšetřovatele o hodnocení výsledků dokazování v přípravném řízení. – **č. 4/1982 – III**

– Orgány přípravného konania nie sú oprávnené vykonávať pred začatím trestného stíhania úkony podľa štvrtej a piatej hlavy Tr. por. s výnimkou úkonov podľa § 113 a § 114 (tj. s výnimkou ohliadky a prehliadky tela a iných podobných úkonov), teda nie sú oprávnené ani vypočuť svedkov podľa § 101 a nasl. Tr. por. Výpoveď svedka vypočutého pred začatím trestného stíhania, aj keby bola inak vykonaná vo forme predpísanej v piatej hlave Tr. por., nemožno použiť ako dôkaz pred súdom. *Pozn. SR: nyní srov. § 158, § 158a a § 160 odst. 4 tr. ř. o provádění některých úkonů, zejména neodkladných nebo neopakovatelných, ještě před zahájením trestního stíhání.* – **č. 28/1982**

– Odpovědi obviněného učiněné k dotazu vyhledávacího orgánu při prostudování spisu po skončení vyhledávání [§ 169 písm. b) tr. ř.] a zaprotokolované do protokolu o tomto úkonu, aniž se postupovalo podle § 91 nasl. tr. ř., zejména aniž byl obviněný poučen o svých právech podle § 92 odst. 1 tr. ř., nelze považovat za důkaz ve smyslu trestního řádu, k němuž by soud mohl přihlížet při svém rozhodování. *Pozn. SR: institut vyhledávání a vyhledávací orgány byly zrušeny novelou tr. ř. č. 292/1993 Sb.; judikát se nyní přiměřeně uplatní na postup policejních orgánů ve vyšetřování.* – **č. 25/1988 – II**

– Jestliže byl obviněný vyslechnut k dalšímu skutku předtím, než bylo pro tento skutek zahájeno trestní stíhání, nelze se po zahájení tohoto trestního stíhání a po vznesení obvinění spokojit s tvrzením obviněného, že v předchozí výpovědi vypovídal pravdivě a že se na tuto výpověď odvolává. Původní výpovědi totiž vzhledem k okolnostem, za nichž byla učiněna, nelze před soudem použít, neboť jde o důkaz absolutně neúčinný. Po zahájení trestního stíhání a vznesení obvinění pro další skutek je nutno obviněného znovu vyslechnout v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu. To platí obdobně i pro výpověď svědka. *Pozn. SR: nyní srov. § 160 tr. ř. o zahájení trestního stíhání.* – **č. 42/1990 – II**

– Výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nemůže soud použít jako důkaz při rozhodování trestní věci. – **č. 8/1993**

– Oznámení o trestném činu podle § 158 odst. 1 tr. ř. není důkazem v trestním řízení a orgány činné v tomto řízení z něj tedy nemohou vycházet při zjišťování skutečného stavu věci. Pokud je oznamovatel po zahájení trestního stíhání vyslýchán jako svědek, musí být proto vyslechnut i k těm skutečnostem, které uváděl již v oznámení o trestném činu; jinak je dokazování neúplné. *Pozn. SR: nyní srov. § 158 odst. 2 tr. ř.* – **č. 46/1993**

– Vadu důkazu spočívající v tom, že údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu byly vyžádány v rozporu se zákonem, lze za účinnosti novely tr. ř. č. 265/2001 Sb. napravit postupem podle § 88a tr. ř., ovšem za předpokladu, že příslušný operátor bude mít předmětné údaje ještě k dispozici. – **č. 14/2003 – I**

– Pro přípustnost užití záznamu o odposlechu telekomunikačního provozu jako důkazu je rozhodující, zda k tomuto odposlechu a pořízení záznamu o něm

byly splněny zákonné podmínky obsažené v § 88 tr. ř. Bylo-li tomu tak, pak není relevantní, zda k povolení odposlechu a pořízení záznamu o něm došlo u podezřelého nebo obviněného či u jiné osoby. – **č. 19/2004 – II**

- S ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. lze za důkaz použitelný v trestním řízení pokládat též obsah obrazového záznamu z kamerového systému, který poškozený nainstaloval za účelem zjištění identity osoby poškozující jeho majetek (např. jeho obydlí, jeho automobil).

V takovém případě zpravidla nepředstavuje jednání poškozeného nepřipustný zásah do soukromí zaznamenané osoby, který by znamenal neúčinnost takového důkazu, i když instalaci záznamového zařízení a jeho provoz neoznámil Úřadu pro ochranu osobních údajů podle § 16 odst. 1 a odst. 2 zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Přípustnost takového důkazu je však nezbytné vždy posuzovat i s přihlédnutím k právu na soukromí zakotvenému v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. – **č. 22/2010**

- viz **Dokazování – č. 18/1996**
- viz **Konfrontace – č. 25/1993 – I**
- viz **Ohrožení životního prostředí – č. 36/2002**
- viz **Výslech svědka – č. 52/1977 – I, II a 17/1981 (s. 119–120)**
- viz **Znalec – č. 11/1977**
- viz **Znalecký posudek – č. 27/1977 – II, III, 33/1977 a 11/1982**

Důležitá povinnost uložená podle zákona

- V porušení každého dopravního předpisu nelze spatřovat „porušení důležité povinnosti, která pro řidiče vyplývá z jeho povolání nebo mu je uložena podle zákona“ ve smyslu § 223 odst. 2, resp. § 224 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 143, § 147 a § 148 tr. zákoníku.* – **č. 5/1962**
- Řidič, který nesleduje technický stav vozidla, zejména účinnost brzd, o nichž je mu známo, že řádně nefungují, porušuje důležitou povinnost, která mu je uložena podle zákona. – **č. 26/1962**
- U vodičov motorových vozidiel, ktorí majú účasť na ublížení na zdraví spoločnosťom pri cestnej premávke, môže byť porušením dôležitej povinnosti uloženej im podľa zákona najmä porušenie predpisov vyhl. č. 141/1960 Zb. Nemožno však považovať za porušenie dôležitej povinnosti v zmysle ustanovenia § 224 ods. 2 Tr. zák. akékoľvek porušenie ustanovení cit. vyhl. Musí ísť o porušenie takej povinnosti, že jej porušenie zvyšuje podstatne so zreteľom na svoju závažnosť v zmysle § 88 Tr. zák. stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Pri hodnotení stupňa nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť v zmysle § 88 Tr. zák. musí súd prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu. *Pozn. SR: nyní jde o zák. č. 361/2000 Sb. ve vztahu k trestným činům podle § 143 a § 147 tr. zákoníku. Dále srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit zejména v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.* – **č. 39/1963 (stejně č. 31/1966)**

- K výkladu ustanovení § 224 odst. 2 tr. zák.
 Za porušení důležité povinnosti lze považovat jen porušení takové povinnosti, která má zpravidla za následek usmrcení nebo způsobení těžké újmy na zdraví. *Pozn. SR: nyní jde o výklad § 143 a § 147 tr. zákoníku.* – **č. 11/1964**
- Porušení důležité povinnosti uložené podle zákona představuje závažnější jednání, než je pouhé běžné porušení zákonem stanovených povinností. – **č. 13/1965**
- Za porušení důležité povinnosti ve smyslu ustanovení § 223, § 224 a § 180 tr. zák., není možno mechanicky považovat porušení jakéhokoliv předpisu, nýbrž jen porušení takové povinnosti, jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, kdy tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku (**č. 11/1964**). Porušení takové povinnosti též musí pro svou závažnost ve smyslu ustanovení § 88 tr. zák. podstatně zvyšovat stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (**č. 39/1963**). *Pozn. SR: nyní jde o trestné činy podle § 143, § 147, § 148 a § 273 tr. zákoníku. Dále srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí soboty.* – **č. 1/1966**
- Výpočet všech „důležitých povinností“ řidiče motorového vozidla není možný, poněvadž význam porušení kterékoli řidičské povinnosti je přímo závislý na konkrétní dopravní situaci; lze uvést jen některé typické případy, kdy závadné jednání řidiče je podle judikatury považováno za porušení důležité povinnosti uložené podle zákona. Především jde o řízení motorového vozidla pod vlivem požitého alkoholu, dále o nepřiměřeně rychlou jízdu v zatáčce, jíž se vozidlo dostane do protisměru (**č. 57/1960**), couvání s nákladním autem na veřejném prostranství při nedostatečné přehlednosti bez zajištění další osobou (**č. 17/1959**), nesledování technického stavu vozidla, zejména účinnosti brzd, o nichž řidič ví, že řádně nefungují (**č. 33/1961 a 26/1962**), porušení předpisů o zastavení nebo zmírnění rychlosti jízdy za situace, vytvořené vjezdem na silnici s předností v jízdě, železniční přejezd, nepřehlednou zúženou zatáčku apod. (**č. 14/1961**). – **č. 1/1966**
- Ustanoveními o přednosti v jízdě jsou stanovena důležitá pravidla, bez nichž by bezpečný a bezporuchový provoz nebyl možný, neboť jejich porušením dochází k bezprostřednímu nebezpečí střetu vozidel. Vzhledem k tomu je v nedání přednosti v jízdě třeba zpravidla spatřovat porušení důležité povinnosti uložené řidiči podle zákona. – **č. 1/1966**
- Aby bolo možné uznať, že ide o porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona, musí súd zistiť, že medzi porušením takej povinnosti a následkom trestného činu je príčinná súvislosť. – **č. 31/1966**
- Porušením dôležitej povinnosti pri premávke na cestách je najmä také porušenie povinností vodiča motorového vozidla, ktoré so zreteľom na silu, rýchlosť a hmotnosť motorových vozidiel môže mať za následok vážnu dopravnú nehodu a ktoré podľa všeobecnej skúsenosti takýto následok skutočne často máva. – **č. 33/1972**

- Vyjmenovat všechny povinnosti účastníků silničního provozu, zejména řidičů motorových vozidel, které mohou být důležitými, není dobře možné, poněvadž vždy bude záviset na okolnostech toho kterého případu, zda porušení zjištěné povinnosti je i v daném případě porušením důležité povinnosti ve smyslu příslušného ustanovení zvláštní části trestního zákona. Příkladmo je ale možné uvést některé typické případy porušení povinnosti, které se podle judikatury zpravidla považují za porušení důležité povinnosti uložené podle zákona. K nim patří řízení motorového vozidla pod vlivem požitého alkoholického nápoje, nepřiměřená rychlost, hlavně v zatáčce, kdy se vozidlo dostane do protisměru, nedání přednosti v jízdě, předjíždění v místech, kde je to zakázáno, couvání nákladním autem bez dostatečného přehledu a bez zajištění náležitě poučenou osobou apod. Jak bylo v materiálu býv. Nejvyššího soudu Pls 7/65 zdůrazněno, lze za porušení důležité povinnosti u trestných činů podle § 180, § 223 a § 224 považovat jen porušení takové povinnosti, jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví anebo pro majetek, kdy tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku. *Pozn. SR: nyní jde o trestné činy podle § 143, § 147, § 148 a § 273 tr. zákoníku. – č. 38/1975*
- Bezohľadná jazda vodiča motorového vozidla vo vzťahu k chodcom nachádzajúcim sa na vyznačenom prechode, menovite však k osobám uvedeným v § 2 ods. 5 vyhl. č. 100/1975 Zb. je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona (§ 223 ods. 2 a § 224 ods. 2 a i. Tr. zák.). *Pozn. SR: nyní srov. zejména § 5 odst. 1 zák. č. 361/200 Sb. ve vztahu k trestným činům podle § 143, § 147 a § 148 tr. zákoníku. – č. 13/1978*
- Pravidlá cestnej premávky je povinná zachovávať aj osoba, ktorá vedie motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia. Aj takáto osoba môže pri vedení motorového vozidla porušiť dôležitú povinnosť uloženú podľa zákona, pričom za porušenie takejto povinnosti možno považovať už skutočnosť, že osoba vedúca motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia nemá na vedenie vozidla potrebné schopnosti pokiaľ ide o technickú zručnosť i ovládanie pravidiel cestnej premávky. Sama skutočnosť, že osoba vedie motorové vozidlo bez oprávnenia, však ešte nemusí zakladať porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 224 ods. 2 Tr. zák., ak má inak takáto osoba technickú zručnosť potrebnú na bezpečné vedenie vozidla a ovláda pravidlá cestnej premávky. *Pozn. SR: nyní § 143 a § 147 tr. zákoníku. – č. 39/1978*
- Pre cúvanie motorových vozidiel mimo cestných komunikácií (na stavbe, v kameňolome ap.) platí predpis § 5 ods. 1 vyhl. Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 49/1971 Zb. o bezpečnosti práce pri prevádzke cestných vozidiel (v ČSR platí vyhl. Českého úradu bezpečnosti práce č. 87/1971 Zb.) a obdobne sa použije aj ustanovenie § 19 vyhl. č. 100/1975 Zb. o pravidlách cestnej premávky. Cúvanie nákladným motorovým vozidlom na týchto pracoviskách bez toho, aby sa vodič náležite presvedčil o bezpečnosti cúvania alebo aby bezpečnosť cúvania zaistil za pomoci inej spoľahlivej osoby, je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 224 ods. 2 Tr. zák. *Pozn. nyní srov. zák. č. 361/2000 Sb. ve vztahu k trestným činům podle § 143 a § 147 tr. zákoníku. – č. 40/1978*

- Je porušení důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák., řídí-li motorové vozidlo osoba, která nemá řidičské oprávnění a pro nedostatek zkušenosti jede nepřiměřenou rychlostí a nereaguje včas snížením rychlosti na povahu vozovky a vzniklou situaci (prudká nepřehledná zatáčka, přebíhání dětí přes vozovku). *Pozn. SR: nyní § 143 a § 147 tr. zákoníku.* – **č. 61/1978**
- Za porušení důležité povinnosti lze považovat jen porušení takové povinnosti, jejíž porušení za dané situace zpravidla podstatně zvyšuje nebezpečí pro lidský život nebo zdraví. Nelze uvést výpočet všech „důležitých porušení“, protože význam porušení kterékoliv řidičské povinnosti je přímo závislý na konkrétní dopravní situaci. V některých zkoumaných věcech soudy dovodily existenci těchto okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby nedůvodně. Např. ve věci, kdy nezkušená řidička si po vypnutí spojky neuvědomila, že má zařazen rychlostní stupeň a po jejím sepnutí se vozidlo rozjelo, čímž byla způsobena chodci těžká újma na zdraví. Za porušení důležité povinnosti bylo také nesprávně považováno jednání řidiče, který nesprávně reagoval na nebezpečnou situaci, kterou vyvolal jiný účastník silničního provozu porušením pravidel, takže nezabránil dopravní nehodě, ač při správné reakci jí bylo možno předejít (srov. **č. 43/1982**). Někdy se za porušení důležité povinnosti bez dalšího považuje porušení některé ze základních povinností řidiče (§ 4 vyhl. č. 100/1975 Sb.) jen proto, že jsou zařazeny v základních ustanoveních vyhlášky. Nesprávná je i ta praxe, pokud je považováno za porušení důležité povinnosti každé nepřizpůsobení rychlosti jízdy vozidla (§ 12 odst. 1 cit. vyhl.), aniž se zkoumají konkrétní okolnosti skutku. Průzkumem však byly zjištěny jako častější případy, kdy soudy v rozporu se skutkovým stavem tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby neshledaly. Tak tomu bylo např. u řidiče, který v důsledku hrubě nepřiměřené rychlosti na kluzké vozovce nezvládl řízení a narazil do stromu, dále u řidiče traktoru s přívěsem, který zavinil vážnou nehodu tím, že jel z kopce značnou rychlostí, ač věděl, že má neúčinné brzdy apod. *Pozn. SR: nyní srov. zejména § 4 a § 18 zák. č. 361/2000 Sb.* – **č. 36/1984 (s. 198–199)**
- K materiální podmínce použití okolnosti „porušení důležité povinnosti uložené podle zákona“ jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. *Pozn. SR: nyní srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí soboty.* – **č. 14/1987 – I**
- Nejde o porušení důležité povinnosti ve smyslu § 130 odst. 1 tr. zák., jestliže řidič motorového vozidla, jedoucí na přímém úseku silnice přiměřenou rychlostí, chce vozidlo zastavit a v důsledku řidičské nezkušenosti na mokré vozovce prudce zabrzdí, uvede je tím do smyku a způsobí na něm větší škodu. *Pozn. SR: § 130 byl zrušen, judikát je použitelný jen omezeně, a to ve vztahu k výkladu pojmu „porušení důležité povinnosti“.* – **č. 41/1987**
- Technické normy (státní, oborové a podnikové), které jsou vydávány na základě zákona č. 96/1964 Sb., o technické normalizaci, zavazují pouze organizace, které jsou povinné při výrobě nebo jiné činnosti podle nich postupovat,

a jejich pracovníky, pokud plní úkoly organizace a jsou s normami seznámeni (§ 3 odst. 1 a 2 cit. zák.). Porušení těchto norem jinými osobami nelze proto posuzovat jako porušení důležité povinnosti podle § 224 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 22/1997 Sb. ve vztahu k trestným činům podle § 143 a § 147 tr. zákoníku.* – **č. 45/1990 – I**

– Výrazné překročení nejvyšší povolené rychlosti jízdy motorového vozidla v obci (např. o více než 70 %) je porušením důležité povinnosti uložené řidiči motorového vozidla právními předpisy (§ 18 odst. 4 zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů), protože takové porušení má zpravidla za následek velmi reálné nebezpečí pro lidský život a zdraví. – **č. 45/2005 – II**

– viz **Doprava – č. 34/1979, 35/1979, 48/1983, 25/1984, 24/1987, 25/1987, 26/1987, 45/1987 a 48/1992**

– viz **Ublížení na zdraví – č. 42/1986 a 43/1986**

Duševní choroba

– viz **Zmenšená přičetnost – č. 61/1971 – I**

Duševní porucha

– viz **Nepřičetnost – č. 33/1968 – I**

– viz **Zmenšená přičetnost – č. 61/1971 – I**

Důvody dovolání

– viz **Bezplatná obhajoba – č. 29/2010**

– viz **Obhájce – č. 6/2009**

– viz **Řízení o odvolání – č. 58/2009**

– viz **Vyloučení orgánů činných v trestním řízení – č. 31/2010**

Důvody vazby

– Z důvodu uvedeného v ustanovení § 67 písm. a) tr. ř., tj. pro obavu z toho, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se vyhnul pravomocně uloženému trestu, lze vzít do vazby odsouzeného též v řízení konaném podle § 332 odst. 1 tr. ř. o tom, zda se jako podmíněně propuštěný osvědčil nebo zda vykoná zbytek trestu odnětí svobody podle § 64 odst. 1 tr. zák. (srov. přiměřeně **č. 7/1996 Sb. rozh. tr.**).

Jestliže v takovém řízení byl odsouzený vzat do vazby, pak soudem příslušným k rozhodnutí o započítání této vazby do uloženého trestu (§ 38 odst. 1 tr. zák., § 334 odst. 1 tr. ř.) je soud, jehož příslušnost vyplývá z ustanovení § 315 odst. 2 tr. ř., tj. soud, který rozhodl v prvním stupni ve věci, v níž byl odsouzenému uložen trest odnětí svobody, o jehož výkon jde. *Pozn. red.: nyní jde o ustanovení § 92 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 33/2010**

Evropský zatýkací rozkaz

- Jde-li o předání vyžádané osoby pro trestné činy, u kterých soud nezjišťuje, zda jde o čin trestný podle práva České republiky (§ 412 odst. 1 a 2 tr. ř.), není soud oprávněn ani zkoumat otázku promlčení takového činu na území České republiky. – **č. 4/2008**
- V případě, kdy v řízení o předání k výkonu trestu odnětí svobody do jiného členského státu Evropské unie vyžádaná osoba namítá, že byla odsouzena pouze k podmíněnému trestu odnětí svobody a nebylo jí doručeno rozhodnutí o jeho přeměně na trest odnětí svobody nepodmíněný, musí soud opatřit podklady pro závěr, že je uvedené rozhodnutí pravomocné a dále že nebylo vydáno v nepřítomnosti vydávané osoby, takže není důvod podmínit předání možností předávaného požádat o obnovu tohoto vykonávacího řízení ve smyslu § 411 odst. 8 tr. ř. – **č. 5/2010**
- V řízení o předání do jiného členského státu Evropské unie (§ 408 a násl. tr. ř.) není soud oprávněn přezkoumávat správnost rozhodnutí orgánu jiného členského státu. Zkoumá pouze splnění zákonných podmínek pro rozhodnutí o předání vyžádané osoby. – **č. 6/2010**
- Souhlas vyžádané osoby s předáním do jiného členského státu Evropské unie podle § 413 odst. 1 tr. ř. je účinný jen za předpokladu, že v době jeho udělení byly vyžádané osobě, jakož i krajskému soudu, známy údaje o trestné činnosti, pro níž byl vydán evropský zatýkací rozkaz, v rozsahu nutném pro rozhodnutí soudu o předání. – **č. 14/2010 – I**
- Pokud jde o předání občana České republiky do jiného členského státu Evropské unie, musí poučení o zákonných důsledcích souhlasu s předáním vyžádané osoby (§ 413 tr. ř.) obsahovat také informaci o nemožnosti podmínit předání výhradou jeho návratu do vlasti k výkonu trestu odnětí svobody či ochranného opatření, pokud by mu byly ve vyžadujícím státě uloženy. – **č. 14/2010 – II**
- Z ustanovení § 409 odst. 3 písm. e) tr. ř., podle něhož státní zástupce ukončí předběžné šetření, jestliže se vyžádaná osoba nezdržuje na území České republiky nebo místo jejího pobytu není známo, vyplývá, že předpokladem rozhodnutí o předání do jiného členského státu Evropské unie je spolehlivé zjištění, že vyžádaná osoba se nachází na území České republiky a místo jejího pobytu je známo. – **č. 15/2010**
- Z hlediska posouzení, zda jde o trestný čin spáchaný na území České republiky, je v řízení o předání do jiného členského státu Evropské Unie rozhodující obsah evropského zatýkacího rozkazu, který vydal orgán vyžadujícího státu, neboť jen v tomto rozsahu může soud rozhodovat o povolení předání. Ve vztahu k pokračování v trestné činnosti (§ 89 odst. 3 tr. zák.), pokud byl některý dílčí útok spáchán na území České republiky a jiný byl spáchán v ci-

zině (tj. na území vyžadujícího státu), a jestliže předmětem evropského zatýkacího rozkazu není žádný dílčí útok pokračujícího trestného činu spáchaný na území České republiky, nelze trestní řízení vedená v České republice a ve vyžadujícím státě považovat za řízení o jednom a tomtéž činu ve smyslu ustanovení § 411 odst. 6 písm. d) tr. ř. a zamítnout proto předání vyžádané osoby. Vzhledem k § 11 odst. 2 tr. ř. (*per analogiam*) a § 12 odst. 2 tr. ř. jde totiž o řízení ohledně samostatných skutků (činů), tedy po samostatná řízení. *Pozn. SR: k pokračování v trestném činu nyní srov. § 116 tr. zákoníku.* – **č. 16/2010**

- Překážkou předání vyžádané osoby není to, že vyžadující strana vydala dva evropské zatýkací rozkazy, na jejichž základě je vyžádáno předání téže osoby, neboť je-li o předání žádáno stejným státem, neuplatní se volba předvídaná v ustanovení § 419 odst. 1 tr. ř. pro případ souběhu evropských zatýkacích rozkazů. Pro takový závěr svědčí možnost státu, jemuž již vyžádaná osoba byla předána, žádat dodatečně o souhlas se stíháním jiných trestných činů spáchaných před předáním či o souhlas s výkonem trestu odnětí svobody, ochranného opatření apod. – **č. 17/2010**

Faktická konzumpce

- Tzv. faktická konzumpcia vylučujúca jednočinný súbeh trestných činov je výnimkou z tohto pravidla a uplatní sa len vtedy, ak jeden trestný čin je prostriedkom alebo vedľajším produktom relatívne malého významu v porovnaní s iným, základným trestným činom. Pri majetkových trestných činoch je predpokladom faktickej konzumpcie, že škoda spôsobená konaním, ktoré bolo prostriedkom na spáchanie iného trestného činu, je relatívne malého významu v porovnaní so škodou, ktorá bola spôsobená základným trestným činom (porov. **č. 34/1977 Zb. rozh. tr.**). – **č. 42/1979**
- viz **Krádež – č. 57/1996**
- viz **Souběh – č. 10/1987 – II, 35/1998 a 44/1998**

Fikce neodsouzení

- Jestliže v době rozhodování soudu o dalším trestném činu téhož obviněného ohledně jeho dřívějšího odsouzení ještě nenastala zákonná fikce, že na obviněného, kterému byl uložen toliko trest obecně prospěšných prací, se hledí, jako by nebyl odsouzen, neboť dosud zcela nevykonal trest obecně prospěšných prací, popřípadě nebylo rozhodnuto o upuštění od výkonu tohoto trestu nebo jeho zbytku (§ 45a odst. 5 tr. zák.), pak nemůže soud rozhodující o vině obviněného oním dalším trestným činem, jímž je trestný čin krádeže, ani v rámci řešení otázky, zda uvedené dřívější odsouzení naplňuje zákonný znak „odsouzen“ nebo „potrestán“ ve smyslu § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., dospět postupem podle § 9 odst. 1 tr. ř. k závěru o vzniku fikce, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen. *Pozn. SR: nyní jde o § 65 odst. 4 tr. zákoníku ve vztahu k trestnému činu podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku.* – **č. 42/2008 – I**
- viz **Amnestie**
- viz **Souhrnný trest – č. 19/2007 – II**

Hlavní líčení

– Po zrušení rozsudku soudu prvního stupně a vrátení věci tomuto soudu na nové prejednanie a rozhodnutie musí sa konať hlavné pojednávanie vždy znova. Nemožno preto v takom prípade nahrádzať výsluch obžalovaného a vykonanie ďalších dôkazov púhým oboznámením obsahu zápisnice o predošlom hlavnom pojednávaní. *Pozn. SR: provedení celého hlavného líčení znovu bude na mieste zejména v případech, když dojde ke zrušení rozsudku soudu prvního stupně z důvodu podstatných vad předchozího řízení [§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.]; jinak lze za podmínek ustanovení § 219 odst. 3 tr. ř. pokračovat v hlavním líčení (srov. též č. III/1966).* – **č. 33/1962**

– K výkladu ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř.

Nepřítomnost obžalovaného při hlavním líčení, jinak odůvodněná splněním podmínek § 202 odst. 2 tr. ř., vylučuje použití § 211 odst. 1 písm. a) tr. ř., i když se čtením svědeckých protokolů souhlasil prokurátor (*nyní státní zástupce*). Souhlas obžalovaného se čtením svědeckých protokolů nelze vyvozovat z toho, že obžalovaný se k hlavnímu líčení nedostavil. *Pozn. SR: srov. nynější znění § 211 odst. 1 tr. ř., které jinak stanoví podmínky pro přečtení protokolu o svědecké výpovědi v nepřítomnosti obžalovaného.* – **č. 3/1965**

– Otázku „potřebného rozsahu“ ve smyslu § 259 odst. 1 tr. ř. je třeba řešit s přihlédnutím k rozsahu zrušení vadného rozsudku, k základním zásadám ovládajícím řízení před soudy a rozhodování soudů a k důvodům kasace, uvedeným v § 258 odst. 1 písm. a) až d) tr. ř. Pojem v „potřebném rozsahu“ vyjadřuje především zásadu, že při částečném zrušení rozsudku (§ 258 odst. 2 tr. ř.) soud znovu nejedná a nerozhoduje o nezrušené části rozsudku a provádí jen důkazy nutné pro rozhodnutí o zrušené části rozsudku. Soud prvního stupně je povinen po vrácení věci vedle úkonů a doplnění nařízených odvolacím soudem opakovat i všechny úkony, které byly provedeny v předchozím hlavním líčení, zejména v těchto případech:

1. jestliže po zrušení rozsudku soudu prvního stupně je věc znovu projednána v jiném sestavení senátu anebo jiným soudem téhož druhu a stupně;
2. jestliže po provedení předchozího hlavního líčení uplynula delší doba, takže soud ani při stejném sestavení senátu není schopen rozhodovat na základě bezprostředního dojmu z předchozího hlavního líčení;
3. jestliže rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen pro podstatné vady řízení, např. proto, že byla porušena procesní ustanovení o nutné obhajobě (§ 36 tr. ř.), hlavní líčení bylo provedeno v nepřítomnosti obžalovaného bez splnění podmínek uvedených v § 202 odst. 2 tr. ř. apod.;
4. jestliže rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen proto, že vznikly pochybnosti o správnosti skutkových zjištění a k objasnění věci je nutno důkazy opakovat nebo provádět rozsáhlejší doplnění důkazy dalšími, které je nut-

konfrontovat s důkazy provedenými již v předchozím hlavním líčení [§ 258 odst. 1 písm. c) tr. ř.].

Naproti tomu „potřebný rozsah“ nového projednání věci nebude vyžadovat opakování všech úkonů provedených v předchozím hlavním líčení, bude-li věc po zrušení rozsudku soudu prvního stupně znovu projednána ve stejném složení senátu, při dodržení zásady bezprostřednosti, tj. že od předchozího hlavního líčení neuplynula delší doba, takže soud má možnost rozhodovat na základě bezprostředních dojmů z předchozího hlavního líčení a další důkazy není nutno buď vůbec provádět, anebo úkony po doplnění nařízeném odvolacím soudem nevyžadují nutnost opakování již před soudem provedených důkazů a ani procesní strany neuplatňují v dalším řízení takové námitky nebo skutečnosti, rozhodné pro zjištění skutečného stavu věci a pro uplatnění práva na obhajobu, pro které by bylo nutno již provedené důkazy znovu opakovat. Při splnění těchto podmínek není nutno předchozí hlavní líčení znovu opakovat např. v těchto případech:

1. jestliže byl rozsudek zrušen jen proto, že se soud v odůvodnění rozsudku nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí věci (vadné nebo neúplné hodnocení důkazů) a odůvodnění rozsudku, neodpovídá proto podmínkám stanoveným v § 125 tr. ř. [§ 258 odst. 1 písm. b) tr. ř.];

2. pochybil-li soud prvního stupně při právním posouzení jinak řádně zjištěného a v odůvodnění rozsudku rozvedeného skutkového stavu věci [§ 258 odst. 1 písm. d) tr. ř.];

3. je-li třeba při pokračujících útocích téhož trestného činu provést úkony k doplnění za účelem zjištění skutečného stavu věci jen ohledně některého z více útoků téhož trestného činu a celý rozsudek byl zrušen jen z formálně procesních důvodů proto, že pokračující útoky i při své určité samostatnosti tvoří jeden skutek, takže nejde o oddělitelnou část rozsudku (§ 258 odst. 2 tr. ř.);

4. jestliže důkazní řízení, týkající se trestného činu spáchaného jedním skutkem, je třeba doplnit provedením takových důkazů, které není třeba konfrontovat s již provedenými důkazy;

5. byla-li věc vrácena soudu prvního stupně bez zrušení rozsudku pouze s příkazem, aby soud rozhodl o chybějícím výroku nebo neúplný výrok doplnil
Pozn. SR: k bodu 3. shora je nutno uvést, že nyní podle § 12 odst. 12 tr. ř. dilčí útoky pokračujícího trestného činu představují samostatné skutky v procesním smyslu. – č. III/1966

– Právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud, je nutno rozumět názor, vyslovený k výkladu ustanovení práva hmotného i procesního. – č. III/1966

– I. Zjistí-li soud při hlavním líčení, že příbuzní obviněného byli v přípravném řízení vyslechnuti, aniž by byli poučeni ve smyslu § 100 odst. 2 tr. ř., nemůže z tohoto důvodu vrátit věc prokurátoru (*nyní státnímu zástupci*) k došetření podle § 221 odst. 1 tr. ř., neboť nejde o podstatnou změnu okolností případu a tento nedostatek nevyžaduje k objasnění věci dalšího šetření. Takovou výpověď svědka sepsanou v přípravném řízení nelze při hlavním líčení ani přechít [§ 211 odst. 3 tr. ř. (*nyní srov. § 211 odst. 4 tr. ř.*)]. V tomto stadiu řízení musí uvedený nedostatek odstranit soud opětovným výsledkem svědků.

II. Nedostatek poučení svědků (příbuzných obviněného) podle § 100 odst. 2 tr. ř. v přípravném řízení je však vadou přípravného řízení ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. a soud proto v takovém případě může vrátit po předběžném projednání obžalobu prokurátoru (*nyní státnímu zástupci*) k došetření nebo opětovným výsledkem svědků u hlavního líčení tento nedostatek odstranit. III. K výkladu ustanovení § 100 odst. 2 tr. ř. – **č. 21/1966**

– K výkladu ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř. – **č. 42/1966**

– Soud není oprávněn z hlavního líčení podle § 221 odst. 1 tr. ř. vrátit věc prokurátorovi (*nyní státnímu zástupci*) k došetření, jestliže bylo již při předběžném projednání obžaloby ze spisu zřejmé, že nebyly náležitě objasněny v přípravném řízení okolnosti podstatné pro posouzení věci. Jestliže však byly zjištěny důvody k vrácení věci prokurátorovi (*nyní státnímu zástupci*) k došetření z hlavního líčení, neomezuje ustanovení § 221 odst. 1 tr. ř. soud v tom směru, aby nemohl požadovat současně došetření i dalších skutečností, tedy i těch, u nichž potřeba došetření byla zřejmá již v době předběžného projednání obžaloby. – **č. 43/1966**

– Ak po zrušení rozsudku súdom druhého stupňa a po vrátení veci na došetrenie podľa § 260 Tr. por. podá prokurátor (*nyní státní zástupce*) novú obžalobu, súd prvého stupňa je povinný prejednať vec na hlavnom pojednávaní, pričom pri svojom rozhodovaní smie prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli na tomto hlavnom pojednávaní prebraté, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na tomto hlavnom pojednávaní vykonané (§ 220 ods. 2 Tr. por.). – **č. 7/1967**

– Novým vykonaním hlavného pojednávania v zmysle § 219 ods. 2 veta druhá Tr. por. (*nyní odst. 3 tohoto ustanovení*) sa okrem iného rozumie, že všetky doposiaľ na hlavnom pojednávaní vykonané a pre rozhodnutie významné dôkazy sa musia znova vykonať spôsobom predpísaným Tr. por. – **č. 16/1967 – I**

– Nejde o podstatnou změnu okolností případu ve smyslu § 221 odst. 1 tr. ř., jestliže okolnosti, jejichž došetření soud vyžaduje, byly známy již v době přijetí obžaloby. – **č. 35/1967**

– Změnilo-li se při odročení hlavního líčení (veřejného zasedání) sestavení senátu a je tedy nutné provést hlavní líčení (veřejné zasedání) znovu (§ 219 odst. 3 a § 238 tr. ř.) nestačí pouze konstatovat obsah protokolu o předchozím hlavním líčení (veřejném zasedání), ale musí být znovu vyslechnut obviněný a svědci, které soud vyslechl před odročením hlavního líčení (veřejného zasedání). – **č. 40/1968 – I**

– Súd je povinný na hlavnom pojednávaní prebrať a v rozhodnutí sa vyrovnávať nielen s dôkazným materiálom z prípravného konania (§ 220 ods. 2 Tr. por.), ale aj s dôkazmi, ktoré boli vykonané v predchádzajúcich fázach konania pred súdom, ak ide o dôkazy, ktoré majú vzťah k prejednávanej veci a sú významné pre rozhodnutie. – **č. 40/1972 – II**

– Podmínka, že v nepřítomnosti obžalovaného může se hlavní líčení provést, jen když má soud za to, že lze věc spolehlivě rozhodnout i bez přítomnosti obžalovaného (§ 202 odst. 2 tr. ř.), se netýká jen rozhodnutí o vině, nýbrž i rozhodnutí o trestu. Proto hlavní líčení nelze konat v nepřítomnosti obžalovaného, vyžaduje-li náležité objasnění okolností významných pro rozhodnutí

o prestupu prítomnosť obžalovaného, i keď by bolo možno o jeho vině spolehlivo rozhodnúť i bez jeho prítomnosti. – **č. 57/1972 – II**

- Ak po zastavení trestného stíhania z dôvodu uvedeného v § 11 ods. 1 písm. a) alebo b) Tr. por. obvinený podľa § 11 ods. 2 Tr. por. prehlási, že trvá na predjednaní veci, pokračuje sa v trestnom stíhaní v tom jeho štádiu, v ktorom sa predtým zastavilo. Ak sa takto pokračuje v hlavnom pojednávaní, použije sa na postup súdu pri pokračovaní v hlavnom pojednávaní analogicky ustanovenie § 219 ods. 2 Tr. por., tzn., že najmä pri zmene v zložení senátu a pri uplynutí dlhšieho času musí sa hlavné pojednávanie vykonať znova. – **č. 44/1978**

- V neprítomnosti obvineného možno konať hlavné pojednávanie len ak sú splnené všetky zákonom stanovené podmienky. Ich podstatou je zabezpečenie práva na obhajobu a zistenie objektívnej pravdy. Spravidla je vylúčené konať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obvineného, ak je stíhaný pre pokračujúci, trvajúci a podobný trestný čin a na podklade spisového materiálu možno usudzovať, že obvinený pokračuje v trestnom čine aj po skončení prípravného konania, prípadne po podaní obžaloby. V takomto prípade by v neprítomnosti obvineného nemohol byť riadne zistený skutkový stav. Pri rozhodovaní o tom, či sa má hlavné pojednávanie vykonať v neprítomnosti obvineného, musí súd uvážiť aj to, či sa dosiahne účel trestného konania, najmä či konanie bude výchovne pôsobiť na obvineného a na ostatných občanov. *Pozn. SR: právny názor rozhodnutí je nyní již jen omezeně použitelný, neboť s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. platí, že pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu (tj. od sdělení obvinění pro pokračující, trvající či hromadný trestný čin) jako nový skutek. Jestliže tento nový skutek není předmětem obžaloby, pak o něm ani nelze provádět dokazování.* – **č. 70/1980**

- Na výslovnú žiadosť obžalovaného (§ 198 ods. 1 veta druhá Tr. por.) možno vykonať hlavné pojednávanie aj vtedy, ak predvolanie na hlavné pojednávanie a prípadne aj odpis obžaloby (porov. § 196 ods. 3 Tr. por.) neboli obžalovanému doručené pred dňom hlavného pojednávania, ale až v deň hlavného pojednávania, najneskôr pred prednesením obžaloby. V takom prípade súd vykoná hlavné pojednávanie, ak vzhľadom na povahu veci, zoznámenie obžalovaného so spisom pri skončení prípravného konania (§ 166 Tr. por.) a s obžalobou možno odôvodnene predpokladať, že hlavné pojednávanie možno vykonať bez ujmy na uplatnení práva obvineného na osobnú obhajobu. *Pozn. SR: nyní jde podle § 166 odst. 1 tr. ř. o možnost prostudovat spis.* – **č. 18/1982**

- V prípade podania novej obžaloby po predchádzajúcom zrušení rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom a vrátení veci prokurátorovi (nyní štátnému zástupci) na došetrenie (§ 260 Tr. por.) treba vykonať hlavné pojednávanie znova, a to aj vtedy, keď nedošlo oproti pôvodnému hlavnému pojednávaniu k zmene v zložení senátu. V takomto prípade neprichádza do úvahy postup podľa § 219 ods. 2 prvá veta Tr. por. – **č. 55/1983**

- Je vo výlučnej právomoci predsedu senátu rozhodnúť, či dá alebo nedá súhlas na zhotovenie zvukového alebo obrazového záznamu z hlavného pojednáva-

nema. Toto rozhodnutí nemá charakter opatření při vedení pojednávání. Nemožno sa preto domáhať postupom podľa § 203 ods. 3 Tr. por., aby súhlas na zhotovenie uvedených záznamov vydal senát.

Odopretím súhlasu na zhotovenie takého záznamu nie je porušená zásada verejnosti pojednávania (§ 2 odst. 10 Tr. por.). *Pozn. SR: nyní srov. § 6 odst. 3 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. – č. 40/1992*

– Procesně účinně může upozornit obžalovaného na možnost přísnějšího posouzení skutku (§ 225 odst. 2 tr. ř.) v řízení před soudem pouze předseda senátu, nikoli prokurátor (*nyní státní zástupce*). – **č. 40/1993**

– K podmínkám konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného podle § 202 odst. 2 tr. ř.

Hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného lze konat mimo jiné jen tehdy, nejsou-li žádné pochybnosti [§ 202 odst. 2 písm. a) tr. ř.] o doručení obžaloby obviněnému a jeho předvolání k hlavnímu líčení. Důvodem vzbuzujícím takovou pochybnost je např. skutečnost, že podpis obviněného na dokladu o doručení obžaloby a předvolání se typem písma zjevně liší od jeho podpisu na jiných dokladech založených ve spise. – **č. 1/1994**

– Žádost obžalovaného, aby hlavní líčení bylo konáno v jeho nepřítomnosti (§ 202 odst. 4 tr. ř.), a jeho souhlas s přečtením protokolu o výsledku svědka v hlavním líčení (§ 211 odst. 1 tr. ř.) musí učinit obžalovaný osobně, a nikoli prostřednictvím obhájce, neboť jde o úkony, jejichž povaha takový postup vylučuje. Pokud je neučiní ústně do protokolu, může tak učinit jiným způsobem stanoveným pro podání, tj. písemně, telegraficky, telefaxem nebo dálkopisem (§ 59 odst. 1 tr. ř.), vždy ovšem tak, aby nebylo pochyb, že jde o podání učiněné osobně obžalovaným. Zákon nepřipouští učinit úkony telefonicky. *Pozn. SR: nyní srov. § 202 odst. 5 tr. ř. – č. 16/1998*

– Zásada nezměnitelnosti senátu (§ 219 odst. 2 tr. ř.) se vztahuje pouze k projednávání věci v hlavním líčení, které směřuje k meritornímu rozhodnutí o podané obžalobě. Není proto vyloučeno, aby např. v období mezi jednáními soudu rozhodoval o žádostech obžalovaného o propuštění z vazby jiný senát. *Pozn. SR: nyní srov. § 219 odst. 3 tr. ř. – č. 3/1999*

– Samotná právní náročnost, skutková obtížnost, popř. závažnost trestného činu, pro který se vede trestní stíhání, předem nevylučují závěr, že ve smyslu ustanovení § 202 odst. 2 tr. ř. nebo ustanovení § 202 odst. 2 a 4 tr. ř. lze věc spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout bez přítomnosti obžalovaného v hlavním líčení. – **č. 18/2000**

– V případech nutné obhajoby (§ 36 odst. 1 tr. ř.) nelze konat hlavní líčení ani v něm pokračovat v nepřítomnosti obhájce, a to i tehdy, neúčastní-li se obhájce hlavního líčení na základě dohody s obžalovaným. V takovém případě by došlo konáním hlavního líčení (jeho částí) v nepřítomnosti obhájce k porušení práva tohoto obžalovaného na obhajobu a důkazy provedené v nepřítomnosti jeho obhájce by byly vůči tomuto obžalovanému neúčinné. – **č. 33/2000**

– Obžalovaný musí být soudem předvolán ke každému, tedy i k odročenému hlavnímu líčení, pokud není přítomen při odročení hlavního líčení, při kterém je stanoven den, kdy bude další hlavní líčení konáno. To platí i tehdy, je-li

- hlavní líčení odročováno pouze za účelem vyhlášení rozhodnutí. Pokud se obžalovaný k hlavnímu líčení nedostaví, nelze z toho dovozovat, že se nehodlá účastnit hlavního líčení po jeho případném odročení. Není-li obžalovaný předvolán k hlavnímu líčení, či není-li přítomen při odročení hlavního líčení na určitý den, a hlavní líčení je přesto konáno v jeho nepřítomnosti, jde o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. *Pozn. red.: Rozhodnutí je aktuální i při účinnosti zákona č. 265/2001 Sb., kterým bylo změněno ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. – č. 24/2002*
- Ustanovení § 212 tr. ř. je v praxi využíváno pouze výjimečně a soudy je považují za problematické. Ve zprávě Okresního soudu v Sokolově se v souvislosti s tímto zákonným ustanovením uvádí, že pokud je svědkovi s ohledem na prohlášení před soudem, že si na věc nevzpomíná, předestřena postupem podle § 212 tr. ř. výpověď z přípravného řízení, poté svědek prohlásí, že si událost vzpomíná, a pak u hlavního líčení v podstatě zopakuje výpověď, jež mu byla předestřena. Za spornou považuje uvedený soud otázku, zda lze takovou výpověď použít jako důkaz, neboť by to mohlo být vykládáno jako obcházení zákona. Trestní kolegium Nejvyššího soudu má za to, že způsob řešení uvedené problematiky je zásadně správný. V obecné rovině je totiž třeba uvést, že nikoliv každé předestření dřívější výpovědi svědkovi postupem podle § 212 tr. ř. by muselo být považováno za obcházení zákona, pokud po předestření svědek vypověděl v podstatě shodně se svou dřívější výpovědí. Tak by tomu nemuselo být např. ani za situace, kdy svědkovi byla v relativně krátkém časovém období různými pachateli opakovaně vykradena rekreační chalupa, a proto na počátku výslechu před soudem si nemohl ujasnit, ke kterému z pachatelů, k jakému případu a ke kterému z odcizených předmětů má vlastně vypovídat. – **č. 36/2004 (s. 272)**
 - Krajský soud v Plzni poukázal na právní názor, jehož bylo dosaženo na gremiální poradě soudů v jeho působnosti, a to že postup podle § 212 tr. ř. za situace, kdy se svědek při hlavním líčení v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi z přípravného řízení, kde nebyla obhájci poskytnuta možnost, aby byl tomuto výslechu přítomen, není obligatorní. Tento názor však vzhledem k dikci ustanovení § 212 odst. 1 tr. ř. nepovažuje trestní kolegium Nejvyššího soudu za správný, protože na rozpory ve výpovědích svědka musí soud vždy reagovat postupem k tomu stanoveným. – **č. 36/2004 (s. 272)**
 - Jako důkaz v trestním řízení před soudem České republiky je možno použít výpovědi osob, které měly být na základě žádosti o právní pomoc podle Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (č. 550/1992 Sb.) vyslechnuty orgány cizího státu jako svědci, ale v souladu s právními předpisy tohoto státu (čl. 3 odst. 1 cit. úmluvy) byly vyslechnuty v postavení obdobném postavení obviněných, neboť šlo o osoby, jež byly ve věci, ve které měly vypovídat, v dožádaném státě odsouzeny. Protokoly o takových výpovědích je možno přechíst podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. *per analogiam* (srov. **č. 35/1975 Sb. rozh. tr.**).
- Trestní rozsudek cizího státu, v němž jsou podrobně popsány výpovědi uvedených osob, které v téže věci vypovídaly v procesním postavení obžalovaných, je v řízení před soudem České republiky listinným důkazem ve

smyslu ustanovení § 112 odst. 2 tr. ř., jehož je možno použít i k hodnocení jejich výpovědí pořízených v rámci právní pomoci. – č. 11/2005

- Lhůtu pěti pracovních dnů k přípravě na hlavní líčení ve smyslu ustanovení § 198 odst. 1 tr. ř. je nutno zachovat i v případě, že se hlavní líčení koná po zrušení původního rozhodnutí odvolacím soudem a vrácení věci soudu prvního stupně. – č. 1/2007
- viz **Adhezní řízení** – č. 6/2001 a 32/2003
- viz **Dokazování** – č. 45/1994 – I, 52/1994, 13/1995, 19/1997, 27/1995, 33/1995, 19/1997, 45/2003, 36/2004 (s. 226–227) a 30/2009
- viz **Mezinárodní právní pomoc** – č. 4/1999 – I, II a 20/1999
- viz **Neodkladné nebo neopakovatelné úkony** – č. 28/1995 a 50/1995
- viz **Nutná obhajoba** – č. 4/1977 a 34/2002
- viz **Obžaloba** – č. 15/1994 – II
- viz **Odměna ustanoveného obhájce** – č. 7/1998 a 29/1998
- viz **Odpor proti trestnímu příkazu** – č. 64/1999 – II
- viz **Pořádková pokuta** – č. 47/1999
- viz **Protokol** – č. 50/1969 – I a 36/2004 (s. 244)
- viz **Převzetí trestního stíhání** – č. 29/1983 a 14/1997
- viz **Příslušnost soudu** – č. 14/2007 a č. 35/2007 – I
- viz **Rekognice** – č. 36/2004 (s. 266)
- viz **Rozhodnutí soudu** – č. 5/1999
- viz **Řízení o odvolání** – č. 36/1968, 22/1972 – I, II, 10/2000 a 42/2007 – I
- viz **Řízení proti uprchlému** – č. 71/1980 – I
- viz **Řízení před samosoudcem** – č. 6/1971
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření** – č. 21/1978, 41/1979 a 15/1985
- viz **Zastavení trestního stíhání** – č. 35/2000 – II
- viz **Zjednodušené řízení** – č. 4/2004 a 36/2004 (s. 292–293)
- viz **Znalec** – č. 13/2000

Hodnocení důkazů

- Výrok o vině může být založen jen na takových důkazech, které zcela vylučují pochybnost, že se stal skutek, který je předmětem trestního stíhání. To platí tím spíše, když věrohodnost jediného přímého svědka je pochybná. – č. 14/1964
- K postupu soudu při hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř.
Pro závěr o hodnověrnosti svědecké výpovědi nestačí, že svědek setrvává na své výpovědi a že obsah své předchozí výpovědi potvrdil i po konfrontaci s obviněným a po opětovném poučení o povinnostech svědka a o následcích křivé výpovědi. Pouhé setrvání svědka na předchozí výpovědi i po opětovném poučení nemůže ještě vést k závěru, že svědek mluví pravdu. Hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. musí soud provádět tak, že uváží všechny okolnosti případu jednotlivě i v jejich souhrnu, tedy že zkoumá, zda výpověď svědka je logická, zda se svědek případně i v okolnostech méně podstatných neodchyluje od své předchozí výpovědi, přičemž v případě odchylek musí soud dotazem zjišťovat, proč k nim ve výpovědi svědka dochází. Při hodnocení důkazů pak vychází z celé výpovědi svědka, z rozsahu a závažnosti při-

padných rozdílů v jeho výpovědích a z vysvětlení, proč k těmto rozdílům došlo. Aby mohl spolehlivě důkaz zhodnotit, musí vzít v úvahu i důkazy ostatní, posoudit případné rozpory mezi nimi, zkoumat, proč k nim dochází, a jedině tak může získat bezpečný základ pro skutková zjištění a pro závěr o vině obviněného. – **č. 30/1966 – I**

– Bylo-li trestní stíhání obviněného pro určitý skutek zastaveno, poněvadž nebylo prokázáno, že jej obviněný spáchal, nelze k tomuto skutku přihlížet jako k důkazu proti obviněnému. – **č. 30/1966 – I**

– Lékařský nález, který zachycuje stav poškozeného v době prvního ošetření, kdy ještě nelze přesně určit dobu trvání poruchy zdraví (tato doba je proto odhadována) a někdy ani stanovit správnou diagnózu, nemůže být spolehlivým důkazem o skutečnosti, jejíž správné zjištění má zásadní význam pro rozhodnutí o vině a trestu, případně i o nároku poškozeného na náhradu škody. – **č. I/1966**

– Zásada objektivní pravdy vyžaduje, aby soud opřel své rozhodnutí o vině a trestu o jednoznačně zjištěná a bezpečně prokázaná fakta, nikoliv o pouhou pravděpodobnost. Tam, kde nelze bezpečně určit, která z variant skutkového řešení odpovídá skutečnosti, volí soud po vyčerpání všech dosažitelných důkazů tu, která je pro obžalovaného příznivější (**č. 46/1963**). Z toho plyne, že aleternativní skutkové zjištění je zásadně nepřipustné. – **č. I/1966**

– Podle poznatků lékařské vědy je hladina alkoholu v krvi nejvyšší přibližně za jednu a půl hodiny po posledním požití alkoholického nápoje, přičemž po této době se postupně snižuje průměrně o hodnotu 0,12 promile za jednu hodinu. Tuto důležitou skutečnost si soudy někdy neuvědomují a v důsledku toho při hodnocení provedených důkazů buď přeceňují význam negativního klinického nálezu, nebo naopak dovozují závěr o stupni ovlivnění jen ze zjištěného množství požitého alkoholu (v případech, kdy chemický rozbor krve nebyl proveden). – **č. I/1966**

– Je-li soud postaven před úkol zhodnotit věrohodnost dvou v podstatných bodech diametrálně odlišných důkazů, nemůže nevěrohodnost jednoho z těchto důkazů odůvodnit pouze okolnostmi svědčícími o věrohodnosti druhého důkazu. – **č. 6/1970**

– K hodnocení nepřímých důkazů.

Soud může opřít výrok o vině o nepřímé důkazy, ovšem jen za předpokladu, že tvoří ve svém souhrnu logickou ničím nenarušenou a uzavřenou soustavu nepřímých důkazů (nestačí proto jen jeden nepřímý důkaz) vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících, které vcelku shodně a spolehlivě dokazují skutečnost nebo skutečnosti, které jsou v takovém příčinném vztahu k dokazované skutečnosti, že z nich možno dovodit jen jediný závěr a současně vyloučit možnost jiného závěru.

Nepřímé důkazy vedoucí sice k důvodnému podezření vůči obviněnému, nevylučující však reálnou možnost, že pachatelem mohla být i jiná osoba, nejsou dostatečným podkladem pro uznání viny obviněného. – **č. 38/1970 – I**

– Při hodnocení výpovědi svědka, který o rozhodných skutečnostech nevypovídal vždy stejně, je soud povinen probrat všechny výpovědi svědka a zdůvodnit, proč své rozhodnutí opírá jen o některou z rozdílných výpovědí. – **č. 38/1970 – II**

- K hodnoteníu nepriamych dôkazov. – **č. 29/1971 – III**
- Soud není znaleckým posudkem bezpodmínečně vázán. Hodnotí znalecký posudek jako každý jiný důkaz (§ 2 odst. 6 tr. ř.). Je povinen prověřit znalecký posudek z hlediska úplnosti podkladů, z nichž posudek vychází, zejména zda nebyla přehlédnuta některá skutečnost, která by popř. mohla znalce vést k jiným závěrům. Zda skutkový stav, z něhož znalec vycházel, je v soulase s konečným skutkovým zjištěním rozhodujícího orgánu (např. zda znalec nebuduje na výpovědi svědka, které soud neuvěřil), zda odůvodnění i závěry posudku navzájem logicky navazují a zda posudek netrpí vnitřními rozpory. Soud je v zásadě oprávněn přezkoumávat také věcnou správnost odborných závěrů posudku a odbornou správnost postupu, jímž znalec k svým závěrům dospěl. Je to důsledek zásady volného hodnocení důkazů, která umožňuje, aby soud rozhodoval vždy v soulase se svým vnitřním přesvědčením, které však musí být nabyto zákonným procesním postupem a nesmí být v rozporu s objektivní pravdou a se současným stavem vědy. Odbornou správnost formálně bezvadného znaleckého posudku lze po doplňujícím vysvětlení znalce prakticky přezkoumat jen pomocí nového znaleckého posudku, popř. posudku státního orgánu nebo ústavu (§ 109 a § 110 tr. ř.). Soud, aniž by postupoval uvedeným způsobem, nemůže pominout závěry znaleckého posudku, popř. je nahradit vlastním v dané otázce laickým názorem. – **č. 62/1973**
- K hodnoteníu znaleckého posudku o vyšetření duševního stavu obviněného. – **č. 2/1989 – II**
- S ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. zásadně nelze vyloučit možnost, aby byl k důkazu použit i zvukový záznam, který byl pořízen soukromou osobou bez souhlasu osob, jejichž hlas je takto zaznamenán. Ustanovení § 88 tr. ř. se zde neuplatní, a to ani analogicky. Přípustnost takového důkazu je však nezbytné vždy posuzovat též s ohledem na respektování práva na soukromí zakotveného v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práva svobod. – **č. 7/2008**
- viz **Dokazování – č. 38/1970 – III, 32/1976 – I a 53/1992**
- viz **Doznání obviněného – č. 38/1968 – III**
- viz **In dubio pro reo – č. 22/1968 – II**
- viz **Presumpce neviny – č. 38/1968 – II**
- viz **Rízení o odvolání – č. 57/1984 a 49/1989 – II**
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření – č. 49/1993**
- viz **Zjišťování skutkového stavu věci – č. 8/1965 a 16/1965**
- viz **Znalecký důkaz – č. 55/1986**
- viz **Znalecký posudek – č. 46/1965, 40/1969 – I, 25/1970 – I a 40/1972 – I**
- Hromadný trestný čin**
- viz **Jednota skutku – č. 15/2003 – II**
- viz **Totožnost skutku – č. 9/1972 – II**

In dubio pro reo

- Zásada objektivní pravdy vyžaduje, aby soud opřel své rozhodnutí o vině a trestu o jednoznačně zjištěná a bezpečně prokázaná fakta, nikoli o pouhou pravděpodobnost. Tam, kde nelze bezpečně určit, která z variant skutkového řešení odpovídá skutečnosti, volí soud tu, která je pro obviněného příznivější. Základním předpokladem trestní odpovědnosti je bezpečné zjištění příčinného působení jednání obviněného na trestním zákonem chráněné společenské vztahy a toho, zda toto jednání nese všechny znaky zavinění ve smyslu § 4 nebo § 5 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 15 a § 16 tr. zákoníku. – č. 46/1963*
- Zůstanou-li po vyčerpání všech dosažitelných důkazů pochybnosti o některé skutkové okolnosti důležité pro zavinění, jmenovitě pro úmysl přivodit následek uvedený v § 221 odst. 1 tr. zák. je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného a neuznat jej vinným tímto trestným činem. *Pozn. SR: nyní § 146 tr. zákoníku. – č. 22/1968 – II*
- Nelze-li v trestním řízení prokázat subjektivní stránku trestného činu proto, že rozpoznávací nebo určovací schopnost obviněného byla v době činu potlačena, avšak obviněný přitom byl ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zák. odpovědný za spáchání činu, je nutno čin kvalifikovat pouze podle znaků objektivní stránky trestného činu. Jsou-li však tyto znaky shodné u více trestných činů (např. u trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. a u trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 tr. zák.), uzná soud obviněného vinným podle toho ustanovení trestního zákona, které je pro obviněného nejpríznivější. *Pozn. SR: srov. nyní § 26 tr. zákoníku a ustanovení § 205 a § 207 tr. zákoníku. Dále je třeba připomenout, že ustanovení § 12 odst. 2 tr. zák. bylo již novelou trestního zákona z roku 1991 nahrazeno novou skutkovou podstatou trestného činu opilství – nyní podle § 360 tr. zákoníku. Rozhodnutí lze však přesto v omezené míře použít při aplikaci druhého odstavce § 360. – č. 62/1968*
- Použitie zásady *in dubio pro reo* vyplývajúcej z ustanovenia § 2 ods. 2 Tr. por. prichádza do úvahy len vtedy, keď pochybnosti, ktoré vznikli v trestnom konaní o nejakej skutočnosti, trvajú aj po vykonaní a zhodnotení všetkých dostupných dôkazov. Súd je preto povinný vykonať na hlavnom pojednávaní všetky dôkazy, ktoré boli zhromaždené v prípravnom konaní a ktoré majú vzťah k prejednávanej veci a v rozhodnutí sa s týmito dôkazmi vyrovnáť (§ 220 ods. 2 Tr. por.). – č. 37/1971
- viz **Nutná obrana – č. 36/1991**

Jazyk písemností vydaných v trestním řízení

- Písemnosti vydané v rámci trestního řízení v českém nebo slovenském jazyku v souvislosti s jednáním soudu doručují soudy procesním stranám neznačným těchto jazyků bez překladu do jejich mateřského jazyka. *Pozn. SR: nyní však srov. § 2 odst. 14 a § 28 tr. ř. upravující právo obviněného na mateřský jazyk a podmínky jeho uplatnění.* – **č. 42/1976**

Jednání za právnickou osobu

- viz **Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby** – **č. 51/2005**

Jednočinný souběh

- Jednočinný souběh trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 tr. zák. s trestným činem porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 tr. zák. není vyloučen. *Pozn. SR: nyní jde o jednočinný souběh trestných činů podle § 261 a § 268 tr. zákoníku.* – **č. 46/2005**
- viz **Odměna ustanoveného obhájce** – **č. 29/2006**
- viz **Poškození věřitele** – **č. 6/2005 – II**
- viz **Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby** – **č. 22/2005 – I**

Jednota skutku

- Je-li pachatel stíhán obžalobou proto, že jako řidič motorového vozidla při dopravní nehodě způsobil jinému z nedbalosti újmu na zdraví a potom této osobě neposkytl potřebnou pomoc, jde o dva samostatné skutky. O každém z těchto skutků je nutno rozhodnout samostatným výrokem (§ 220 odst. 1 tr. ř.). – **č. 8/1984**

- K otázce jednoty skutku.

Momentem, který dělí pachatelovo jednání na různé skutky, je následek závažný z hlediska trestního práva, který pachatel způsobil nebo chtěl způsobit. Za jeden skutek lze považovat jen ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro tento následek kauzální, pokud jsou zahrnuty jeho zaviněním. – **č. 8/1985**

- Za jeden trestný čin vraždy lze považovat usmrcení dvou nebo více osob, jen pokud k němu došlo jedním jednáním, tedy jedním skutkem.

V soudní praxi přicházejí v úvahu pro posouzení jako jeden skutek při usmrcení více osob tyto skutkové situace:

1. pachatel usmrtí nebo se snaží usmrtit dvě nebo více osob jedním aktem (např. zapálí dům, pustí plyn v uzavřené místnosti),
2. pachatel si jedním jednáním vytváří podmínky k usmrcení dvou nebo více osob (např. opatří si střelnou zbraň, jede na místo, kde napadení chce uskutečnit),
3. pachatel usmrtí nebo se pokusí usmrtit jednu osobu, aby si vytvořil podmínky pro usmrcení osoby další, nebo usmrtí či se pokusí usmrtit dvě nebo ví-

ce osob, aby si vytvořil podmínky pro spáchání jiného závažného trestného činu (např. trestného činu znásilnění podle § 241 tr. zák.),

4. pachatel útoky na život dvou nebo více osob zároveň naplňuje nebo začne naplňovat objektivní stránku dalšího závažného trestného činu (např. trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 a 3 tr. zák., útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 a 4 tr. zák.).

Zde je však podmínkou kvalifikace trestným činem vraždy podle § 219 tr. zák., aby trestný čin, jehož objektivní stránka je útoky na život dvou nebo více osob naplňována, nebyl vůči němu ve vztahu speciality. Pak by byl jednočinný souběh trestného činu vraždy s takovým trestným činem vyloučen.

Pozn. SR: nyní jde o posouzení trestného činu vraždy, popř. zabití, na dvou nebo více osobách podle ustanovení § 140, popř. § 141 tr. zákoníku a vztah tohoto trestného činu k trestným činům podle § 185, § 173 a § 325 tr. zákoníku.

– **č. 16/1986 (s. 71–72)**

– Při pokračující trestné činnosti je aj vyhlášení oslobodzujícího rozsudku medzníkom, ktorý pretŕha jednotu skutku. Páchateľ a preto možno stíhať iba za tú časť pokračujúcej trestnej činnosti, ktorá nasleduje po vyhlásení tohto rozsudku. Ak skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, je čiastkovým útokom pokračujúceho trestného činu alebo prečinu, o ktorom súd rozhodol oslobodzujúcim rozsudkom, prichádza do úvahy zastavenie trestného stíhania pre prekážku *rei iudicatae* [§ 11 ods. 1 písm. f) Tr. por.]. *Pozn. SR: nyní s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. je tímto mezníkem již sdělení obvinění (§ 160 tr. ř.) a překážka rei iudicatae se k dílčím útokům pokračujícího trestného činu neuplatní – viz § 11 odst. 2 tr. ř. – č. 27/1986*

– Jde-li o více způsobených následků významných z hlediska trestního práva hmotného, jde o jeden skutek tehdy, jestliže všechny následky byly způsobeny alespoň zčásti jedním jednáním, rovněž významným z hlediska trestního práva hmotného. – **č. 5/1988**

– Jednota skutku, kterou tvoří pokračující trestná činnost, je rozdělena nejen vyhlášením odsuzujícího rozsudku o části trestné činnosti do této doby spáchané, ale i vyhlášením zprošťujícího rozsudku, jakož i vydáním usnesení, kterým se zastavuje trestní stíhání vedené proti určité osobě o takovéto části trestné činnosti.

Tato rozhodnutí nemohou vytvářet překážku *rei iudicatae* obsaženou v § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. i ve vztahu k trestné činnosti spáchané po jejich vyhlášení. *Pozn. SR: nyní s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. je tímto mezníkem již sdělení obvinění (§ 160 tr. ř.). – č. 28/1989*

– Jestliže pachatel útočí fyzicky na poškozenou nejprve proto, aby ji donutil, aby něco konala, a pak když zjistí, že je jeho snaha bezvýsledná a naopak hrozí nebezpečí, že poškozená jeho jednání oznámí policii, veden záměrem jí v tom zabránit vystupňuje útok tak, že ji úmyslně usmrtí, naplňuje znaky trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák. a trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 a odst. 2 písm. f) tr. zák. ve vícečinném souběhu. *Pozn. SR: nyní § 140 odst. 2 písm. j) a § 175 tr. zákoníku. – č. 15/1994 – I*

– Jestliže pachatel v úmyslu usmrtit tři osoby vnikne do bytu, kde se všechny nacházejí, a tam je postupně v těsném sledu napadne jednáním způsobilým

- vyvolat smrt, naplňuje znaky jednoho trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 a odst. 2 písm. a) tr. zák., resp. jeho pokusu (§ 8 odst. 1 tr. zák.), a nikoli tří takových trestných činů. *Pozn. SR: nyní pokus podle § 21 k § 140 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 25/1994 – I*
- Jestliže obviněný řídí motorové vozidlo v době, kdy vykonává trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, a jestliže při jízdě z nedbalosti způsobí porušením důležité povinnosti dopravní nehodu, jejímž následkem je ublížení na zdraví jiné osobě, jde o jednočinný souběh trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. Zastavení trestního stíhání jen pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. z důvodu amnestie prezidenta republiky ze dne 3. února 1993 nepřichází v úvahu. *Pozn. SR: nyní § 148 a § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. – č. 25/1995 – II*
- K otázce jednoty a totožnosti skutku.
Jde o jeden skutek, jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu druhého, je současně součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek závažný z hlediska trestního práva, muselo nejprve způsobit jiný následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo. – **č. 10/2001**
- Předmětem trestního stíhání je vždy skutek, v němž je spatřován trestný čin, přičemž podstatou skutku je trestněprávně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek. Od skutku je nutno odlišovat jeho popis, který musí obsahovat ty skutkové okolnosti, které jsou právně významné z hlediska naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty stíhaného trestného činu. I když v případě obviněného stíhaného pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 a 2 tr. zák. není v popisu skutku uvedeno, že pachatel zranil také další osobu, a to např. proto, že její zranění nepředstavovalo takové ublížení na zdraví, jaké předpokládá tato skutková podstata, nic to nemění na tom, že stíhaným skutkem došlo také k poškození této osoby a popřípadě i ke vzniku majetkové újmy. V takovém případě nic nebrání tomu, aby bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného k náhradě škody způsobené zraněním této osoby, neboť k jejímu vzniku došlo zaviněným protiprávním jednáním obviněného, pro které je trestně stíhán, a vzniklá škoda je v příčinné souvislosti s tímto jednáním. *Pozn. SR: nyní § 143 a § 147 tr. zákoníku. – č. 41/2002 – I*
- Zahájení trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. ř. sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, jakož ani zahájení trestního stíhání podáním návrhu na potrestání soudu podle § 314b odst. 1 tr. ř. nemají účinky sdělení obvinění ve smyslu ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. Takové účinky nastávají až doručením návrhu na potrestání obviněnému. Jde-li o trestné činy trvající nebo hromadné, na něž nedopadá zásada vyplývající z ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř., a pachatel v trestné činnosti pokračuje před tím, než je mu návrh na potrestání doručen, soud musí rozhodnout i o těch částech skutku spáchaných do této doby, byť nejsou popsány v návrhu na potrestání.
V případech, kdy se pachatel dopouští trestné činnosti formou pokračování v trestném činu ve smyslu ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák., může soud s ohle-

dem na ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. považovat za skutek, který je vymezen žalobním návrhem (§ 220 odst. 1 tr. ř. a § 179d tr. ř.), jen ty z dílčích útoků, které jsou v tomto návrhu popsány. *Pozn. SR: nyní je pokračování upraveno v § 116 tr. zákoníku.* – **č. 15/2003 – II**

– Smyslem ustanovení § 214 tr. zák. je to, aby pachatel uhradil dlužné výživné za celé období, pro které je stíhán a pro něž rovněž soud zjišťuje jeho trestní odpovědnost. Ke splnění podmínek účinné lítosti ve smyslu § 214 tr. zák. není nutné, aby pachatel uhradil výživné i za období předcházející (za které nebyl postaven před soud, příp. byl již za ně i odsouzen apod.), ani za období následující, tedy období po sdělení obvinění, neboť takové období je nutno s ohledem na ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. považovat již za další skutek. *Pozn. SR: nyní § 197 tr. zákoníku.* – **č. 21/2003**

– viz **Podvod – č. 26/1985 – II**

– viz **Pohlavní zneužití – č. 31/1992**

– viz **Pokračování v trestném činu – č. 17/1983 – I a 3/2001**

– viz **Ublížení na zdraví – č. 40/1980**

– viz **Zanedbání povinné výživy – č. 32/2007**

Jiný zvlášť závažný následek

– Pod pojmem „jiný zvlášť závažný následek“ ve smyslu ustanovení § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák. je třeba rozumět i ohrožení bojové pohotovosti útvaru. *Pozn. SR: novelou tr. zák. č. 175/1990 Sb. byla zrušena skutková podstata trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. V novém tr. zákoníku je pojem „jiný zvlášť závažný následek“ uveden u trestného činu podplácení (§ 332) a ohrožení utajované informace (§ 317).* – **č. 33/1976**

Konfrontace

- Konfrontace podle § 94 odst. 1 tr. ř. mezi obviněným a svědkem nebo spoluobviněným je možná pouze po jejich předchozím výslechu ve stejném procesním postavení, v jakém mají být konfrontováni. *Pozn. SR: nyní § 104a tr. ř. – č. 52/1992*
- Protokol o konfrontaci mezi spoluobviněnými, případně mezi obviněným a svědkem (§ 94 tr. ř.), lze v hlavním líčení přečíst jako důkaz jen za podmínek uvedených v ustanovení § 207 odst. 2, popř. § 211 odst. 1 až 4 tr. ř., nikoli jako listinný důkaz podle § 213 odst. 1 tr. ř. *Pozn. SR: nyní § 104a tr. ř. – č. 25/1993 – I*
- Úkon, jímž byly tváří v tvář postaveny osoby, jejichž předchozí výslech byl proveden z hlediska tr. ř. vadně, nelze považovat za konfrontaci ve smyslu § 94 odst. 1 tr. ř. a ve smyslu § 103 tr. ř. (srov. č. 52/1992 Sb. rozh. tr.). *Pozn. SR: nyní § 104a tr. ř. – č. 11/1994 – II*
- viz **Hodnocení důkazů – č. 30/1966 – I**

Krádež [dříve též Rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák.]

- Jestliže si pachatel přivlastní věc z majetku v socialistickém vlastnictví tím, že se jí zmocní, dopustí se trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., i když krátce po činu na naléhání poškozeného odcizenou věc vrátí. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 27/1966 – I*
- V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (*nyní jde o společné jmění manželů*) je aj vec, ktorú jeden z manželov nadobudol za trvania manželstva výlučne vlastným pričinením v čase, keď bol druhý z manželov vo výkone trestu odňatia slobody. Preto takáto vec nie je cudzou vecou, ktorá by mohla byť predmetom krádeže spáchanej druhým manželom. – **č. 32/1969**
- Trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. a) Tr. zák. je dokonaný zmocnením sa veci s úmyslom privlastniť si ju. Páchateľ sa veci zmocní, ak si vytvorí možnosť voľne s ňou nakladať s vylúčením faktickej moci osoby, ktorá nad ňou má moc a ktorej sa vec odníma. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 21/1972 – I*
- Peníze z předané výhry v karetní hře jsou ve vztahu k tomu, kdo prohrál a plnil, cizí věci ve smyslu ustanovení § 234 odst. 1 a § 247 odst. 1 tr. zák. Peníze z nepředané výhry v karetní hře jsou ve vztahu k tomu, kdo vyhrál, cizí věci ve smyslu ustanovení § 234 odst. 1 a § 247 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o trestné činy krádeže a loupeže podle § 173 a § 205 tr. zákoníku. – č. 13/1976*
- Trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. je dokonán, když pachatel si cizí věc přivlastní tím, že se jí zmocní. Za dokonané zmocnění se věcí lze po-

važovat, když pachatel po násilném vniknutí do místnosti pomocí klíčů vnikne do skříní a stolů, odcizí z nich věci a uloží do připraveného zavazadla, i když pak za dalším účelem v místnosti setrvává. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 51/1976 – I*

– Pachatel, který se bezprostředně po krádeži podle § 247 odst. 1 tr. zák. pokouší uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí a současně pojme úmysl zmocnit se tímto způsobem dalších věcí, dopouští se trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. c) tr. zák. a trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 205 odst. 1 písm. c) a § 173 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 51/1976 – II*

– Kvalifikácia neoprávneného odberu elektrického prúdu nezávisí len od skutočnosti, že elektrickú energiu treba považovať za vec v zmysle § 132 ods. 1 písm. a) Tr. zák., ale závisí predovšetkým od formy konania páchatel'a. Hoci elektrická energia je vecou v zmysle § 132 ods. 1 písm. a) Tr. zák., to nevylučuje, že ju páchatel' môže získať formou podvodného konania takisto ako hociakú inú vec. Preto právne posúdenie neoprávneného odberu elektrického prúdu závisí od konkrétnych okolností prípadu, teda od toho, akým konkrétnym konaním páchatel' dosiahol neoprávnený odber elektrického prúdu. Prichádzajú do úvahy najmä tieto eventuality:

1. Páchatel' odoberá elektrický prúd bez toho, aby niekoho uviedol do omylu, prípadne aby využil omylu iného, napr. odoberá elektrický prúd bez elektromeru priamo zo siete ap.; v tomto prípade ide o rozkrádanie formou krádeže podľa § 132 ods. 1 písm. a) Tr. zák.,
2. Páchatel' neoprávnene odoberá elektrický prúd tým, že niekoho uvedie do omylu alebo jeho omyl využije, napr. pomocou technickej manipulácie do cieľi, že elektromer vykazuje menšiu spotrebu elektrického prúdu ap.; v tomto prípade ide o rozkrádanie formou podvodu podľa § 132 ods. 1 písm. c) Tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu krádeže a § 209 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu podvodu. K pojmu věc srov. § 134 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 42/1979 (s. 185 – 186)*

– Hrobník, který si ponechává zubní zlato, které našel při kopání hrobu, dopouští se trestného činu rozkrádání majetku v socalistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. a nikoli trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o vztah trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku a trestného činu zatajení věci podle § 219 tr. zákoníku. – č. 18/1983*

– Konanie člena organizovanej skupiny vytvorenej na spáchanie trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 a odst. 3 písm. a) Tr. zák., ktorý vybočí z pôvodnej dohody a veci sa zmocní násilím, treba posúdiť ako trestný čin lúpeže podľa § 234 Tr. zák., avšak bez použitia kvalifikačnej okolnosti podľa § 234 ods. 2 písm. a) Tr. zák., že lúpež spáchal ako člen organizovanej skupiny.

Konanie ostatných členov organizovanej skupiny treba v takom prípade posúdiť ako dokonaný trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 písm. a) Tr. zák., lebo všetky znaky tohto trestného činu boli spoločným konaním členov skupiny naplnené a exces jedného z členov spočíva v tom, že navyše použil násilie, aby sa zmocnil vecí. *Pozn. SR: nyní jde o otázku posouzení podle § 205 odst. 1 a odst. 4 písm. a) a § 173 odst. 1 a odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. – č. 24/1983*

- Odcizí-li pachatel peněženku v úmyslu zmocnit se pouze peněz v ní se nacházejících, avšak ví, že v peněžence mohou být i jiné hodnoty, a pro ten případ je srozuměn s tím, že majiteli způsobí škodu jejich odcizením, odpovídá i za tuto škodu. – **č. 8/1986 – II**
- K významu dodatečného souhlasu poškozeného u trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák.
- Jestliže se někdo zmocní cizí věci sice bez předchozího souhlasu vlastníka, ale se zřetelem na poměr k vlastníkovi a na okolnosti případu důvodně předpokládá, že by vlastník, kdyby byl přítomen, souhlas dal, a vlastník dodatečně skutečně souhlas dá, je stupeň nebezpečnosti činu z hlediska objektivního i subjektivního nepatrný, takže nejde o trestný čin. *Pozn. SR: nyní je situace řešitelná s ohledem na okolnost vylučující protiprávnost činu spočívající ve svolení poškozeného ve smyslu ustanovení § 30 odst. 1 a 2 tr. zákoníku.* – **č. 25/1986**
- K posuzování vývojových stadií trestné činnosti v případech, kdy skutek byl dokonán v základní skutkové podstatě a zůstal nedokonán, avšak jen pokud jde o okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby.
- Jestliže např. pachatel naplnil znaky základní skutkové podstaty podle § 132 odst. 1 tr. zák., jeho úmysl však směřoval ke způsobení značné škody ve smyslu § 132 odst. 2 písm. c) tr. zák., ale tento úmysl se mu již nepodařilo realizovat, jde o pokus trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zák.
- Takové případy nelze posuzovat jako přípravu k uvedenému trestnému činu, i kdyby jednání pachatele směřující ke způsobení značné škody zůstalo jen ve stadiu přípravy. Tzv. kvalifikovaná skutková podstata, která je souhrnem znaků základní skutkové podstaty a znaků podmiňujících použití vyšší trestní sazby, byla totiž již v některých svých znacích realizována, tj. ve znacích naplňujících základní skutkovou podstatu; pachatelovo jednání posuzované jako celek tím již překročilo stadium přípravy a dostalo se do stadia pokusu, neboť pachatel již začal uskutečňovat jednání popsané ve skutkové podstatě trestného činu. *Pozn. SR: nyní je judikát možno aplikovat zejména na majetkové trestné činy, např. na trestný čin krádeže podle § 205 tr. zákoníku.* – **č. 15/1987 (s. 76)**
- Nejde o podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. b) tr. zák., jestliže pachatel po předchozí dohodě ve třech případech převzal různé zboží pocházející z vloupání do objektu socialistických organizací. Takové jednání je pomocí ve formě slibu přispět po spáchání trestného činu. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestného činu podílnictví podle § 214 tr. zákoníku a účastenství na trestném činu krádeže podle § 24 a § 205 tr. zákoníku.* – **č. 15/1987 (s. 76–77)**
- Jestliže si pachatel přivlastní peníze z majetku socialistické organizace, které nalezl v prostorách náležejících k objektu organizace (ve skladu prodejny), kam je oprávněný pracovník organizace odložil, dopouští se rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. a nikoliv zatajení věci z majetku v socialistickém vlastnictví podle § 135 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku a trestného činu zatajení věci podle § 219 tr. zákoníku.* – **č. 31/1987**

- Při postihu trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., spáchaného formou násilného vloupání do bytu, popř. jiných prostorů považovaných za „dům“ nebo „byt jiného“ ve smyslu § 238 odst. 2 tr. zák. (srov. **č. 1/1980 Sb. rozh. tr.**, s. 25–26) přichází v úvahu posoudit skutek jako souběh trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. a trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák. Způsobil-li pachatel při násilném vniknutí do bytu nebo domu úmyslně škodu na jejich zařízení (poškození dveří, oken apod.), přichází v úvahu též souběh s trestným činem poškození cizí věci podle § 257 tr. zák. Jednočinný souběh těchto trestných činů je zde vyloučen, jer přichází-li v úvahu tzv. faktická konzumpce (srov. **č. 15/1974 a 1/1980, Sb. rozh. tr.**, s. 28). *Pozn. SR: nyní jde o ustanovení § 178, § 205 a § 228 tr. zákoníku.* – **č. 35/1987 (s. 188)**
- Nejde o trestný čin zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák., jestliže si obviněný přisvojil 10 000 Kč zabalených v kapesníku, který vypadl z kapsy poškozenému, s nímž seděl u stolu v hostinci; správně měl být skutek posouzen jako trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák., neboť obviněný věděl, že peníze patří poškozenému a že jsou ještě v jeho dosahu (srov. **č. 9/1955 Sb. rozh. tr.**). *Pozn. SR: nyní jde o vztah těchto trestných činů podle ustanovení § 205 a § 219 tr. zákoníku.* – **č. 35/1987 (s. 190)**
- Za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák., ve znění zák. č. 175/1990 Sb., je nutno považovat i jednotlivé útoky, jimiž pachatel způsobil škodu nižší, než je škoda nikoli nepatrná, jestliže jde o útoky spáchané spolu s dalšími formou pokračování v trestném činu a celková škoda tuto hranici dosáhne. V takovém případě jde o jeden pokračující trestný čin. *Pozn. SR: nyní je tato otázka výslovně upravena v ustanovení § 116 tr. zákoníku, což platí i ve vztahu k § 205 tr. zákoníku o trestném činu krádeže. Podle ustanovení § 116 tr. zákoníku stačí, když jednotlivé dílčí útoky, byť i v souhrnu naplňují skutkovou podstatu stejného trestného činu – což bude typické právě pro případy pokračování u majetkových trestných činů.* – **č. 22/1991**
- K výkladu znaků skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., ve znění zák. č. 175/1990 Sb. Jestliže si pachatel přivlastní cizí věc vloupáním a způsobí škodu nedosahující hranice škody nikoli nepatrné (§ 247 odst. 1 tr. zák.), naplní pouze znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 2 tr. zák. Způsobil-li však takovým činem škodu dosahující uvedenou hranici, naplní znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 i odst. 2 tr. zák. a jeho jednání je proto nutno kvalifikovat podle obou těchto zákonných ustanovení. To ovšem platí jen potud, pokud způsobená škoda nedosáhne hranice škody nikoli malé ve smyslu § 247 odst. 3 tr. zák. V takovém případě je okolnost, že k činu došlo vloupáním, důvodem pro jeho posouzení též podle § 247 odst. 4 písm. c) tr. zák. Všechny právně rozhodné skutečnosti pak vyjadřuje kvalifikace činu podle § 247 odst. 1, odst. 3 a odst. 4 písm. c) tr. zák. Přesto, že v ustanoveních § 247 odst. 1 a 2 tr. zák. jsou uvedeny zčásti odlišné formy jednání, jde vždy o zmocnění se cizí věci, a tedy o naplňování skutkové podstaty trestného činu krádeže. Může proto jít o pokračování v tomto trestném činu i v případě, kdy některé útoky proti cizímu majetku jsou spáchány vlou-

pánám a jiné jen prostým zmocněním se cizí věci. Vloupaním ve smyslu § 247 odst. 2 a odst. 4 písm. c) tr. zák. je i násilné otevření příruční pokladny, ve které byly cizí věci, jichž se pachatel zmocnil. *Pozn. SR: právní závěry judikátu jsou v zásadě použitelné i za nynější úpravy § 205 tr. zákoníku. Nyní půjde o vztah ustanovení § 205 odst. 1 písm. a) a b), odst. 3, odst. 4 písm. c) a odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. – č. 23/1991 – I*

– Odcizení vkladní knížky, z které se pachatel dosud ani nepokusil vybrat vklad, je přípravou k trestnému činu krádeže podle § 7 odst. 1 a § 247 tr. zák., ve znění zák. č. 175/1990 Sb., jen tehdy, jsou-li současně naplněny některé okolnosti podmiňující použití kvalifikované skutkové podstaty uvedené v § 247 odst. 4 nebo 5 citovaného zákona. *Pozn. SR: k problematice trestnosti přípravy srov. § 20 odst. 1 tr. zákoníku, který výrazně zúžuje trestnost přípravy, a to jen na zvlášť závažné zločiny (§ 14 odst. 3 tr. zákoníku) a navíc trestnost přípravy musí být výslovně stanovena u příslušného trestného činu ve zvláštní části tr. zákoníku. – č. 23/1991 – II*

– Vypáčení pokladničky ve skřínce telefonního automatu s cílem zmocnit se peněz naplňuje znak „vloupání“ uvedený v § 247 odst. 2, resp. odst. 4 písm. c) tr. zák., ve znění zák. č. 175/1990 Sb. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. – č. 24/1991 – I*

– K rozlišení trestných činů krádeže podle § 247 tr. zák. a zatajení věci podle § 254 tr. zák. v případě, kdy pachatelé odcizili osobní vozidlo, ve kterém později našli větší částku peněz a přivlastnili si ji. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 a § 219 tr. zákoníku. – č. 30/1992*

– Nepatrná hodnota cizí věci, které se pachatel zmocnil vloupáním [§ 247 odst. 1 písm. b) tr. zák.], sama o sobě ještě neznamená, že uvedený čin vykazuje nepatrný stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a že je proto vyloučena trestnost takového činu (§ 3 odst. 2 tr. zák.). *Pozn. SR: nynější tr. zákoník opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1) s materiálním korektivem uplatňování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu je použitelný tento judikát ve vztahu k § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. – č. 38/1993 – III*

– Jednání pachatele, který se zmocní cizího motorového vozidla, lze posoudit jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák., a nikoli jako trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 tr. zák., jen když je prokázáno, že tak činil s úmyslem trvale vozidlo užívat nebo jinak s ním naložit způsobem, který by vyloučil obnovení dispozičního práva poškozeného. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů podle ustanovení § 205 odst. 1 a § 207 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 45/1994 – II*

– Jednání obviněného, který spolu s dalším pachatelem začal uskutečňovat společný záměr zmocnit se cizí věci – zkoušel vniknout do automobilu, kde je věc uložena – je nutno posoudit jako dokonáný trestný čin krádeže podle příslušného ustanovení § 247 tr. zák., a nikoli jako trestný čin podílnictví podle § 251 tr. zák., byť čin na základě společné dohody dokonali sami spolupachatel a věc, které se zmocnil, později předal obviněnému. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů podle ustanovení § 205 a § 214 tr. zákoníku. – č. 1/1995*

- Spáchání krádeže za okolností, kdy dojde k rozdělení úloh spolupachatelů záležející v tom, že jeden s novinami v ruce, jimiž si kryje volnou ruku, se zmocňuje cizí věci, druhý se přitiskne k poškozenému bezprostředně z druhé strany a třetí se na poškozeného tlačí zezadu, čímž vytvářejí tzv. zátku, přičemž čtvrtý sleduje, zda nejsou pozorováni, naplňuje znaky trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) a odst. 3 písm. a) tr. zák. (krádež spáchaná členy organizované skupiny). *Pozn. SR: nyní jde o ustanovení § 205 odst. 1 písm. d) a odst. 4 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 36/1995**
- Jestliže si pachatel přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní za okolností naplňujících více alternativních znaků skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) až e) tr. zák., je nutno jeho skutek kvalifikovat tak, aby byly vystiženy všechny znaky, jež byly naplněny. Faktická konzumpce vylučující právní posouzení skutku podle jedné takové kvalifikace druhou nepřipadá v úvahu. *Pozn. SR: právní názor je použitelný i za nynější úpravy ve vztahu k ustanovení § 205 odst. 1 písm. a) až e) tr. zákoníku.* – **č. 57/1996**
- Jestliže v době rozhodování soudu o trestném činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. je dřívější odsouzení pachatele, které je formálním znakem tohoto činu, již zahlazeno nebo o něm z jiného důvodu platí fikce neodsouzení, pak toto odsouzení nemůže naplnit zákonem požadovaný znak zpětnosti, byť v době spáchání činu ještě zahlazeno nebylo, ani o něm neplatila fikce neodsouzení. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 2 tr. zákoníku.* – **č. 25/1999 – I**
- V obchodním domě, ve kterém jsou jednotlivá oddělení uzavřena prostory pokladen, je trestný čin krádeže § 247 odst. 1 tr. zák. dokonán tím, že pachatel pronese zboží bez zaplacení pokladním prostorem, který uzavírá oddělení, v němž lze toto zboží koupit. Pozdější odložení takové věci v jiném oddělení obchodního domu už na právní posouzení jednání pachatele proto nemá vliv. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 53/1999**
- Nejde o trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 tr. zák., nýbrž o trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák., jestliže pachatel s cizím motorovým vozidlem, jehož se zmocnil v úmyslu užívat je jen přechodně, naloží tak, že poškozenému natrvalo odejme či znemožní obnovení dispozičního práva, případně toto výrazně ztíží (např. odstaví vozidlo na odlehlém místě, kdy jeho navrácení poškozenému je závislé na náhodě). *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů podle ustanovení § 205 a § 207 tr. zákoníku.* – **č. 42/2001**
- I spoluvlastník se může dopustit trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. ve vztahu k předmětu spoluvlastnictví, jestliže se zmocní věci, která je v podílovém spoluvlastnictví (§ 136 odst. 1 obč. zák.), tím, že si ji přisvojí, pokud tak učiní v úmyslu nakládat s ní, jako by náležela jen jemu samotnému, a svévolně tím vyloučí ostatní spoluvlastníky z výkonu vlastnického práva, tj. z možnosti věc ve spoluvlastnictví držet, užívat, požívat její plody a užitky a nakládat s ní (§ 123 obč. zák.). *Pozn. SR: nyní srov. § 205 tr. zákoníku.* – **č. 4/2002 – I**
- Podniká-li společně více osob ve sdružení bez právní subjektivity podle § 829 a násl. obč. zák., je majetek získaný při výkonu společné činnosti ve spoluvlastnictví všech účastníků sdružení (§ 834 obč. zák.). Jednotlivě určené věci, za něž je třeba považovat i pozemky, které byly poskytnuty pro účely sdru-

žení, jsou v bezplatném užívání všech účastníků sdružení (§ 833 věta druhá obč. zák.). Jestliže určité pozemky pronajímatel přenechal na podkladě nájemní smlouvy nájemci, aby je dočasně užíval nebo z nich bral užitky (§ 663 a násl. obč. zák.), je vlastníkem jiných než trvalých porostů nájemce (uživatel pozemku), pokud se s vlastníkem pozemku nedohodl jinak (§ 2 odst. 2 věta druhá zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů). Trestného činu krádeže se pak může dopustit pachatel, pokud si neoprávněně присвоjí jak věc získanou při výkonu společné činnosti ve sdružení, tak i věc (např. úrodu) získanou nájemcem jako přírůstek z pronajatého pozemku. – **č. 4/2002 – II**

- Odcizí-li pachatel věci, jejichž vlastníkem sice původně byl, ale vlastnické právo k nim již převedl kupní smlouvou na jinou osobu, která byla jejich vlastníkem v době odcizení, naplní zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. i v případě, že později dojde ke změně vlastnických vztahů k těmto věcem a pachatel trestného činu krádeže se např. v důsledku odstoupení od kupní smlouvy opět stane vlastníkem věcí, které byly předmětem krádeže jím spáchané.

Platné odstoupení od kupní smlouvy (viz § 48 obč. zák.) lze pokládat za změnu situace ve smyslu § 65 odst. 1 tr. zák., v jejímž důsledku může pominout nebezpečnost činu pro společnost, jestliže se tím např. pachatel trestného činu krádeže stane opětovně vlastníkem věcí, které odcizil a jichž se taková smlouva týkala. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 trestního zákoníku. Poslední odstavec judikátu již nebude použitelný, neboť tr. zákoník nezná institut zániku trestnosti činu pominutím jeho společenské nebezpečnosti ve smyslu dřívějšího ustanovení § 65 tr. zák. Trestní odpovědnost již není podmíněna společenskou nebezpečností činu. V úvahu by však mohla přicházet aplikace ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku – princip subsidiarity trestní represe, princip ultima ratio.* – **č. 13/2004**

- Cizí věci ve smyslu skutkových podstat trestných činů krádeže podle § 247 tr. zák., zpronevěry podle § 248 tr. zák. a zatajení věci podle § 254 tr. zák. se rozumějí movité a nemovité věci, ovladatelné přírodní síly a cenné papíry, jež nenáleží pachateli buď vůbec, nebo nenáleží jen jemu (§ 89 odst. 13 tr. zák.). Takovými cizími věcmi mohou být i peníze v hotovosti. Nejsou jimi však vklady na účtech a vkladních knížkách, neboť tyto přecházejí do majetku banky, která s nimi může volně disponovat a využít je ke svému podnikání. Mezi vkladatelem a bankou za této situace vzniká závazkový právní vztah, na jehož základě má vkladatel vůči bance pohledávku. Ta je součástí jeho majetku, nikoliv ale věci. Takovou pohledávku není možné jako cizí věc zatajit ve smyslu § 254 tr. zák., zpronevěřit ve smyslu § 248 tr. zák. a ani odcizit ve smyslu § 247 tr. zák. *Pozn. SR: právní názor je použitelný jen omezeně, resp. neuplatní se pokud jde o jeho závěrečné části, neboť podle § 134 odst. 1 tr. zákoníku (a dříve již podle novely tr. zák. z roku 2007 č. 296/2007 Sb.) se ustanovení o věcech vztahují mimo jiné i na peněžní prostředky na účtu.* – **č. 14/2006 – I**

- Porosty vysázené na pozemku a s tímto pozemkem trvale spojené, nemají povahu samostatné věci, protože jsou součástí pozemku jako věci hlavní (§ 120 obč. zák.), a proto nemohou být předmětem trestného činu krádeže. Pokud

však jsou vykopány, změní se jejich právní charakter, neboť přestanou být součástí pozemku, a lze je tak pokládat za věc (resp. cizí věc) i z hlediska ustanovení § 247 tr. zák.

Jednání pachatele, který se těchto porostů původně trvale spojených s pozemkem tímto způsobem zmocní, aniž by přitom pozbyly svou užitnou hodnotou, lze při splnění dalších zákonných podmínek posoudit jako trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 tr. zákoníku. – č. 15/2007*

– Za věc, kterou má poškozený při sobě ve smyslu ustanovení § 247 odst. 1 písm. d) tr. zák., lze považovat i věc, již odložil nebo upustil ve své bezprostřední blízkosti a má ji ve své moci. *Pozn. SR: nyní srov. § 205 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku. – č. 32/2008*

– Pro odlišení trestných činů krádeže podle § 247 tr. zák. a zatajení věci podle § 254 tr. zák. v případě nálezů věci je rozhodující, zda pachatel v době, kdy ji nalezne ví, že tato patří někomu jinému a že ji tímto odnímá z jeho dispozice. Je-li tomu tak, jde o trestný čin krádeže, v opačném případě se bude jednat o trestný čin zatajení věci. Tyto okolnosti je nutné zjišťovat k okamžiku, kdy věc pachatel nalezne (srov. přiměřeně rozhodnutí **č. 17/1980 Sb. rozh. tr.**). *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů podle ustanovení § 205 a § 219 tr. zákoníku. – č. 19/2009*

– viz **Fikce neodsouzení – č. 42/2008 – I**

– viz **Loupež – č. 60/1967, 31/1971, 19/1972, 1/1980, 55/1980, 44/1986, 33/1991 – I, 16/1993 – I a 41/2005**

– viz **Materiální podmínka trestného činu – č. 25/1999 – II**

– viz **Nedovolené ozbrojování – č. 44/1977**

– viz **Neoprávněné užívání cizí věci – č. 17/1974**

– viz **Odpovědnost trestní – č. 11/1967 a 3/1972 – IV**

– viz **Podílnictví – č. 45/1963, 62/1973 a 58/1995**

– viz **Podvod – č. 44/1999**

– viz **Pokračování v trestném činu – č. 17/1983 – I**

– viz **Pokus – č. 3/1962 a 26/1994**

– viz **Pomoc č. 59/2005**

– viz **Porušování domovní svobody – č. 15/1974 – III a 1/1980**

– viz **Příprava – č. 15/1974 – II**

– viz **Příslušnost soudu – č. 31/2005 – II**

– viz **Souběh – č. 35/1998**

– viz **Škoda – č. 2/1963, 33/1967 – I, 28/1971, 42/1979 (s. 178, 186), 44/1993 – I a 31/2005 – I**

– viz **Těžší následek – č. 5/1982**

– viz **Totožnost skutku – č. 52/1979**

– viz **Účastenství – č. 25/2006 – I**

– viz **Úmysl – č. 53/2005**

– viz **Zpronevěra – č. 26/1995, 52/1996, 5/1997 a 28/2010**

Krajní nouze

– Jede-li řidič motorového vozidla v podnapilém stavu vozidlem jenom proto, aby po dopravní nehodě zajistil lékařskou pomoc pro zraněného účastníka ne-

hody, přičází v úvahu posuzování tohoto jednání z hlediska ustanovení § 14 tr. zák. o krajní nouzi. *Pozn. SR: nyní srov. § 28 tr. zákoníku. – č. 19/1968 – III*

- Při posuzování krajní nouze není na rozdíl od nutné obrany rozhodující přiměřenost či nepřiměřenost způsobu odvrácení hrozícího nebezpečí. Rozhodující pro hodnocení vybočení z mezí krajní nouze je, bylo-li toto nebezpečí možno odvrátit jinak, nebo zda způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.

Při hodnocení, zda nebezpečí bylo možno odvrátit jinak, je třeba brát v úvahu jen ty možnosti obviněného, kterými bylo možno odvrátit nebezpečí včas, tj. ještě před porušením zájmu chráněného trestním zákonem, kterému nebezpečí hrozilo. – **č. 26/1972**

- O zdánlivou (tzv. putativnu) krajní nouzi ide vtedy, ak sa páchatel' omylom domnieva, že jestvuje nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému Tr. zák., v skutočnosti však takéto nebezpečenstvo nejestvuje. Takýto prípad sa posúdi podľa zásad o skutkovom omyle, ktorý vylučuje zodpovednosť za úmyselný trestný čin. Podmienkou, aby išlo o konanie v krajnej núdzi je, že nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému Tr. zák. nebolo možné za daných okolností odvrátiť inak (subsidiárnosť konania v krajnej núdzi). Krajná núdza vylučuje protiprávnosť činu. Preto konanie v krajnej núdzi ne možno posúdiť ani ako priestupok s odôvodnením, že krajná núdza len znižuje nebezpečnosť činu pre spoločnosť. – **č. 10/1980**

- K výkladu podmienok krajnej núdze v zmysle § 14 Tr. zák.

Stav krajnej núdze môže byť vyvolaný vyhrážkami a nátlakom zo strany tretej osoby na vôľu obvineného, z ktorých vyplýva nebezpečenstvo priamo hroziace záujmom chráneným trestným zákonom a ktoré obmedzuje slobodu rozhodovania obvineného.

Jednou z podmienok krajnej núdze je, aby spôsobený následok nebol zrejme rovnako závažný alebo ešte závažnejší ako ten, ktorý hrozil. Uvedenú podmienku nespĺňa konanie páchatela, ktorý zachraňuje vlastný život tým, že usmrť iného. Túto podmienku však môže spĺňať konanie, ktorým obvinený obetovaním jedného ľudského života zachráni život viacerých ľudí. *Pozn. SR: nyní srov. § 28 tr. zákoníku. – č. 20/1982*

- Nebezpečenstvo, ktoré občan odvracia v krajnej núdzi, môže spočívať aj v útoku človeka. V takom prípade ide o krajnú núdzu, a nie o nutnú obranu vtedy, ak konaním inak trestným je spôsobená škoda inému než útočníkovi. – **č. 9/1988**

Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek

- Dědic, vypovídající v řízení o projednání dědictví jako účastník řízení (§ 5 o. s. ř.), není svědkem a nemůže být tedy stíhán pro trestný čin křivé výpovědi podle § 161 tr. zák. z r. 1950 (§ 175 tr. zák.), jestliže např. zatajil v pozůstalostním řízení část majetku. *Pozn. SR: nyní § 346 tr. zákoníku. – č. 17/1962*
- Osoba, která spáchala trestný čin, se nepravdivou svědeckou výpovědí ohledně tohoto svého trestného činu nedopouští trestného činu křivé výpovědi podle § 175 tr. zák. ani tehdy, byla-li řádně poučena o právu odepřít vypovídat podle § 100 odst. 2 tr. ř.

Trestní stíhání takové osoby, třebas nebyla ve věci obviněným, by bylo v rozporu s § 91 odst. 1 tr. ř., podle něhož obviněný nesmí být k výpovědi nebo k doznání žádným způsobem donucován, protože sankce stanovená na trestný čin podle § 175 tr. zák. by představovala nepřipustné donucení k pravdivé výpovědi. *Pozn. SR: nyní § 346 tr. zákoníku. – č. 25/1969*

– Skutočnost, že pachatel trestného činu, vypočúvaný ako svedok v trestnej veci iného obvineného a vypovedajúci nepravdu o svojom trestnom čine, bol riadne poučený o práve odoprieť výpoveď, má len procesný význam v tom smere, že takúto výpoveď treba považovať za dôkaz výpoveďou svedka podľa § 89 ods. 2 a § 97 a nasl. Tr. por. Nemá však hmotnoprávny význam v tom smere, že sa takýto pachateľ dopúšťa trestného činu krivej výpovede podľa § 175 ods. 1 Tr. zák. Trestná zodpovednosť takéhoto pachateľa za trestný čin krivej výpovede podľa § 175 ods. 1 Tr. zák. by odporovala zásade, že obvinený nesmie byť donucovaný k doznaniu žiadnym spôsobom (§ 91 ods. 1 Tr. por.). *Pozn. SR: nyní § 346 tr. zákoníku. – č. 39/1970*

– Súdny znalec, ktorý je pribratý za účelom objasnenia skutkových okolností na základe odborných znalostí z príslušného odboru, podaním znaleckého posudku neuplatňuje právomoc spojenú so zodpovednosťou, ako to má na mysli ustanovenie § 89 ods. 9 Tr. zák. Pri výkone znaleckej činnosti nemá postavenie verejného činiteľa a podanie nepravdivého znaleckého posudku nezakladá preto znaky trestného činu podľa § 158 Tr. zák. Pokiaľ znalec pred súdom, prokurátorom, vyšetrovateľom alebo vyhľadávacím orgánom, ak konajú vyšetrovanie alebo vyhľadávanie podľa Tr. por., alebo pred štátnym notárstvom, vykonávajúcím rozhodovaciu činnosť, úmyselne uvedie pri výsluchu alebo v písomnom posudku nepravdu o podstatných skutočnostiach, ktoré v rámci znaleckej činnosti zistil, alebo zistené podstatné skutočnosti zatají, prípadne urobí v posudku nepravdivý záver, dopúšťa sa trestného činu krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 175 Tr. zák., a to prípadne v súbehu s ďalším trestným činom.

Nepravdivý posudok znalca pred inými orgánmi, resp. mimo konania pred štátnymi orgánmi pri poskytovaní odbornej pomoci v súvislosti s právnymi úkonmi organizácií alebo občanov (§ 12 ods. 2 zák. č. 36/1967 Zb.) možno podľa okolností, najmä vzhľadom na úmysel a následok činu, postihovať podľa iných ustanovení osobitnej časti Tr. zák. prichádzajúcich do úvahy (napr. podvod podľa § 250 Tr. zák., prípadne ako úcastenstvo na tomto trestnom čine). *Pozn. SR: právni názor je v zásade použiteľný i za nynější právni úpravy. Jde o možnost posouzení činu znalce podle § 346 tr. zákoníku, popř. podle § 209 trestního zákoníku. Současná právní úprava v § 346 odst. 1 tr. zákoníku má širší dosah než původní znění § 175 odst. 1 tr. zák. a lze tak vyvodit trestní odpovědnost znalce podle nynější úpravy i v případech podání nepravdivého znaleckého posudku např. pro soukromé účely. Dále srov. § 127 tr. zákoníku, v němž je vymezen okruh úředních osob; znalec mezi ně nepatří, a proto nepřichází v úvahu posouzení podle § 329 tr. zákoníku o trestném činu zneužití pravomoci úřední osoby. – č. 17/1977*

– V konaní o prejednaní dedičstva pred štátnym notárom sa môže dopustiť trestného činu krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa

§ 175 Tr. zák. len osoba, ktorá je v tomto konaní vypočutá ako svedok, znalec alebo tlmočník, aj to len v tom prípade, že vypovedá nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takú okolnosť zamlčí. Osoba, ktorá v tomto konaní vystupuje ako účastník, nemôže byť páchatelom tohto trestného činu. *Pozn. SR: nyní jde o řízení před notářem jako soudním komisařem, viz § 346 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 49/1981*

– Nejde o trestný čin podplácania v zmysle § 161 ods. 1 Tr. zák., ak páchatel poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inému za to, aby pred orgánom činným v trestnom konaní ako svedok zamlčal okolnosť, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie. V takom prípade ide podľa okolností o návod na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 175 ods. 1 písm. b) Tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o vztah trestných činů podle § 332 tr. zákoníku a § 346 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. – č. 8/1982*

– Okolnosť, zda obviněný uvedl jako svědek v jiné věci nepravdu, musí soud, který rozhoduje o trestném činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 2 písm. a) tr. zák., vyřešit samostatně jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř., neboť se jedná o posouzení viny obviněného, a to na podkladě srovnání výpovědi svědka se skutečností a bez ohledu na to, zda v uvedené jiné věci byla orgány činnými v trestním řízení tato výpověď vyhodnocena jako nepravdivá nebo nevěrohodná.

Posouzení svědecké výpovědi orgány činnými v trestním řízení jako nevěrohodné ještě nemusí znamenat, že se zároveň jedná o výpověď nepravdivou, protože nevěrohodnost vyjadřuje jen pochybnosti o pravdivosti takej výpovědi, zatímco nepravdivost znamená jistotu, že tvrzení obsažené ve výpovědi je v rozporu se skutečnosť. *Pozn. SR: nyní § 346 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. – č. 19/2006*

– U osoby stíhané pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 tr. zák., která měla nepravdivě popsat okolnosti spáchání určité trestné činnosti, musí orgány činné v trestním řízení vyřešit jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.), zda není sama jejím pachatelem. V takovom prípade by nemohla byť trestne zodpovedná za uvedený trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku. Není však vyloučena její zodpovednosť za jiný trestný čin, napr. křivého obvinění podle § 174 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o vztah trestných činů podle § 346 a § 345 tr. zákoníku. – č. 59/2006*

– viz **Poškození cizích práv – č. 21/2007**

Křivé obvinění

– Jestliže pachatel jiného lživě obviní z jednání, které nezakládá zákonné znaky některého trestného činu podle zvláštní části tr. zák., nedopustí se trestného činu křivého obvinění.

Vyslovení pouhého podezření ze strany obviněného, že mu konkrétní osoba odcizila peníže, nelze považovať za vedomě lživé a tedy křivé obvinění. – **č. 44/1965**

– Lživé obvinění jiného z trestného činu ve smyslu § 174 tr. zák. musí směřovat vůči určité osobě. Není třeba, aby tato osoba byla označena jménem. Postačí, jestliže je individualizována uvedením takových okolností, z nichž lze

spolehlivé dovodit, o kterou osobu jde. *Pozn. SR: nyní § 345 tr. zákoníku. – č. 29/1988*

– Pri posudzovaní viny páchatel'a trestného činu krivého obvinenia podľa § 174 Tr. zák. sa nestačí zaoberať iba otázkou, či osoba, ktorú obvinil, skutočne spáchala trestný čin, prípadne či bola preň stíhaná a odsúdená. Orgány činné v trestnom konaní musia zároveň preukázať, že si páchatel' trestného činu krivého obvinenia podľa § 174 Tr. zák. bol vedomý toho, že obviňuje inú osobu nepravdivo. *Pozn. SR: nyní § 345 tr. zákoníku. – č. 63/1991*

– Ke spáchaní trestného činu krivého obvinění podle § 174 tr. zák. se nevyžaduje existence speciálního subjektu, jako je tomu u trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 tr. zák. Proto se trestného činu krivého obvinění může dopustit každý, kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání, a to bez ohledu na skutečnost, zda pachatel vystupuje v procesním postavení svědka nebo znalce. Pachatelem trestného činu krivého obvinění tudíž může být např. i ten, kdo učinil písemně nepravdivé oznámení o spáchání trestného činu jinou osobou, anebo kdo lživě obvinil jiného ze spáchání trestného činu v podaném vysvětlení před policejním orgánem, aniž by bylo podmínkou trestnosti, že pachatel byl předem poučen o hrozbě trestního postihu za trestný čin krivého obvinění.

K dokonání trestného činu krivého obvinění rovněž není třeba, aby se pachateli podařilo dosáhnout jeho úmyslu, tj. aby byla určitá osoba skutečně obviněna ze spáchání trestného činu nebo dokonce za něj odsouzena.

Pokud jde o časový okamžik, v němž přichází v úvahu spáchání trestného činu krivého obvinění podle § 174 tr. zák., pachatel se ho může dopustit nejen za situace, kdy orgány činné v trestním řízení ještě nezahájily trestní stíhání konkrétní osoby, nýbrž i za situace, kdy již bylo trestní stíhání takové osoby zahájeno, neboť zákonný znak „přivodit“ jeho trestní stíhání není totožný s pojmem „zahájit“ trestní stíhání jiné osoby. Úmysl pachatele se tak může vztahovat též k tomu, aby se v již zahájeném trestním stíhání nadále pokračovalo (např. pro přísnější právní kvalifikaci skutku) nebo aby byla ve věci učiněna další rozhodnutí (např. vzetí obviněného do vazby, odsuzující rozsudek).

Jiný zvlášť závažný následek způsobený krivým obviněním ve smyslu § 174 odst. 2 tr. zák., může spočívat např. v tom, že lživě obviněná osoba byla vzata do vazby, byla odsouzena apod. *Pozn. SR: nyní § 345 tr. zákoníku a ve smyslu § 345 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku může jít o úmysl pachatele způsobit jinému vážnou újmu. – č. 56/2007*

– Pachatel „jiného lživě obviní z trestného činu“ ve smyslu ustanovení o trestném činu krivého obvinění podle § 174 odst. 1 tr. zák. zpravidla oznámením takového trestného činu některému z orgánů činných v trestním řízení, avšak může se tak stát i jiným způsobem (zprostředkovaně). Rovněž lživě obvinění z trestného činu, kterého se pachatel dopustí ve sdělovacích prostředcích (např. prostřednictvím periodického tisku), je prostředkem dostatečně způsobilým k zahájení úkonů příslušnými orgány trestního řízení k prověření toho, zda byl spáchán trestný čin a jakou osobou. Není přitom podstatné, zda

k trestnímu stíhání křivě obviněného nakonec skutečně dojde, či nikoliv. Rozhodující je však zjištění, zda i v tomto případě pachatel jednal se záměrem, aby jím poskytnuté nepravdivé informace přivodily jinému trestní stíhání nebo s tím byl alespoň srozuměn. *Pozn. SR: nyní § 345 tr. zákoníku. – č. 35/2009*

– viz **Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek – č. 59/2006**

– viz **Poškození cizích práv – č. 21/2007**

Kuplířství

– K naplnění znaku „kořistí z prostituce provozované jiným“ v ustanovení § 204 tr. zák. o kuplířství se nevyžaduje, aby pachatel výslovně vyžadoval nebo vynucoval hmotný prospěch z prostituce jiného, ale postačí opakované přijímání úplaty za to, že umožňuje provozování prostituce. *Pozn. SR: nyní § 189 tr. zákoníku. – č. 11/1978*

– Prostituci ve smyslu § 204 tr. zák., o trestném činu kuplířství, není jen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu. *Pozn. SR: nyní § 189 tr. zákoníku. – č. 22/1995*

– viz **Obchodování s lidmi – č. 21/2006 – II a 57/1995**

Lhůty

- Za den pracovního klidu ve smyslu ustanovení § 60 odst. 3 tr. ř. je třeba považovat v podmínkách pětidenního pracovního týdne i volnou sobotu. Připadne-li proto konec lhůty na volnou sobotu, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den. – **č. 24/1970**
- Není-li na obsílce k jednání, ke kterému je třeba podle předpisů tr. ř. obviněného předvolat, uveden přesný čas (den i hodina) jednání, nejde o předvolání podle předpisů trestního řádu a obviněnému proto nezačíná běžet lhůta k přípravě. V takovém případě nelze konat jednání v nepřítomnosti obviněného. – **č. 25/1978**
- Jestliže je způsobem uvedeným v zákoně doručen opis rozhodnutí vícekrát, pro počítání lhůty k podání opravného prostředku platí doručení v pořadí první. – **č. 41/1989 – III**
- Zákonná forma podání ve smyslu § 59 odst. 1 věty druhé tr. ř. je dodržena i v případě, je-li podání učiněno faxem (telefaxem). Při takové formě podání je lhůta k uplatnění opravného prostředku ve smyslu § 60 odst. 1 a 3 tr. ř. zachována i tehdy, dojde-li podání příslušnému soudu v poslední den zákonné lhůty po skončení řádné pracovní doby, protože lhůta končí až ve 24.00 hodin tohoto dne. – **č. 10/2004**
- viz **Dozor státního zástupce – č. 5/1981**
- viz **Hlavní líčení – č. 18/1982**
- viz **Opravný prostředek – č. 47/1975**
- viz **Podání – č. 58/2007**
- viz **Řízení o dovolání – č. 16/2004**
- viz **Řízení o odvolání – č. 22/1969 – I, č. 32/1993, 9/1975, 67/1978 a 48/1979**
- viz **Vazba – č. 27/1994**

Lichva

- Za tíseň ve smyslu ustanovení § 253 odst. 1 tr. zák. je třeba považovat tíživou situaci poškozeného mimořádné povahy, která je vyvolána určitou naléhavou potřebou, jejíž uspokojení není v momentálních možnostech poškozeného. Je to např. situace, kdy v důsledku neschopnosti okamžitě splatit dříve vzniklý závazek může poškozený přijít o celý majetek. Z hlediska posouzení trestní odpovědnosti osoby, která jedná za podmínek ustanovení § 253 tr. zák. a zneužívá tíseň jiného, není vůbec podstatné, zda poškozený si takový stav tíseň zapříčinil sám, nebo k němu došlo pod vlivem okolností na jeho vůli nezávislých. *Pozn. SR: nyní § 218 tr. zákoníku.* – **č. 5/2001 – I**
- Při posuzování, zda jde v případě sjednané půjčky o příslib plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, jak předpokládá ustanovení § 253 odst. 1 tr. zák., je třeba zvažovat vedle hodnotového poměru

ru vzájemných plnění i dobu, na kterou je půjčka uzavřena. Uvedený znak lze spatřovat např. v uzavření smlouvy o půjčce finanční částky 293 000 Kč na dobu tří měsíců s příslibem uhrazení smluvní odměny ve výši 131 850 Kč.

Pozn. SR: nyní § 218 tr. zákoníku. – č. 5/2001 – II

- Při poskytování úvěrů a půjček existuje z hlediska požadovaných úroků určitá hranice, která odděluje standardní podnikatelskou činnost provozovanou v souladu s právním řádem a lichvu. Uvedenou hranicí je podle trestního zákona to, co lze pokládat již za hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními pachatele a poškozeného ve smyslu § 253 odst. 1 tr. zák. Poskytnutí půjčky peněz s úrokem dosahujícím 70 % a více za rok pak takový hrubý nepoměr zakládá. Slib nebo poskytnutí lichvářského (hrubě nepoměrného) plnění samy o sobě nejsou trestněprávně relevantním jednáním, neboť k naplnění skutkové podstaty trestného činu lichvy se dále vyžaduje, aby pachatel současně zneužil něčí tísně, nezkušenosti nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení. Takové jednání nenaplnňuje zákonné znaky ani žádného jiného trestného činu. Pokud si pachatel nejdříve – zneužívaje tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného – dal slíbit plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru k hodnotě vzájemného plnění, a poté takovou pohledávku sám uplatnil, přičítá se mu z hlediska viny jen jednání podle § 253 odst. 1 al. 1 tr. zák., nikoli (též) jednání podle § 253 odst. 1 al. 2 tr. zák. (tzv. palichva). *Pozn. SR: nyní § 218 odst. 1 a odst. 1 al. 2 tr. zákoníku. – č. 52/2005*

- viz **Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby – č. 30/2006**

Listinný důkaz

- viz **Konfrontace – č. 25/1993 – I**

Litispence

- K postupu soudu, který zjistí, že o inей části toho istého pokračujícího trestného činu už bol vyhlášený rozsudok soudu prvého stupňa, ktorý však ešte nie je právoplatný. *Pozn. SR: právni názor je za nynější úpravy nepoužitelný v tom, že dílčí útoky pokračujícího trestného činu zákon (§ 12 odst. 12 tr. ř.) pokládá za samostatné skutky. – č. 18/1972 – II*

Loupež

- Okolnost, že trestným činem loupeže nevznikla poškozenému žádná majetková škoda, není rozhodujícím kritériem pro posouzení stupně nebezpečnosti činu pachatele pro společnost. *Pozn. SR: použitelnost judikátu je omezena tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, nepředstavují podmínku trestnosti činu – viz pojem trestný čin v § 13 odst. 1 tr. zákoníku. Jinak ovšem platí, že k trestnosti činu se u loupeže nevyžaduje vznik škody. – č. 19/1965*
- Ke vztahu ustanovení § 234 tr. zák. a § 278 tr. zák.
U trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák. je nerozhodné, zda úmysl pachatele směřoval k trvalé dispozici s cizí věcí, již se násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí zmocnil, nebo chtěl zmocnit. *Pozn. SR: nyní jde o vztah § 173 a § 380 tr. zákoníku. – č. 41/1967*
- Trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. môže byť spáchaný len vtedy, ak páchatel použitím násillia alebo hrozby bezprostredného násillia odníme

inému veci, ktorá páchatelovi nenáleží. *Pozn. SR: nyní § 173 tr. zákoníku. – č. 58/1967*

– Použije-li pachatel trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí menší intenzity, pak tato skutečnost pouze snižuje stupeň nebezpečnosti trestného činu loupeže pro společnost. Ani výjimečně malá intenzita násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí není důvodem pro posouzení jednání pachatele jako trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o vztah těchto trestných činů uvedených v § 173 a § 205 odst. 1 tr. zákoníku. Menší intenzita násilí může být významná zejména pro posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu podle kritérií uvedených v ustanovení § 39 odst. 2 tr. zákoníku při ukládání trestů. – č. 60/1967*

– Není spolupachatelstvím trestného činu loupeže, jestliže jeden ze spoluobviněných využije k uskutečnění úmyslu zmocnit se cizí věci stavu bezbrannosti oběti, který byl bez dorozumění s ním za tím účelem vyvolán druhým ze spoluobviněných. V takovém případě přichází u prvního spoluobviněného v úvahu posouzení skutku jako pomoci k trestnému činu loupeže podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 234 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 24 odst. 1 písm. c) a § 173 tr. zákoníku. – č. 34/1968 – II*

– Trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. je dokonán již užitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti někomu v úmyslu zmocnit se cizí věci, aniž by bylo třeba, aby tento úmysl byl uskutečněn. Tedy, i když pachatel po použití násilí dobrovolně upustí od uskutečnění svého úmyslu zmocnit se cizí věci, trestnost trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. nezaniká podle § 8 odst. 3 tr. zák., protože čin byl již dokonán. *Pozn. SR: nyní § 173 tr. zákoníku. K zániku trestnosti pokusu srov. § 21 odst. 3 tr. zákoníku. – č. 37/1970*

– Použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí je u trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. prostředkem k zmocnění se cizí věci; musí proto k nim dojít před zmocněním se cizí věci. Jestliže dojde k použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí po dokonání zmocnění se cizí věci, může to zakládat za podmínek § 88 tr. zák. toliko okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 247 odst. 2 písm. c) tr. zák., jestliže pachatel použil násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proto, aby si cizí věc, které se zmocnil, uchoval. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů loupeže podle § 173 tr. zákoníku a krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. Dále srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze případně zohlednit v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. – č. 31/1971*

– K rozlišování trestného činu loupeže podľa § 234 ods. 1 tr. zák. a trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1 Tr. zák.

Neočakávané vytrhnutie vecí z ruky ešte nie je násilím v zmysle § 234 ods. 1 Tr. zák. a preto privlastnenie si cudzej veci tým, že sa jej páchatel zmocní týmto spôsobom, ešte nie je lúpežou podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. Za násilie v zmysle § 234 ods. 1 Tr. zák. by však už bolo treba považovať také počína-

nie pachatel'a, pri ktorom pachateľ prekonáva odpor napadnutého napr. tým, že vecou myká (česky „cloumá“). *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení § 173 odst. 1 a § 205 tr. zákoníku.* – **č. 19/1972**

– Ak pachateľ použije násilie síce proti viacerým osobám, ale s úmyslom zmocniť sa len jednej cudzej veci, spácha len jeden a nie viaceré trestné činy lúpeže podľa § 234 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní podle § 173 tr. zákoníku.* – **č. 15/1973 – I**

– Peníze z předané výhry v karetní hře jsou ve vztahu k tomu, kdo prohrál a plnil, cizí věci ve smyslu ustanovení § 234 odst. 1 a § 247 odst. 1 tr. zák. Peníze z nepředané výhry v karetní hře jsou ve vztahu k tomu, kdo vyhrál, cizí věci ve smyslu ustanovení § 234 odst. 1 a § 247 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 173 odst. 1 a § 205 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 13/1976**

– Pachatel, který se bezprostředně po krádeži podle § 247 odst. 1 tr. zák., pokouší uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí a současně pojme úmysl zmocnit se tímto způsobem dalších věcí, dopouští se trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zák., a trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 odst. 1 a § 205 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku.* – **č. 51/1976 – II**

– U trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. je nerozhodné, zda pachatel, který užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, si takovou věc chtěl přivlastnit, zničit ji, převést na jiného nebo ji jen přechodně užívat. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 tr. zákoníku.* – **č. 51/1976 – III**

– Jestliže se pachatel s použitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí zmocní věci jen za účelem jejího přechodného užívání, nemůže vyšší hodnota věci (kolem 20 000 Kč) odůvodnit sama o sobě použití vyšší trestní sazby podle § 234 odst. 2 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o otázku posouzení podle § 173 odst. 2 písm. c), popř. odst. 3 tr. zákoníku. K hodnotě věci jako kvalifikačnímu znaku srov. § 138 tr. zákoníku.* – **č. 51/1976 – IV**

– Užije-li pachatel proti jinému násilí nebo hrozby bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se klíčů od motorového vozidla proto, aby vozidlo neoprávněně užíval, dopustí se dokonaného trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., i když od zmocnění se klíčů pak upustí proto, že poškozený pod vlivem násilí, popř. hrozby bezprostředního násilí pachatele svezí na žádané místo (shodně též **č. 1/1980**). *Pozn. SR: nyní jde o § 173 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 62/1978**

– Za násilí ve smyslu § 234 odst. 1 tr. zák. soudy správně považují použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu. Není podmínkou, aby napadený kladl odpor, např. když si je vědom fyzické převahy útočníka nebo útočníků a z obavy před dalším násilím odpor raději vůbec neprojevuje a plně se podrobuje vůli pachatele.

Násilí zpravidla směřuje proti tomu, kdo má věc u sebe; lze je však spáchat i proti jiné osobě nebo věci, pokud je prostředkem nátlaku na vůli poškozeného.

Násilí proti osobě je především útok přímo proti tělu napadeného, i když nemá za následek újmu na zdraví. Dojde-li k ublížení na zdraví, je újma na zdra-

ví ve smyslu § 221 odst. 1 tr. zák. již zahrnutá ve skutkové podstatě trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a jednočinný souběh těchto trestných činů je vyloučen. Byla-li loupežným útokem způsobena těžká újma na zdraví (§ 89 odst. 7 tr. zák.), ať z nedbalosti nebo úmyslně, zakládá to okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 234 odst. 2 písm. b) tr. zák. Způsobení smrti z nedbalosti se posoudí podle § 234 odst. 3 tr. zák. Jde-li o tzv. loupežnou vraždu, tj. byla-li při loupeži způsobena smrt úmyslně, použije se souběh trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. a loupeže podle § 234 odst. 1 a 3 tr. zák. Násilí musí být prostředkem nátlaku na vůli napadeného. Proto nenadále vytržení věci z ruky není loupeží podle § 234 odst. 1 tr. zák., ale pouze krádeží podle § 247 odst. 1 tr. zák.

Avšak jestliže napadený pevně věc svírá a snaží se klást odpor, který pachatel násilím překonává např. tím, že věcí cloumá, aby se jí již proti projevované vůli napadeného zmocnil, jde o loupež. *Pozn. SR: nyní jde o výklad k ustanovením § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) a odst. 4 tr. zákoníku a vztah těchto ustanovení k trestným činům podle § 140, § 146 a § 205 odst. 1 tr. zákoníku. Jednočinný souběh trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1 a odst. 3 písm. j) tr. zákoníku a trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 a 4 tr. zákoníku je nyní vyloučen – viz č. 27/1992. K pojmu ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví srov. definici v ustanovení § 122 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. – č. 1/1980*

- Pohrůžka bezprostředního násilí je pohrůžka takovým násilím, které má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočníka. Jestliže se pachatel chce zmocnit cizí věci a užije k tomu pohrůžky násilí, tj. násilí, které se má uskutečnit teprve v budoucnosti, jde o trestný čin vydírání podle § 235 tr. zák. Násilí, jímž se hrozí, může směřovat jak proti tomu, kdo má věc u sebe, tak proti jiné osobě nebo věci, pokud je pohrůžka takovým násilím prostředkem nátlaku na vůli poškozeného.

Pohrůžka bezprostředního násilí je zpravidla vyjádřena výslovně, ale stačí i konkludentní jednání, je-li z něho a ostatních okolností zřejmo, že násilí se uskuteční ihned, nepodrobí-li se napadený vůli pachatele. *Pozn. SR: nyní srov. § 175 tr. zákoníku. – č. 1/1980*

- Zmocněním se věci se rozumí, že si pachatel zjedná možnost volně s věcí nakládat s vyloučením toho, kdo ji měl dosud ve své moci. Napadený nemusí být vlastníkem věci, stačí, že ji má ve své dispozici např. proto, že mu věc byla půjčena, svěřena spod. Pro pachatele musí jít o cizí věc. Jestliže pachatel odejme jinému násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí věc, která mu patří a kterou předtím napadenému světil, jde o vydírání podle § 235 tr. zák. Pachatel se věci zmocní, nejen když ji sám napadenému odejme, ale i když mu ji napadený pod vlivem násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí sám vydá. Není rozhodné, zda si pachatel chtěl věc přivlastnit nebo ji jen přechodně užívat, popř. jinak s ní naložit, např. odevzdat jiné osobě, zničit ji apod. *Pozn. SR: nyní § 175 tr. zákoníku. – č. 1/1980*

- Zmocní-li se pachatel věci v úmyslu trvale s ní disponovat, je škodou způsobenou trestným činem loupeže hodnota (cena) věci. Jestliže se však pachatel zmocnil věci jen za účelem přechodného užívání, hodnota odňaté věci nepředstavuje sama o sobě bez dalšího škodu způsobenou trestným činem lou-

peže; škodou zde může být především poškození věci způsobené při užívání, např. poškození motorového vozidla při dopravní nehodě, která nastala v průběhu jeho přechodného užívání apod. To může mít význam zejména při použití znaku „značná škoda“, který podmiňuje použití vyšší trestní sazby podle § 234 odst. 2 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.* – **č. 1/1980**

- Z hlediska naplnění formálních znaků skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. hodnota věci není rozhodná, ba není rozhodné ani to, že poškozenému nevznikla žádná majetková škoda, protože např. neměl žádnou věc u sebe apod. Tato okolnost není jediným rozhodujícím kritériem ani z hlediska materiálního znaku trestného činu, tj. z hlediska stupně nebezpečnosti činu pro společnost, neboť ustanovení § 234 tr. zák. chrání dva zájmy, a to jednak majetek, jednak svobodu rozhodování.

V praxi se však vyskytují případy, kdy oba tyto zájmy jsou zasaženy málo významným způsobem, tedy kdy oba znaky jednání popsaného v ustanovení § 234 odst. 1 tr. zák. jsou naplněny s malou či dokonce nepatrnou intenzitou. Stupeň nebezpečnosti takových činů pro společnost je třeba hodnotit z hlediska § 3 odst. 2 a 4 a § 75 tr. zák., nejen se zřetelem k intenzitě těchto znaků, ale i se zřetelem ke všem ostatním objektivním a subjektivním souvislostem. Zejména je třeba hodnotit, zda pachatel měl či neměl v úmyslu násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí podle potřeby stupňovat, zda přitom užil zbraně, zda útok byl namířen vůči osobě fyzicky slabé (např. vůči dítěti, staré osobě apod.) a zda úmysl pachatele směřoval ke zmocnění se věci nepatrné hodnoty či věci vyšší hodnoty; dále je třeba hodnotit osobu pachatele, okolnosti, za nichž byl čin spáchán, zda jde o ojedinělý exces nebo naopak o jednání opakované, které je projevem agresivní povahy pachatele apod. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 tr. zákoníku. Tr. zákoník sice opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1), ovšem s materiálním korektivem uplatňování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu jsou právní názory judikátu, byť v omezené podobě, uplatnitelné i za účinnosti nového tr. zákoníku.* – **č. 1/1980**

- Násilí nebo pohrůžka bezprostředního násilí jsou prostředkem ke zmocnění se cizí věci; musí tedy předcházet zmocnění se věci. Užije-li pachatel násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí potom, co se věci zmocnil, aby si věc uchoval, zakládá to okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 247 odst. 2 písm. c) tr. zák. Avšak jestliže pachatel v průběhu takto uskutečňovaného násilí pojme úmysl zmocnit se dalších věcí, dopustí se současně trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů uvedených v ustanovení § 173 a § 205 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku.* – **č. 1/1980**

- Trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. je dokonán užitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, nevyžaduje se však, aby se pachateli podařilo tento úmysl uskutečnit. Proto jde o dokonaný trestný čin loupeže i tehdy, když se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci, např. proto, že poškozený nic u sebe neměl, že pachatel byl vyrušen, ba i teh-

- dy, když dobrovolně po užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v uvedeném úmyslu sám od dalšího jednání upustil. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 1/1980*
- Jinak je ovšem třeba posuzovat případy, kdy pachatel zamýšlí zmocnit se věci v hodnotě dosahující nebo převyšující částku 20 000 Kč, tj. má v úmyslu způsobit trestným činem loupeže značnou škodu ve smyslu § 234 odst. 2 písm. b) tr. zák., avšak tento úmysl se mu nepodaří uskutečnit, např. proto, že napadený měl u sebe menší částku, než pachatel předpokládal, pachateli se nepodařilo takovou částku napadenému odejmout apod. Tzv. kvalifikovaná skutková podstata trestného činu, tj. znaky základní skutkové podstaty i znaky okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tvoří jeden celek. Pro dokonání takového kvalifikovaného trestného činu se proto vyžaduje, aby byly naplněny všechny tyto znaky, tedy jak znaky základní skutkové podstaty, tak i znaky podmiňující použití vyšší sazby, které přistupují ke znakům základní skutkové podstaty. V uvedených případech jde tedy jen o pokus loupeže podle § 8 odst. 1 a § 234 odst. 1 a odst. 2 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 21 odst. 1 k § 173 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a k pojmu „značná škoda“ viz § 138 odst. 1 tr. zákoníku, tj. vyžaduje se částka ve výši nejméně 500 000 Kč. – č. 1/1980*
 - Trestný čin loupeže podle § 234 tr. zák. je speciální v poměru k trestnému činu vydírání podle § 235 tr. zák., když cíl i prostředky k jeho dosažení jsou u loupeže užší. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení § 173 a § 175 tr. zákoníku. – č. 1/1980*
 - K dokonání trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. postačí užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti někomu v úmyslu zmocnit se cizí věci. Jestliže však úmysl pachatele směřoval k tomu, aby zmocněním se věci způsobil značnou škodu, avšak k takovému následku nedojde, jsou jeho jednáním naplněny jen znaky pokusu trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1 a § 234 odst. 1 a odst. 2 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 21 odst. 1 a § 173 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. – č. 2/1980*
 - Ani výjimečně malá intenzita násilí nemůže být důvodem pro kvalifikaci činu jako trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., protože o takový trestný čin může jít jen v případě, že se pachatel zmocní cizí věci bez použití jakéhokoliv násilí, resp. pohrůžky bezprostředního násilí. Nižší intenzita násilí pouze snižuje stupeň nebezpečnosti trestného činu loupeže pro společnost, což lze vyjádřit při ukládání trestu. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení § 173 a § 205 tr. zákoníku. – č. 55/1980*
 - O trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. jde, jestliže pachatel jedná v úmyslu zmocnit se cizí věci v bezprostřední časové návaznosti na užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Jestliže však pachatel užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu donutit poškozeného, aby mu vydal věc někdy v budoucnosti, jde o trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení § 173 odst. 1 a § 175 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 30/1981*
 - Obmedzovanie osobnej slobody vykonané násilným útokom obvineného vůči poškozenému s úmyslom zmocniť sa cudzej veci zakladá znaky trestného

činu lúpeže podľa § 234 Tr. zák. a nie trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1 a 2 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s pokusom trestného činu krádeže podľa § 8 ods. 1 a § 247 Tr. zák.

Pre kvalifikáciu trestného činu lúpeže v zmysle § 234 ods. 1 Tr. zák. nie je rozhodujúce, že páchatel koná v úmysle zmocniť sa cudzej veci, ktorá však patrí inej osobe, než je osoba, voči ktorej používa násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia. *Pozn. SR: nyní jde o vztah trestných činů uvedených v § 173 odst. 1, § 171 odst. 1 a 2 a § 21 odst. 1 k § 205 tr. zákoníku. – č. 44/1986*

– Keď páchatel – účtujúci čašník použije násilie proti hostovi reštaurácie, aby sa zmocnil jeho hodínok so zámerom získať zálohu na útratu s tým, že po jej zaplatení hodinky vráti, naplňuje znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 14/1987*

– Konanie páchatel'a, ktorý sa násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia proti inému zmocní cudzieho motorového vozidla s úmyslom prechodne ho používať, možno posúdiť len ako trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. a nie aj ako trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 209a Tr. zák. Jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený. *Pozn. SR: nyní jde o vyloučení souběhu trestného činu loupeže podle § 173 tr. zákoníku s trestným činem neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 tr. zákoníku. – č. 15/1987*

– Väčšiu pozornosť si zasluhuje iba právny názor, ktorý sa opakovane vyskytol pri hodnotení tzv. drobných lúpeží. Súdy tieto konania, pri ktorých sú formálne znaky trestného činu lúpeže naplnené v malej intenzite, posudzujú ako trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 Tr. zák.

Uvedené riešenie prípadov drobných lúpeží vzbudzuje pochybnosti.

Trestný čin lúpeže je v pomere špeciality k trestnému činu vydierania. Zákonodárca vyčleňuje z možných útokov proti slobode rozhodovania človeka za použitia násilia alebo hrozby násilia určitú skupinu, ktorú pokladá za spoločensky najnebezpečnejšiu. Robí to vytvorením skutkovej podstaty trestného činu lúpeže predovšetkým s pomocou formálneho znaku, ktorého podstatou je, aby útok proti slobode smeroval zároveň aj k zmocneniu sa cudzej veci. Pokiaľ ide o útoky obmedzujúce sa len na hrozbu násilia, musí ísť o hrozbu bezprostredného násilia. Preto ak určité konanie vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, treba podradiť toto konanie pod uvedené zákonné ustanovenie. V žiadnom prípade nemožno prostredníctvom hodnotenia materiálneho znaku trestného činu zamieňať jeho formálne znaky za znaky inej skutkovej podstaty, upravovať ich či doplňovať. Takýto postup je v zrejmom rozpore s požiadavkami zákonnosti a nevyhnutne oslabuje právnu istotu spoločnosti. Pokiaľ teda nastane situácia, že konkrétne okolnosti v prípade, keď konanie páchatel'a naplňuje formálne znaky trestného činu lúpeže, znižujú výrazne stupeň spoločenskej nebezpečnosti činu, treba skúmať, či tento stupeň nie je malý v zmysle § 75 Tr. zák., resp. nepatrný v zmysle § 3 ods. 2 Tr. zák. Ak sa dospeje k záveru, že to tak je, nemôže ísť o trestný čin lúpeže ani o žiadny iný miernejší trestný čin (porov. **č. 1/1980**). Takéto konanie by, pravda, mohlo byť napr. priestupkom, ktorý by riešil vo svojej kompetencii

príslušný národný výbor (nyní zpravidla příslušný obecní či městský úřad). Naopak, ak je stupeň nebezpečnosti činu okolnosťami prípadu síce značne znížený, ale nie až na hranicu požadovanú v § 75 Tr. zák., resp. § 3 ods. 2 Tr. zák., nedovoľuje zákon iné riešenie, než podradiť posudzované konanie pod presne zodpovedajúcu skutkovú podstatu a kvalifikovať ho ako trestný čin lúpeže podľa § 234 Tr. zák. Skutočností, že stupeň spoločenskej nebezpečnosti činu je v dôsledku určitých výnimočných okolností výrazne znížený, možno dať adekvátny výraz použitím riadnych zákonných prostriedkov, napríklad uložením trestu s použitím § 40 Tr. zák. Pozn. SR: *nynější tr. zákoník opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1) s materiálním korektivem uplatňování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu jsou právní názory judikátu, byť v omezené podobě, uplatnitelné i za účinnosti nového tr. zákoníku. Jde o rozlišení trestných činů nyní uvedených v § 173 odst. 1 a § 175 odst. 1 tr. zákoníku. K mimořádnému snížení trestu odnětí svobody srov. § 58 tr. zákoníku. – č. 39/1987 (s. 194–196)*

- Vymáhanie okamžitého zaplatenia pohľadávky použitím násilia alebo hrozby bezprostredného násilia naplnia znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže podľa § 234 Tr. zák.

Neodovzdané peniaze predstavujúce nezaplatenú cenu poskytnutej služby sú vo vzťahu k tomu, kto službu poskytol, cudzou vecou v zmysle § 234 ods. 1, príp. § 247 ods. 1 a 2 Tr. zák. Pozn. SR: *nyní jde o § 173 a § 205 tr. zákoníku.*

– č. 33/1991 – I

- Jednání pachatele, který s úmyslem krást vnikne do rodinného domku, kde násilím donutí majitelku domku, aby mu vydala částku 700 Kč a potom z domku odcizí další věci, využívaje toho, že byl předchozím jednáním vyloučen odpor poškozené, lze posoudit jen jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a nikoli též jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. Pozn. SR: *nyní jde o rozlišení § 173 odst. 1 a § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 16/1993 – I*

- K posuzování jednání pachatele pokračujícího trestného činu loupeže spáchaného několika útoky, z nichž jedním se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci: V případě, kdy škoda již způsobená ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výše značné škody, jde o dokonaný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. V případě, kdy škoda již způsobená teprve spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, dosáhne výše značné škody, jde o pokus trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1 a § 234 odst. 1 a odst. 2 písm. b) tr. zák. V případě, kdy již způsobená škoda sama dosahuje výše značné škody a ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody velkého rozsahu, jde o trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 a odst. 2 písm. b) tr. zák. dílem dokonaný, dílem nedokonaný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, chtěl získat věc, jejíž hodnota nedosahovala sama o sobě výše značné škody. Pozn. SR: *nyní jde o posouzení činu podle ustanovení § 173 odst. 1, dále podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, popř. podle § 173 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zákoníku dílem*

dokonaného, dilem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. – **č. 15/1996 – I**

- Násilím proti jinému ve smyslu § 234 odst. 1 tr. zák. je především útok přímo proti tělu napadené osoby, a to zpravidla proti tomu, kdo má věc, které se pachatel chce tímto způsobem zmocnit, u sebe.

Násilí podle tohoto ustanovení je však užito proti jinému i tehdy, když pachatel fyzickou silou působí na věc, která jako překážka napadenou osobu chrání před přímým útokem, pokud odstraňování této překážky je současně prostředkem nátlaku na vůli napadeného, přičemž pachatel tak činí v úmyslu násilím se zmocnit věci, kterou má napadený ve svém držení (např. pachatel útočí na sklo a dveře automobilu, v němž je napadená osoba uzamčena, aby se zmocnil její věci). *Pozn. SR: nyní jde o § 173 odst. 1 tr. zákoníku.* –

č. 13/2005

Jednání pachatele, který se zmocní cizí věci tím, že převezme v prodejně před zaplacením zboží a na výzvu prodáváče k jeho zaplacení reaguje tím, že použije proti prodáváči sprej se slzotvornou látkou, kterou mu nastříká do očí, a poté z prodejny se zbožím uprchne, naplňuje znaky trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., a nikoliv trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. c) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení § 173 odst. 1 a § 205 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku.* – **č. 41/2005**

- Jednání pachatele spočívající v uzamčení poškozeného ve vozidle, které není doprovázeno projevy použití fyzické síly nebo pohrůžky bezprostředního použití fyzického násilí proti němu a nejde přitom ani o uvedení do stavu bezbrannosti lší, není užitím násilí a ani užitím pohrůžky bezprostředního násilí ve smyslu zákonných znaků trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Takové jednání nelze proto kvalifikovat jako trestný čin loupeže, byť by i směřovalo ke zmocnění se cizí věci. Přichází však v úvahu jeho posouzení jako trestného činu omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák., popř., bude-li shledán znak pohrůžky jiné těžké újmy, jako trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů uvedených v § 171 odst. 1, § 173 odst. 1 a § 175 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 26/2006**

- Skutečnost, že mladistvý je členem společné domácnosti spolu se svými rodiči a tito mají vůči němu vyživovací povinnost, neznamená, že by určitá část jejich majetku byla ve vlastnictví mladistvého.

Požadoval-li tedy mladistvý na svých rodičích vydání finančních prostředků pod pohrůžkou násilí, dopustil se provinění loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., neboť tyto finanční prostředky byly pro něj věci cizí. *Pozn. SR: nyní jde o § 173 tr. zákoníku.* – **č. 39/2007**

- Totožnost skutku ve smyslu § 220 odst. 1 tr. ř. je zachována i v případě odlišného jednání obviněného při alespoň částečně shodném následku, jímž se rozumí konkrétní následek, nikoli určitý typ následku (viz rozhodnutí pod č. 1/1996 – I Sb. rozh. tr.).

Je-li tímto následkem porušení zájmu na ochraně majetku projevující se ve vzniku škody určité osobě, pak z hlediska totožnosti skutku není rozhodné, zda k této škodě došlo tím, že předmět pachatelova útoku, jímž byly cizí pe-

níze v hotovosti, pachatel získal přímo od jejich vlastníka anebo od osoby, která je měla u sebe na základě svěření ze strany vlastníka (např. jako jeho zaměstnanec).

Totožnost skutku je pak zachována i v případě, kdy se oproti obžalobě zjistí, že obviněný se nezmocnil cizích peněz, které měla určitá osoba u sebe, po násilném útoku vůči ní, tj. trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., ale získal tytéž cizí peníze poté, co tuto osobu uvedl v omyl příslibem plnění, které jí neposkytl, ač za něj dostal peníze, tj. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. *Pozn. red.: nyní jde o ustanovení § 173 a § 209 tr. zákoníku.* – č. 21/2010

- viz **Krádež** – č. 24/1983
- viz **Mladistvý** – č. 16/1982 (s. 95)
- viz **Opilství** – č. 11/1998
- viz **Organizovaná skupina** – č. 53/1976 – II, 1/1980 a 45/1986
- viz **Pokus** – č. 53/1976 – I
- viz **Pomoc** – č. 1/1980 a 59/2005
- viz **Souběh** – č. 41/1976 a 34/2007
- viz **Spolupachatelství** – č. 67/1971 – II, 1/1980 (s. 18), 18/1994 a 23/1994
- viz **Škoda** – č. 18/1993
- viz **Totožnost skutku** – č. 52/1979 a 17/1993
- viz **Vražda** – č. 27/1992

Manko

- Je-li předmětem trestního stíhání vznik manka, musí být už v přípravném řízení objasněn způsob a příčiny jeho vzniku, jakož i podíl pachatele na tom. – **č. 45/1967 – III**

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (dříve též Přechin podle § 7 zák. č. 150/1969 Sb.)

- Trestem ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 písm. e) tr. zák. třeba rozumět i trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Závažnost jednání třeba posuzovat podle jeho povahy, rozsahu, intenzity, trvání a následků ve vztahu ke stupni porušení zájmu chráněného cit. ustanovením trestního zákona. Vědomí pachatele, že jedná proti výroku soudu o trestu zákazu činnosti, samo o sobě ještě nestačí k odůvodnění jeho úmyslu [§ 4 písm. a) nebo b) tr. zák.] zmařit účel tohoto trestu. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 12/1967**
- V ustanovení § 171 odst. 1 písm. a) tr. zák. nie je zahrnuté také konanie, keď niekto zmarí alebo podstatne sťaží výkon rozhodnutia štátneho orgánu tým, že neodstráni vec, ktorej sa rozhodnutia týka. Preto ak výkon úradného rozhodnutia spočíva v tom, že konkrétna vec je odstránená, nie je konaním, ktoré naplňuje znaky trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. a) Tr. zák., keď niekto túto odstránenú vec uvedie do pôvodného stavu, aký bol pred výkonom rozhodnutia. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 9/1969**
- Výzva orgánu SNB při provádění osobní prohlídky předložit všechny věci, které má pachatel u sebe, není rozhodnutím, jehož výkon by byl chráněn ustanovením § 171 tr. zák. Nejde proto o trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák., jestliže pachatel při osobní prohlídce zatají, že má u sebe zbraň. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a policejní orgán – § 83b tr. ř. – č. 47/1970 – IV*
- Marenie alebo sťažovanie výkonu protialkoholického liečenia nariadeného iným orgánom ako súdom nezakladá prečin podľa § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Zb. Také konanie možno postihnúť len ako priestupok podľa § 13 písm. c) zák. č. 60/1961 Zb. *Pozn. SR: nyní se vyslovený právní názor vztahuje k trestnému činu podle § 337 odst. 1 písm. i) tr. zákoníku. Srov. dále § 30 odst. 1 písm. c) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích.* – **č. 58/1971**
- Pachatelem trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr. zák. nemůže být nezletilý, o jehož výchovu jde. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 4 tr. zákoníku.* – **č. 8/1972**
- Rozhodnutí soudu o styku rodičů s dětmi je rozhodnutím o výchově nezletilých dětí ve smyslu ustanovení § 171 odst. 3 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 4 tr. zákoníku.* – **č. 4/1973**

- Marenie alebo sťažovanie výkonu ústavnej výchovy nariadenej súdom podľa § 45 ods. 2 Zákona o rodine zo strany mladistvého, o výchovu ktorého ide, nezakladá znaky prečinu podľa § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Zb. *Pozn. SR: nyní se vyslovený právní názor vztahuje k trestnému činu podle § 337 odst. 1 písm. i) tr. zákoníku. – č. 32/1975*
- Jestliže odsouzený se zdržuje v obvodě, na který se vztahuje trest zákazu pobytu, za tím účelem, aby projednal záležitosti svého občanského průkazu a pomoc sociálního kurátora, nejedná v rozporu se zákazem „bez vážného důvodu“ ve smyslu § 7 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. *Pozn. SR: nyní ve smyslu § 337 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. – č. 46/1975*
- Konanie účastníka, ktorý nerešpektuje predbežné opatrenie nariadené súdom v občianskoprávnom konaní podľa § 76 ods. 1 písm. f) O. s. p., aby sa nepokračovalo v stavbe domu, nezakladá znaky prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 7 písm. b) zák. č. 150/1969 Zb. Porušovanie povinností, vyplývajúcej z tohto predbežného opatrenia, nemá povahu výkonu zakázanej činnosti v zmysle citovaného zákonného ustanovenia. *Pozn. SR: nyní srov. § 337 odst. 1 písm. a) tr. zák. – č. 15/1976*
- Řízení motorového vozidla po vykonání trestu zákazu činnosti spočívající v řízení motorového vozidla nezakládá znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. b) zák. č. 150/1969 Sb., i když pachatel řídil vozidlo, aniž mu byl vrácen řidičský průkaz zadržený orgánem Veřejné bezpečnosti (nyní orgánem Policie) podle § 15 odst. 1 vyhl. č. 87/1964 Sb., ve znění vyhl. č. 3/1972 Sb. a č. 174/1980 Sb. *Pozn. SR: nyní se vyslovený právní názor vztahuje k § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Srov. § 118b zák. č. 361/2000 Sb. – č. 54/1976*
- Řídí-li motorové vozidlo řidič, jemuž bylo podle § 13 odst. 2, resp. § 14 odst. 2 vyhl. č. 87/1964 Sb., ve znění vyhl. č. 3/1972 Sb. a č. 174/1980 Sb., rozhodnutím dopravního inspektorátu odňato řidičské oprávnění, vykonává činnost, která mu byla zakázána ve smyslu znaků přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. b) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech. *Pozn. SR: nyní jde o trestný čin podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Srov. § 94 zák. č. 361/2000 Sb., o odnětí řidičského oprávnění příslušným orgánem obce s rozšířenou působností. – č. 11/1979*
- I. Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. e) tr. zák. se může dopustit i jiná osoba než odsouzený nebo osoba ve vazbě.
- II. Soustavné poskytování drog odsouzeným a usnadňování nedovolené činnosti odsouzených je závažným jednáním směřujícím k zmaření účelu trestu ve smyslu znaků trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. e) tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. – č. 12/1979*
- Konanie vodiča motorového vozidla, ktorý vedie motorové vozidlo v čase, keď mu bol vodičský preukaz zadržaný podľa § 15 vyhl. č. 87/1964 Zb. o vodičských preukazoch, nezakladá trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. e) Tr. zák. ani prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 7 písm. b) zák. č. 150/1969 Zb. Takéto konanie

možno posúdiť len ako priestupok podľa § 10 písm. a) zák. č. 60/1961 Zb. *Pozn. SR: ani nyní uvedené jednání nezakládá trestný čin podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, může jít o přestupek podle § 22 odst. 1 písm. e) bod 2. zák. č. 200/1990 Sb. Dále srov. § 118b zák. č. 361/2000 Sb. – č. 29/1980*

- Ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. je ve vztahu k ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. ustanovením speciálním.

Pachatelem trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. může být jen osoba, která je střežena nebo je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Spoluodsouzený, který pomáhá pachateli uprchnout z výkonu trestu odnětí svobody, se dopouští pomoci k trestnému činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení vztahu trestných činů uvedených v § 337 odst. 1 písm. f) a § 337 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, přičemž speciálním ustanovením je § 337 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 50/1980*

- Z ustanovení § 67 tr. ř. o důvodech vazby plyne, že jednáním ke zmaření účelu vazby ve smyslu § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. není odmítání stravy, resp. jiné úmyslné sebepoškozování obviněného. Takové jednání může být postiženo pořádkovým opatřením náčelníka nápravněvýchovného ústavu, resp. věznice. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. – č. 51/1980*

- Maření nebo ztěžování ochranného léčení zakládá trestní odpovědnost jen tehdy, dosáhlo-li určitého stupně nebezpečnosti pro společnost. Proto jiné formy podstatného ztěžování výkonu ochranného protialkoholního léčení předpokládají zhruba stejný stupeň závažnosti, jakým je útěk z ústavu, v němž se ochranné protialkoholní léčení vykonává; útěk je v zákoně uveden jako typová forma podstatného ztěžování výkonu ochranného protialkoholního léčení. *Pozn. SR: použitelnost judikátu je omezena tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, nepředstavují podmínku trestnosti činu – viz pojem trestný čin v § 13 odst. 1 tr. zákoníku. Ovšem už z konstrukce skutkové podstaty vyplývá, že zákon vyžaduje určitou závažnost mařícího jednání. – č. 18/1981 (s. 102)*

- K naplnění znaků přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. b) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech je třeba, aby pachatel řídil motorové vozidlo v době, kdy rozhodnutí, jímž mu byla tato činnost zakázána, je pravomocné a vykonatelné. Jednání záležející v řízení motorového vozidla v době, kdy pachateli bylo odňato řidičské oprávnění rozhodnutím dopravního inspektorátu Veřejné bezpečnosti podle § 14 odst. 2 vyhl. č. 87/1964 Sb., nelze nikdy posoudit jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. e) tr. zák., protože odnětí řidičského oprávnění podle citované vyhlášky není trestem. *Pozn. SR: nyní však srov. § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, když podle tohoto ustanovení se lze tohoto trestného činu dopustit i výkonem činnosti (řízením motorového vozidla), pro kterou bylo pachateli odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu (viz § 94 zák. č. 361/2000 Sb., o odnětí řidičského oprávnění příslušným orgánem obce s rozšířenou působností). – č. 31/1981*

- Konanie pachateľa, ktorý nasťahuje zpět svoj nábytok do bytu, z ktorého bol tento nábytok vypratáný pri výkone rozhodnutia súdu a uskladnený do ná-

hradného bytu, nezakladá znaky trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 Tr. zák. *Pozn. SR: názor lze uplatnit i nyní ve vztahu k ustanovení § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 48/1981*

- Osoba, ktorá nastúpila výkon ochranného liečenia uloženého súdom, sa dopúšťa prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Zb., ak svojvoľným konaním narušuje liečebný režim v zdravotníckom zariadení tak, že tým podstatne sťažuje výkon tohto ochranného opatrenia.

Formy podstatného sťažovania výkonu ochranného liečenia však musia mať približne rovnaký stupeň závažnosti, akým je útek z liečebného zariadenia, ktorý ustanovenie § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Zb. uvádza ako jednu z foriem podstatného sťažovania výkonu ochranných opatrení.

Ojedinelý poklesok proti ústavenému poriadku v zdravotníckom zariadení, ktorý podstatnejšie nenaruší liečebný režim, nenaplnňuje znaky prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Zb. *Pozn. SR: nyní se týká trestného činu podle § 337 odst. 1 písm. i) tr. zákoníku. – č. 50/1984*

- Odstránenie veci, ktorá patrí k majetku zaistenému prokurátorom (*nyní státnim zástupcom*) podľa § 47 ods. 1 Tr. por., pred zrušením zaistenia možno po formálnej stránke posudzovať ako trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 2 písm. a) Tr. zák.

Pri posudzovaní materiálnej podmienky tohto trestného činu (§ 3 ods. 2 Tr. zák.) treba brať do úvahy, či v čase odstránenia uvedenej veci neboli už dané zákonné dôvody na zrušenie tohto zaistenia (§ 48 ods. 1 Tr. por.). Uvedenú otázku treba riešiť ako otázku predbežnú (§ 9 ods. 1 Tr. por.). Ak to tak bolo, spravidla nebude možné uzatvárať, že je splnená aj materiálna stránka uvedeného trestného činu. *Pozn. SR: nynější tr. zákoník opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1) s materiálním korektivem uplatňování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu jsou právní názory judikátu, byť v omezené podobě, uplatnitelné i za účinnosti nového trestního zákoníku s tím, že uplatnění trestní odpovědnosti musí být v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku). – č. 40/1986*

- Závažným jednaním směřujícím ke zmaření účelu koluzní vazby ve smyslu znaku skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. e) tr. zák. není jednaní, jímž se obviněný s porušením režimu vazby snažil zajistit výpovědi svědků, kteří měli podle pravdy potvrdit, že se obviněný v době, kdy se měl dopustit trestné činnosti, pro kterou byl ve vazbě, zdržoval na jiném místě, tedy měli vypovídat pravdu o jeho nevině.

Porušením režimu vazby se obviněný dopustil pouze kázeňského přestupku. *Pozn. SR: nyní srov. § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. – č. 17/1989*

- Ustanovení § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. poskytuje ochranu nejen řádnému výkonu pravomocného rozhodnutí, ale také výkonu rozhodnutí, které v době činu pachatele sice nebylo pravomocné, ale bylo vykonatelné – např. rozhodnutí o předběžném opatření vydané v občanskoprávním řízení, které je vyko-

natelné, jasmile bylo doručeno povinnému, bez ohledu na to, kdy nabyde právní moci. *Pozn. SR: nyní se právní názor vztahuje k § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 13/1996*

– Osoba, která odstraní z objektu, v němž se provádí domovní prohlídka, věc, jejíž nalezení je domovní prohlídkou sledováno, se nedopouští trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. Podle okolností může jít o trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák. nebo o jednání, kterým se ruší řízení a za které lze uložit pořádkovou pokutu podle § 66 odst. 1 tr. ř. *Pozn. SR: nyní se právní názor vztahuje k § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 11/1997*

– Jednání, které záleží v tom, že obviněný řídí osobní automobil, není porušením zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozíků. Nejde proto o trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. *Pozn. SR: nyní se právní názor vztahuje k § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. – č. 50/1997*

– K výkladu znaku trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr. zák. záležíciho v podmínce, aby byla před posuzováním jednáním použita proti pachateli bezvýsledně opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí soudu nebo soudem schválené dohody o výchově nezletilých dětí, a k okolnostem takového činu, které mají vliv na stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost.

Podle ustanovení § 273 o. s. ř. toho, kdo se odmítá podrobit soudnímu rozhodnutí nebo neplní soudem schválenou dohodu o výchově nezletilých dětí a o úpravě styku s nimi, před nařízením výkonu rozhodnutí vyzve předseda senátu, aby se rozhodnutí podrobil nebo dohodu plnil. Jestliže je výzva bezvýsledná, ukládá předseda senátu takové osobě postupně pokuty. Tato opatření lze považovat za použitá bezvýsledně, jestliže i poté, co byla uložena pokuta, pachatel maří výkon rozhodnutí nebo neplní dohodu. Z hlediska trestní odpovědnosti pak stačí uložení jediné pokuty. Skutečnost, že obžalovaná podala nový návrh na změnu úpravy styku nezletilého s otcem, nemusí nutně snižovat stupeň nebezpečnosti jejího jednání pro společnost záležíciho v bránění styku nezletilého s otcem. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 4 tr. zákoníku. Použitelnost judikátu je dotčena jen tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, již nepředstavuje podmínku trestnosti činu. – č. 19/1998*

– Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. se může dopustit i řidič, který řídí motorové vozidlo v době, kdy mu taková činnost byla zakázána rozhodnutím správního orgánu. *Pozn. SR: nyní jde o § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. – č. 42/1999 – II*

– Poskytování služeb nebo provozování výdělečného podnikání ve větším rozsahu po zrušení živnostenského oprávnění příslušným správním orgánem podle zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, může být posouzeno jako trestný čin neoprávněného podnikání podle § 118 odst. 1 tr. zák., nikoliv však také jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť nejde o vykonávání činnosti, která byla rozhodnutím soudu nebo jiného státního orgánu

zakázána. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 337 odst. 1 písm. a) a § 251 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 7/2000*

- Vykonával pachatel činnost, která mu byla zakázána pravomocným rozsudkem, nebrání jeho odsouzení pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. skutečnost, že v době rozhodování soudu již vykonal dříve uložený trest zákazu činnosti a v důsledku toho se na něho hledí podle § 50 odst. 2 tr. zák. jako by nebyl odsouzen. *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci § 74 odst. 2 tr. zákoníku k § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. – č. 7/2001*

- Správní vyhoštění ukládané podle § 119 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, je třeba považovat za zákaz pobytu na území republiky ve smyslu § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. – č. 7/2002*

- Pokud odsouzený, který vykonává trest odnětí svobody, při dočasném pobytu mimo věznici úmyslně porušil stanovené omezení pohybu jak co do místního, tak co do časového určení a následně se skrýval na různých místech v úmyslu vyhnout se dalšímu výkonu trestu odnětí svobody, je třeba jeho počínání posuzovat již jako uprchnutí ve smyslu § 171 odst. 2 písm. b) tr. zák. o trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Samotné uprchnutí nelze z hlediska naplnění formálních znaků této skutkově podstaty chápat pouze jako útěk z objektu věznice s násilným překonáváním překážek či fyzického odporu střežících osob. *Pozn. SR: nyní se právní názor vztahuje k § 337 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 3/2002*

- K naplnění skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. je nezbytné, aby rozhodnutí, kterým byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti, nabylo právní moci. Jde-li o rozhodnutí vydané ve správním řízení, v němž byl obviněný zastoupen advokátem, postačí k nabytí právní moci, jestliže bylo rozhodnutí doručeno advokátovi, který měl plnou moc pro celé řízení (§ 25 odst. 3 spr. ř.). Přestože rozhodnutí, kterým byla obviněnému určitá činnost zakázána, nebylo doručeno obviněnému, ale jen jeho advokátovi, bude možné dovodit naplnění subjektivní stránky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., jestliže je z provedených důkazů zřejmé, že obviněný věděl o pravomocně uloženém zákazu činnosti a chtěl ho porušit, popř. byl srozuměn s jeho porušením. *Pozn. SR: nyní jde o § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. – č. 8/2003*

K naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. nepostačuje skutečnost, že se odsouzený zdržuje na území České republiky po právní moci rozsudku, jímž mu byl uložen trest vyhoštění, ale je také třeba, aby byly příslušným soudem provedeny úkony, které zákon spojuje se započítáním výkonu tohoto trestu (§ 350b tr. ř.). *Pozn. SR: nyní jde o § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. – č. 50/2003*

- Rozhodnutím ve smyslu § 171 odst. 2 tr. zák. je i procesní opatření orgánu činného v trestním řízení o zadržení obviněného. Sděлил-li policejní orgán obviněnému, že je zadržen podle § 75 tr. ř., je útěk obviněného složkám policie,

teré jej střežily, třeba pokládat za zmaření výkonu rozhodnutí státního orgánu uprchnutím stráží podle § 171 odst. 2 písm. b) tr. zák. Na trestní odpovědnost obviněného nemá vliv skutečnost, že v době jeho útěku ještě nebyl vyhotoven protokol o zadržení podle § 75 tr. ř. *Pozn. SR: nyní jde o § 337 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 24/2005*

– Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 2 písm. a) tr. zák. nelze ani za splnění dalších zákonem stanovených podmínek spáchat převodem členských práv a povinností vyplývajících z členství v družstvu, neboť tato práva a povinnosti nejsou věcí, jejíž zcizení (zničení, poškození apod.) zmíněné ustanovení požaduje. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 9/2006*

– Není porušením zákazu opakovaného postihu za tentýž skutek (*ne bis in idem*) ve smyslu čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř., jestliže byl vůči povinné osobě, která neumožnila styk dítěte s oprávněnou osobou podle rozhodnutí soudu, uplatněn jednak výkon rozhodnutí uložením pokuty podle § 273 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a jednak za stejné jednání i trestní postih za trestný čin maření výkonu rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 4 tr. zákoníku. – č. 10/2006*

– Ustanovení § 273 odst. 1 o. s. ř. umožňuje soudu volbu mezi dvěma rovnocennými alternativami výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí a nestanoví požadavek, aby byla ve všech případech nejdříve uložena pokuta. Výkon rozhodnutí odnětím dítěte tedy lze nařídít i bez předchozího uložení pokuty povinnému.

Proto, je-li prováděn výkon rozhodnutí odnětím dítěte podle § 273 odst. 1 písm. b) o. s. ř., není ani podmínkou spáchání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr. zák. spočívající v bezvýsledném užití opatření v občanském soudním řízení, aby byla pachateli ve vykonávacím řízení nejdříve uložena pokuta. Bezvýsledné použití opatření v občanském soudním řízení v tomto případě spočívá zejména v neuposlechnutí výzvy soudu učiněné vůči povinnému k dobrovolnému plnění jeho povinností vyplývajících z vykonatelného rozhodnutí o výchově nezletilých dětí. Usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí nemusí vymezovat dobu plnění, neboť ta je zřejmá již z exekučního titulu. *Pozn. SR: nyní se právní názor vztahuje k § 337 odst. 4 tr. zákoníku. – č. 16/2007*

– K naplnění skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. f) tr. zák. se vyžaduje „závažné jednání“ pachatele, tedy takové jeho jednání, které vykazuje výraznější intenzitu a je zpravidla soustavnější a jehož důsledkem bude maření nebo podstatné ztížení výkonu rozhodnutí ve smyslu znemožnění, případně znesnadnění dosažení účelu trestu či vazby.

Za splnění těchto předpokladů může být takovým závažným jednáním i nedovolená konzumace návykové látky odsouzeným ve věznici, pokud s ohledem na soustavnost či opakovanost konzumace, povahu a charakter požívané látky, její množství a vliv na chování odsouzeného v důsledku toho dochází alespoň ke znesnadnění dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody.

Za závažné jednání v tomto smyslu však nelze považovat ojedinělý méně intenzivní akt, který není způsobilý zmařit či podstatně ztížit výkon trestu odnětí svobody. Proto jednorázová nedovolená konzumace návykové látky (např. léku Diazepam) odsouzeným ve věznici je sice porušením ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, avšak není závažným jednáním ve smyslu § 171 odst. 1 písm. f) tr. zák. *Pozn. SR: nyní se právní názor vztahuje k § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku.* – **č. 40/2008**

– Cizinec je povinen respektovat pravomocné rozhodnutí Policie České republiky – oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, jímž mu bylo uloženo správní vyhoštění, i v případě, že v tomto rozhodnutí nebyla s ohledem na jeho zajištění za účelem vyhoštění stanovena lhůta pro vycestování z území České republiky, ale byla stanovena dodatečně výjezdním vízem. Jestliže se po takto stanovené lhůtě zdržuje na území České republiky, činí tak v rozporu rozhodnutím správního orgánu, jímž mu byl pobyt zakázán, ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. *Pozn. red.: zákonem č. 222/2003 Sb. byl s účinností od 1. května 2004 zaveden institut výjezdního příkazu.* – *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku o trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí.* – **č. 12/2009**

– Z dikce trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. je zřejmé, že maření nebo podstatného ztěžování se lze dopustit ve vztahu ke dvěma druhům rozhodnutí, a to jednak k rozsudku soudu o uloženém trestu vyhoštění a jednak k rozhodnutí jiného státního orgánu o zákazu pobytu na území republiky. Jde o rozdílné instituty, neboť pro trest vyhoštění platí úprava § 57 tr. zák. a způsob jeho výkonu stanoví ustanovení § 350b odst. 1 a 2 tr. ř. Správní vyhoštění se ukládá podle § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jeho výkon je realizován na základě tohoto zákona orgány cizinecké policie.

Na rozdíl od trestu vyhoštění, který je sankcí podle trestního zákona, je správní vyhoštění definováno jako ukončení pobytu cizince na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby vycestování z tohoto území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území České republiky. Správní vyhoštění je svým obsahem správním rozhodnutím, které vyjadřuje zájem státu na tom, aby se jím dotčený cizinec na území České republiky nezdržoval.

Protože každé z těchto rozhodnutí má zcela odlišný charakter, řídí se výkon každého z nich vlastní právní úpravou, a proto i okolnosti rozhodné pro určení vykonatelnosti trestu vyhoštění a zákazu pobytu (správního vyhoštění) je nutné dovozovat podle právní úpravy, z níž vycházejí. *Pozn. SR: nyní § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. K trestu vyhoštění srov. § 80 tr. zákoníku.* – **č. 27/2009**

– viz **Jednota skutku** – **č. 25/1995 – II**

– viz **Ohrožení pod vlivem návykové látky** – **č. 50/1981**

– viz **Souběh** – **č. 42/1999 – I a 2/2008 – II**

– viz **Souhrnný trest** – **č. 15/1998**

- viz *Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou* – č. 53/1980 a 11/1984
- viz *Zákaz činnosti* – č. 8/1969 a 26/2005

Maření způsobilosti k službě

- viz *Obcházení branné povinnosti* – č. 15/1988

Materiální podmínka trestného činu

Pozn. SR: nynější tr. zákoník opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1), byť s určitým materiálním korektivem vyvozování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu je třeba nahlížet i na právní názory judikátů vztahujících se k materiální podmínce trestnosti činu, k materiálnímu znaku trestného činu, k materiální stránce trestného činu, popřípadě k materiální podmínce posuzování okolností podmiňujících vyšší trestní sazbu činu. Jejich použitelnost za účinnosti nového trestního zákoníku se tak může vztahovat kupř. k posouzení otázky společenské škodlivosti činu ve smyslu zmiňovaného ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku (tedy k uplatňování zásady subsidiarity trestní represe, k pojetí trestního práva jako ultima ratio), dále k posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu jakožto významného hlediska pro ukládání trestů (srov. § 39 odst. 2 tr. zákoníku), popřípadě pro závěry k možnostem aplikace ustanovení § 58 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.

- Při úvahách o tom, zda obviněný naplnil materiální znak trestného činu, tedy zda v jeho případě čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti pro společnost, než je stupeň nepatrný, popř. malý (§ 3 odst. 2 a § 75 tr. zák.), je nutno vycházet ze skutečnosti, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný, popř. malý. Citovaná ustanovení se proto uplatní jen tehdy, když stupeň nebezpečnosti pro společnost v konkrétním případě, přestože byly naplněny formální znaky určité skutkové podstaty, nedosáhne stupně odpovídajícího dolní hranici typové nebezpečnosti činu pro společnost, když tedy nebude odpovídat ani nejlehčím běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. – č. 43/1996*
- U trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) až e) tr. zák. není výše způsobené škody jeho zákonným znakem. To však neznamená, že hodnota pachatelem odcizené věci je zcela bezvýznamná pro posouzení trestnosti takového činu.

Při zjištění zanedbatelné hodnoty odcizené věci a při současné neexistenci jiných okolností zvyšujících stupeň nebezpečnosti činu pro společnost lze učinit závěr, že není splněna materiální podmínka trestnosti činu ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. Nyní jde o § 205 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. – č. 25/1999 – II*

- Vzhledem k tomu, že zákonodárce stanovením znaků skutkových podstat jednotlivých trestných činů vyjádřil i jejich tzv. typovou nebezpečnost, je vyloučeno obecně stanovit podmínky, za nichž skutky, které jinak naplňují znaky některé skutkové podstaty, dosahují zákonem (§ 3 odst. 2 tr. zák.) požadovaného stupně nebezpečnosti pro společnost. Šlo by vlastně o nepřípustné rozšiřování znaků skutkové podstaty, které musejí být k trestnosti činu naplněny.

Proto u skutkové podstaty trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. nelze dovodit, že k trestnosti činu z hlediska materiální podmínky je nutné, aby pachatel jednal za okolností na straně poškozeného, které činí omezování užívacího práva pro něho nějakým způsobem citelnějším (např. nemá kde přespávat). *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. Nyní jde o § 208 odst. 2 tr. zákoníku.* – **č. 2/2001**

- Neoprávněné vypěstování rostliny konopí setého (*Cannabis sativa*) nelze považovat za výrobu předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky ve smyslu § 188 odst. 1 tr. zák., neboť konopí seté je již samo o sobě omamnou látkou ve smyslu § 195 odst. 1 tr. zák. (podle přílohy č. 3 k zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, a seznamu IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách publikované jako vyhláška č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.), a proto současně nemůže být předmětem určeným k výrobě takové látky.

Sklizení a další nakládání s touto rostlinou pak může naplňovat zákonné znaky skutkové podstaty trestných činů nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák., anebo § 187a odst. 1 tr. zák., resp. být některým jejich vývojovým stadiem (viz rozhodnutí **č. 18/2007** Sb. rozh. tr.).

Jestliže rostlina konopí setého byla pěstována a dále zpracovávána výlučně pro potřeby alternativní léčby, pak s ohledem i na ostatní okolnosti mající vliv na konkrétní společenskou nebezpečnost činu (srov. např. **č. 33/1962** a **13/1973 – II** Sb. rozh. tr.) lze učinit závěr, že není naplněn materiální znak takového činu (§ 3 odst. 2 a 4 tr. zák.). *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. Nyní jde o posouzení trestnosti podle § 283 odst. 1, § 284 odst. 1, § 286 odst. 1 a § 289 tr. zákoníku.* – **č. 52/2008**

- Jestliže pachatel je držitelem řidičského oprávnění, ale nemá řidičské oprávnění té skupiny či podskupiny, která odpovídá druhu jím řízeného motorového vozidla (např. je držitelem řidičského oprávnění skupiny B, což jej však neopravňuje k řízení motocyklu, neboť není držitelem řidičského oprávnění skupiny A), pak řízení takového motorového vozidla vykazuje formální znaky jednak trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a jednak přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. e) bod 1. zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů., které jsou obsahově totožné.

Rozdíl mezi oběma delikty spáchanými v úmyslné formě spočívá jen ve stupni jejich nebezpečnosti pro společnost. O trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. jde za předpokladu, že stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je vyšší než nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.), zatímco v případě, když je stupeň nebezpečnosti činu pro společnost jen nepatrný, jedná se o přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. e) bod 1. zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud pachatel, aniž byl držitelem řidičského oprávnění skupiny A, vykonal na delší vzdálenost jízdu s motocyklem a způsobem jízdy tímto motorovým

- vozidlem prokázal nedostatečnou způsobilost k řízení motorového vozidla tohoto druhu, když při jízdě nezvládl řízení, dostal smyk a havaroval, přičemž jím řízený motocykl neprošel technickou kontrolou, neměl přidělenou registrační značku, pak uvedený souhrn okolností charakterizujících řízení motorového vozidla bez příslušného řidičského oprávnění svědčí o tom, že je splněna i materiální podmínka pro posouzení skutku jako trestného činu podle § 180d tr. zák. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. Dále je třeba uvést, že nový tr. zákoník nezakotvuje trestnost pouhého řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, popř. bez příslušného řidičského oprávnění. Proto posuzované jednání bude nyní jen uvedeným přestupkem.* – **č. 18/2009**
- viz **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání** – **č. 40/1986**
 - viz **Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry** – **č. 28/1996**
 - viz **Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi** – **č. 33/2004**
 - viz **Násilí proti úřední osobě a vyhrožování s cílem působit na úřední osobu** – **č. 39/1996**
 - viz **Služba v cizím vojsku** – **č. 43/2000**
 - viz **Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby** – **č. 3/2004**

Mezinárodní právní pomoc

- Zákaz výslechu svědka, jenž byl (má být) vyslechnut cestou mezinárodní právní pomoci prováděné na podkladě Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (č. 550/1992 Sb.), je třeba posuzovat podle právního řádu dožádaného státu, v němž byl (má být) tento výslech proveden. Tento právní řád je třeba v trestním řízení dokazovat. *Pozn. SR: srov. však nyní možnosti vyplývající z čl. 8 Druhého dodatkového protokolu k této Úmluvě (č. 48/2006 Sb. m. s.).* – **č. 40/1997 – I**
- Výpověď svědka učiněná v přípravném řízení na žádost státního zástupce České republiky o právní pomoc před rakouskými justičními orgány, aniž by bylo konání výslechu vyrozuměn obhájce obviněného, který oznámil vyšetřovateli, že se chce tohoto procesního úkonu účastnit, je při hlavním líčení procesně nepoužitelná, neboť takovým postupem byla porušena práva obviněného na obhajobu podle § 165 odst. 1 a 2 tr. ř. a čl. V Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o dodatku k Evropské úmluvě o právní pomoci ve věcech trestních a usnadnění jejího uplatnění (č. 3/1996 Sb.). Taková výpověď nemůže být použita ani jako listinný důkaz ve smyslu § 112 odst. 2 tr. ř. – **č. 4/1999 – I**
- Pokud soud považuje výpovědi svědků nacházejících se na území státu, který je členem Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (č. 550/1992 Sb.), za zvlášť důležité, nemůže se v případech, kdy bezprostřední doručování písemností poštou umožňuje další smluvní úprava, spokojit s jejich předvoláním k hlavnímu líčení jen na tzv. červenou mezinárodní doručenkou, ale musí postupovat podle čl. 10 citované Úmluvy a požádat dožádanou stranu o doručení předvolání svědkům s upozorněním, že jejich osobní účast se považuje za zvlášť důležitou. *Pozn. SR: V současné době je doručování písemností bezprostředně poštou podle předpisů pro poštovní styk přípustné ve vztahu k Rakouské republice (čl. XII odst. 3 Smlouvy o dodatku k Evropské*

úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních, která je uveřejněna pod č. 3/1996 Sb.) a ve vztahu k Slovenské republice (čl. 9 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci uskutečňované justičními orgány uveřejněné pod č. 209/1993 Sb.). – **č. 4/1999 – II**

- Svědecké výpovědi zachycené v protokolech pořizených v rámci právní pomoci orgánem cizího státu a na jeho území jsou před tuzemskými soudy použitelné jen tehdy, byly-li opatřeny v souladu s Evropskou úmluvou o vzájemné pomoci ve věcech trestních (č. 550/1992 Sb.), popř. s jinou příslušnou mezinárodní smlouvou o právní pomoci, pokud je právní pomoc poskytována na smluvním podkladě; přitom je však nutno využít možností smluvní úpravy tak, aby byla co nejvíce respektována ustanovení trestního řádu o právech obhajoby. Pokud mezinárodní smlouva umožňuje přítomnost obhájce obviněného při výsledku svědka za předpokladu, že s tím dožádaná strana souhlasí (např. čl. 4 Úmluvy), je nutno se pokusit v případě, kdy obhájce oznámil, že se chce účastnit tohoto úkonu (§ 165 odst. 2 tr. ř.), účast obhájci umožnit. Při žádosti o takovou právní pomoc podle čl. 4 Úmluvy je zejména nezbytné požádat orgány dožádané strany výslovně o sdělení dne a místa, kde bude dožádání provedeno, a o souhlas s účastí obhájce u úkonu. – **č. 20/1999**

Milost

- Z ustanovení § 369 tr. ř. vyplývá, že soud není oprávněn posuzovat plnění podmínek stanovených odsouzenému v rámci podmíněného udělení milosti prezidentem republiky nebo dokonce rozhodnout o tom, zda odsouzený podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek vykoná. Takové posouzení a rozhodnutí je oprávněn učinit pouze orgán, který o podmíněném udělení milosti rozhodl, tj. prezident republiky. Soud je však povinen chování odsouzeného sledovat a provádět potřebné šetření, zda odsouzený dodržuje podmínky, za kterých mu byla milost udělena. Výsledky svého šetření spolu s příslušnými trestními spisy soud předloží prezidentu republiky k posouzení a rozhodnutí prostřednictvím ministerstva spravedlnosti. – **č. 4/2003**
- viz **Amnestie – č. 6/1964**

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

Pozn. SR: Již od roku 1990 zákon necharakterizuje podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody jako „výjimečné“ okolnosti případu a „mimořádné“ poměry pachatele. V zásadě stejnou úpravu obsahuje i trestní zákoník v ustanovení § 58 odst. 1. V praxi lze aplikovat ta dřívější rozhodnutí, která vysvětlují jaký druh skutečností lze podřadit pod okolnosti případu a jaký pod poměry pachatele, a co z tohoto podřazení vyplývá ve vztahu k ukládání trestu odnětí svobody.

- Výjimečnými okolnostmi případu ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. se rozumí takové okolnosti, které spoluurčují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost (se zřetelem na § 3 odst. 4 tr. zák.), na rozdíl od mimořádných poměrů pachatele uvedených rovněž v § 40 odst. 1 tr. zák. jako další důvod mimořádného snížení trestu odnětí svobody. Pod mimořádné poměry pachatele nutno podřadit ty okolnosti, které nemají přímý vztah k spáchanému trestnému činu a které proto nebudou hodnoceny z hlediska stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost (např. rodinné poměry pachatele, jeho zdravot-

ní stav apod.). *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci § 58 odst. 1 tr. zákoníku a posouzení povahy a závažnosti činu. – č. 36/1963*

- Za mimořádné poměry pachatele ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. lze pokládat též okolnost, že trestný čin byl spáchán ve stavu zmenšené přičetnosti, kterou si pachatel nezavinil, pokud nejsou dány zákonné podmínky pro postup podle ustanovení § 25 tr. zák. nebo § 32 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 40, § 47 a § 58 tr. zákoníku. – č. I/1965 (srov. však č. 50/1970)*
- Tr. zák. umožňuje v široké míře individualizaci trestu. Tresty stanoví v četných případech alternativně, ponecháváje soudu, aby zvolil ten druh trestu, který se jeví k dosažení účelu trestu nejvhodnějším. Již z toho plyne, že soud uloží trest odnětí svobody jen v závažnějších případech, přičemž poměrně široký rozsah trestních sazeb umožňuje zpravidla přihlídnout ke všem zvláštnostem konkrétního případu již při uložení trestu v rámci zákonné trestní sazby. Použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody je výjimkou a musí být v každém případě pečlivě odůvodněno. *Pozn. SR: nyní srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – č. I/1965*
- Okolnost, že došlo pouze k pokusu trestného činu, nemůže sama o sobě odůvodnit snížení trestu pod dolní hranici zákonné trestní sazby ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody v případě pokusu trestného činu v § 58 odst. 5 tr. zákoníku. – č. 14/1965*
- U trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. nelze výjimečné okolnosti případu ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. spatřovat v tom, že pachatel osobu mladší 15 let pohlavně zneužíval jiným způsobem než souloží. *Pozn. SR: nyní jde o § 187 odst. 1 tr. zákoníku a aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 5/1966*
- Mimoriadnymi pomerami pachateľa podľa § 40 ods. 1 Tr. zák. sú okolnosti, ktoré nemajú priamy vzťah k spáchaniu trestného činu a ktoré nie sú hodnotené v rámci stupňa spoločenskej nebezpečnosti činu.
Takými okolnosťami nie je skutočnosť, že sa páchatel' k činu priznal, oľutoval ho a pomáhal ho objasniť. Mimoriadnymi pomerami z tohto hľadiska môže byť napr. situácia páchatel'a, ktorý sa skutočne stará o väčší počet osob, odkázaných na neho svojou výživou, alebo ktoré sú dokonca v jeho osobitnej starostlivosti, keď neprítomnosť páchatel'a (ktorý tieto povinnosti riadne plnil) v rodine po dlhší čas by mohla ohroziť riadnu výživu a výchovu týchto osôb. *Pozn. SR: tr. zákoník vychádza z formálnej definície trestného činu, takže nyní již nejde o hodnocení společenské nebezpečnosti činu, dále srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 19/1967*
- Skutočnosť, že sa obvinený riadne stará o početnú rodinu, ktorá je na neho výživou odkázaná, možno považovať za mimoriadne pomery páchatel'a. Ak sú splnené aj ďalšie podmienky uvedené v ustanovení § 40 ods. 1 Tr. zák. možno znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby stanovenej Tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 52/1967*
- Závěr soudu o tom, že u pachatele jde o mimořádné poměry ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák., nelze opírat o pouhou úvahu, která není podložena důkazy. To platí i pro závěr o narušeném tělesném a duševním zdraví pachatele

ve souvislosti s jeho stářím. Pozn. SR: nyní srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – **č. 12/1968**

- Při mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 40 tr. zák. nelze uvažovat o psychickém stavu pachatele v době činu jako o poměrech pachatele, ale jen jako o okolnostech případu, které určují stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, protože psychický stav pachatele v době činu charakterizuje osobu pachatele jako subjekt trestného činu (§ 3 odst. 4 tr. zák.), kdežto pod poměry pachatele se rozumí okolnosti, které charakterizují pachatele jako objekt trestu, které se neprojeví ve způsobu, jakým byl spáchán trestný čin a které proto nemají vliv na stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Psychický stav pachatele spočívající ve slabomyslnosti s výraznými známkami primitivismu, v menší kritičnosti a snadné ovlivnitelnosti afekty a emocemi, který podstatně ovlivnil spáchání trestného činu, lze považovat za výjimečné okolnosti případu odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 40 tr. zák. Pozn. SR: tr. zákoník vychází z formální definice trestného činu, takže nyní již nejde o otázku hodnocení stupně společenské nebezpečnosti činu. Dále k tomu srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – **č. 50/1970**

- Obzvlášť nebezpečnému recidivistovi nemožno snížit podľa § 40 Tr. zák. trest pod spodnú hranicu trestnej sadzby stanovenej v § 42 ods. 1 Tr. zák. so zreteľom na výnimočné okolnosti prípadu. Použitie § 40 Tr. zák. s ohľadom na mimoriadne pomery páchatel'a však nie je vylúčené ani u obzvlášť nebezpečného recidivistu. Pozn. SR: tr. zákoník již neobsahuje ustanovení o zvlášť nebezpečné recidivě, která se projevovala v rovině viny, a to v podstatě jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Závažná recidiva pachatele se nyní promítá v oblasti trestání – viz § 59 tr. zákoníku o mimořádném zvýšení trestu odnětí svobody. Z tohoto pohledu je nutno nahlížet na judikaturu vztahující se k zvlášť nebezpečné recidivě a jejímu trestání. – **č. 35/1973**

- Tíživé rodinné poměry [§ 33 písm. e) tr. zák.] ani zmenšenou přičetnost, které si pachatel nezavinil, nelze při zkoumání podmínek § 40 odst. 1 tr. zák. posuzovat z hlediska „poměrů pachatele“, protože obě tyto okolnosti ovlivňují míru zavinění, zmenšená přičetnost pak nadto charakterizuje pachatele jako subjekt trestného činu, a spoluurčují tedy stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.). Pod pojmem „poměry pachatele“ je naproti tomu nutno rozumět skutečnosti, které charakterizují pachatele jako objekt trestu a nemají vliv na hodnocení stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Tíživé rodinné poměry a zmenšenou přičetnost pachatele však lze uvážit z hlediska „výjimečných okolností případu“. Pozn. SR: tr. zákoník nyní vychází z formální definice trestného činu, takže již nejde o hodnocení společenské nebezpečnosti činu ve smyslu dřívějšího ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. Nyní jde o polehčující okolnost podle § 41 písm. e) tr. zákoníku. K mimořádnému snížení trestu odnětí svobody srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – **č. 41/1976**

- Ukládá-li soud trest odnětí svobody za více trestných činů podle zásad uvedených v § 35 odst. 1 a 2 tr. zák., z nichž nejpřísnější je trestný čin spáchaný formou přípravy (§ 7 tr. zák.), může za použití § 40 odst. 2 tr. zák. uložit trest odnětí svobody pod dolní hranici nejpřísnější trestní sazby i bez podmínek

§ 40 odst. 1 tr. zák., nikoli však pod dolní hranici trestní sazby nejprísnejšího sbíhajícího se trestného činu, který byl dokonán nebo o který se pachatel pokusil; pod dolní hranici sazby stanovené za tento trestný čin lze uložit trest jen za splnění podmínek uvedených v § 40 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. pozměněné podmínky mimořádného snížení trestu odnětí svobody v případě přípravy a pokusu v ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku. K trestání souběhu viz § 43 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. K trestnosti přípravy viz § 20 tr. zákoníku. – č. 49/1978*

– Byl-li obžalovaný uznán vinným přípravou k trestnému činu spáchanému za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby a tato vyšší trestní sazba byla použita, nelze současně snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici vyšší trestní sazby podle § 40 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. podmínky mimořádného snížení trestu odnětí svobody v případě přípravy a pokusu v ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku. – č. 26/1985 – III*

– Při právní kvalifikaci činu a ukládání trestu nelze zároveň dovodit, že je splněna materiální podmínka pro použití vyšší trestní sazby ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., a přitom aplikovat ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody se zřetelem na okolnosti případu. Vyjádření závěru soudu, že stupni společenské nebezpečnosti činu by odpovídal trest odnětí svobody uložený pod dolní hranici vyšší trestní sazby, lze dosáhnout rozhodnutím, že pro přihlídnutí k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby nejsou splněny podmínky ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák.

Při závěru soudu, že je splněna materiální podmínka uvedená v ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., a při právní kvalifikaci činu odpovídající okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby však není vyloučena aplikace ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. se zřetelem na poměry pachatele. *Pozn. SR: tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit právě v rámci ustanovení § 58 o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. – č. 48/1998*

– viz **Opilství – č. 11/1998**

– viz **Účast na sebevraždě – č. 6/1998**

Mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (dříve Zvlášť nebezpečný recidivista)

Pozn. SR: současná úprava sice nestanoví závažnou recidivu jako okolnost podmiňující použití přísnější trestní sazby a ta tedy není již součástí výroku o vině, umožňuje však rovněž ukládat trest ve zvýšené sazbě za obdobných podmínek (i materiální povahy) jako úprava dřívější. Většina judikatury k zvlášť nebezpečné recidivě je proto přiměřeně použitelná. Nyní jde zpravidla o výklad vztahující se k ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku.

– Délkou doby, která uplynula od posledního odsouzení, nutno rozumět nejen dobu, která uplynula od právní moci rozsudku, nýbrž i dobu, která uplynula od podmíněného propuštění nebo po odpykání trestu. Spáchá-li odsouzený trestný čin v době výkonu trestu a budou-li splněny i ostatní znaky uvedené v § 41 písm. a) nebo b) tr. zák., nutno pachatele považovat za zvlášť nebezpečného recidivistu. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 59 tr. zákoníku a úvodní poznámku k tomuto heslu. – č. 6/1963*

- Vyžádání trestních spisů o předchozích odsouzeních obviněného je nutné k tomu, aby bylo lze zjistit nejen povahu dřívější jeho trestné činnosti, ale i její závažnost, a aby bylo lze učinit spolehlivý závěr, zda takové okolnosti podstatně zvyšují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. – **č. 12/1963** (shodně též **č. 1/1969**)
- Z ustanovení § 41 a § 42 odst. 1 tr. zák. plyne, že okolnost, že pachatel trestného činu je zvlášť nebezpečným recidivistou, je okolností, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby. Okolnost, že pachatel trestného činu je zvlášť nebezpečným recidivistou, je tedy zákonným znakem trestného činu. Je proto třeba již v přípravném řízení v souladu s požadavkem ustanovení § 177 odst. 1 písm. c) tr. ř. věc náležitě objasnit i ve zkoumaném směru. Vyžádání trestních spisů o předchozích odsouzeních obviněného je nutné k tomu, aby bylo lze zjistit nejen povahu dřívější jeho trestné činnosti, ale i její závažnost, a aby bylo lze učinit spolehlivý závěr, zda takové okolnosti podstatně zvyšují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Pokud v přípravném řízení takové šetření provedeno nebylo, je již tento nedostatek důvodem k vrácení věci prokurátorovi (*nyňi státnímu zástupci*) k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. *Pozn. SR: nyňi srov. ustanovení § 59 a úvodní poznámku k tomuto heslu. Aplikace ustanovení § 59 odst. 1 také předpokládá splnění materiální podmínky, a to že závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena.* – **č. 12/1963**
- Aby bylo možno přezkoumat, zda uložený trest odnětí svobody zvlášť nebezpečnému recidivistovi odpovídá ustanovení § 42 odst. 1 tr. zák. je nutno, aby soud v odůvodnění rozsudku uvedl, jakými hranicemi je v konkrétním případě vymezena horní polovina zvýšené trestní sazby. K vymezení horní a dolní hranice horní poloviny zvýšené trestní sazby dojde soud tímto početním postupem: třetina z horní hranice trestní sazby se připočte k této horní hranici, tím je dána horní hranice horní poloviny zvýšené trestní sazby. K této horní hranici se pak připočte dolní hranice trestní sazby (pokud takováto hranice vůbec existuje). Polovina tohoto součtu je pak dolní hranicí horní poloviny zvýšené trestní sazby. *Pozn. SR: naznačený postup se uplatní při aplikaci zvýšení trestu odnětí svobody podle ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 30/1964**
- Potrestáním ve smyslu § 41 odst. 1 tr. zák. se rozumí alespoň částečné vykonání trestu. Proto musí i soud při úvahách o tom, zda obviněný se dopustil trestného činu jako zvlášť nebezpečný recidivista, zkoumat nejen to, zda při předchozím odsouzení byl pachateli uložen trest, ale také i to, zda si alespoň část dříve uložených trestů odpykal. *Pozn. SR: nyňi jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 36/1964**
- K ukládání trestu zvlášť nebezpečnému recidivistovi (§ 41 odst. 1 tr. zák.). *Pozn. SR: nyňi jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 27/1966**
- Smyslem ustanovení § 41 a § 42 tr. zák. je zpřísnění postihu těch pachatelů trestných činů, kteří svým jednáním splňují zákonné znaky uvedené v § 41 písm. a) nebo b) tr. zák., přičemž jejich přísný postih je odůvodněn zájmem na ochraně společnosti. Tito pachatelé, ač mají všechny předpoklady k vedení

růdného života, vědomě dávají přednost trestné činnosti, úmyslně ohrožují zájmy chráněné trestním zákonem a jsou si také plně vědomi škodlivých následků svého počínání.

Takové pachatele je nutno odlišit od těch, kteří sice svým jednáním též naplňují znaky uvedené v § 41 písm. a) nebo b) tr. zák., avšak stupeň jejich zavinění je podstatně nižší v důsledku jejich malé schopnosti rozpoznávací a ovládací, vyplývající z jejich zmenšené přičetnosti, pokud si tuto nepřivodili požitím alkoholu nebo omamného prostředku. Je-li stupeň zmenšené přičetnosti, kterou si pachatel nepřivodil požitím alkoholu nebo omamného prostředku, vyšší, pak zpravidla nebude možno dojít k závěru, že spáchal trestný čin jako zvlášť nebezpečný recidivista. Zpravidla však budou splněny podmínky pro uložení ochranného léčení podle § 72 odst. 2 písm. a) tr. zák., které je rovněž jedním z prostředků tr. zák. sloužících k ochraně společnosti (§ 2 tr. zák.). *Pozn. SR: nyní jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 a § 99 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. – č. 55/1967*

- K hodnocení materiální podmínky uvedené v § 41 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 59 tr. zákoníku a úvodní poznámku. Aplikace ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku také předpokládá splnění materiální podmínky, a to že závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena. – č. 26/1968 – III*

- Za „potrestání“ ve smyslu § 41 odst. 1 tr. zák. nelze považovat výkon vazby. O „potrestání“ ve smyslu § 41 tr. zák. nejde ani v případě, kdy vazbou byl odpykán celý uložený trest odnětí svobody. Dříve uložený trest může být pachateli přičítán k tíži jen tehdy, když byl – nikoli ovšem započítáním vazby – alespoň z části vykonán před spácháním posuzované trestné činnosti. K trestům, jejichž výkon z jakéhokoli důvodu započal až po této době, proto nelze z hlediska znaku „potrestán“ přihlížet.

Z hlediska znaku „potrestání“ je nerozhodná též okolnost, že trest byl v některém z předchozích nezahlazených odsouzení pachateli uložen jako mladistvému; nerozhodné je zde i to, zda trest byl – zčásti nebo zcela – vykonán ještě před dovršením 18. roku věku nebo až po této době. Uvedené okolnosti však i v tomto případě musí být pečlivě uváženy při hodnocení materiální podmínky § 41 odst. 1 tr. zák., když tato podmínka bude splněna zpravidla jen tehdy, jestliže bude převažovat závažnost trestné činnosti i význam odpykaných trestů z období po dovršení 18. roku věku. *Pozn. SR: nyní jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku. Aplikace ustanovení § 59 odst. 1 také předpokládá splnění materiální podmínky, a to že závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena. – č. I/1969*

- Recidiva, pokud je projevem určitých negativních sklonů pachatele, vždy zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost, avšak materiální předpoklad § 41 odst. 1 tr. zák. je splněn jen tehdy, když konkrétní projevy recidivy, tj. opakované páchaní určitých trestných činů jsou tak závažné, že stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zvyšují podstatně.

Význam recidivy je v dôsledku toho nesprávne redukovaný pouze na nebezpečí, že pachatel bude i v budúcnosti páchať trestné činy, ač vždy je treba prihližieť k tomu, jak závažné útoky proti chráneným zájmom od pachateľa hrozí. *Pozn. SR: nyní jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku. – č. I/1969*

- Zásadne není vyloučeno, aby pachatel byl považován za zvlášť nebezpečného recidivistu i tehdy, když je odsuzován pouze za pokus trestného činu. Stejně jako v případech, kdy se trestná činnost projevila výrazným účinkem, je třeba pečlivě hodnotit všechny okolnosti této i dřívější trestné činnosti a již při hodnocení materiálního předpokladu § 41 odst. 1 tr. zák. přihlížet i k tomu, do jaké míry se jednání pachatele k dokonání trestného činu přiblížilo, jakoz i k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo. *Pozn. SR: nyní jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku. – č. I/1969*
- Použití ustanovení § 32 odst. 2 tr. zák. není zásadne vyloučeno ani u zvlášť nebezpečných recidivistů. Ochranné léčení zde zčásti nahrazuje trest a účelněji čelí zvýšené nebezpečnosti pachatele pro společnost podmíněné jeho zmenšenou přičetností. *Pozn. SR: nyní § 40 odst. 2 tr. zák. ve vztahu k ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku. – č. I/1969*
- Posouzení materiální podmínky § 41 tr. zák. nelze provést bez poznání předchozí trestné činnosti pachatele. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 59 tr. zákoníku a úvodní poznámku k tomuto heslu. – č. I/1969*
- K posuzování podmínek zvlášť nebezpečné recidivy ve smyslu § 41 odst. 1 tr. zák. u trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 tr. zák. z hlediska osoby pachatele.
U pachatelů trestných činů proti lidské důstojnosti, kteří se zaměřují na zneužívání dětí, je nutno zjišťovat, zda a do jaké míry je jejich jednání projevem sexuální aberace a zda je třeba v případě zmenšené přičetnosti pachatele uložit vedle trestu i ochranné léčení. *Pozn. SR: nyní jde o vztah ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku k § 187 tr. zákoníku. – č. 17/1969*
- Byl-li pachatel uznán vinným trestným činem spáchaným za okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, tj. trestným činem s tzv. kvalifikovanou skutkovou podstatou, nelze ustanovení § 41 tr. zák. použít jen ve vztahu k základní skutkové podstatě trestného činu. Ustanovení § 42 tr. zák. je pak nutno použít u té trestní sazby, která je stanovena za trestný čin, jímž byl pachatel uznán vinným, tj. v daném případě u zvýšené a nikoli základní trestní sazby. *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku se zřetelem na § 14 odst. 3 tr. zákoníku. – č. 47/1973*
- Ustanovenie § 29 ods. 2 Tr. zák. v znení novely je špeciálne vo vzťahu k ustanoveniu § 42 ods. 1 Tr. zák. V dôsledku toho ustanovenie § 42 ods. 1 Tr. zák. nemožno použiť, ak sa obzvlášť nebezpečnému recidivistovi ukladá výnimočný trest podľa § 29 ods. 3 Tr. zák. v znení novely. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 59 odst. 1 a 2 tr. zákoníku a ustanovení o výjimečném trestu – § 54 tr. zákoníku. – č. 37/1974 – II*
- K posudzovaniu materiálnej podmienky obzvlášť nebezpečnej recidivy v zmysle § 41 odst. 1 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 56/1984*

- Při posuzování formální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 tr. zák. nelze přihlížet k odsouzení a potrestání obviněného soudem se sídlem ve Slovenské republice, i kdyby k odsouzení a potrestání došlo před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky. K takovému odsouzení je možné přihlížet pouze jako k přitěžující okolnosti v zákoně výslovně neuvedené. *Pozn. SR: nyní jde o výklad ustanovení § 59 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 39/1994*
- Materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. zpravidla nebude splněna, jestliže při předchozím odsouzení obviněného pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin mu byl soudem pro okolnosti případu uložen trest odnětí svobody snížený podle § 40 odst. 1 pod dolní hranici trestní sazby a v krátké výměře, jenž byl navíc zčásti odpykán vazbou. *Pozn. SR: nyní jde o vztah ustanovení § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 32/2001*
- viz **Advokátní tarif – č. 18/1992**
- viz **Amnestie – č. 37/1990 – II**
- viz **Časová působnost trestních zákonů – č. 52/2006**
- viz **Mimořádné snížení trestu odnětí svobody – č. 35/1973**
- viz **Přechodná ustanovení zákona č. 175/1990 Sb. – č. 27/1991 a 60/1991**
- viz **Účinky rozsudku cizího státu – č. 37/1996, 16/1997 – II a 33/1997**
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření – č. 41/1994**
- viz **Vražda – č. 65/1992 a 7/2005**

Místní působnost trestního zákona

- Ak československé orgány prevezmú od orgánov cudzieho štátu trestné stíhanie československého občana pre trestný čin spáchaný v cudzine, posudzuje sa trestnosť tohto činu podľa československého zákona (§ 18 Tr. zák.). Ak však zavinenie obvineného spočíva v porušení pravidiel cestnej premávky, nemožno na vec aplikovať pravidlá cestnej premávky platné na území ČSSR, ale treba aplikovať pravidlá cestnej premávky platné na území toho štátu, kde bol spáchaný trestný čin. *Pozn. SR: nyní jde o aplikaci ustanovení § 6 tr. zákoníku. – č. 29/1981*

Mladistvý

Pozn. SR: trestní odpovědnost mladistvých je nyní upravena ve zvláštním zákoně – zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Trestné činy mladistvých se označují za „provinění“ a sankce za ně ukládané mají podobu „opatření“, která jsou trojího druhu (výchovná, ochranná a trestní).

- U mladistvých recidivistů nelze zpravidla vystačit s tresty převážně výchovnými. Tím větší ovšem musí být úsilí soudu, aby po odpykání nepodmíněného trestu odnětí svobody nebo po podmíněném propuštění mladistvého z výkonu trestu odnětí svobody byl mladistvý umístěn do takového prostředí, které by zabezpečilo jeho další výchovu. – **č. III/1962**
- Ustanovenie § 79 ods. 1 Tr. zák. o znížení trestných sadzieb u mladistvých na polovicu sa týka iba trestu odňatia slobody (shodné **č. I/1965**). Preto uloženie peňažného trestu mladistvému pod hranicu stanovenú v § 53 ods. 1 Tr. zák. je neprípustné. *Pozn. SR: nyní je snížení trestu odnětí svobody upraveno v § 31 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Pokud jde o peněžitě opatření srov. § 27 odst. 1 tohoto zákona, kde je stanovena zvláštní výměra peněžitého opatření, které lze ukládat mladistvému. – č. 20/1964 (srov. však č. 43/1971)*

- Nic nebrání ukládat nepodmíněně tresty odnětí svobody i prvotrestaným pachatelům z řad mladistvých, spáchají-li závažný trestný čin (např. loupežné přepadení, řadu vloupání, úmyslné těžké ublížení na zdraví), nebo dopustí-li se takových trestných činů jako vedoucí nebo iniciativní členové chuligánských part, popřípadě jestliže jsou zjištěny poznatky svědčící o tak značném narušení těchto pachatelů, pro které se všechny dřívější výchovné snahy a působení minuly účinkem. – **č. I/1965**
- Ustanovení § 76 tr. zák. tím, že ukládá, aby trestem byla především zabezpečena výchova mladistvého pachatele v řádného člověka se zřetelem k jeho osobním vlastnostem, k jeho rodinné výchově a prostředí, z něhož pochází, dále rozvádí hlediska účelu trestu uvedená v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák. Je proto nezbytné, aby § 76 tr. zák. byl chápán jako doplňující ustanovení § 23 tr. zák., zdůrazňující výchovné cíle trestu u mladistvých, přičemž podrobně stanoví, které okolnosti nutno zjišťovat a hodnotit, aby soud mohl uložit trest odpovídající v konkrétním případě výchovnému účelu trestu u mladistvého. *Pozn. SR: nyní srov. např. § 3 odst. 2 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.* – **č. 27/1965**
- Zhodnocení aplikace ustanovení § 75 tr. zák. a některých souvisejících trestněprávních ustanovení v řízení proti mladistvým. – **č. 16/1982**
- Má-li jít o trestný čin, musí být stupeň nebezpečnosti činu pro společnost vyšší než nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.); je-li však pachatelem mladistvý, musí být tento stupeň vyšší než malý (§ 75 tr. zák.). Při zjištění „nepatrného stupně“ nebezpečnosti činu pro společnost u dospělé osoby a „malého stupně“ u mladistvého nejde tedy vůbec o trestný čin. Malý stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je stupeň poněkud vyšší než nepatrný.
Vzhledem k typově menší společenské nebezpečnosti přechinu ve srovnání s trestným činem je nutno stejně označené pojmy „nepatrný“ a „malý“ stupeň nebezpečnosti pro společnost vykládat u přechinu jinak než u trestného činu; u přechinu vyjadřují nižší kvantitu než u trestného činu.
To platí též pro pokus, organizátorství, návod a pomoc, u trestného činu také pro jeho přípravu (§ 89 odst. 1 tr. zák.). Zvláště u přípravy trestného činu, jež je typově pro společnost méně nebezpečná než dokonatý trestný čin, je třeba pamatovat na to, že čin musí mít potřebný stupeň nebezpečnosti pro společnost. U mladistvých vzhledem k § 75 tr. zák. proto nebude namnoze pouhá příprava trestná. *Pozn. SR: použitelnost judikátu je omezena tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, již nepředstavují podmínku trestnosti činu – viz pojem trestný čin v § 13 odst. 1 tr. zákoníku a v § 6 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Kategorie přechinů podle zák. č. 150/1969 Sb. byla zrušena již v roce 1990. K problematice trestnosti přípravy srov. současné znění § 20 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 16/1982 (s. 82–83)**
- Při posuzování trestní odpovědnosti mladistvého je třeba náležitě přihlížet především k osobě pachatele. Skutečnost, že čin byl spáchán mladistvým jako osobou bez dostatečných životních zkušeností, jejíž dospívání je provázeno pronikavými změnami celé osobnosti, má pro stupeň společenské nebezpečnosti činu mimořádný význam. Nelze však přehlížet, že mezi osobami

mladistvími jsou určité rozdíly. Ne všichni se chovají stejně ve společnosti. Rozmanitě jsou jejich vlastnosti; různý bývá zpravidla jejich předchozí vývoj i prostředí, v němž žijí, popř. pracují; nelze též předpokládat u všech stejný celkový postoj k trestné činnosti atd. Proto jsou různé i možnosti jejich nápravy. Zvláštnosti charakterizující osobnost mladistvého se promítají do pohnutí činu, do míry zavinění, do stupně narušení pachatele a do možnosti jeho nápravy. Nedotýkají se však jiných okolností, jež spoluurčují výsledný stupeň společenské nebezpečnosti, např. do významu chráněného zájmu, do následku, do způsobu provedení činu apod. – **č. 16/1982 (s. 83–84)**

- Dolní hranice trestní odpovědnosti je dána v oblasti materiálního znaku trestného činu, netýká se tedy formálních znaků obsažených ve skutkové podstatě trestného činu. Znak skutkové podstaty trestného činu nelze vykládat u mladistvého jinak než u dospělého pachatele; buď takový znak dán je, anebo není. Tak např. pojem ublížení na zdraví je nutno vykládat stejně pro dospělé i mladistvé stejným počtem dní, po které je poškozený vyrazen z normálního života zdravého člověka.

Naproti tomu materiální znak může nabývat různé velikosti. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost se posuzuje podle hledisek § 3 odst. 4 tr. zák. Hlediska uvedená v citovaném ustanovení sice většinou poukazují na skutečnosti, jež tvoří znaky skutkové podstaty trestného činu, avšak rozdíl spočívá v tom, že při úvaze o naplnění formálních znaků trestného činu jde o to, zda tyto znaky jsou či nejsou dány, kdežto při hodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost se posuzuje míra, v jaké jsou naplněny, a tím i jejich vliv na stupeň této nebezpečnosti. Tak např. jedním z hledisek § 3 odst. 4 tr. zák. je míra zavinění, avšak formálním znakem trestného činu je existence zavinění, tj. úmyslu nebo nedbalosti. *Pozn. SR: tr. zákoník vychází z formální definice trestného činu, takže při posuzování trestnosti činu již nejde o hodnocení společenské nebezpečnosti činu.* – **č. 16/1982 (s. 85)**

- Otázka správné aplikace ustanovení § 75 tr. zák. vyvstává i u trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. V praxi se totiž vyskytují případy, kdy oba společenské zájmy chráněné ustanovením § 234 odst. 1 tr. zák., tj. svoboda rozhodování a majetek, jsou zasaženy málo významným způsobem, to znamená, že oba znaky jednání popsaného v citovaném ustanovení tr. zák. jsou naplněny s malou či dokonce nepatrnou intenzitou. Např. pachatel se za použití násilí výjimečně malé intenzity, popř. málo důrazné pohružky bezprostředním násilím chce zmocnit věci nepatrné hodnoty, např. několika cigaret, nepatrné peněžité částky apod. (srov. **č. 1/1980**). Uvedené okolnosti jistě snižují stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, a lze tedy uvažovat, zda nemůže nastat – přes poměrně vysokou typovou nebezpečnost trestného činu loupeže – situace, kdy po zhodnocení všech okolností případu je třeba učinit závěr, že stupeň nebezpečnosti takového činu pro společnost je malý ve smyslu ustanovení § 75 tr. zák.

Vyskytují se názory, že v takových případech – vyznívají-li i ostatní okolnosti ve prospěch pachatele – není vyloučeno, že ve vztahu k trestnému činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost malý a vzhledem k tomu nebude mladistvý trestně odpovědný, popřípadě se je-

– jako jednáni posoudí jako mírnější trestný čin, jehož znaky naplňuje (např. podle § 202 tr. zák.). *Pozn. SR: použitelnost judikátu je omezena tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, nepředstavují podmínku trestnosti činu – viz pojem trestný čin v § 13 odst. 1 tr. zákoníku. K tomu srov. též základní zásady zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Nyní jde o otázku posouzení věci podle těchto trestných činů uvedených v § 173 a v § 358 tr. zákoníku. – č. 16/1982 (s. 95) (srov. však Loupež – č. 39/1989, s. 194–196)*

- Zhodnotenie poznatkov o súdnej praxi pri rozhodovaní o trestných činoch a prečinoch spáchaných mladistvými. – **č. 17/1985**
- Nadřízeným soudem, jehož soudce je ve smyslu § 47 odst. 3 zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákona o soudnictví ve věcech mládeže), oprávněn rozhodnout o prodloužení vazby mladistvého, je ten soud pro mládež, vůči němuž je nadřízeným soud, který věc mladistvého projednává v prvním stupni. Koná-li řízení v prvním stupni okresní soud pro mládež (§ 16 tr. ř.), je nadřízeným soudem příslušný krajský soud pro mládež; je-li k projednání věci v prvním stupni věcně příslušný krajský soud pro mládež (§ 17 tr. ř.), je tímto nadřízeným soudem příslušný vrchní soud pro mládež. Jestliže doba trvání vazby u mladistvého skončí v průběhu řízení o oprávněném prostředku před nadřízeným soudem pro mládež (např. v řízení před odvolacím soudem), pak s ohledem na nedostatek speciální právní úpravy funkční příslušnosti soudu pro rozhodování o prodloužení vazby v tomto stadiu řízení podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se uplatní obecné ustanovení § 71 odst. 7 tr. ř. Protože podle tohoto ustanovení není rozhodnutí o prodloužení vazby podmíněno žádným návrhem ani lhůtou, v které by jej bylo třeba učinit, může tento nadřízený soud (ve smyslu § 47 odst. 3 shora citovaného zákona, např. odvolací soud) takové rozhodnutí učinit bez návrhu. – **č. 12/2005**
- Rozhodl-li ve věci mladistvého obecný soud [§ 2 písm. h) zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže], ač ji měl podle § 2 písm. g) a § 4 citovaného zákona projednat a rozhodnout soud pro mládež, jedná se o podstatnou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., kterou nelze napravit v řízení před odvolacím soudem (§ 259 odst. 1 tr. ř.). – **č. 16/2006**
- Jestliže soud pro mládež ukládá mladistvému trestní opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody, musí podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a podle § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, vždy rozhodnout o jeho zařazení do věznice pro mladistvé (§ 9 odst. 1 cit. zák.). Výrok o zařazení mladistvého do věznice pro mladistvé je tedy obligatorní součástí výrokové části odsuzujícího rozsudku, jímž bylo uloženo trestní opatření nepodmíněného odnětí svobody ve smyslu § 122 odst. 1 věta čtvrtá tr. ř. – **č. 37/2007**
- S ohledem na ustanovení § 1 odst. 3 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, lze konat řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř. i v trestní věci mladistvého, neboť konání tohoto způsobu řízení není zákonem o soudnictví ve věcech mládeže vyloučeno (srov. § 64 odst. 1 cit. zák.). – **č. 54/2007 – I**

- Obhájce obviněného mladistvého může podat dovolání jen v jeho zastoupení a v jeho prospěch, tedy jménem obviněného mladistvého, nikoliv svým jménem, protože není stranou ve smyslu § 12 odst. 6 tr. ř., takže ani tento obhájce nemá samostatné dovolací právo. To platí i v řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř. – **č. 54/2007 – II**
- Úroveň rozumové a mravní vyspělosti požadovaná ustanovením § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže jako předpoklad trestní odpovědnosti mladistvých má dvě složky, které se vzájemně ovlivňují a tvoří z hlediska vývoje mladistvého nedílný celek. Rozumovou a mravní vyspělost mladistvého je třeba posuzovat jednak ve vzájemných souvislostech obou těchto složek (nikoliv izolovaně), jednak ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých, přičemž ze zákonné úpravy nevyplývají odlišné podmínky pro stanovení úrovně rozumové vyspělosti a mravní vyspělosti; v obou případech platí, že pouze v odůvodněných pochybnostech podložených konkrétními zjištěními je na místě, aby tato otázka byla řešena na podkladě posudku znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, popřípadě psychologie. – **č. 19/2007 – I**
- K rozhodnutí podle § 60 odst. 1 tr. zák. o tom, zda se podmíněně odsouzený mladistvý ve zkušební době osvědčil, či zda se trestní opatření odnětí svobody vykoná, je podle § 4 z. s. m. příslušný soud pro mládež. Pro veřejné zasedání se uplatní ustanovení § 64 z. s. m., s výjimkou podle § 73 odst. 2 tohoto zákona. *Pozn. SR: nyní jde o § 83 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 24/2009**
- Mladistvý musí mít podle § 42 odst. 2 z. s. m. obhájce od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, nebo provedeny úkony podle trestního řádu. Ty však zakládají důvod nutné obhajoby jen tehdy, jestliže jsou prováděny proti mladistvému jako osobě, proti níž se řízení vede, tedy v rámci postupu před zahájením trestního stíhání jako proti podezřelému. Za úkony vedené proti mladistvému v uvedeném smyslu proto nelze pokládat úkony konané sice podle trestního řádu, ale prováděné ve vztahu k jiným osobám. – **č. 3/2010**
- viz **Amnestie – č. 9/1970**
- viz **Loupež – č. 39/1989 (s. 194–196)**
- viz **Ochranná výchova – č. 41/1962 a 41/2009**
- viz **Podmíněné odsouzení – č. 28/1975**
- viz **Pohlavní zneužití – č. 17/1982**
- viz **Postoupení věci – č. 28/1962**
- viz **Příslušnost soudu – č. 15/2008**
- viz **Řízení proti mladistvým – č. 65/1971 a 16/1982**
- viz **Účel trestu – č. 14/1969**
- viz **Ukládání trestu – č. 11/1985**
- viz **Vazba – č. 19/2005 a 2/2007**
- viz **Výchovná opatření – č. 44/2005**
- viz **Zahlázení odsouzení – č. 42/1981 a 36/1977**
- viz **Zákaz pobytu – č. 46/1971**
- viz **Zákonný zástupce obviněného – č. II/1968**
- viz **Způsob výkonu trestu odnětí svobody – č. II/1966**

Nadržování

- Ustanovenie § 166 ods. 2 Tr. zák. zabezpečuje beztretnosť páchatel'ovi trestného činu nadržovania podľa § 166 ods. 1 Tr. zák., pokiaľ sa ho dopustí v prospech blízkej osoby (§ 89 ods. 8 Tr. zák.). Trestný čin nadržovania podľa § 166 ods. 1 Tr. zák. spáchaný ukrývaním alebo prevedením veci pochádzajúcej z trestného činu sa líši od trestného činu podielnictva podľa § 251 Tr. zák. úmyslom obvineného umožniť páchatel'ovi trestného činu uniknúť trestnému stíhaniu. *Pozn. SR: nyní jsou tyto otázky upraveny v ustanoveních § 125, § 214 a § 366 odst. 1 a 2 tr. zákoníku.* – **č. 29/1979**
- Ukrytie veci s úmyslom umožniť páchatel'ovi uniknúť trestnému stíhaniu, trestu alebo ochrannému opatreniu zakladá trestný čin nadržovania podľa § 166 ods. 1 Tr. zák., a nie trestný čin podielnictva. *Pozn. SR: nyní jde o 366 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 42/1979**
- I. Pod pojem „umožniť mu, aby unikl trestnému stíhání“, k němuž se vztahuje úmysl pachatele trestného činu nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák., lze podřadit nejen takové jednání, v jehož důsledku se pachatel jiného trestného činu zcela (definitivně) vyhne trestnému stíhání, ale i dosažení stavu, kdy tento pachatel získá nadržováním výhodu spočívající v podstatném oddálení zahájení jeho trestního stíhání. *Pozn. SR: nyní § 366 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 25/2009 – I**
- viz **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – č. 11/1997**
- viz **Obhájce – č. 2/2009 – II**

Nahlížení do spisu

- Z ustanovení § 65 odst. 2 tr. ř. vyplývá, že i poškozenému v přípravném řízení může prokurátor nebo vyhledávací orgán (*nyní státní zástupce nebo policejní orgán*) nahlédnutí do spisu ze závažných důvodů odepřít. Za závažný důvod tu bude možno považovat za dalších podmínek i okolnost, že v konkrétní věci bude třeba poškozeného vyslechnout jako svědka a že by nahlédnutím do spisu mohla být snížena hodnota tohoto důkazu, který má v konkrétním případě přispět k řádnému objasnění věci. Na konkrétních případech bude pak záviset, do jaké míry bude nutné poškozenému uvedené právo nahlížet do spisu odepřít. Práva poškozeného mohou však být v rozsahu § 65 odst. 2 tr. ř. omezena jen v přípravném řízení. – **č. III/1967**

Náhrada nákladů poškozeného

- Výši nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody musí poškozený prokázat. – **č. 74/1980**
- Náklady nutné k provedení mimořádné inventury ke zjištění výše škody způsobené vloupáním do prodejny jsou náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku poškozené organizace v trestním řízení ve smyslu § 154 tr. ř. a odsouzený je povinen je nahradit. – **č. 30/1986**

- Rozhodnutí o povinnosti odsouzeného nahradit poškozenému náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce (§ 154 a § 155 odst. 1 tr. ř.) může učinit pouze předseda senátu soudu prvního stupně, ne však justiční čekatel, soudní tajemník nebo vyšší soudní úředník. – **č. 30/2000 – I**
- Ustanovení § 15a vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., se vztahuje pouze na mimosmluvní odměnu za úkony právních služeb, které poskytl advokát jako ustanovený obhájce v trestním řízení, ne však na odměnu zmocněnce poškozeného za úkony provedené po 1. říjnu 1997. – **č. 30/2000 – II**
- Úhrada nákladů na opatření znaleckého posudku, jenž byl předložen poškozeným jako důkaz v trestním řízení, není škodou vzniklou trestným činem, o které by mohlo být rozhodováno v adhezním řízení. O částce, kterou poškozený na opatření znaleckého posudku vynaložil, lze rozhodovat k jeho návrhu až po právní moci odsuzujícího rozsudku jako o nákladech poškozeného vynaložených na uplatnění náhrady škody (§ 155 odst. 2 tr. ř.). – **č. 32/2005**
- Povinnost k náhradě nákladů poškozeného nelze uložit obviněnému, u kterého bylo rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o schválení narovnání. To však nebrání poškozenému v předcházejícím řízení uplatnit své nároky na náhradu dosavadních nákladů poškozeného do dohody ohledně náhrady škody způsobené pachatelem. – **č. 13/2008**
- viz **Adhezní řízení – č. II/1962**
- viz **Řízení o stížnosti – č. 19/2008**

Náhrada nákladů zmocněnci

- Rozhodne-li předseda senátu, že poškození mohou svá práva v trestním řízení uplatňovat pouze prostřednictvím společného zmocněnce, pak v případě, že chtějí svá práva v tomto řízení vykonávat, musí si společného zmocněnce zvolit sami. Nejde proto o ustanovení zmocněnce poškozeného ve smyslu § 51a tr. ř. a stát není povinen hradit náklady zmocněnce dle § 151 tr. ř. – **č. 4/2005**

Náhrada škody

- viz **Adhezní řízení – č. 17/2006, 22/2006, 40/2006, 58/2006 – I, II, III a 12/2007**
- viz **Jednota skutku – č. 41/2002 – I**
- viz **Obecné ohrožení – č. 18/2006 – II**
- viz **Podmíněné odsouzení – č. 8/2010**
- viz **Škoda – č. 39/2008 – II**

Náhradní trest odnětí svobody za trest peněžitý

- Z toho, že k vydobytí peněžitého trestu byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí obviněného, avšak po vykonaném prodeji těchto věcí byl výtěžek z prodeje rozhodnutím soudu přikázán poškozenému k úhradě jeho přednostní pohledávky, nelze dovodit, že tím je výkon peněžitého trestu zmařen ve smyslu § 344 odst. 2 tr. ř. *Pozn. SR: srov. však současné znění § 344 odst. 2 tr. ř.* – **č. 53/1977**
- Soud podle § 344 odst. 2 tr. ř. nařídí výkon náhradního trestu odnětí svobody nebo jeho poměrné části, jestliže odsouzený nezaplatí uložený peněžitý trest

nebo jeho část a jedná zejména tak, že se zbavuje majetku, z něhož by peněžitý trest mohl být zaplacen nebo na který by mohl být veden výkon rozhodnutí k úhradě tohoto trestu, nebo takový majetek ukrývá či jinak „zašantročuje“ (nebo tak jednají jiné osoby z podnětu odsouzeného), anebo záměrně bez závažného důvodu jedná tak, aby takového majetku nenabýval (zejména nepracuje nebo mění zaměstnání), anebo se chystá odejít z republiky, ať již natrvalo nebo na delší dobu, takže by peněžitý trest nemohl být zaplacen, ač odsouzený prostředky k jeho zaplacení má. – **č. 4/1988**

– Byl-li odsouzenému uložen pravomocným rozsudkem peněžitý trest spolu s náhradním trestem odnětí svobody před 1. zářím 1995, postupuje soud při výkonu peněžitého trestu a rozhodování o tom, zda náhradní trest bude vykonán, podle ustanovení § 341 a násl. tr. ř., ve znění účinném do 31. srpna 1995, tedy i podle ustanovení o vymáhání peněžitého trestu. – **č. 50/1996**

– Ukládá-li soud pachateli v rámci souhrnného trestu peněžitý trest ve stejné výši, v jaké mu byl uložen dřívějším rozsudkem, jehož výrok o trestu se při uložení souhrnného trestu zrušuje, pak v případě zjištění, že peněžitý trest uložený dřívějším rozsudkem byl již zaplacením zcela vykonán, soud nestanoví náhradní trest odnětí svobody ve smyslu § 54 odst. 3 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 69 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 22/2001**

– viz **Časová působnost trestních zákonů – č. 7/1968 – III**

– viz **Peněžitý trest – č. II/1967, 28/1972, 5/1974 a 25/2000 – I, II**

– viz **Trestní příkaz – č. 36/1996**

Nahrazení vazby slibem

– Soud předtím, než přijme podle § 73 písm. b) tr. ř. slib obviněného, že povede řádný život, zejména že se nedopustí trestné činnosti a že splní povinnosti a dodrží omezení, která se mu uloží, musí pečlivě zvážit všechny okolnosti týkající se případu a osoby obviněného, důležité z hlediska, zda je možné považovat slib za dostatečný. Skutečnosti, že škoda, již měl obviněný způsobit trestným činem, je velkého rozsahu, že obviněný není výdělečně činný, je bez prostředků a trestné činnosti se měl dopouštět na různých místech republiky, výrazně zpochybňují takový slib. – **č. 29/1993**

– viz **Vazba – č. 14/1994**

Náklady obhajoby

– Hradí-li stát náklady obhajoby v řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci [§ 19 odst. 3 písm. b)], není rozhodné, zda právní pomoc vykonával zvolený obhájce nebo ustanovený obhájce. Ustanovení § 19 odst. 3 písm. b) zák. o soudní rehabilitaci je speciální normou k ustanovení § 151 odst. 2 tr. ř., pojednávající o náhradě odměny a hotových nákladů pouze ustanoveného obhájce. – **č. 42/1993**

Náklady trestního řízení

– Vo veciach, v ktorých sa pribral znalec, je povinný nahradiť štátu zvýšenú paušálnu sumu trov trestného konania len ten odsúdený, ktorého sa znalecký posudok týkal. – **č. 61/1973**

– Povinnost odsouzeného nahradit náklady spojené s výkonem vazby se týká jen nákladů, které vznikly vazbou Československému státu, pokud mezinárodní smlouva neobsahuje jinou úpravu. – **č. 22/1974**

- Ustanovenie § 9 ods. 2 písm. a) vyhl. č. 25/1977 Zb., obmedzuje len orgány príslušné na rozhodovanie o výške trov výkonu väzby (§ 10 ods. 1 cit. vyhl.) požadovať úhradu trov výkonu väzby, aj za dobu, o ktorú väzba presahuje deväťdesiat kalendárnych dní. Toto ustanovenie vyhlášky nemá preto vplyv na povinnosť súdu konkretizovať vo výroku rozhodnutia vydaného podľa § 155 ods. 1 Tr. por. o povinnosti na náhradu trov spojených s výkonom väzby [§ 152 ods. 1 písm. a) Tr. por.] dĺžku skutočne vykonanej väzby. *Pozn. SR: nyní však srov. § 10 a § 11 vyhl. č. 10/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v němž takové časové omezení již není. – č. 43/1979*
- Je-li řízení o některém z trestných činů obviněného vyloučeno ze společného řízení a obviněný je pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu náklady trestního řízení samostatně jak v původní, tak i ve vyloučené trestní věci. – **č. 47/1979**
- Povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem väzby vzniká teprve tím, že obviněný byl pravomocně uznán vinným [§ 152 odst. 1 písm. a) tr. ř.], nikoli dnem propuštění obviněného z väzby. Tato povinnosť není dotčena tým, že skutok, ktorým byl obviněný uznán vinným, byl v rozsudku kvalifikován jinak než v usnesení o vznesení obvinění a v obžalobě, tedy ani tým, že obviněný byl uznán vinným mírnějším trestným činom, za ktorý by nebyl vzat do väzby, kdyby bylo pro tento trestný čin od počátku vedeno trestní stíhání. – **č. 10/1985**
- Ak sa v spoločnom konaní pre viac trestných činov pribral znalec, je obžalovaný v prípade odsúdenia len za niektorý z trestných činov povinný podľa § 152 ods. 1 písm. c) Tr. por. nahradit' štátu zvýšenú paušálnu sumu trov trestného konania podľa vyhlášky č. 70/1980 Zb. vtedy, keď sa znalec pribral v súvislosti so skutkom, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného. – *Pozn. SR: nyní srov. vyhl. č. 312/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 40/1989*
- Odsouzenému lze podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. uložit povinnost nahradit státu náklady na nutnou obhajobu teprve potom, co nabylo právní moci usnesení, jímž bylo podle § 151 odst. 3 tr. ř. rozhodnuto o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného obhájce a přiznaná částka byla obhájci vyplacena. – **č. 56/1992**
- Při rozhodování podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. v případě dvou a více odsouzených, kteří byli stíháni ve společném řízení a obhajováni tímtež ustanoveným obhájcem, nelze odsouzeným uložit povinnost, aby společně a nerozdílně nahradili státu celkovou odměnu a hotové výdaje uhrazené státem ustanovenému obhájci za obhajobu všech obhajovaných osob. – **č. 4/2006**
- viz **Započítání väzby – č. 53/1984**

Narovnání

- Před rozhodnutím o schválení narovnání podle § 309 odst. 1 tr. ř. a o zastavení trestního stíhání podle § 311 odst. 2 tr. ř. musí soud také ověřit, zda peněžní částka určená k obecně prospěšným účelům byla v celé výši složena na účet soudu. – **č. 46/1999**
- viz **Ohrožení pod vlivem návykové látky – č. 47/2009**

Násilí proti orgánu veřejné moci a vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci (dříve Útok na státní orgán)

- Ustanovení § 153 tr. zák. chrání výkon pravomoci státního orgánu nebo orgánu společenské organizace jako orgánu kolektivního. Násilí, spáchané na příslušníku Veřejné bezpečnosti v úmyslu působit na výkon jeho pravomoci, není tedy trestným činem útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 153 tr. zák., nýbrž trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 a násilí proti úřední osobě podle § 325 tr. zákoníku, přičemž násilí bylo spácháno na policistovi. – č. 52/1965*

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

- K naplnění znaku „vyhrožuje skupině obyvatelů nebo jednotlivci usmrčením“, ve smyslu ustanovení § 196 odst. 2 tr. zák., je nutné, aby výhrůžka byla způsobilá vyvolat u poškozeného důvodnou obavu z jejího uskutečnění. *Pozn. SR: nyní srov. § 352 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 28/1994 – II*
- viz **Ublížení na zdraví – č. 11/1971**
- viz **Vydírání – č. 25/1983 – I**

Násilí proti úřední osobě a vyhrožování s cílem působit na úřední osobu (dříve Útok na veřejného činitele)

- K naplnění znaků trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 1 tr. zák. stačí, byla-li výhrůžka usmrčením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu vážně pronesena a stalo-li se tak v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele nebo pro tento výkon. Nezáleží na tom, zda měl pachatel určitý úmysl výhrůžku splnit. *Pozn. SR: nyní násilí proti úřední osobě podle § 325 tr. zákoníku. – č. 51/1963*
- Násilím ve smyslu § 155 tr. zák. je mimo jiné jednání proti tělu napadeného, při němž je použito fyzické síly, nevyžaduje se však, aby takovýmto jednáním bylo způsobeno ublížení na zdraví. K naplnění pojmu užití násilí nestačí však jen uchopení napadeného za oděv a zacloumání jím samo o sobě. Proto musí soud v každém konkrétním případě posoudit veškeré okolnosti případu a dovodit, zda jde o užití násilí směřujícího proti tělu napadeného. *Pozn. SR: nyní násilí proti úřední osobě podle § 325 tr. zákoníku. – 22/1966 – I*
- Pro posouzení subjektivní stránky trestného činu podle § 155 tr. zák. je nerozhodné, že napadený příslušník závodní stráže nebyl označen červenou páskou, když obviněný z jiných okolností, např. z toho, že viděl, že napadený je oblečen ve stejnokroji závodní stráže, znal jej jako příslušníka této stráže, věděl, že v kritické době koná službu a plní své služební povinnosti. *Pozn. SR: podle současné právní úpravy (§ 127 tr. zákoníku) příslušník závodní stráže není úřední osoba; uvedený právní názor však lze aplikovat u jiných pracovníků, kteří jsou veřejnými činiteli. – č. 10/1967*
- Řidič motorového vozidla, který v úmyslu donutit příslušníka Veřejné bezpečnosti, který jej zastavuje, aby uskočil, tedy v úmyslu zabránit provedení silniční kontroly a vytvořit si možnost útěku, najíždí jedoucím automobilem zvýšenou rychlostí proti příslušníkovi Veřejné bezpečnosti, se dopouští násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele, a to se zbrání ve smyslu § 155 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. a) tr. zák. *Pozn. SR: nyní polici-*

stnu nebo strážníka obecní policie; jde o trestný čin násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. – č. 36/1976 – I

– Poškodil-li voják věc náležející příslušníku SNB proto, že se mu chce pomstít za jeho služební zázrak, nedopouští se trestného činu urážky mezi vojáky, nýbrž trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní policistovi nebo strážníkovi obecní policie; jde o trestný čin násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. – č. 59/1976*

– Prekonanie odporu, ktorý smeruje k zmareniu oprávneného služobného zákroku (použitie fyzickej sily na predvedenie vodiča motorového vozidla, odôvodnene podozrivého z požitia alkoholických nápojov, ktorý odmieta dobrovoľne sa nechať predviesť a zákroku príslušníkov ZNB sa vzpiera), je právom i povinnosťou príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti (§ 32 ods. 1 zák. č. 40/1974 Zb.). Preto nutná obrana proti takémuto zákroku príslušníkov ZNB nie je prípustná a použitie násilia na zamedzenie zákroku treba považovať za trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; jde o trestný čin násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. – č. 55/1977*

– Pri zabezpečovaní výkonu rozhodnutia štátneho orgánu požívajú príslušníci ZNB ochranu verejných činiteľov, i keby toto rozhodnutie bolo vecne nesprávne. Zárok príslušníkov ZNB voči tomu, kto bráni výkonu rozhodnutia, je zákonný i vtedy, keby takéto rozhodnutie samé bolo nezákonné. *Pozn. SR: nyní příslušníci policie při zabezpečování výkonu orgánu veřejné moci. – č. 11/1988*

– K naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 1 tr. zák. postačí, jestliže výhrůžka usmrcením, případně ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, je pronesena vážně v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele nebo pro takový výkon. Je nerozhodné, zda pachatel měl skutečně úmysl výhrůžku splnit a zda výhrůžka v konkrétním případě u poškozeného byla způsobila vyvolat důvodnou obavu z jejího uskutečnění. *Pozn. SR: nyní trestného činu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 tr. zákoníku. – č. 37/1995*

– Napadení policisty provádějícího služební zázrak, které má znaky trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., je nutno posuzovat, je-li pachatelem voják (§ 90 odst. 3 tr. zák.), jako trestný čin vojenský, a to trestný čin zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 275 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení mezi trestným činem násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku a trestný čin zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 odst. 1 tr. zákoníku. Pojem voják je nyní vysvětlen v ustanovení § 114 odst. 4 tr. zákoníku. – č. 39/1996*

– viz **Násilí proti orgánu veřejné moci a vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci – č. 52/1965**

– viz **Úřední osoba – č. 54/1970 – II, 47/1980, 49/2001 a 21/2004**

– viz **Vražda – č. 11/2001**

Násilí vůči nadřízenému

- Násilné a urážlivé jednání, které má povahu odvety vůči nadřízenému veliteli za to, že plnil své vojenské povinnosti k zajištění pořádku a kázně, naplňuje zákonné znaky trestného činu násilí vůči nadřízenému podle § 279 odst. 1 písm. b) tr. zák. a nikoliv trestného činu urážky mezi vojáky podle § 277 odst. 1 písm. a) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 379 odst. 1 písm. a) a § 381 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.* – **č. 44/1982**
- Zákonný znak užití násilí „v úmyslu působit na výkon vojenských povinností nadřízeného nebo pro výkon těchto povinností“ činí z ustanovení § 279 tr. zák. ve vztahu k § 277 tr. zák. speciální normu a jejímu použití je třeba dát přednost před ostatními normami ve všech případech, kdy se násilný útok vůči nadřízenému vyznačoval úmyslem působit na výkon jeho vojenských povinností anebo pro jejich výkon. Za uvedených podmínek je pak vyloučen i jednočinný souběh trestných činů násilí vůči nadřízenému podle § 279 tr. zák. a urážky mezi vojáky podle § 277 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť speciální norma § 279 tr. zák. obsahuje vedle specifického znaku též všechny znaky uvedené v § 277 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o vztah trestných činů podle § 379 odst. 1 písm. a) a § 381 tr. zákoníku.* – **č. 12/1985 (s. 131)**
- V případech, kdy dojde při násilném jednání vůči nadřízenému v úmyslu působit na výkon jeho vojenských povinností nebo pro výkon těchto povinností k ublížení na zdraví, které nedosahuje těžké újmy, vojenské soudy správně taková jednání kvalifikují toliko podle § 279 odst. 1 tr. zák. Vycházejí z názoru, že se k této skutečnosti přihlédne z hlediska stupně nebezpečnosti činu pro společnost při výměře trestu, aniž je třeba takové jednání posuzovat v jednočinném souběhu. Okolností, podmiňující použití vyšší trestní sazby, je pokus nebo způsobení těžké újmy na zdraví anebo smrti. Pokus způsobit trestným činem podle § 279 tr. zák. smrt může být posouzen jako pokus trestného činu podle § 279 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zák. *Pozn. SR: nyní se může jednat o posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu v rámci kritérií významných podle § 39 odst. 2 tr. zákoníku pro ukládání trestu. Dále srov. § 381 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 12/1985 (s. 132)**

Návod

- viz **Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek – č. 8/1982**
- viz **Neoprávněné užívání cizí věci – č. 25/1982**
- viz **Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství – č. 24/1988 – II**
- viz **Organizátorství – č. 67/1971 – I**
- viz **Pachatel – č. 10/1996**
- viz **Účastenství – č. 1/1973 a 62/1992**

Navrácení lhůty

- Právní omyl obžalovaného týkající sa času, kedy uplynie lehota na podanie odvolania, ktorý si obžalovaný sám zavinil tým, že sa neporadil so svojím obhajcom, nezakladá důležitý důvod pre povolenie navrátenia lehoty podľa § 61 ods. 1 Tr. por. – **č. 25/1972**
- Zemřeli žadatel po podání žádosti o navrácení lhůty podle § 61 odst. 1 tr. ř., nemůže příslušný orgán tuto žádost zamítnout pro „bezpředmětnost“, nýbrž ji

musí přezkoumat po věcné stránce. V řízení o navrácení lhůty nelze použít analogie podle § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. – **č. 19/1978**

- Skutečnost, že obviněný, který se nachází ve vazbě, zaslal svému obhájci v poslední den lhůty pokyn k podání odvolání, takže pokyn nemohl být obhájci poštou včas doručen a obhájce nemohl včas podat odvolání, nemůže být důvodem k navrácení lhůty podle § 61 odst. 1 tr. ř., jestliže obviněný měl možnost sám podat odvolání včas, popř. včas zaslat svému obhájci pokyn, aby podal odvolání za něho. – **č. 63/1980**
- Důležitým důvodem k navrácení lhůty podle § 61 odst. 1 tr. ř. není skutečnost, že obžalovaný, ač řádně poučen, omylem podá odvolání u soudu, u něhož je účinným způsobem podat nelze. – **č. 42/1998**
- Příslušný k rozhodnutí o navrácení lhůty k podání odporu je samosoudce soudu, který vydal trestní příkaz. Proti jeho rozhodnutí, ve kterém rozhodl o navrácení lhůty, není stížnost přípustná. – **č. 56/1998**
- Za důležitý důvod zmeškání lhůty k podání opravného prostředku ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 tr. ř. o navrácení lhůty nelze považovat čerpání dovolené obžalovaným nebo jeho obhájcem. – **č. 7/2004 – I**
- Analogickou aplikaci ustanovení § 61 tr. ř., které umožňuje navrácení lhůty obviněnému a jeho obhájci k podání opravného prostředku, lze použít i v případech, když obviněný nebo jeho obhájce z důležitých důvodů zmešká lhůtu stanovenou ve výzvě soudu k odstranění vad obsahových náležitostí odvolání (§ 251 odst. 1 tr. ř.). – **č. 60/2005 – II**
- viz **Obhájce – č. 60/2005 – III**
- viz **Rehabilitace soudní – č. 13/1970**
- viz **Řízení o stížnosti – č. 49/1998**

Návrh na potrestání

- viz **Jednota skutku – č. 15/2003 – II**

Nebezpečnost činu pro společnost

Pozn. SR: nynější tr. zákoník opouští materiální podmínku trestnosti činu, která byla založena na nebezpečnosti činu pro společnost, který musel dosahovat určitého stupně a neobsahuje již ustanovení o nebezpečnosti činu pro společnost (viz § 3 odst. 2 a 4 tr. zák. z roku 1961). Nový tr. zákoník výslovně nestanoví ani žádná kritéria společenské škodlivosti činu, byť s ní počítá (srov. § 12 odst. 2 tr. zákoníku). Vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1), i když současně počítá s určitým materiálním korektivem vyvozování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu je třeba nahlížet i na právní názory judikátů vztahujících se k nebezpečnosti činu pro společnost jakožto k materiální podmínce trestnosti činu, k materiální stránce trestného činu, popřípadě i k materiální podmínce posuzování okolností podmiňujících vyšší trestní sazbu činu. Jejich použitelnost za účinnosti nového trestního zákoníku se tak může vztahovat např. k posouzení otázky společenské škodlivosti činu ve smyslu zmiňovaného ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku (tedy k uplatňování zásady subsidiarity trestní represe, k pojetí trestního práva jako ultima ratio), dále k posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu jakožto významného hlediska pro ukládání trestů (srov. § 39 odst. 2 tr. zákoníku, jehož obsah je prakticky identický s dřívějším vymezením kritérií určujících stupeň společenské nebezpeč-

nosti činu v § 3 odst. 4 tr. zák. z roku 1961), popřípadě pro závěry k možnostem aplikace ustanovení § 58 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody či o mimořádném zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 tr. zákoníku. Použitelnost těchto judikátů je tedy dosti omezená.

– Ustanovenie § 3 ods. 4 Tr. zák. vyžaduje hodnotiť konkrétny stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Takéto hodnotenie má podstatný význam nielen pre úvahu, či ide vôbec o trestný čin, ale rozhodujúcim spôsobom zasahuje aj do úvah o tom, či ide o trestný čin závažnejšieho alebo menej závažnejšieho charakteru. Uvedené ustanovenia treba považovať i pri úvahách v zmysle § 16 ods. 1 Tr. zák. za jedno z určujúcich hľadísk, keď v novom zákone sa stáva zásadným určovateľom pre posúdenie trestnosti určitého konania. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. – č. 33/1962*

– Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost lze v konkrétních případech stanovit odpovědně až po zhodnocení všech hledisek uvedených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. Nelze proto některá z těchto hledisek posuzovat izolovaně mimo rámec stupně nebezpečnosti činu pro společnost.

Následek trestného činu je jedním z nejvýznamnějších hledisek pro určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Mezi významem jednotlivých přitěžujících a polehčujících okolností mohou být v konkrétním případě značné rozdíly. Proto je nutno u každé přitěžující, resp. polehčující okolnosti konkrétně zhodnotit její význam pro zvýšení, resp. snížení stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Konkrétní míru zavinění lze vyjádřit teprve po komplexním zhodnocení všech faktorů, které vedly pachatele k trestné činnosti. Především nutno přihlížet k formě zavinění (úmysl přímý, nepřímý, nedbalost vědomá, nevědomá, zda čin byl spáchán po důkladném uvážení nebo v náhlém afektu) a k těm polehčujícím [§ 33 písm. a), c), d) a e) tr. zák.] a přitěžujícím [§ 34 písm. a), c), e) a h) tr. zák.] okolnostem, jakož i k dalším skutečnostem, které ovlivňují subjektivní vztah pachatele ke spáchanému činu. Např. vyšší míru zavinění mají pachatelé, kteří ke spáchání trestného činu zneužili svého odpovědného postavení anebo projevíli zvláštní aktivitu a rozhodnost. Nižší míru zavinění mají pachatelé, kteří byli k trestnému činu svedeni, trestný čin spáchali z příležitosti anebo kdy těžší následek byl způsoben spoluzaviněním jiné osoby apod. Hodnocení osoby pachatele nesmí být jen pouhou registrací osobních dat obžalovaného bez hlubšího rozboru jeho osobnosti ve vztahu k jeho protispolečenské činnosti a k ostatním hlediskům v § 3 odst. 4 tr. zák. uvedeným, spoluurčujícím stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost, zejména ke způsobu provedení trestného činu a k jeho následkům, k míře zavinění a pohnutce trestného činu. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu; dále srov. ustanovení § 41 a § 42 tr. zákoníku o obecně polehčujících a obecně přitěžujících okolnostech. – č. I/1965*

– Je zapotřebí všechny okolnosti důležité z hledisek uvedených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. nejen zjišťovat, nýbrž je objektivně, to jest bez přeceňování nebo podceňování některých z nich, hodnotit. Přitom je vždy nutno uvést, zda a do jaké míry ta která okolnost zvyšuje nebo snižuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Hlediska uvedená příkladmo v § 3 odst. 4 tr. zák.,

to význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, osoba pachatele, míra jeho zavinění a pohnutka činu, tvoří složky stupně nebezpečnosti činu pro společnost, a nemohou tedy být samostatnými kritérii při výměře trestu mimo stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. – č. II/1965*

– Při určování stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.) nepřihlíží soud jen k okolnostem, které zakládají znaky trestného činu, kterým byl obžalovaný uznán vinným, nýbrž i k dalším okolnostem, které sice nejsou nutné k naplnění znaků trestného činu, které však charakterizují spáchaný skutek nebo jeho pachatele a mají vliv na jejich konkrétní společenskou nebezpečnost. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. – č. 13/1973 – II*

– Za okolnost, která výrazně snižuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, nelze při úmyslném rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví považovat nedostatek kontroly ze strany nadřízených orgánů. *Pozn. SR: viz poznámku shora k tomuto heslu. Nyní se uplatní při posouzení úmyslných trestných činů proti majetku např. obchodních společností. – č. 34/1976 – II*

– Při posuzování stupně společenské nebezpečnosti jednání, které naplňuje formální znaky trestného činu narušování řízení, plánování a kontroly národního hospodářství (podle § 125 odst. 1 tr. zák. je nutno hodnotit i ekonomickou odůvodněnost porušovaných předpisů. Skutečnost, že tyto předpisy byly po spáchání činu zrušeny jako ekonomicky nevyhovující, výrazně snižuje stupeň nebezpečnosti takového činu pro společnost. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení o trestném činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 29/1990 – II*

– viz **Krádež – č. 38/1993 – III**

– viz **Mladistvý – č. 16/1982**

– viz **Nedovolené ozbrojování – č. 19/1994**

– viz **Loupež – č. 19/1965, 1/1980 a 39/1989 (s. 194–196)**

– viz **Pokus – č. 26/1994**

– viz **Přijímání úplatku – č. 3/1978 a 17/1978**

– viz **Souběh – č. 20/2006**

– viz **Nebezpečnost činu pro společnost – č. 13/1973 – II**

– viz **Škoda – č. 33/1967 – I**

– viz **Trestný čin – č. 34/1989 – I, II**

– viz **Zjišťování skutkového stavu věci – č. 54/1968**

Ne bis in idem

– Není porušením zákazu dvojího postihu za tentýž čin (*ne bis in idem*) ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.), byl-li obviněný jako řidič motorového vozidla v souvislosti s jednou jízdou jednak postižen ve správním řízení pro přestupky spočívající v tom, že nezastavil řízené vozidlo na signál policisty „Stůj“ a že po pronásledování obviněného a jeho zastavení policií se odmítl podrobit orientační dechové zkoušce na přítomnost alkoholu v krvi, a jednak odsouzen za trestné činy spočívající v tom, že při zastavování jím řízeného vozidla najížděl na policistu a že řídil vozidlo v době, kdy mu to bylo

zakázáno správním orgánem. Uvedené přestupky a trestné činy jsou totiž odlišnými skutky (činy), jejichž zákonné znaky se nepřekrývají, byť byly spáchány v bezprostřední časové návaznosti. – **č. 10/2007**

– viz **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – č. 10/2006**

Nedbalost

– Páchatel' nezodpovědá za smrt' poškozeného, který utrpel při dopravnej nehode ľahké zranenie, ak ku smrti poškozeného došlo nepredvídateľným spôsobom. – **č. 20/1992**

– Při posuzování okolností, které může či nemůže řidič předvídat, je třeba vycházet z konkrétní dopravní situace. Z hlediska zavinění z nedbalosti to pak znamená, že kromě míry povinné opatrnosti vyplývající z pravidel silničního provozu zde existuje i její subjektivní vymezení, vztahující se k míře opatrnosti, kterou je schopen řidič v konkrétním případě vynaložit. O zavinění z nedbalosti může jít pouze tehdy, pokud povinnost a možnost předvídat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem jsou dány současně. – **č. 43/2002**

– viz **Doprava – č. 10/1990 – I a 21/1992 – II**

– viz **Úmysl nepřímý – č. 41/1976 (s. 213–214)**

– viz **Zavinění – č. 25/1963, 27/1964, 45/1965, 20/1981, 6/1988 a 28/1988**

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (dříve Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů)

– Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 187 odst. 1 tr. zák. stačí, když pachatel jinému opatří nebo pro jiného přechovává drogu. Není podmínkou, aby prováděl činnost překupníka drog. Rozdíl je pouze v hodnocení stupně společenské nebezpečnosti činu. *Pozn. SR: nyní § 283 odst. 1 tr. zákoníku. Použitelnost poslední věty judikátu je omezena tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, se v tomto směru nepromítne v rovině viny pachatele, ale může mít význam v rovině trestání.* – **č. 24/2000 – I**

– Za množství větší než malé ve smyslu § 187a odst. 1 tr. zák. je třeba považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku průměrného konzumenta [v případě metamfetaminu-base (pervitinu) desetinásobně]. Při posuzování otázky, zda je naplněn tento zákonný znak, nelze činit rozdíl mezi prvokonzumentem a uživatelem těchto látek v pokročilém stadiu závislosti. Pro naplnění znaku přechovávání ve smyslu § 187a odst. 1 tr. zák. postačí po formální stránce jakýkoliv způsob držení omamné nebo psychotropní látky či jedu bez povolení pro sebe. Musí však jít o držení takové látky v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti), neboť držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejím použitím není přechováváním, ale jen tzv. spotřební držbou, byť by šlo o množství jinak splňující znak množství větší než malé. *Pozn. SR: nyní § 284 odst. 1 a 2 tr. zákoníku.* – **č. 46/2000**

– Jestliže je pachatelem trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a odst. 1 tr. zák. osoba, u které ne-

bylo zjištěno, že uvedená látka zneužívá, a nejsou-li tu ani skutečnosti, které by takové podezření odůvodňovaly, postačí jako podklad k objasnění právní otázky, je-li množství takové látky, bez povolení přechovávané výše uvedenou osobou, větší než malé, posudek znalce z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, a v jednodušších případech také odborné vyjádření příslušného orgánu (§ 105 odst. 1 tr. ř.). *Pozn. SR: nyní § 284 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. – č. 60/2001 – I*

- Opatření (vyrobení, přechovávání) předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky je trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 tr. zák., který je ve vztahu k trestnému činu podle § 187 tr. zák. subsidiární. Pokud si pachatel opatří takový předmět v úmyslu uvedené látky vyrábět, má přednost použití primárního ustanovení o přípravě k trestnému činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 7 odst. 1 a § 187 odst. 2 až 4 tr. zák. Protože příprava k trestnému činu je úmyslné jednání a je trestná jen u zvlášť závažných trestných činů obsažených v ustanovení § 41 odst. 2 tr. zák., musí se tento úmysl vztahovat i k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby tohoto trestného činu. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 283 a § 286 tr. zákoníku. Dále srov. § 20 odst. 1 tr. zákoníku o předpokladech trestnosti přípravy. – č. 19/2004 – I*
- K naplnění znaku „ve více státech“ uvedeného v § 187 odst. 4 písm. c) tr. zák. o trestném činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů postačuje, pokud organizovaná skupina působí alespoň ve dvou státech, přičemž jedním z nich může být i ČR. *Pozn. SR: nyní srov. § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku. – č. 34/2005*
- Jestliže je trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák. spáchán distribucí drog spočívající v jejich nákupu a prodeji, je třeba při posuzování otázky, zda pachatel získal činem značný prospěch, od částky, za kterou drogy prodal, odečíst částku, za kterou je nakoupil. *Pozn. SR: nyní § 283 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 42/2005*
- Závěr o naplnění znaku spočívajícího ve spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů ve větším rozsahu podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. je nutné opřít především o množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, s nímž pachatel nakládal způsobem předpokládaným v ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák., a to i s ohledem na druh a kvalitu této látky. Současné je však třeba podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel s uvedenými látkami nakládal, dobu, po kterou tak činil, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal nebo pro ně přechovával, případně i jiné skutečnosti. *Pozn. SR: nyní srov. § 283 odst. 2 a 3 tr. zákoníku. – č. 1/2006*
- Opakované neoprávněné obstarání drogy pachatelem od téže blíže neidentifikované osoby na území cizího státu a její následné rozprodávání na území České republiky v úzké součinnosti s dalšími dvěma pachateli, na které byli napojeni další distributoři, odůvodňuje závěr o spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187

odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zák., tj. „ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech“. Tato kvalifikace vyjadřuje jak alternativu spáchání činu osobou stojící vně této skupiny, mající k ní volnější vztah vyjádřený znakem „ve spojení“, tak alternativu, že čin spáchal jako člen této organizované skupiny. Odlišit uvedené alternativy nelze v právní kvalifikaci činu, neboť závažnější forma trestné součinnosti, daná působením organizované skupiny na území více států, vyjádřená v ustanovení § 187 odst. 4 písm. c) tr. zák., v sobě obsahuje znak vyjádřený v § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. Protože však podmínkou aplikace kvalifikačního znaku užitého v § 187 odst. 4 písm. c) tr. zák. není spáchání činu členem organizované skupiny, lze skutečnost, že pachatel spáchal čin jako člen organizované skupiny, vyjádřit v podobě přitěžující okolnosti uvedené v § 34 písm. ch) tr. zák. a tím obě alternativy odlišit v rovněž právních následků trestní odpovědnosti. *Pozn. SR: nyní jde o vztah § 283 odst. 2 písm. a) a § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku. K přitěžující okolnosti srov. § 42 písm. o) tr. zákoníku. – č. 48/2006 – I*

- Samotné pěstování rostliny konopí (rod *Cannabis*), kterou zvláštní zákon považuje za omamnou látku ve smyslu § 195 odst. 1 tr. zák., nelze zároveň ztotožňovat s pojmem „výroba“ omamné nebo psychotropní látky podle § 187 tr. zák. O výrobu (resp. některou její fázi) by mohlo jít jedině v případech, pokud by rostlina konopí byla sklizena a následně došlo k jejímu neoprávněnému zpracování v procesu, v němž by jako vstupní komponent byla dále upravována, a to buď do stavu způsobilého již ke spotřebě (marihuana), anebo k získání psychotropní látky tetrahydrokanabinolu (THC).

Protože zákon požaduje, aby pachatel takovou látku vyrobil, bylo by možno případy, kdy pěstování rostliny konopí sice směřovalo k uskutečnění výroby, avšak z určitých důvodů k ní nedošlo, podle okolností posoudit jako pokus (§ 8 odst. 1 tr. zák.), eventuálně přípravu (§ 7 odst. 1 tr. zák.) trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 tr. zák. Poněvadž rostlina konopí (rod *Cannabis*) je již sama o sobě omamnou látkou (SEZNAM IV, příloha č. 3 zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů), lze jejím neoprávněným vypěstováním [§ 24 písm. a) cit. zák.] pro vlastní potřebu v množství větším než malém naplnit zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a odst. 1 tr. zák. Její neoprávněné vypěstování pro jiného je pak opatřením omamné látky jinému ve smyslu tohoto zákonného znaku uvedeného v ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 283, § 285 a § 289 tr. zákoníku. Trestnost přípravy a pokusu trestného činu je upravena v ustanoveních § 20 a § 21 tr. zákoníku. – č. 18/2007*

- Jestliže ke spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák. došlo jediným jednáním pachatele, jímž v určité době a na určitém místě prodával omamné či psychotropní látky více osobám, pak jejich prodej ve vztahu k jednotlivým osobám nepředstavuje dílčí útoky pokračujícího trestného činu ve smyslu ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák. a § 12 odst. 12 tr. ř. Pokud se za této situace v průběhu trestního stíhání v popisu skutku pouze změní (upřesní) okruh

osob, kterým pachatel prodával omamné nebo psychotropní látky, oproti vymezení těchto osob v usnesení o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 tr. ř.) či v obžalobě [§ 177 písm. c) tr. ř.], pak taková změna není důvodem k postupu podle § 160 odst. 5 tr. ř., tj. k zahájení trestního stíhání pro další skutek. *Pozn. SR: nyní se judikát vztahuje k § 283 tr. zákoníku. – č. 6/2008*

– viz **Materiální podmínka trestného činu – č. 52/2008**

– viz **Příslušnost soudu – č. 3/2002**

– viz **Úmysl – č. 51/2006**

Nedovolená výroba lihu

Pozn. SR: nový tr. zákoník tuto skutkovou podstatu již nezná. V případě neoprávněného vyrábění alkoholu ve větším rozsahu, a při splnění dalších zákonných podmínek, není pak vyloučena trestní odpovědnost pro trestný čin neoprávněného podnikání podle § 251 tr. zákoníku.

– Zařízením na výrobu lihu ve smyslu § 194a odst. 2 tr. zák. není spojení předmětů domácí potřeby bez jakéhokoliv dalšího technologického přizpůsobení, i když bylo obviněným použito k vypálení menšího množství lihu. – **č. 32/1978**

– Za zařízení na výrobu lihu ve smyslu ustanovení § 194a odst. 2 tr. zák. nelze považovat zařízení, které sice původně bylo určeno k pálení lihu, ale které je v posuzované době nekompletní, takže není bez podstatné úpravy způsobilé k takové výrobě. – **č. 48/1993**

Nedovolené ozbrojování [dříve též Přechin proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. b) zák. č. 150/1969 Sb.]

– Jako přechin proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. b) zák. č. 150/1969 Sb., o přechinech lze posoudit výrobu nebo opatření sobě nebo jinému anebo přechovávání zpravidla jen jediné střelné zbraně. Výroba, opatření nebo přechovávání několika střelných zbraní zpravidla již zakládá skutkovou podstatu trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 a odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 48/1973*

– K naplnění znaku trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. stačí držení dvou poloautomatických ručních palných zbraní (pistolí) a příslušného střeliva bez povolení. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 53/1975*

– K výkladu přechinu proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. b) zákona č. 150/1969 Sb.

Ustanovení vyhl. č. 124/1961 Sb., o střelných zbraních a o střelivu se nevztahují na střelné zbraně vyrobené nejpozději roku 1870 (s výjimkou revolverů a pistolí – zadovek). Přitom není rozhodující, zda jde o zbraně schopné střelby. U zbraní střelných vyrobených nejpozději roku 1870, které byly později upravovány, je nutno vždy zkoumat, zda úpravou neztratily povahu zbraní vyrobených nejpozději roku 1870. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 1 tr. zákoníku. Dále srov. stávající zákon o střelných zbraních a střelivu č. 119/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 8/1976*

– Opatřování střeliva nebo výbušnin je trestné podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. jen za předpokladu, že jejich množství a účinnost znamená pro bezpečnost společnosti i lidí stejný stupeň ohrožení jako jen jedna zbraň hromadně účinná. Pa-

chatelem tohoto trestného činu může být kdokoliv, tedy i příslušník ozbrojených sil, který si opatřuje střelivo a výbušniny za účelem soukromého použití. Jednočinný souběh trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. s trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 tr. zák. je možný. *Pozn. SR: nyní jde o § 279 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a otázku souběhu s trestným činem krádeže podle § 205 tr. zákoníku.* – **č. 44/1977**

– K hodnocení právní povahy pistole zn. Rhoner Sportwaffen GMBH SM, model 15, ráže 8 mm, konstruované k vystřelování poplašných nábojů, nábojů s chemickou dráždivou látkou a nábojů signálních, z hlediska zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu a tr. zák., ve znění účinném od 1. července 1990. *Pozn. SR: srov. zákon o střelných zbraních a střelivu č. 119/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.* – **č. 2/1992**

– Skutečnost, že obviněný je držitelem zbrojního průkazu k držení a nošení kulové zbraně, může výrazněji snižovat stupeň nebezpečnosti jeho jednání záležícího v neoprávněném přechovávání jiné zbraně, podléhající režimu zák. č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů. Jde-li o neoprávněné přechovávání jedné zbraně (§ 185 odst. 1 tr. zák.), může být za těchto okolností stupeň nebezpečnosti činu nižší než nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.) a takový čin nebude trestným činem. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 1 tr. zákoníku. Použitelnost judikátu je však omezena tím, že nebezpečnost činu pro společnost, resp. určitý její stupeň, nepředstavují podmínku trestnosti činu, viz pojem trestný čin v § 13 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 19/1994**

– Plynová zbraň [§ 3 písm. i) a § 17 odst. 1 písm. c) zák. č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu] není od 1. března 1996, kdy nabyl účinnosti tento zákon, střelnou zbraní, k jejímuž vyrobení, opatření a přechovávání je třeba povolení ve smyslu § 185 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. zákon o střelných zbraních a střelivu č. 119/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.* – **č. 36/1998 – II**

– Trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. spočívající v nepovoleném opatření si střelné zbraně a v jejím nepovoleném přechovávání je trestným činem trvajícím a je páchán nejen tam, kde si pachatel zbraň opatří, ale i všude tam, kde ji přechovává.

V takovém případě je třeba, aby v žalobním návrhu byla uvedena vedle místa opatření zbraně i místa jejího přechovávání [§ 177 písm. c) tr. ř.]. Pro určení místní příslušnosti určitého soudu podle § 18 odst. 1 tr. ř. však není na překážku, jestliže v žalobním návrhu nebylo výslovně uvedeno místo nacházející se v jeho obvodu (č. 3/2002 Sb. rozh. tr.). *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 10/2005**

– Trestný čin nedovoleného ozbrojování podle ustanovení § 185 odst. 2 písm. a) tr. zák. je v případě opatření nebo přechovávání výbušniny spáchán v rozsahu, který odpovídá této základní skutkové podstatě, jestliže se jedná o takové množství výbušniny, jehož účinky jsou srovnatelné s účinky jen jedné zbraně hromadně účinné (samopalů, kulometů, ručního granátu apod.). Ve větším rozsahu ve smyslu ustanovení § 185 odst. 3 písm. b) tr. zák. je čin spáchán, jestliže jde o takové množství výbušniny, jehož účinky podstatně převyšují účinky jedné hromadně účinné zbraně a jsou srovnatelné s účinky více takových

vých zbraní. Znak ve větším rozsahu naplňuje opatření nebo přechovávání 2,5 kg plastické trhaviny komerčně označované Semtex. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 16/2005*

– Zajištění zbrojního průkazu a zbraně na základě rozhodnutí podle ustanovení § 50 odst. 1 zák. č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších právních předpisů, přestal být pachatel držitelem zbrojního průkazu a zároveň tím podle ustanovení § 27 odst. 1 téhož zákona pozbyl i oprávnění mimo jiné k držení zbraní podléhajících registraci a střeliva do těchto zbraní. Pokud si tedy pachatel přesto po zajištění zbrojního průkazu opatřil pistolí a předal ji další osobě, resp. držel velké množství nábojů různé ráže do střelných zbraní, znamená to, že bez povolení sobě a jinému opatřil zbraň a hromadil střelivo ve smyslu § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. a dopustil se trestného činu nedovoleného ozbrojování. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. Dále srov. zákon o střelných zbraních a střelivu č. 119/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 27/2005*

– Hromaděním ve smyslu skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. se rozumí postupné neoprávněné opatřování (např. výroba, nakupování a jiné získávání) zbraní nebo střeliva za účelem získat je ve větším množství, jakož i jejich další přechovávání. Proto nelze za hromaděním považovat situaci, ve které obviněný poté, co mu byl odňat zbrojní průkaz sice odevzdal všechny své zbraně, avšak ponechal si dvě hlavní součásti zbraní a střelivo.

Trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 tr. zák. je v případě hromaděni střeliva spáchán v rozsahu, který odpovídá této skutkové podstatě, jestliže jde o takové množství střeliva, jehož účinnost znamená pro bezpečnost společnosti a lidí srovnatelný stupeň ohrožení jako jedna zbraň hromadně účinná (srov. č. 44/1977 Sb. rozh. tr.). Z hlediska srovnatelnosti stupně ohrožení je nutno brát ohled na skutečnost, zda je či není střelivo neoprávněně hromaděno za současného neoprávněného držení zbraně umožňující jeho snadné použití. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 54/2008*

– Zákonný znak skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. a) tr. zák. spočívající v tom, že pachatel bez povolení „přechovává“ zbraň hromadně účinnou (např. funkční dělostřelecký granát), je naplněn jakýmkoliv způsobem jejího držení nebo nošení, v jehož důsledku má zbraň ve své moci. Pro závěr, že má takovou zbraň ve své moci a že ji přechovává, se však nevyžaduje, aby pachatel měl zbraň přímo u sebe, ale může ji mít uloženu či uschovánu i někde jinde (např. v trezoru, u známé osoby), pokud s ní může kdykoliv volně disponovat.

Jestliže pachatel zanechal zbraň na místě, kde s ní již nemůže nijak nakládat (např. ponechal ji ve svém bývalém bydlišti, z kterého se odstěhoval a do něhož už nemá žádný přístup), pak nelze dovodit, že i poté, co zbraň takto zanechal, ji má ve své moci a že ji nadále přechovává ve smyslu ustanovení § 185 odst. 2 písm. a) tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 279 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 20/2009*

– Trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. je tzv. hromadným trestným činem, který je jediným skutkem jak v hmotněprávním smyslu, tak z hlediska procesního. Proto se ve vztahu k němu neuplatní

ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř., které se týká pouze pokračujícího trestného činu (§ 89 odst. 3 tr. zák.), u něhož lze jeho jednotlivé dílčí útoky pokládat za samostatné skutky v procesním smyslu a je možné o nich rozhodovat rozdílným způsobem.

Jestliže tedy soud na rozdíl od obžaloby dospěje k závěru o spáchání trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b) tr. zák. ve vztahu k menšímu počtu neoprávněně hromaděných zbraní nebo střeliva, nemůže ohledně jejich zbytku obsaženého v obžalobě rozhodnout zprošťujícím výrokem (§ 226 tr. ř.), ale tyto další zbraně nebo střelivo, ve vztahu k nimž nebyl spáchán uvedený trestný čin, nepojme do popisu skutku ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku (z popisu skutku je jen tzv. vypustí). *Pozn. SR: nyní jde o § 279 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. K pokračování v trestném činu viz § 116 tr. zákoníku. – č. 11/2010*

– viz **Časová působnost trestního zákona – č. 36/1998 – I**

– viz **Omyl právní – č. 28/2002**

Nedovolené přerušení těhotenství

– Násilné jednání vůči těhotné ženě v úmyslu přerušit bez jejího souhlasu těhotenství, vykazuje znaky trestného činu nedovoleného přerušení těhotenství podle § 228 odst. 3 tr. zák., spáchaného vyvoláním potratu [§ 89 odst. 6 písm. g) tr. zák.]. *Pozn. SR: nyní srov. § 159 a § 122 odst. 2 písm. g) tr. zákoníku. – č. 45/1968*

– viz **Odpovědnost trestní – č. 50/1992 – II**

– viz **Podvod – č. 50/1992 – I**

Nenastoupení služby v ozbrojených silách

– Při posuzování otázky, zda byl naplněn znak v úmyslu trvale se vyhnout výkonu služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., se za trvalé vyhnutí považuje i skutečnost, že pachatel pojal úmysl se výkonu vojenské služby dlouhodobě nepodrobit. *Pozn. SR: srov. však nynější právní úpravu v § 372 a § 373 tr. zákoníku, kdy trestnost nenastoupení služby v ozbrojených silách je podmíněna tím, že pachatel se činu dopustí za nouzového stavu, nebo stavu ohrožení státu či za válečného stavu. – č. 3/1998*

– Vojenskou činnou službou ve smyslu § 269 tr. zák. se rozumí mimo jiné také vojenské cvičení [§ 20 odst. 2 písm. f) a § 39 zák. č. 92/1949 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů]. Nenastoupení vojenského cvičení v úmyslu trvale se vyhnout této formě vojenské činné služby proto vykazuje znaky trestného činu nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 tr. zák., a nikoliv podle § 270 tr. zák. *Pozn. SR: s ohledem na znění nového branného zákona č. 585/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je vyslovený právní názor nepoužitelný; viz též poznámku k č. 3/1998. – č. 34/1999*

Neodkladné nebo neopakovatelné úkony

– Neodkladnost či neopakovatelnost úkonu ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř. nemůže záležet výlučně v tom, že jím mají být objasněny skutečnosti podmiňující zahájení trestního stíhání.

Úkony podle § 158 tr. ř., které slouží ke zjištění okolností podmiňujících zahájení trestního stíhání, zásadně nemohou být nahrazovány úkony podle hlavy páté trestního řádu.

Skutečnost, že je nutno v přípravném řízení provést úkon, který nebude možno znovu provést před soudem, tedy úkon neopakovatelný ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř. (např. v některých případech výslech osoby mladší než patnáct let o okolnostech, jejichž ožívování v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj podle § 102 tr. ř.), neznamená, že je tento důkaz možné provést před sdělením obvinění, jestliže je osoba, která má být obviněna, známa, a sdělit jí obvinění je možné (§ 160 odst. 1 a 2 tr. ř.). – **č. 28/1995**

– Neodkladným a neopakovatelným úkonem, který lze provést před zahájením trestního stíhání ve smyslu ustanovení § 160 odst. 2 tr. ř., je výslech svědka, cizího státního občana, který opustí území České republiky před tím, než může být sděleno obvinění pachateli trestného činu, a prohlásí, že na předvolání k výslechu doručeném na základě mezinárodní smlouvy o právní pomoci se z ciziny do České republiky nedostaví.

Takovou svědeckou výpověď je také možno přecíst v hlavním líčení podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., neboť svědek je pro trvalý pobyt v cizině nedosažitelný ve smyslu tohoto ustanovení. – **č. 50/1995**

– Není neodkladným úkonem výslech poškozeného jako svědka konaný před zahájením trestního stíhání, ačkoli osoba, která může být obviněna, je zadržena, její totožnost je známa a nic nebrání tomu, aby jí bylo sděleno obvinění za splnění podmínek § 160 odst. 1 tr. ř. Za této situace nelze provést tento výslech ani jako neopakovatelný úkon ve smyslu § 160 odst. 4 tr. ř., byť půjde o úkon, který nebude možno provést v řízení před soudem. – **č. 29/1999**

– Ke sdělení obvinění podle § 160 odst. 1 tr. ř. nepostačuje, je-li orgánům činným v trestním řízení známa jen totožnost osoby, která by mohla být podezřelou ze spáchání trestného činu, není-li jim však zatím známo, jakým konkrétním způsobem se měla tato osoba na trestném činu podílet a jaký trestný čin lze v jejím jednání spatřovat. Proto výslech svědka, který je cizincem a jenž prakticky ihned poté, kdy přichází v úvahu možnost provedení jeho výslechu, odjede zpět do svého domovského státu, může být neodkladným úkonem (a popřípadě také neopakovatelným úkonem) ve smyslu § 160 odst. 2 a 4 tr. ř., pokud v době tohoto výslechu orgánům činným v trestním řízení ještě nejsou známy všechny potřebné skutečnosti k zahájení trestního stíhání. *Pozn. red.: uvedené právní závěry jsou aktuální i po účinnosti zákona č. 265/2001 Sb., který v ustanovení § 160 odst. 1 tr. ř. nahradil institut sdělení obvinění institutem zahájení trestního stíhání. Problematiku neodkladných a neopakovatelných úkonů nyní upravují ustanovení § 160 odst. 3 a 4. K jejich provádění srov. i ustanovení § 158 odst. 8, § 158a a § 179b odst. 1 tr. ř.* – **č. 48/2002**

– Rekognice provedená ukázáním osob svědkovi (§ 104b odst. 1, 2 a 3 tr. ř.) má povahu neodkladného úkonu ve smyslu § 158a a § 160 odst. 4 tr. ř. také v případě, kdy nejsou k dispozici jiné prostředky, jak objasnit skutečnosti podmiňující zahájení trestního stíhání, nebo v případě, kdy ty prostředky, které k dispozici jsou, by mohly ohrozit důkazní význam takové rekognice (např. rekognice provedená ukázáním fotografie). Za této situace nepřítomnost

obhájce u rekognice nemá za následek nepoužitelnost tohoto úkonu jako důkazu v řízení před soudem. – **č. 33/2003**

– Povinnosti uvést do protokolu o neodkladném nebo neopakovatelném úkonu, na základě jakých skutečností byl tento úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován, není policejní orgán zbaven tím, že úkon byl proveden podle § 158a tr. ř. a rozhodné skutečnosti byly uvedeny v jeho návrhu státnímu zástupci na takový postup, resp. v návrhu státního zástupce na provedení úkonu za účasti soudce. Úkolem soudce, za jehož účasti se úkon provádí, je mimo jiné do průběhu úkonu zasáhnout tak, aby protokol o něm obsahoval i náležitosti vyžadované ustanovením § 160 odst. 4 tr. ř. – **č. 30/2005 – I**

– viz **Odposlech a záznam telekomunikačního provozu – č. 55/2001**

– viz **Rekognice – č. 31/1997 a 36/2004 (s. 266)**

– viz **Vyloučení orgánů činných v trestním řízení – č. 36/2004 (s. 264–265)**

Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (dříve Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti)

– Pachatelem trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 tr. zák. je plátcе daně, uvedeného pojistného nebo uvedeného příspěvku, který nesplní svou zákonnou povinnost odvést tyto platby, resp. jejich části za jiného. Je jím výlučně zaměstnavatel (resp. jeho statutární orgán nebo odpovědný pracovník, který má platby provést) jako plátcе té části daně, pojistného nebo příspěvku, jejichž uhrazení zákon ukládá poplatníkovi – za městnanci. Naproti tomu zaměstnavatel jako dlužník daně, pojistného nebo příspěvku, který neodvede tyto platby v části, kterou je povinen odvádět sám za sebe, není za toto jednání trestně odpovědný.

To např. znamená, že trestní odpovědnost na zaměstnavatele, resp. jeho statutární orgán nebo odpovědného pracovníka dopadá jen za neodvedení jedné třetiny pojistného na zdravotní pojištění ve smyslu § 9 odst. 2 zák. č. 48/1997 Sb., a nikoli za neodvedení dvou třetin, které citované ustanovení ukládá uhradit přímo jemu. *Pozn. SR: nyní § 241 tr. zákoníku.* – **č. 53/2000**

– Trestnost jednání spočívajícího v neodvedení daně, pojistného na zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (jako trestného činu podle § 255 tr. zák., resp. od 1. ledna 1998 podle § 147 tr. zák.) je podmíněna zjištěním, že zaměstnavatel měl k dispozici potřebné finanční prostředky, tj. že příslušné částky ze mzdy svým zaměstnancům z jejich hrubých mezd skutečně srazil a v rozporu se zákonem je neodvedl oprávněným příjemcům, ale použil je k jiným účelům. Tato skutečnost je třeba v trestním řízení prokázat (§ 2 odst. 5 a 6 tr. ř.). Pokud by byl zaměstnavatel insolventní a zvýhodnil by jiného věřitele zaplacením jeho pohledávky v úmyslu zmařit tím uspokojení pohledávek spočívajících v povinnosti odvádět za zaměstnance zálohy na daň z příjmů, pojistné na zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pak by se mohlo jeho jednání posoudit jako trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák., a nikoli jako trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák.

(resp. nyní jako trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 tr. zák.). Ustanovení čl. 8 odst. 2 věty druhé Listiny základních práva svobod, podle něhož nelze někoho zbavit osobní svobody pro neschopnost dostát smluvnímu závazku, se týká jen takového závazku povinného, který vzniká na základě smluvního vztahu. Povinnost zaměstnavatele odvádět za zaměstnance zálohu na daň z příjmů ze závislé činnosti, pojistné na zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti však nevzniká na základě smluvního závazku, ale jde o povinnost stanovenou přímo zákonem, bez možnosti stran smluvně dohodnout jiná práva a povinnosti, než zákon uvádí. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 241, § 220 a § 223 tr. zákoníku. – č. 30/2001*

– Nejde o trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 tr. zák., jestliže plátce daně v rozhodném období poplatníkovi daň skutečně srazí a v tomto období ji také odvede správci daně. Případná okolnost, že správce daně započte přijatou platbu na úhradu staršího, dříve vzniklého dluhu plátce a účetně mu vykazuje dluh za období, v němž daň skutečně srazil a odvedl, nemá žádný význam a není důvodem trestnosti plátce ve vztahu k tomuto období. *Pozn. SR: nyní § 241 tr. zákoníku. – č. 20/2005*

– Jestliže je trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 tr. zák. spáchán opakovaným nesplněním některé z těchto zákonných platebních povinností, pak za splnění dalších subjektivních a objektivních souvislostí vyžadovaných ustanovením § 89 odst. 3 tr. zák. lze takové omisivní jednání posoudit jako pokračující trestný čin spáchaný více dílčími útoky, jež spočívají v jednotlivých případech nesplnění zákonné platební povinnosti. Protože z hlediska objektivní stránky není podstatou trestného činu podle § 147 odst. 1 tr. zák. jednání, kterým pachatel udržuje protiprávní stav, popřípadě jednání spočívající ve vyvolání protiprávního stavu a v jeho udržování, nelze tento trestný čin pokládat za trestný čin trvajících. *Pozn. SR: nyní § 241 tr. zákoníku. K pojmu „pokračování“ viz § 116 tr. zákoníku. – č. 28/2005*

– Ze samotného zákonného postavení prokuristy obchodní společnosti (§ 14 obch. zák.) ještě nevyplývá jeho zákonná povinnost, aby za podnikatele zajistil řádné odvedení pojistného a jiných zákonných plateb státu. Tato povinnost však může vyplývat z jiného jeho postavení v obchodní společnosti. – **č. 48/2005**

– Jednatel společnosti s ručením omezeným lze činit trestně odpovědným za úmyslné neodvedení povinných zákonných plateb za zaměstnance této společnosti ve smyslu ustanovení § 147 odst. 1 tr. zák. jen ve vztahu k těm z uvedených plateb, které měly být odvedeny v době jeho výkonu funkce jednatele.

Byl-li jednatel z této funkce odvolán rozhodnutím valné hromady, dnem uvedeným v tomto rozhodnutí mu zanikla povinnost odvádět zákonné platby, nevyplývá-li tato povinnost z jeho jiného postavení ve společnosti. Zápis roz-

hodnotí valné hromady o odvolání jednatele do obchodního rejstříku má jen deklaratorní význam. *Pozn. SR: nyní § 241 tr. zákoníku. – č. 51/2005*

– Trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 tr. zák. může být trestným činem pokračujícím a skládat se z jednotlivých dílčích útoků. Za tyto jednotlivé dílčí útoky je v takovém případě třeba považovat neodvedení povinných plateb v jednotlivých stanovených obdobích, byť i různým subjektům. Soud může podle § 220 odst. 1 tr. ř. s ohledem na ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. rozhodovat jen o těch dílčích útocích, které jsou uvedeny v žalobním návrhu. *Pozn. SR: nyní § 241 tr. zákoníku. – č. 27/2006 – I*

– Pokud byly v případě trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 tr. zák. dlužné částky za uvedené neuhrazené povinné platby zaplacený až prostřednictvím exekuce bez přičinění obviněného, nebudou v této části podmínky účinné lítosti ve smyslu § 147a tr. zák. splněny. O účinnou lítost může jít jen tehdy, jestliže pachatel nějakým způsobem zajistí nebo přispěje k tomu, aby dlužné platby byly uhrazeny, byť i jinou osobou, popřípadě právnickou osobou, za kterou jednal. *Pozn. SR: nyní § 241 a § 242 tr. zákoníku. – č. 27/2006 – II*

Neoprávněné nakládání s osobními údaji

– Zákonný znak skutkové podstaty trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 178 odst. 1 tr. zák. spočívající v „přisvojení si osobních údajů“ lze naplnit jakýmkoli neoprávněným získáním možnosti trvale disponovat s osobními údaji jiného (např. postačí, když si pachatel zapamatuje takto získané údaje), aniž se vyžaduje, aby pachatel tyto údaje získal v materializované podobě (např. vytištěním na papír, kopírováním na nosič informací). *Pozn. SR: nyní srov. podmínky trestní odpovědnosti za trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji v ustanovení § 180 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. – č. 32/2010 – II*

– viz **Souběh – č. 32/2010 – I**

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (dříve Neoprávněné držení platební karty)

– Zákoný znak trestného činu neoprávněného držení platební karty podle § 249b tr. zák. spočívající v tom, že si pachatel „neoprávněně opatří“ nepřenosnou platební kartu jiného identifikovatelnou podle jména nebo čísla, je naplněn jakýmkoli způsobem jejího získání bez právního důvodu. I nález takové platební karty je jedním ze způsobů, jímž lze naplnit uvedený zákoný znak, jestliže si pachatel ponechá nalezenou platební kartu, a nemá tak v úmyslu ji odevzdat (např. příslušné bance, orgánům Policie České republiky). *Pozn. SR: nyní podle § 234 tr. zákoníku jde o trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku. – č. 46/2008*

– viz **Souběh – č. 35/1998 a 34/2007**

Neoprávněné podnikání (dříve Nedovolené podnikání)

– Předpokladem pro závěr, že se pachatel dopustil trestného činu nedovoleného podnikání podle § 118 tr. zák., je nutné zjištění, že prováděl soukromé výrobní nebo jiné výdělečné podnikání ve větším rozsahu. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 tr. zákoníku. – č. 43/1965*

- Rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b) Tr. zák. formou sprenevery tržieb inkasovaných od zákazníkov za vykonané služby predpokladá, že medzi poškodenou organizáciou a páchatel'om je právny pomer (pracovný apod.), ktorý zakladá povinnosť páchatel'a odvieť zinkasované tržby organizácii. Nedovolené vykonávanie zárobkovej činnosti na úkor organizácie bez existencie takého pomeru a ponechanie si zinkasovaných tržieb pre seba nezakladá preto trestný čin rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b) Tr. zák., ale podľa okolností trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 Tr. zák., alebo previnenie proti záujmom socialistického hospodárstva podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb. Rozsah nedovolennej výrobnnej alebo inej zárobkovej činnosti možno stanoviť v každom konkrétnom prípade až po úplnom a všestrannom zhodnotení objemu posudzovanej nedovolennej činnosti, po zhodnotení dosiahnutého, event. zamýšľaného zisku. Nedovolená výrobná alebo iná zárobková činnosť musí mať pritom u páchatela trestného činu podľa § 118 ods. 1 Tr. zák. charakter podnikania, to je charakter určitej sústavnosti na spôsob živnostenského podnikania. *Pozn. SR: nyní jde o posouzení podle § 251 a § 206 tr. zákoníku. V případě odpovědnosti za přestupek na úseku podnikání srov. § 24 odst. 1 písm. d) zák. č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 25/1966*
- K naplneniu zákonných znakov trestného činu nedovoleného podnikania podľa § 118 ods. 1 Tr. zák. sa vyžaduje nielen aby páchatel' vykonával súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť vo väčšom rozsahu, ale i vedomie páchatel'a o neoprávnenosti takéhoto podnikania. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 tr. zákoníku. – č. 21/1968*
- Nedovolené podnikání ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 tr. zák. spočívá v neoprávněném provozování soukromé výrobní nebo jiné výdělečné činnosti za předpokladu, že jde o činnost soustavnou, páchanou po živnostensku a mající charakter soukromého podnikání. Ustanovení § 118 tr. zák. lze uplatnit jen v závažnějších případech nedovoleného podnikání, které se svým rozsahem přibližuje výkonu zaměstnání s cílem dosáhnout většího zdroje příjmu. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 tr. zákoníku. – č. 34/1972*
- Získali-li pachatel trestným činem nedovoleného podnikání podle § 118 tr. zák. značný prospěch, je trestný podle vyšší trestní sazby uvedené v § 118 odst. 2 písm. b) tr. zák. jen tehdy, jestliže tato okolnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu nedovoleného podnikání pro společnost. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Tr. zákoník však nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit zejména v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 50/1974 – II*
- Při zjišťování, zda pachatel trestného činu nedovoleného podnikání získal takovým činem značný prospěch ve smyslu § 118 odst. 1 a odst. 2 písm. b) tr. zák. nelze do získaného prospěchu zahrnovat náklady, které v rámci neoprávněně provozované soukromé výrobní nebo jiné výdělečné činnosti důvodně vynaložil, ani odměnu přiměřenou hodnotě účelně vynaložené práce. I když prospěch pachatele získaný trestným činem nedovoleného podnikání

nedostátke částky kolem 50 000 Kč, a nebude tedy uvedený kvalifikační znak naplňovat, je třeba výši prospěchu vždy zjišťovat, neboť je významným kritériem pro posouzení konkrétního stupně společenské nebezpečnosti spáchaného činu. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. S ohledem na ustanovení § 138 odst. 1 a 2 tr. zákoníku se značným prospěchem rozumí výše prospěchu nejméně 500 000 Kč. Tr. zákoník jednak nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit zejména v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku, jednak objasnění výše prospěchu může být nyní významné pro posouzení otázky společenské škodlivosti činu ve smyslu ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku a pro posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu podle kritérií uvedených v ustanovení § 39 odst. 2 tr. zákoníku při ukládání trestů. – č. 1/1990*

– Neoprávněné poskytování služeb nebo provozování výrobního nebo jiného výdělečného podnikání, které má povahu drobného živnostenského podnikání, jímž pachatel dosahuje příjmy srovnatelné s příjmy z pracovního poměru s běžným výdělkem, se děje ve větším rozsahu ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 tr. zák., jen když je vykonáváno po dobu nejméně šesti měsíců. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 5/1996*

– Jednání pachatele spočívající v tom, že za úplatu provádí nábor pracovních sil pro práci v cizině, má charakter zprostředkování zaměstnání a lze je pokládat za „jiné výdělečné podnikání“ ve smyslu § 118 odst. 1 tr. zák., ke kterému je třeba povolení příslušného orgánu státní správy. Pokud pachatel k takové činnosti nemá povolení, jedná ve smyslu tohoto ustanovení „neoprávněně“. Pro posouzení, zda neoprávněné podnikání je provozováno „ve větším rozsahu“, je významný nejen výsledek provozované činnosti (např. počet osob, jímž pachatel zprostředkoval zaměstnání, výše skutečně dosaženého zisku), nýbrž i celý souhrn dílčích jednání, která směřují k dosažení zamýšleného výsledku (např. délka doby zprostředkování zaměstnání, formy a četnost provádění náboru pracovních sil). *Pozn. SR: nyní jde o § 251 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 59/1999*

– Trestný čin neoprávněného podnikání podle § 118 odst. 1 tr. zák. může spáchat i ten, kdo sice byl držitelem určitého oprávnění k podnikání (např. živnostenského listu), ovšem ve větším rozsahu prováděl takovou podnikatelskou činnost, která překračuje rámec jeho oprávnění. To platí i tehdy, jestliže pachatel prováděl některé práce či poskytoval služby prostřednictvím tzv. subdodavatelů, kteří rovněž neměli příslušné podnikatelské oprávnění.

Ke spáchání trestného činu neoprávněného podnikání podle § 118 odst. 1 tr. zák. se nevyžaduje způsobení škody ani získání prospěchu v určité výši, proto jeho zákonný znak spočívající ve spáchání činu „ve větším rozsahu“ nelze vykládat s poukazem na ustanovení § 89 odst. 11 tr. zák., které se uplatní při stanovení výše škody, výše prospěchu, nákladů k odstranění následků poškození životního prostředí a hodnoty věci nebo jiné majetkové hodnoty. Zmíněný zákonný znak trestného činu neoprávněného podnikání je tedy naplněn již tím, že pachatel neoprávněně podnikal po delší dobu (srov. č. 5/1996) a že jeho cílem byl získat trvalejší zdroj finančních prostředků.

- Výše konečného výdělku pachatele však není významná pro spáchání trestného činu neoprávněného podnikání podle § 118 odst. 1 tr. zák., neboť neoprávněným podnikáním prováděným ve větším rozsahu může být i neúspěšné podnikání, které z nejrůznějších příčin skončilo bez dosažení zisku, resp. bylo dokonce ztrátové. *Pozn. SR: nyní jde o § 251 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 9/2010*
- viz **Adhezní řízení – č. 31/1985**
 - viz **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – č. 7/2000**
 - viz **Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby – č. 4/1982 – II a 1/1985 (s. 23)**
 - viz **Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby – č. 1/1985 (s. 24) a 41/1998 – II**

Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry

- K výkladu znaků skutkové podstaty trestného činu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 118a odst. 1 tr. zák., jakož i materiální podmínky trestného činu podle § 3 odst. 2 tr. zák., v případě krátkodobého provozování hracího automatu: Skutečnost, že pachatel provozuje v restauraci hrací automat jen po dobu dvou dnů, sama o sobě nevylučuje, aby jeho jednání bylo posouzeno jako tento trestný čin. *Pozn. SR: nynější tr. zákoník opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1) s materiálním korektivem uplatňování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Nyní jde o § 252 tr. zákoníku. – č. 28/1996*

Neoprávněné užívání cizí věci (dříve také Neoprávněné užívání cizího motorového vozidla a Neoprávněné užívání věci z majetku v socialistickém vlastnictví)

- Úmyslné pasenie dobytku na pozemkoch JRD nemožno posudzovať ako trestný čin neoprávněného užívania veci z majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 133 ods. 1 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 odst. 1 tr. zákoníku a krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 8/1964*
- Způsobení škody není zákonným znakem trestného činu neoprávněného užívání věci z majetku v socialistickém vlastnictví podle § 133 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o posouzení činu jako neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 odst. 1 al. 1 tr. zákoníku. – č. 15/1966 – I*
- Trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 tr. zák. (§ 133 tr. zák.) vyžaduje, aby pachatel se zmocnil věci větší hodnoty v úmyslu ji přechodně užívat. Z toho vyplývá, že pachatel, který se zmocní takové věci a pak jí přechodně nakládá způsobem, který nelze považovat za její užívání, nemůže se dopustit trestného činu podle citovaného ustanovení trestního zákona (např. odtlačení motorového vozidla na jiné místo), neboť z jeho jednání se nedá dovodit, že by se zmocnil věci v úmyslu ji přechodně užívat. *Pozn. SR: nyní srov. § 207 tr. zákoníku. Pokud jde o znak „nikoli malé hodnoty“, tak podle § 138 odst. 1 a 2 tr. zákoníku je to hodnota nejméně 25 000 Kč. – č. 26/1966*
- Posouzení jednání pachatele jako trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 133 nebo § 249 tr. zák. předpokládá zjištění opřené o spolehlivé důkazy, že hodnota věci, jíž se pachatel zmocnil v úmyslu ji přechodně užívat,

– převyšuje 5 000 Kč. *Pozn. SR: nejde-li o zmocnění se motorového vozidla za účelem přechodného užívání, tak v ustanovení § 207 odst. 1 tr. zákoníku jde nyní o znak „nikoli malé hodnoty“; viz § 138 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, tj. částka nejméně 25 000 Kč. – č. 42/1967*

- Předmětem útoku trestného činu podle § 133 a § 249 tr. zák. může být jen taková věc větší hodnoty, kterou lze užívat a po určité době ji vlastníku vrátit. Věc, jejíž užívání spočívá v jejím spotřebování, např. peníze, nemůže být předmětem útoku trestného činu podle citovaného ustanovení tr. zák. Jestliže vedoucí prodejny použil pro sebe část tržby s úmyslem vrátit ji v nejbližší době podle okolností případu do pokladny podniku a je-li prokázáno, že s tímto úmyslem jednal a že měl reálnou možnost v nejbližší době peníze vrátit, a naopak proti tomu je prokázáno, že nejednal v úmyslu peníze si trvale ponechat, pak jde jen o svémocný úvěr, porušující vnitřní podnikové předpisy, postižitelný v rámci disciplinárního řízení.

Trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. se pachatel dopustí nejen tehdy, jedná-li v úmyslu trvale si peníze ponechat, ale i tehdy, je-li prokázáno, že jedná s vědomím, že vůbec nemá peníze, aby je mohl v nejbližší době vrátit podniku a že si je teprve musí opatřit. Jestliže úmysl pachatele vrátit peníze je závislý na budoucí nejisté události, k níž může, ale také nemusí dojít, pak pachatel jedná s vědomím, že svým jednáním může porušit zájem chráněný zákonem v ustanovení § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a pro případ, že dojde k takovému porušení, je s tím srozuměn [§ 4 písm. b) tr. zák.]. Za této situace pozdější vrácení peněz třeba posuzovat jako náhradu škody způsobenou trestným činem. *Pozn. SR: nejde-li o zmocnění se motorového vozidla za účelem přechodného užívání, tak v ustanovení § 207 odst. 1 tr. zákoníku jde nyní o znak „nikoli malé hodnoty“; viz § 138 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, tj. částka nejméně 25 000 Kč. Trestný čin zpronevěry – nyní jde o § 206 tr. zákoníku. – č. 54/1967 – II*

- K poměru neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák.

Ustanovení § 209a odst. 1 tr. zák. předpokládá, že pachatel má úmysl užívat cizí motorového vozidlo jen přechodně, tj. disponovat s ním jen relativně kratší dobu, aniž by tím však vyčerpal jeho podstatu nebo je podstatně opotřeboval. V úmyslu pachatele cizí motorové vozidlo přechodně užívat musí tedy být zahrnut i záměr vrátit je po jeho přechodném užití osobě, které bylo odňato, anebo této osobě alespoň umožnit, aby obnovila své dispoziční právo s motorovým vozidlem, jehož výkon jí byl přechodně trestným činem pachatele znemožněn. Jestliže se pachatel zmocnil cizího motorového vozidla v úmyslu užívat je delší dobu nebo sice po kratší dobu, avšak za cenu jeho podstatnějšího opotřebení, nejde o trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 tr. zák., nýbrž o trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 odst. 1 tr. zákoníku a krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 17/1974*

- Osoba, ktorej vlastník motorového vozidla toto vozidlo zveril na určitý cieľ a ktorá neoprávnene odovzdá vozidlo ďalšej osobe na prechodné používanie,

dopůlšťa sa trestného činu neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla podľa § 209a ods. 1 Tr. zák. ako priamy páchatel' (§ 9 ods. 1 Tr. zák.), a nie iba ako pomocník tohto trestného činu podľa § 10 ods. 1 písm. c) Tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení pachatelství a účastenství podle § 22 odst. 1 a § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku na trestném činu neoprávneného užívání cizí věci podle § 207 odst. 1 tr. zákoníku za předpokladu, že činem byla na cizím majetku způsobena škoda nikoli malá. – č. 36/1978*

– I. Jestliže řidič motorového vozidla, které mu bylo svěřeno, provede soukromé jízdy na pokyn svého nadřízeného dispečera nákladní dopravy, ačkoliv ví, že k němu dispečer není oprávněn, naplní znaky trestného činu neoprávneného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 tr. zák.

II. Dispečer nákladní dopravy organizace, který dá svému podřízenému řidiči nákladního motorového vozidla pokyn k soukromé jízdě, dopouští se návodu k trestnému činu neoprávneného užívání cizího motorového vozidla podle § 10 odst. 1 písm. b) a § 209a odst. 1 tr. zák., jestliže došlo alespoň k pokusu trestného činu. *Pozn. SR: nyní jde o § 207 odst. 1 tr. zákoníku a návod k tomuto trestnému činu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. – č. 25/1982*

– Pri neoprávnenom prechodnom užívaní viacerých vecí z majetku v socialistickom vlastníctve nemožno hodnotu jednotlivých vecí sčítať (k pojmu vec porov. § 119 až § 121 Obč. zák.). *Pozn. SR: nyní věci z cizího majetku. – č. 42/1979*

– Škodou, která byla na cizím majetku způsobena neoprávneným užíváním cizí věci ve smyslu ustanovení § 249 tr. zák., není bez dalšího hodnota této věci, ale jen to, o co se cizí majetek v důsledku jejího neoprávneného užívání zmenšil, např. snížením hodnoty neoprávneně užívané věci. *Pozn. SR: nyní § 207 tr. zákoníku. – č. 43/1997 – I*

– Úmysl pachatele trestného činu neoprávneného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 al. 2 tr. zák. se musí vztahovat i na způsobení škody nikoli malé, neboť jde o formální znak základní skutkové podstaty tohoto trestného činu. O tuto formu zavinění zpravidla nepůjde, pokud škoda při neoprávneném užívání cizího motorového vozidla byla způsobena dopravní nehodou. *Pozn. SR: nyní § 207 tr. zákoníku. – č. 27/1999*

– viz **Doprava** – č. 36/1984

– viz **Krádež** – č. 45/1994 – II a 42/2001

– viz **Loupež** – č. 15/1989

– viz **Souběh** – č. 49/1979

– viz **Zpronevěra** – č. 30/2004

Neoprávnený zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

– K odpovědnosti za trestný čin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. v případě, kdy jeden z dřívějších manželů – výlučný vlastník rodinného domku – brání užívání bytu v tomto domku rozvedenému manželovi, který do rozvodu byt s vlastníkem společně užíval. *Pozn. SR: nyní jde o § 208 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 49/1997 – I*

– Osobou oprávněnou užívat byt ve smyslu § 249a odst. 2 tr. zák. je i bývalý manžel, kterému sice rozvodem zaniklo právo společného nájmu bytu, ale

o ohledem na ustanovení § 712 odst. 6 obč. zák. není povinen se z bytu vystěhovat a byt vyklidit, pokud pro něj není zajištěna odpovídající bytová náhrada.

Neoprávněným bráněním v užívání bytu se rozumí jakýkoliv neoprávněný zásah do práva oprávněné osoby, který jí znemožňuje nebo podstatně ztěžuje řádně a obvyklým způsobem byt užívat, tj. např. znemožňování vstupu do bytu výměnou zámku, zabraňování v přípravě pokrmů, v praní prádla apod. *Pozn. SR: nyní jde o § 208 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 8/1999*

– Za neoprávněné bránění v užívání domu nebo bytu ve smyslu § 249a odst. 2 tr. zák. je třeba považovat i případ, kdy se dosavadní nájemce domu či bytu po skončení nájmu odmítne vystěhovat a dům nebo byt vyklidit a vyklizený ho předat vlastníkov. To platí hez ohledu na skutečnost, zda se chce vlastník domu nebo bytu do něj po skončení dosavadního nájmu sám (resp. se svou rodinou) nastěhovat, nebo zda dům či byt hodlá dále pronajmout novému nájemci. Užívání domu nebo bytu jejich vlastníkem nelze omezovat jen na bydlení; užíváním domu nebo bytu se rozumí rovněž oprávnění vlastníka přenechat předmět svého vlastnictví (byt, dům) do pronájmu jiné osobě za úplatu (nájemné) a využít i tímto způsobem užitných vlastností domu nebo bytu. *Pozn. SR: nyní jde o § 208 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 17/2000*

– Osobu, která užívá nebytový prostor na základě absolutně neplatné smlouvy, nelze pokládat za „oprávněnou osobu“ ve smyslu tohoto zákonného znaku podle § 249a odst. 2 tr. zák. o trestném činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru. Proto jednání toho, kdo věděl o neplatnosti takové smlouvy a uvedené osobě bránil v užívání nebytového prostoru (např. výměnou zámků od jeho vstupních dveří), nenaplnuje zákonné znaky citovaného trestného činu. Jestliže o neplatnosti smlouvy nevěděl, není vyloučeno posoudit jeho jednání jako nezpůsobilý pokus trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 8 odst. 1 a § 249a odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 208 odst. 2 tr. zákoníku, popřípadě o nezpůsobilý pokus tohoto trestného činu podle § 21 tr. zákoníku. – č. 51/2008*

– Správce konkursní podstaty ustanovený soudem v rámci konkursního řízení vstupuje do práv úpadce a vykonává i další práva stanovená zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Mezi taková práva patří i možnost vypovědět nájemní či podnájemní smlouvu k nemovitosti spadající do konkursní podstaty. V případě pochybností o platnosti či účinnosti takové smlouvy musí správce konkursní podstaty postupovat vůči nájemci v souladu s občanskoprávními předpisy, jinak se může za splnění dalších podmínek dopustit trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. *Pozn. red.: Vyslovené právní názory lze aplikovat i za účinnosti zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, jak na skutky spáchané v řízení podle zákona o konkursu a vyrovnání, tak přiměřeně i na skutky spáchané v řízení podle nové úpravy. Srov. k tomu také rozhodnutí č. 51/2008 Sb. rozh. tr. – Pozn. SR: nyní jde o § 208 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 28/2009*

- viz **Materiální podmínka trestného činu – č. 2/2001**
- viz **Porušování domovní svobody – č. 57/2001 – II**

Neoznámení trestného činu

- Trestný čin neoznámení trestného činu podle § 165 tr. zák. z roku 1950 nelze mechanicky srovnávat s tímž trestným činem podle § 168 nového tr. zák., neboť zákonné znaky těchto trestných činů nejsou zcela totožné. Na rozdíl od trestného činu neoznámení trestného činu podle § 165 Tr. zák. z roku 1950 se oznamovací povinnost ve smyslu ustanovení § 168 nového tr. zák. vztahuje pouze na již spáchané trestné činy v tomto ustanovení uvedené, kdežto vědomost o chystané trestné činnosti a její neoznámení je nyní podřazeno pod ustanovení § 167 nového tr. zák.

K naplnění zákonných znaků neoznámení trestného činu podle § 168 tr. zák. není třeba, aby pachatel sám věděl přesně po stránce právní kvalifikace, o jaký trestný čin, který má povinnost oznámit, jde. Stačí, když zná skutkové okolnosti, které zakládají znaky některého trestného činu, uvedeného v ustanovení § 167 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů nepřekážení trestného činu podle § 367 tr. zákoníku a neoznámení trestného činu podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 32/1962*

- Povinnost oznámit trestný čin uvedený v § 168 odst. 1 tr. zák. nastupuje nejen tehdy, kdy se oznamovatel doví o trestném činu a zná jeho pachatele, nýbrž i za situace, kdy se oznamovatel doví o spáchaném trestném činu, ale nezná jeho pachatele. *Pozn. SR: nyní jde o § 368 tr. zákoníku. – č. 28/1978*

- Hodnověrná vědomost pachatele trestného činu neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák. musí zahrnovat všechny okolnosti činu jiného, které jsou rozhodné pro to, aby tento čin byl trestným činem, jehož se týká oznamovací povinnost. To se vztahuje i na vědomost o případných okolnostech vylučujících protiprávnost takového činu uvedeného v citovaném ustanovení. Pojem nebezpečí trestního stíhání, jako důvod beztrestnosti jednání, které má znaky trestného činu neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák., uvedený v § 168 odst. 2 tr. zák., znamená nebezpečí trestního stíhání za čin, jehož se ten, kdo má oznamovací povinnost, nebo osoba jemu blízká, skutečně dopustili. Důvodem beztrestnosti nemůže být obava, že orgány činné v trestním řízení v důsledku omylu budou oznamovatele nebo osobu jemu blízkou stíhat pro činy, které nespáchali. *Pozn. SR: nyní jde o § 368 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. – č. 16/1994 – II*

- Beztrestnost činu založená ustanovením § 168 odst. 2 větou první tr. zák. se vztahuje i na toho, kdo se hodnověrným způsobem doví o rozhodných skutkových okolnostech trestného činu spáchaného sice osobou, která není vůči němu osobou blízkou ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák., ale případné oznámení takového trestného činu by nepochybně vedlo k nebezpečí trestního stíhání i osoby oznamovateli blízké, a to např. proto, že trestný čin, který spáchala osoba blízká, bezprostředně souvisí s trestným činem osoby, která není osobou blízkou. *Pozn. SR: nyní srov. § 368 a § 125 tr. zákoníku. – č. 1/2000*

Neposkytnutí pomoci

- Potřebnou pomocí ve smyslu ustanovení § 207 tr. zák. je třeba rozumět takovou pomoc, která je zapotřebí k odvrácení nebo snížení nebezpečí smrti

ohrožený. Je to zejména první pomoc, kterou účinně mohou a jsou schopni poskytnout ti, kdož jsou na dosah ohroženého. Je proto zásadně správné požadovat od řidiče motorového vozidla, aby v případech, kdy povaha zranění nenasvědčuje tomu, že převozem mohlo by se zraněnému ještě více na zdraví ublížit, odvezl těžce zraněnou osobu ihned k lékaři nebo do nemocnice, když jinou, zejména odbornou pomoc, nelze ihned zraněnému poskytnout a když takovéto opatření je nezbytně nutné, protože není již jiného východiska.

Není-li však známa povaha zranění způsobeného při havárii, nemá být zraněný odvážen autem a lépe je ihned zařídít odvoz sanitním autem, aby nedošlo k dalšímu ublížení na zdraví zraněnému při neodborném převozu. *Pozn. SR: nyní jde o § 150 tr. zákoníku. – č. 37/1963*

– Poskytnutím potřebné pomoci ve smyslu § 208 tr. zák. je třeba rozumět takovou pomoc, která je potřebná k odvrácení, resp. k zabránění zvýšení nebezpečí smrti nebo další újmy na zdraví zraněné osoby. Došlo-li ke zranění za okolností a podmínek, z nichž i bez odborných znalostí lze usuzovat na vážné nebo životu nebezpečné zranění, je povinen řidič dopravního prostředku, který měl na nehodě účast, poskytnout okamžitě potřebnou pomoc, s výjimkou případu, kdy by poskytnutím pomoci vystavil sebe nebo někoho jiného nebezpečí pro život nebo zdraví; takovým nebezpečím není nebezpečí trestního stíhání. *Pozn. SR: nyní jde o § 151 tr. zákoníku. – č. 9/1967 – I*

– Trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. je dokonán již tím, že řidič dopravního prostředku neposkytne při dopravní nehodě, na níž měl účast potřebnou pomoc osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, pokud tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Pro spáchání tohoto trestného činu není rozhodné, jaké důsledky mělo nesplnění této povinnosti řidiče pro poškozenou osobu, ani zda pomoc mohl poskytnout někdo jiný. Potřebná pomoc ve smyslu uvedeného ustanovení může záležet podle okolností případu např. i v přivolání sanitního vozu nebo orgánu SNB. *Pozn. SR: nyní jde o § 151 tr. zákoníku a Policii ČR. – č. 4/1969*

– K výkladu ustanovení § 208 tr. zák. o trestném činu neposkytnutí pomoci. Účast na dopravní nehodě ve smyslu § 208 tr. zák. má i řidič, který tuto nehodu nezavinil; stačí, že k dopravní nehodě objektivně přispěl. Poskytnutím potřebné pomoci se rozumí taková pomoc, která je potřebná k ochraně života a zdraví poškozené osoby; není-li poskytnutí takové pomoci řidičem, který měl účast na dopravní nehodě, potřebné, např. proto, že pomoc je zajištěna jinými kvalifikovanými osobami, nedopouští se řidič trestného činu podle § 208 tr. zák., ani když z místa dopravní nehody odjede, aniž by sám pomoc poškozené osobě poskytl. Tento jeho čin je však přestupkem v silniční dopravě podle § 10 písm. a) zákona č. 60/1961 Sb. *Pozn. SR: nyní jde o § 151 tr. zákoníku. Dále srov. § 22 odst. 1 písm. j) zák. č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – č. 37/1969*

– Povinnost poskytnout potřebnou pomoc v zmysle § 207 ods. 1 Tr. zák. osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo sa u nej prejavujú príznaky vážnej poruchy zdravia, má každý, kto môže takúto pomoc poskytnúť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného.

Kto spôsobil svojím predchádzajúcim konaním nebezpečenstvo smrti alebo vážnej poruchy zdravia, má osobitnú povinnosť odstrániť toto nebezpečenstvo a nezodpovedá podľa § 207 Tr. zák., ale za zavinený následok, ktorý z nebezpečenstva vznikol. *Pozn. SR: nyní jde o § 150 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 52/1981**

– Pachatel úmyslného ublížení na zdraví se smrtelným následkem podle § 222 odst. 1 a 2 tr. zák. nemůže být vedle toho uznán vinným trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák. proto, že po úmyslném způsobení těžké újmy na zdraví, které pak vedlo k smrti poškozeného, k níž se vztahuje jeho nedbalost, neposkytl poškozenému potřebnou pomoc, aby tento těžší následek odvrátil. Souběh uvedených trestných činů je za těchto okolností vyloučen. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 tr. zákoníku a ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 a 3 tr. zákoníku.* – **č. 21/1983**

– Při posuzování úmyslných trestných činů ublížení na zdraví s těžším následkem jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 221 odst. 1 a 3, § 221 odst. 1 a 4 a § 222 odst. 1 a 2 tr. zák.) soudy oprávněně vycházejí z názoru, že pachatele nelze vedle tohoto trestného činu uznat vinným ještě trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák. za to, že po úmyslném způsobení újmy na zdraví, která pak vedla k těžšímu následku, k němuž se vztahuje jeho nedbalost, neposkytl poškozenému potřebnou pomoc, aby tento těžší následek odvrátil. Souběh uvedených trestných činů je za takových okolností totiž vyloučen. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 tr. zákoníku a úmyslných trestných činů ublížení na zdraví podle § 145 a § 146 tr. zákoníku.* – **č. 16/1986 (s. 79)**

– Zavinené jednání matky, která zanedbala svou zákonnou povinnost pečovat o dítě (§ 32 a násl. zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů a § 89 odst. 2 tr. zák.) a v důsledku toho došlo k jeho úmrtí, zakládá trestní odpovědnost za poruchový delikt, nikoliv za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 150 odst. 1 tr. zákoníku. K „opomenutí“ viz § 112 tr. zákoníku.* – **č. 30/1998**

– Jestliže lékař při výkonu služby neposkytne osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, potřebnou pomoc, připadá jeho trestní odpovědnost za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 2 tr. zák. v úvahu pouze tehdy, jestliže z jeho opomenutí (§ 89 odst. 2 tr. zák.) zaviněně nevznikly žádné následky na životě nebo na zdraví poškozeného. Pokud vznikly, je takový pachatel trestně odpovědný v závislosti na formě zavinění podle ustanovení o poruchových trestných činech proti životu a zdraví uvedených v § 219 až § 224 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 2 tr. zákoníku a trestných činů uvedených v ustanoveních § 140 až § 143, § 145 až § 148 tr. zákoníku. K „opomenutí“ viz § 112 tr. zákoníku.* – **č. 37/1998 – II**

– Skutečnost, že pachatel po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytl pomoc osobě, která při nehodě utrpěla újmu, a místo nehody opustil proto, že jeho rozhodování bylo ovlivněno silnou opilostí (převážily jeho vlastní zájmy nad zájmem o osud poškozeného), avšak nešlo o stav, jenž by bylo možno

označit za nepřičetnost, nevylučuje jeho trestní odpovědnost za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 151 tr. zákoníku.* – č. 9/2002

– viz **Jednota skutku** – č. 8/1984

– viz **Odpovědnost trestní** – č. 16/1984

– viz **Pokus** – č. 38/1963

Nepřekážení trestného činu

– Ve skutkové části výroku o vině rozsudku, jímž je obviněný uznán vinným trestným činem nepřekážení trestného činu podle § 167 odst. 1 tr. zák., musí být uvedeny i skutečnosti odůvodňující, že obviněný měl reálnou možnost páčání trestného činu překazit a že mu v tom nebránila žádná z překážek uvedených v ustanovení § 167 odst. 2 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o trestný čin podle § 367 tr. zákoníku.* – č. 4/2010

– viz **Neoznámení trestného činu** – č. 32/1962

– viz **Totožnost skutku** – č. 17/1993

Nepřičetnost

– K otázce přičetnosti pachatele. – č. 13/1966 – I

– Nasvědčují-li konkrétní okolnosti, že obviněný může trpět duševní poruchou, která v době činu mohla vylučovat nebo snižovat jeho přičetnost (s výjimkou stavu nepřičetnosti nebo zmenšené přičetnosti, do níž se obviněný zaviněně přivedl požitím alkoholického nápoje nebo omamného prostředku), musí být tato možnost v trestním řízení ověřena a otázka duševního zdraví obviněného objasněna, a to zpravidla příbráním znalce. Posuzování takové možnosti jen laickou úvahou soudu, která není založena na odborných vědomostech, není dostačujícím prostředkem ke zjištění objektivní pravdy. *Pozn. SR: k uvedené výjimce v závorce však srovnej současnou úpravu trestného činu opilství podle § 360 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, kterážto situace zřejmě rovněž bude odůvodňovat znalecky zkoumat, zda byl čin spáchán ve stavu nepřičetnosti.* – č. 33/1968 – I

– Otázka nepřičetnosti je otázka právní; její posouzení náleží orgánům činným v trestním řízení na základě skutečností vyplývajících z provedených důkazů. Povaha této otázky vyžaduje, aby její posouzení bylo založeno na odborných znalostech z oboru psychiatrie. Znalecký důkaz z tohoto oboru je však jen jedním z podkladů pro vytvoření soudcovského přesvědčení o otázce přičetnosti a musí být hodnocen v souvislosti se všemi ostatními zjištěnými skutečnostmi z tohoto hlediska relevantními.

Soud nezjišťuje přičetnost pachatele jako takovou, ale vždy jen přičetnost ve vztahu k určitému činu. – č. 17/1979

– Stav tzv. syndromu patologického hráčství může být duševní poruchou, která má vliv na přičetnost pachatele ve smyslu ustanovení § 12, § 25 a § 32 tr. zák., a je proto třeba pro posouzení této otázky opatřit podklad ve znaleckém posudku o jeho duševním stavu podle § 105 odst. 2 tr. ř. *Pozn. SR: nyní jde o ustanovení § 26, § 27 a § 40 tr. zákoníku.* – č. 31/1995 – I

– Má-li být důvodem rozhodnutí vyšetřovatele o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. ř. nepřičetnost obviněného v době činu ve smyslu § 12 tr. zák., způsobená jeho patickou alkoholovou reakcí (patologickou

opilstostí), musí mít takové rozhodnutí dostatečný podklad nejen ve znaleckém důkazu opatřeném po vyšetření duševního stavu obviněného (§ 105 odst. 2 a § 116 tr. ř.), ale dokazováním je třeba spolehlivě objasnit i skutečnost, že si obviněný uvedený stav nezavinil sám, a to ani z nedbalosti (§ 201a odst 2 tr. zák.), tedy že stav patologické opilosti nemohl předvídat.

Jestliže se do stavu nepřičetnosti přivedl pachatel požitím nebo aplikací návykové látky nebo jinak, je nutno spolehlivě objasnit, zda tak učinil zaviněně či nikoli, a pokud je zde zavinění pachatele v uvedeném směru, je nutno zkoumat formu a obsah zavinění, od nichž závisí, zda bude pachatel trestně odpovědný v plném rozsahu (§ 201a odst. 2 tr. zák.), nebo jen za trestný čin opilství (§ 201a odst. 1 tr. zák.). Při nedostatku zavinění nebude pachatel pro nepřičetnost trestně odpovědný (§ 12 tr. zák.). *Pozn. SR: nyní jde o ustanovení § 26 a § 360 odst. 1 a 2 tr. zákoníku. – č. 10/1999*

– viz **Alkohol** – č. 67/1980

– viz **Dokazování** – č. 6/2000

– viz **In dubio pro reo** – č. 62/1968

– viz **Neposkytnutí pomoci** – č. 9/2002

– viz **Nepřičetnost** – č. 33/1968 – I

– viz **Odpovědnost trestní** – č. 29/1971 – II a 6/1974

– viz **Ochranné léčení** – č. 1/1975

– viz **Patologická opilstost** – č. 32/1970

– viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření** – č. 13/1971 – I

– viz **Vraždy novorozeného dítěte matkou** – č. 25/1992 – I

– viz **Znalecký důkaz** – č. 14/1979

– viz **Znalecký posudek** – č. 65/1980

Nepřímé úplatkářství

– Trestný čin nepriameho úplatkářstva podľa § 162 ods. 1 Tr. zák. je dokonaný už tým, že páchatel' žiada alebo prijme úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa. Nevyžaduje sa, aby páchatel' u verejného činiteľa skutočne intervenoval. Ak páchatel' na výkon právomoci verejného činiteľa skutočne pôsobil, došlo k dokončeniu trestného činu, čo možno hodnotiť ako okolnosť zvyšujúcu nebezpečnosť činu pre spoločnosť. Znak „žiada úplatok“ v zmysle § 162 ods. 1 Tr. zák. je naplnený nielen vtedy, keď páchatel' požiada o úplatok výslovne, ale aj vtedy, ak navodí takú situáciu, že tým dá podplácajúceму konkludentne najevo, že chce úplatok. *Pozn. SR: nyní srov. § 333 odst. 1 tr. zákoníku s tím, že dokončení trestného činu nelze hodnotit jako okolnost zvyšující nebezpečnost činu pro společnost, ale může se projevit např. při ukládání trestu. – č. 16/1981*

– K rozlišování trestného činu nepřímého úplatkářství podle § 162 odst. 1 tr. zák., účastenství na trestném činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1 a § 160 tr. zák. a podvodu podle § 250 tr. zák.

Jestliže pachatel přijímá nebo žádá úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, avšak jedná bez součinnosti s veřejným činitelem, dopouští se trestného činu nepřímého úplatkářství podle § 162 odst. 1 tr. zák. Jestliže však úplatek přijímá nebo žádá v součinnosti s veřejným činitelem a pro něj, dopouští se účastenství na trestném činu při-

jímání úplatku podle § 10 odst. 1, § 160 odst. 1 a 3, popř. § 160 odst. 2 a 3 tr. zák. Jestliže pachatel přijímá nebo žádá úplatek pro osobu, která není veřejným činitelem, obstarává však věci obecného zájmu, sám však věci obecného zájmu neobstarává, dopouští se účastenství na trestném činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1 a § 160 odst. 1 nebo 2 tr. zák. Jestliže takový pachatel pouze předstírá, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, popř. na činnost osoby, která obstarává věci obecného zájmu, avšak pro vyřízení věci nepodnikne nic ani to nemá v úmyslu, dopouští se trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., popř. jeho pokusu podle § 8 odst. 1 a § 250 tr. zák., jestliže o úplatek požádal, ale nepřijal ho. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů podle § 24 odst. 1 k § 331, § 333 a § 209 tr. zákoníku. Dále srov. poznámku k č. 16/1981. – č. 32/1987 – II*

– Jestliže pachatel přijímá nebo žádá úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, avšak jedná bez součinnosti s veřejným činitelem, dopouští se trestného činu nepřímého úplatkářství podle § 162 odst. 1 tr. zák. Přijímá-li však nebo žádá-li úplatek v součinnosti s veřejným činitelem a pro něj, dopouští se účastenství na trestném činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1, § 160 odst. 1 a 3, popř. § 160 odst. 2 a 3 tr. zák. Jestliže pachatel, který sám věci obecného zájmu neobstarává, přijímá nebo žádá úplatek pro osobu, jež sice není veřejným činitelem, avšak obstarává věci obecného zájmu, dopouští se účastenství na trestném činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1 a § 160 odst. 1 nebo 2 tr. zák.

Pokud však pachatel pouze předstírá, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, popř. na činnost osoby, která obstarává věci obecného zájmu, ale pro vyřízení věci nehodlá nic podniknout, dopouští se trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., popř. jeho pokusu podle § 8 odst. 1 a § 250 tr. zák., když o úplatek požádal, ale nepřijal ho (srov. **č. 32/1987 a 16/1981 Sb. rozh. tr.**).

Trestný čin nepřímého úplatkářství podle § 162 odst. 1 tr. zák. je dokonán již tím, že pachatel žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele. Nevyžaduje se, aby u veřejného činitele skutečně intervenoval. Jestliže pachatel na výkon pravomoci veřejného činitele skutečně působil, došlo k dokončení trestného činu, což je možno hodnotit jako okolnost zvyšující nebezpečnost činu pro společnost (srov. **č. 16/1981 Sb. rozh. tr.**). *Pozn. SR: jde o rozlišení těchto trestných činů podle § 24 odst. 1 k § 331, § 333 a § 209 tr. zákoníku. Dále srov. poznámku k č. 16/1981 a k č. 32/1987. – č. 16/1988 (s. 85–86)*

– viz **Obstarávání věci obecného zájmu – č. 17/1978**

– viz **Podvod – č. 16/1981 – II**

– viz **Úplatek – č. 17/1978**

– viz **Zneužití pravomoci úřední osoby – č. 17/1978**

Nepřípustnost trestního stíhání

– Ak okresný prokurátor (*nyní okresní státní zástupce*) podľa § 149 ods. 1 písm. a) Tr. por. zruší uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia a súčasne podľa § 172 ods. 1 Tr. por. trestné stíhanie obvineného zastaví, nemožno v trestnom stíhaní obvineného pre ten istý skutok pokračovať skôr, než bolo zrušené za-

stavující zuzene zuzene z konaní o mímíadních opravných prostedkoch. Pozn. SR: judikát je nyní použitelný jen velice omezeně, neboť policejní orgán není oprávněn zastavit trestní stíhání podle § 172 odst. 1 tr. ř.; může tak učinit pouze státní zástupce. Dokud však jeho pravomocné rozhodnutí o zastavení trestního stíhání není zrušeno (např. rozhodnutím nejvyššího státního zástupce podle § 174a tr. ř.), pak platí, že v trestním stíhání obviněného nelze pokračovat. – **č. 5/1972**

– Skončilo-li trestní stíhání proti obviněnému pravomocným rozhodnutím prokurátora (nyní státního zástupce) o postoupení věci národnímu výboru (příslušnému obecnímu úřadu) k projednání jako přestupek, nelze pokračovat v trestním stíhání, nebylo-li takové rozhodnutí v předepsaném řízení zrušeno. – **č. 56/1972**

– Skončilo-li trestní stíhání proti obviněnému pravomocným rozhodnutím prokurátora (státního zástupce) nebo soudu o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. jinému orgánu proto, že nejde o trestný čin, že však jde o přestupek nebo kárné provinění, o nichž je tento orgán příslušný rozhodovat, nelze pokračovat v trestním stíhání proti obviněnému, nebylo-li rozhodnutí o postoupení věci v předepsaném řízení zrušeno.

Proti rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. je přípustná obnova řízení (§ 277 a násl. tr. ř.). – **č. 3/1974**

– I. Odpadne-li překážka věci rozsouzené, pokračuje se v dřívějším stíhání, aniž je třeba zrušit usnesení o zastavení pozdějšího, nepřipustného trestního stíhání pro týž skutek téhož obviněného [§ 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.]. Toto usnesení netvoří překážku *rei iudicatae* ve vztahu k dřívějšmu stíhání, které se po zrušení pravomocného rozhodnutí, jímž bylo ukončeno, znovu vede.

II. Skutečnost, že byla pravomocně povolena obnova dřívějšího trestního stíhání a zrušeno rozhodnutí, kterým bylo toto dřívější trestní stíhání ukončeno, není novou skutečností orgánu trestního stíhání dříve neznámou ve smyslu § 278 odst. 2 a 3 tr. ř., která by mohla odůvodnit obnovu pozdějšího trestního stíhání pro týž skutek, které bylo jako nepřipustné zastaveno podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. Na nepřipustnosti tohoto pozdějšího stíhání pro týž skutek se nic nemění tím, že se po odpadnutí překážky *rei iudicatae* v dřívějším řízení toto dřívější řízení opět vede. – **č. 50/1979**

– K otázce nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. a k podmínkám, kdy je trestný čin soudce spáchán v souvislosti s výkonem jeho soudcovské funkce ve smyslu § 54 zákona č. 36/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Odmítá-li soudce vojenského soudu vykonávat soudcovskou funkci v určitém místě a je-li pro tento čin trestně stíhán, jde o čin spáchaný v souvislosti s výkonem soudcovské funkce. Za takový čin lze soudce vojenského soudu trestně stíhat jen se souhlasem orgánu, který ho do soudcovské funkce zvolil (jmenoval), přičemž bez tohoto souhlasu je trestní stíhání nepřipustné. Svolení uvedeného orgánu je třeba k trestnímu stíhání pro takový trestný čin i v případě, kdy osoba, která jej spáchala, již soudcovskou funkci nevykonává. Pozn. SR: srov. nyní § 76 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Vojenské soudy byly s účinností od 1. ledna 1994 zrušeny. – **č. 41/1992**

- Soud rozhodující o nepřipustnosti trestního stíhání obviněného z důvodu, že obviněný je účasten amnestie prezidenta republiky [§ 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.], musí jako předběžnou otázku (§ 9 odst. 1 tr. ř.) posoudit, pod které ustanovení je třeba skutek, pro který je obviněný stíhán, podřadit. Právním posouzením skutku v obžalobě není soud vázán. Není přitom rozhodující, zda důvodem k odchylnému právnímu posouzení skutku proti obžalobě je to, že skutek byl obžalobou právně posouzen chybně, nebo zda důvodem k jinému právnímu posouzení je změna důkazní situace, k níž došlo v pozdějším stádiu řízení. – **č. 9/1994**
- Osobu, která požívala jako poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky tzv. privilegia nestihatelnosti, ale byla tohoto privilegia ve vztahu ke konkrétnímu trestnému činu zbavena tím, že Poslanecká sněmovna dala souhlas s jejím trestním stíháním, nelze bez nového souhlasu ve smyslu čl. 27 odst. 4 Ústavy trestně stíhat pro týž trestný čin po tom, co se stala opět poslancem uvedené komory Parlamentu České republiky v dalším volebním období. – **č. 48/1996**
- Svolení oprávněného orgánu je třeba k trestnímu stíhání pro trestný čin, který byl spáchán v souvislosti s výkonem soudcovské funkce i v případě, kdy osoba, která jej spáchala, již soudcovskou funkci nevykonává. – **č. 55/2000 – I**
- Je-li ke stíhání určité osoby podle zákona třeba souhlasu [§ 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.], orgány činné v trestním řízení takový souhlas opatřují od oprávněného orgánu přímo, nikoli prostřednictvím ministerstva spravedlnosti. Formulace „takový souhlas nebyl dán“ citovaného ustanovení znamená právní stav, kdy byl souhlas k trestnímu stíhání oprávněným orgánem odepřen, tj. po předložení věci se příslušný orgán vyjádřil tak, že souhlas neuděluje. Příslušné orgány trestního řízení proto musí předtím, než dojdou k závěru, že stíhání takové osoby je vyloučeno z uvedeného zákonného důvodu a nelze je zahájit, popř. bylo-li již zahájeno, je nutné je zastavit, předložit věc s návrhem na udělení souhlasu s trestním stíháním příslušnému orgánu. Stav, kdy je zřejmé, že je třeba k trestnímu stíhání opatřit souhlas a čeká se na vyžádané vyjádření oprávněného orgánu, popř. se odstraňují pochybnosti o tom, zda je souhlas třeba, postupem podle § 10 odst. 2 tr. ř., pouze dočasně brání zahájení trestního stíhání, nebo brání v pokračování v trestním stíhání v tom smyslu, že by se prováděly jiné úkony, než je právě opatrování souhlasu. Důkazy provedené v této době jsou v dalším řízení nepoužitelné. Vzniknou-li pochybnosti o tom, zda je ke stíhání určité osoby podle zákona třeba souhlasu oprávněného orgánu, musí orgány činné v trestním řízení předložit věc Nejvyššímu soudu, aby o tom rozhodl podle § 10 odst. 2 tr. ř. Tuto otázku nemohou řešit samostatně jako otázku předběžnou podle § 9 odst. 1 tr. ř. – **č. 55/2000 – II**
- Respektování tzv. zásady speciality platící pro extradiční řízení znamená, že trestní příkaz vydaný před tím, než obviněný odešel do ciziny, nemůže být obviněnému doručen po jeho vydání do České republiky k trestnímu stíhání pro jiný trestný čin (skutek), aniž by byly splněny zvláštní podmínky pro tento postup vyplývající z příslušné mezinárodní smlouvy, popř. z ustanovení § 378 odst. 2 tr. ř., kterými je zpravidla opatření dodatečného souhlasu cizího státu k trestnímu stíhání pro další trestné činy [§ 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.]. Do-

ručení trestního příkazu je totiž úkonem směřujícím k trestnímu stíhání pro skutek uvedený v tomto rozhodnutí. *Pozn. SR: nyní je zásada speciality ob- sažena v § 389 a § 406 tr. ř. – č. 32/2002*

- Účinky ustanovení § 11 odst. 2 tr. ř., ve znění zák. č. 265/2001 Sb., se vzta- hují jen na taková meritorní rozhodnutí o některém dílčím útoku pokračující- ho trestného činu, která nabyla či nabudou právní moci až po dni účinnosti zá- kona č. 265/2001 Sb. (tj. po 1. ledna 2002). S ohledem na princip právní jistoty a ústavní vymezení principu *ne bis in idem*, jemuž odpovídala i zákon- ná úprava pokračujícího trestného činu v trestněprávních normách, ve znění účinném do 31. prosince 2001, nelze novelizované znění § 11 odst. 2 tr. ř. aplikovat zpětně. To znamená, že je nelze použít na rozhodnutí zakládající překážku trestního stíhání spočívající v překážce věci rozsouzené ohledně ně- kterého z dílčích útoků pokračujícího trestného činu, která vznikla před 1. lednem 2002. – **č. 49/2002**
- Obviněný, který se v době, kdy byl poslancem Národního shromáždění býva- lé Československé socialistické republiky, měl dopustit trestné činnosti, jež však neměla být spáchána hlasováním v uvedeném zastupitelském sboru, resp. jeho orgánech, ani výroky učiněnými v těchto orgánech při výkonu funkce poslance, není po zániku této funkce vyňat z pravomoci orgánů čin- ných v trestním řízení v tom smyslu, že by k jeho stíhání bylo třeba souhlasu oprávněného orgánu [§ 10 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.]. Na tom nemě- ní nic ani skutečnost, že po zániku Národního shromáždění byl poslancem Fe- derálního shromáždění bývalé Československé socialistické republiky. Tyto závěry však neplatí, jestliže uvedené zákonodárné sbory byly v době, kdy byl obviněný jejich poslancem, žádány o souhlas s trestním stíháním a ten byl odepřen. – **č. 12/2003**
- Jen na základě skutečnosti, že obviněný je držitelem diplomatického pasu, který mu byl vydán příslušnými orgány cizího státu, nelze dovodit existenci podmínek stanovených Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích (uve- řejněna pod č. 157/1964 Sb.), při jejichž splnění se jedná o osobu, která na území České republiky požívá diplomatických výsad a imunit podle me- zinárodního práva (čl. 31 cit. úmluvy), takže by byla z tohoto důvodu vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení ve smyslu § 10 odst. 1 tr. ř. a je- jí trestní stíhání by tudíž bylo nepřípustné podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. – **č. 15/2004**
- I. Zásada *ne bis in idem* – zákaz dvojího souzení a potrestání za týž čin (sku- tek) ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a zá- kladních svobod a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. – brání též trestnímu stíhání a od- souzení toho, proti němuž dřívější přestupkové řízení o témže skutku (činu) trestněprávní povahy meritorně skončilo pravomocným rozhodnutím pří- slušného správního orgánu, a to včetně blokového řízení podle § 84 a násl. zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. *Pozn. red.: tím zůstává nedotčen právní názor publikovaný v rozhodnutí č. 10/2007 Sb. rozh. tr.*

Vyloučit ochranu proti novému procesu s ohledem na zásadu *ne bis in idem* přitom nemůže ani skutečnost, že příčinou prvního projednání skutku (činu)

v blokovém přestupkovém řízení byla jeho nesprávná kvalifikace jako přestupku, ačkoliv naplňoval znaky trestného činu. Právně bezvýznamné je též to, proč došlo k novému řízení a rozhodnutí v dané věci, aniž bylo zrušeno předcházející rozhodnutí o totožném skutku (činu). – **č. 13/2009 – I**

– viz **Jednota skutku – č. 27/1986**

– viz **Litispence – č. 18/1972 – II**

– viz **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – č. 10/2006**

– viz **Ne bis in idem – č. 10/2007**

– viz **Obžaloba – č. 3/1966**

– viz **Právní styk s cizinou – č. 24/2007 – I**

– viz **Řízení o dovolání – č. 38/2005**

– viz **Řízení o odvolání – č. 10/1997**

– viz **Řízení předcházející napadenému rozhodnutí – č. 7/1980**

– viz **Totožnost skutku – č. 23/1972**

– viz **Účastenství – č. 7/1994 – II**

– viz **Zastavení trestního stíhání – č. 7/1964 a 8/2001**

Neuposlechnutí rozkazu

– Z hlediska materiálního pojetí vojenské soudy správně vycházejí ze závažnosti uloženého rozkazu a škodlivých následků, které hrozí z jeho neprovedení. Co do obsahu rozkazu a jeho charakteru, uplatňuje se v praxi soudů správný výklad, že jím může být vše, co souvisí s úkoly ozbrojených sil a ozbrojených sborů anebo má vztah k povinnostem, které příslušníkům ozbrojených sil a sborů ukádají základní řády. Správně se rovněž posuzují případy, kdy pachatelé opakovaně odmítají splnit rozkaz velitele, aby se dali oholit nebo ostříhat. V souladu s právním názorem, který byl zaujat vojenským kolegiem býv. Nejvyššího soudu pod č. j. Ntv 2/66 se zastává názor, že je nutno vždy hodnotit závažnost činu a okolnosti případu, které budou rozhodujícím kritériem pro posouzení, zda jde o trestný čin podle § 273 tr. zák. anebo o kázeňský přestupek, který může velitel nebo náčelník vyřídit v rámci kázeňské pravomoci. *Pozn. SR: nynější tr. zákoník však opouští materiální podmínku trestnosti činu a vychází z formální definice trestného činu (§ 13 odst. 1) s materiálním korektivem uplatňování trestní odpovědnosti vyjádřeným v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Nyní jde o § 375 tr. zákoníku.* – **č. 12/1985 (s. 126)**

– V případech neuposlechnutí rozkazu podrobit se odběru krve na zkoušku hladiny alkoholu v krvi se vychází z právního názoru vojenského kolegia Nejvyššího soudu ČSSR, zaujatého v rozhodnutí sp. zn. Tzv 29/78, že obžalovaný nenaplnil skutkovou podstatu trestného činu neuposlechnutí rozkazu podle § 273 odst. 1 tr. zák., pokud nerespektoval rozkaz náčelníka, aby se podrobil dechové zkoušce, popřípadě odběru krve ke zkoušce na alkohol.

V této souvislosti nutno uvést, že v případě odmítnutí podrobit se odběru krve (§ 114 odst. 2 tr. ř.) může být takový úkon vynucován jen použitím prostředků uvedených v ustanovení § 66 odst. 1 a 2 tr. ř. Z toho se dovozuje, že neuposlechnutí rozkazu nadřízeného vojáka v činné službě, aby se podrobil uvedenému úkonu, je sice v obecném smyslu neuposlechnutím rozkazu, avšak nejde o čin tak společensky nebezpečný, že by byl vyšší než nepatrný. Z dů-

vodů § 3 odst. 2 tr. zák. není proto neuposlechnutí rozkazu nadřízeného v tomto případě trestným činem podle § 273 tr. zák., ale pouze přestupkem. *Pozn. SR: nyní jde o otázku trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 375 tr. zákoníku a to s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe vyjádřené v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 12/1985 (s. 126–127)*

- Vyskytují se též případy neuposlechnutí rozkazu při odeslání vojáků do nemocnice, k jiným útvarům apod., kdy nadřízený, který vojáka odesílá, sleduje tímto svým rozkazem jeho dočasné odvelení mimo útvar. Jestliže voják nerespektuje tento rozkaz, nedopouští se trestného činu neuposlechnutí rozkazu, neboť toto jeho jednání nepřesahuje ještě rámec neplnění povinností, a to ve smyslu § 295 písm. b) tr. zák., z něhož vyplývá, že se svémocně vzdaluje ten, kdo se nepřihlásil u svého útvaru nebo v místě služebního přidělení, ač tam byl odeslán. Z těchto důvodů nelze tyto případy posuzovat jako souběh trestných činů zběhnutí podle § 282 tr. zák. nebo svémocného odloučení podle § 284 tr. zák. a neuposlechnutí rozkazu podle § 273 odst. 1 tr. zák. Odpovědnost vojáka za trestný čin neuposlechnutí rozkazu však není vyloučena tam, kde vedle povinnosti v rámci ustanovení § 295 tr. zák. nesplní úkol, který mu byl rozkazem nadřízeného uložen. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 375, § 386 a § 387 tr. zákoníku s ohledem na ustanovení § 115 tr. zákoníku. – č. 12/1985 (s. 127)*

– viz **Souběh** – č. 44/1982 – III

Neveřejné zasedání

– viz **Příslušnost soudu** – č. 35/2007 – I

Nutná obhajoba

- Ak vzhľadom na duševné chyby obvineného má súd pochybnosti o jeho spôsobilosti náležite sa hájiť, musí mať obvinený obhajcu. (§ 36 ods. 2 Tr. por.). – č. 7/1963

- Horní hranice trestní sazby odnětí svobody se zvyšuje u zvlášť nebezpečného recidivisty o jednu třetinu a je mu třeba uložit trest v horní polovině takto stanovené trestní sazby odnětí svobody (§ 42 odst. 1 tr. zák.). Jestliže vzhledem k tomu obviněnému hrozí uložení trestu odnětí svobody převyšujícího pět roků, musí mít obhájce již v přípravném řízení, jak to má na mysli ustanovení § 36 odst. 3 tr. ř. *Pozn. SR: s ohledem na zrušení ustanovení o zvlášť nebezpečné recidivě je právní názor judikátu použitelný omezeně. Lze z něj vycházet v případě pachatele trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, neboť v § 108 tr. zákoníku je obdobná konstrukce stanovení horní hranice trestní sazby jako u dřívější zvlášť nebezpečné recidivy. – č. 12/1963*

- Ustanovení § 36 odst. 2 tr. ř. obsahuje *per analogiam* obecnou subsidiární směrnici pro řešení otázky, kdy obviněný musí mít obhájce; toto ustanovení se vztahuje na celé trestní řízení konané před vyšetřovatelem (*nyní policejním orgánem*), prokurátorem (*nyní státním zástupcem*) a soudem, tedy i na řízení ve stadiu po právní moci rozhodnutí. – č. I/1968

- O tom, zda je nutné, aby obviněný měl obhájce v řízení, ve kterém se koná veřejné zasedání po právní moci rozsudku nebo po usnesení o zastavení trestního stíhání, rozhodne soud podle okolností konkrétního případu. Při hodno-

cení těchto okolností postupuje podle zásad, které jsou pro nutnou obhajobu vyjádřeny v § 36 odst. 1 a 3 tr. ř. Na základě těchto zásad je zpravidla nutné, aby vzhledem k osobě obviněného nebo charakteru a závažnosti řízení měl obviněný obhájce ve veřejném zasedání konaném po právní moci rozsudku, příp. usnesení o zastavení trestního stíhání, zejména v těchto případech:

1. je-li zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena,
2. konalo-li se proti němu trestní stíhání jako proti mladistvému a v době konání veřejného zasedání nedovršil devatenáctý rok věku,
3. v řízení o stížnosti pro porušení zákona též jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let, nebo je-li obviněný ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody,
4. v řízení o návrhu na povolení obnovy konaném za stejných okolností jako pod bodem 1, 2 a 3.

Není však vyloučeno, aby soud dospěl k závěru, že je nutné, aby obviněný měl obhájce ve veřejném zasedání konaném po skončení trestního stíhání i v jiných případech analogickým případům, které jsou uvedeny v § 36 odst. 1 a 3 tr. ř. *Pozn. SR: nyní je tato otázka v zákoně výslovně upravena; srov. ustanovení § 36a tr. ř. – č. I/1968*

- V řízeních uvedených v § 36 odst. 4 tr. ř. musí mít obviněný obhájce vždy. – **č. I/1968**

- Z hlediska nutné obhajoby z důvodu uvedeného v § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. je nerozhodné, že obviněný byl vzat do vazby v jiné trestní věci. – **č. 16/1970**

- Pri ustanovení obhajcu obvinenému v prípade povinnej obhajoby už v právnom konaní nemožno postupovať tak váhavo, aby sa tým zmaril zmysel povinnej obhajoby obhajcom, ale treba postupovať s najväčším urýchlením, aby sa obhajcovi zabezpečila reálna možnosť vykonávať svoje práva, najmä právo zúčastniť sa na vyšetrovacích úkonoch už od vznesenia obvinenia (§ 165 ods. 1 Tr. por.). Porušenie tejto zásady je chybou prípravného konania, pre ktorú je spravidla nutné vrátiť vec prokurátorovi (*nyní štátnému zástupci*) na došetrenie podľa § 188 ods. 1 písm. e) Tr. por. *Pozn. SR: nyní již od zahájení trestního stíhání postupem podle § 160 tr. ř. – č. 60/1972 – I*

- Ve veřejném zasedání konaném v řízení o změně způsobu výkonu ochranného léčení (§ 351a tr. ř.), o upuštění od výkonu ochranného léčení (§ 352 tr. ř.) a o propuštění z ochranného léčení (§ 353 tr. ř.) nemusí mít obviněný vždy obhájce. Potřeba ustanovit pro tyto formy řízení obviněnému obhájce se posuzuje podle § 36 odst. 2 tr. ř. – **č. 1/1977**

- V případě nutné obhajoby nelze konat hlavní líčení v nepřítomnosti obhájce, který musí být přítomen během celého trvání hlavního líčení. – **č. 4/1977**

- Ak podľa posudku znalcov-psychiatrov obvinený nie je pre duševnú poruchu schopný náležite rozpoznať nebezpečnosť svojho činu pre spoločnosť a dostatočne ovládať svoje konanie, je to okolnosť, pre ktorú treba mať pochybnosti o schopnosti obvineného náležite sa obhajovať, pre ktorú obvinený musí mať obhajcu (§ 36 ods. 2 Tr. por.) a pre ktorú je vylúčené prejednanie jeho veci pred samosudcom (§ 314a ods. 2 Tr. por.), aj keď ide o trestný čin uvedený v § 314a ods. 1 Tr. por. *Pozn. SR: ustanovení § 314a odst. 2 tr. ř. již ne-*

brání projednání takové věci před samosoudcem (jde-li o trestný čin uvedený v § 314a odst. 1 tr. ř.) a s ohledem na § 26 tr. zákoníku již nejde o rozpoznání nebezpečnosti činu pro společnost, ale o otázku rozpoznání protiprávnosti činu. – č. 27/1977 – I

– U obviněného, který neumí číst ani psát, je třeba vždy posoudit, zda je způsobilý náležitě se hájit; zůstanou-li v tomto směru pochybnosti, musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.). – **č. 65/1978**

– I. Obviněný musí mít v případech uvedených v § 36 tr. ř. obhájce od doby, kdy vznikl důvod nutné obhajoby. Je-li tento důvod dán již v době vznesení obvinění, musí mít obviněný obhájce od vznesení obvinění (§ 36 odst. 1, 2 a 3, § 41 odst. 2 a § 165 odst. 1 tr. ř.). V řízení proti mladistvému musí mít mladistvý obhájce vždy od vznesení obvinění (§ 291 tr. ř.).

II. Vznikl-li důvod nutné obhajoby od vznesení obvinění (*nyní od sdělení obvinění, resp. zahájení trestního stíhání*), je nutno postupovat podle § 38 odst. 1 a § 39 tr. ř. po oznámení usnesení o vznesení obvinění (§ 163 odst. 3 tr. ř.). Obviněnému je třeba nejprve umožnit, aby si obhájce zvolil, jestliže si obviněný nezvolí obhájce ihned, určí se mu k jeho zvolení lhůta (§ 38 odst. 1 tr. ř.). Délka této lhůty se stanoví se zřetelem na povahu a okolnosti případu tak, aby nebyl ohrožen účel nutné obhajoby. Určení lhůty nepřichází v úvahu, prohlásí-li obviněný, že si obhájce zvolit nechce. Obhájce bude obviněnému podle § 38 tr. ř. ustanoven, jestliže si obviněný obhájce nezvolil ihned nebo v určené lhůtě a obhájce mu nebyl zvolen ani jinou oprávněnou osobou (§ 37 odst. 1 tr. ř.).

III. V době, kdy obviněný obhájce ještě nemá, ač jej mít musí, lze provádět jen ty vyšetřovací úkony, které vzhledem k nebezpečí jejich zmaření, ztráty nebo podstatného oslabení jejich důkazní hodnoty anebo ztráty dalších důkazů, tedy z hlediska účelu trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. ř.), nesnesou odkladu na dobu, než obviněný obhájce bude mít (analogicky § 165 odst. 2 tr. ř.).

IV. Provedení jiného vyšetřovacího úkonu v době, kdy obviněný obhájce ještě neměl, přestože jej mít musel (§ 36), je porušením práva obviněného na obhajobu. Jestliže tato vada přípravného řízení nebyla již odstraněna vyšetřovatelem (*nyní policejním orgánem*) podle § 166 odst. 5 věta za středníkem tr. ř. anebo postupem prokurátora (*nyní státního zástupce*) podle § 174 odst. 2 písm. c) a d) tr. ř., soud po předběžném projednání obžaloby vrátí věc podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. prokurátoru (*nyní státnímu zástupci*) k došetření, je-li toho třeba k odstranění této vady přípravného řízení proto, že jde o část řízení důležitou pro rozhodnutí a obviněný – nebo v případech nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. b) a c) a § 291 tr. ř. i proti vůli obviněného jeho zákonný zástupce nebo obhájce – navrhuje opakovat takto vadně provedené vyšetřovací úkony v přítomnosti obhájce. *Pozn. SR: srov. § 42 odst. 2, § 43 a § 44 zák. o soudnictví ve věcech mládeže, podle něhož musí mít mladistvý obhájce již od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle tohoto zákona nebo provedeny úkony trestního řízení. Dále srov. ustanovení § 160 odst. 3 a 4 tr. ř. o neodkladných a neopakovatelných úkonech a k jejich provádění též ustanovení § 158 odst. 8, § 158a a § 179b odst. 1 tr. ř. Dále srov. § 164 tr. ř. – č. 1/1979*

- Důvod nutné obhajoby uvedený v § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř., že obviněný je ve vazbě, vzniká až vzetím obviněného do vazby (§ 68 tr. ř.), nikoli již zadržením obviněného (§ 75 tr. ř.), popř. vznesením obvinění proti osobě podezřelé, která byla zadržena (§ 76 tr. ř.). – **č. 39/1979**
- Skutečnost, že obviněný neumí číst a psát, vždy snižuje jeho způsobilost se hájit, a proto musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.). – **č. 20/1994**
- Jde-li o věc, kde jsou podmínky nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.), obviněný musí mít obhájce zvoleného nebo ustanoveného pro řízení v této věci. Nestačí, že obviněný již má obhájce v řízení o jiné trestní věci. Nic však nebrání tomu, aby byl ustanoven stejný obhájce. – **č. 40/1994 – II**
- Zastupuje-li obhájce obviněného v jedné jeho trestní věci, je soud prvního stupně povinen doručit mu podle § 196 odst. 1 tr. ř. opis obžaloby nejen v této věci, ale po spojení s dalšími věcmi podle § 23 odst. 1 tr. ř. též opisy obžalob v těchto dalších trestních věcech, byť v nich obviněný nebyl původně obhájcem zastoupen. Po spojení věcí totiž obhájce obhajuje obviněného pro všechny skutky a trestné činy. Doručení opisů všech obžalob obhájci je natolik významné pravidlo zajišťující práva obhajoby, že při jeho porušení odvolací soud musí napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušit v těch částech, které se týkají skutků a trestných činů uvedených v obžalobách, jež obhájci nebyly doručeny, a věc vrátit v tomto rozsahu soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, neboť takové pochybení je v odvolacím řízení nezhojitelné. – **č. 34/2002**
- Vzetí odsouzeného do vyhošťovací vazby (§ 350c odst. 1 tr. ř.) nezakládá samo o sobě důvod nutné obhajoby podle § 36a odst. 1 písm. c) tr. ř. – **č. 56/2002**
- viz **Dokazování – č. 25/1990 – II**
- viz **Předběžná otázka – č. 35/2006**
- viz **Řízení o odvolání – č. 42/2007 – II**
- viz **Řízení proti mladistvým – č. 62/1973**
- viz **Tlumočník – č. 19/2000**
- viz **Veřejné zasedání – č. 42/1996**
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření – č. 62/1973 a 45/1976**
- viz **Zjednodušené řízení – č. 36/2004 (s. 293)**
- viz **Zkrácené přípravné řízení – č. 50/2002**

Nutná obrana

Pozn. SR: nyní srov. § 29 tr. zákoníku; nutná obrana je okolností vylučující protiprávnost činu (tr. zákoník již neobsahuje pojem nebezpečnost činu pro společnost), takže jednání v nutné obraně je právním řádem dovolené (a ostatně i žádoucí). Podmínky nutné obrany jsou stávající úpravou stanoveny ve prospěch obránce; srov. dikci § 29 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž nutná obrana, nesmí být jen „zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku“.

- Stav nutné obrany je důvodem vylučujícím nebezpečnost činu pro společnost i jeho nedovolenost, takže čin provedený v nutné obraně není trestným činem a nemůže být postižen trestem ani jinou sankcí. O nutnou obranu nepůjde tam, kde útok již fakticky skončil, nebo kde pachatel reaguje na útok takovým způsobem, že útok ve skutečnosti oplácí a nikoliv odvrací.

U nutné obrany se nevyžaduje přiměřenost obrany ve smyslu naprosté proporcionality mezi významem ohroženého společenského vztahu a vztahu dotčeného. Zákon to zdůrazňuje slovy „zřejmě nepřiměřená“.

Proto o vybočení z mezí nutné obrany pro její zřejmou nepřiměřenost půjde jen tehdy, jestliže pachatel použil prostředku podstatně silnějšího, než bylo za dané situace třeba k odvrácení útoku, nebo když škoda způsobená obranou je v hrubém nepoměru ke škodě hrozící z útoku. Každý případ nutné obrany musí být posuzován komplexně ve všech souvislostech jeho okolností a přisně individuálně. – **č. 11/1965**

– K požadavku objasnění skutkových předpokladů pro posouzení, zda čin jinak trestný není trestným činem pro nutnou obranu.

Beztrestnosti podle § 13 tr. zák. se nemůže dovolávat ten, kdo se při obraně proti útoku neomezí na odvrácení útoku, ale podnikne další útočné činy, neodůvodněné již pouze nutností obrany, a kdo případně se dá s útočníkem do vzájemné pŕtky, takže již u něj nejde o obranu, ale o vypořádání se s útočníkem. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 26/1967**

– Jde o nutnou obranu, odvrací-li napadený činem jinak trestným útok na tělesnou integritu přímo mu hrozící proto, že se snažil odvrátit útok směřující proti tělesné integritě jiné osoby. – **č. 7/1970**

– K vykladu podmienok nutnej obrany.

U nutnej obrany sa nevyžaduje priemeranosť obrany v zmysle úplnej úmernosti (proportionalita) medzi významom ohroženého spoločenského vzťahu a vzťahu dotknutého obranou. Priemeranosť obrany treba posúdiť so zreteľom na všetky okolnosti prípadu a na vybočenie z medzí nutnej obrany nemožno usúdiť len z toho, že napadnutý sa bránil zbraňou proti neozbrojenému útočníkovi, vekovĕ podstatne mladšiemu, fyzicky silnejšiemu a známemu svojou agresívnosťou. – **č. 49/1970**

– K posudzovaniu podmienok nutnej obrany.

Na vybočenie z medzí nutnej obrany v zmysle § 13 Tr. zák. nemožno usudzovať len z toho, že napadnutý útočníka zranil a prípadne ho aj usmrtil, pričom sám neutrpel nijaké zranenie, ak tým odvracal útok priamo hroziaci alebo trvajúci a takáto obrana nebola zrejme neprímeraná povahe a nebezpečnosti útoku.

Na nesplnenie podmienok nutnej obrany nemožno usudzovať ani z tej skutočnosti, že napadnutý sa nevyhol útoku inak než použitím obrany, pretože nikto nie je povinný ustupovať pred neoprávneným útokom na záujmy chránené trestným zákonom, ale má naopak právo použiť proti takémuto útoku obranu, ktorá nie je zrejme neprímeraná povahe a nebezpečnosti útoku. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku; srov. poznámku shora k tomuto heslu.* – **č. 25/1976**

– Jde o překročení mezí nutné obrany, jestliže se pachatel zpočátku brání způsobem přiměřeným povaze a nebezpečnosti útoku směřujícímu proti zájmům chráněným trestním zákonem, ale po skončení útoku sám přejde do útoku s úmyslem vypořádat se s útočníkem, od něhož již nehrozí nebezpečí. Za následek způsobený v této fázi jednání je pachatel trestně odpovědný a nemůže se dovolávat, že jednal v nutné obraně ve smyslu § 13 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 18/1979**

– O nutnú obranu ide aj vtedy, ak osoba čínom inak prestným odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok, ktorý je namierený proti telesnej integrite inej osoby.

Nutná obrana je prípustná aj proti útoku, ktorý smeruje proti domovej slobode spôsobom uvedeným v § 238 ods. 1 Tr. zák. V takomto prípade trvá útok dovtedy, kým sa nepodarí útočníka, ktorý vnikol do domu alebo do bytu iného, z domu alebo z bytu vyhnúť.

Proti konaniu v nutnej obrane nie je nutná obrana prípustná. Konanie útočníka, namierené proti osobe, ktorá koná v nutnej obrane, treba považovať za pokračovanie v útoku bez ohľadu na to, či útok bol od začiatku namierený voči osobe, ktorá koná v nutnej obrane, alebo voči inej osobe. Osoba, ktorá koná v nutnej obrane, je preto oprávnená prekonať aj tento pokračujúci útok voči svojej osobe spôsobom, ktorý nie je zrejme neprimeraný povahe a nebezpečnosti útoku. *Pozn. SR: nyní jde o trestný čin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 9/1980*

– K otázke primeranosti nutnej obrany v zmysle § 13 Tr. zák. z hľadiska použitého prostriedku a z hľadiska škody spôsobenej útočníkovi.

Intenzita obrany a teda primeranosť obrany intenzite útoku nie je závislá od použitého prostriedku, ale od toho, ako ho brániaci sa použije.

Z hľadiska škody sa primeranosť obrany posudzuje porovnaním škody, ktorá bola spôsobená útočníkovi, a škody, ktorá hrozila záujmu chránenému Trestným zákonom. Aká škoda hrozila či škoda spôsobená útočníkovi nebola zrejme neprimeraná škode hroziacej z útoku sa posudzuje podľa objektívnych okolností prípadu i podľa predstáv brániaceho sa odôvodnených týmito objektívnymi okolnosťami. Od brániaceho sa nemožno žiadať, aby vyčakával a spolieval sa na náhodu, že škoda, ktorá objektívne i podľa jeho predstavy z útoku hrozí, nenastane, a aby nepoužil primerané a dostupné prostriedky obrany, aby hroziaci útok znemožnil a útočníka zneškodnil. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku; srov. poznámku shora k tomuto heslu. – č. 41/1980*

– K výkladu ustanovenia § 13 Tr. zák. o nutnej obrane.

Pri posudzovaní primeranosti obrany a útoku treba brať do úvahy intenzitu oboch akcií, ako aj škodu, ktorá hrozila z útoku, a škodu spôsobenú v obrane. Škoda spôsobená v obrane môže byť väčšia ako škoda, ktorú útočník napadnutému spôsobil, alebo ktorá hrozila z jeho útoku; nesmie však byť medzi nimi zrejmy nepomer. Spravidla nepôjde z tohto hľadiska o prekročenie primeranosti nutnej obrany, ak napadnutý pri odvracaní útoku ohrozujúceho jeho život, resp. z ktorého mu hrozí ťažká újma na zdraví, útočníka usmrť. Skutočnosť, že si niekto pripraví na obranu proti hroziacemu a očakávanému útoku zbraň, nevylučuje záver, že ide o nutnú obranu. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku; srov. poznámku shora k tomuto heslu. – č. 19/1982*

– Podmienky nutnej obrany podľa § 13 Tr. zák. sú splnené aj v prípade, že napadnutý zamýšľal použiť proti útoku iný, miernejší spôsob obrany, než ktorý omylom skutočne použil, ak ani skutočne použitá obrana nie je zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku; srov. poznámku shora k tomuto heslu. – č. 12/1983*

- K výkladu podmínek nutné obrany v zmysle § 13 Tr. zák. Okolnosť, že brániaci prestal pred útočníkmi utekať, zostal stáť a začal sa trvajúcemu útoku brániť, nevylučuje možnosť splnenia všetkých podmienok nutnej obrany. *Pozn. SR: nyní jde o §29 tr. zákoníku; srov. poznámku shora k tomuto heslu.* – **č. 8/1988**
- Při užití důvodu vylučujícího protiprávnost podle § 13 tr. zák. o nutné obraně nemůže soud vycházet ze závěru, že útok ze strany poškozeného „velmi pravděpodobně neskončil“. Nelze-li tuto otázku provedenými důkazy zjistit zcela bezpečně, je nutno vycházet ze zásady *in dubio pro reo* a stran skončení či neskončení útoku na zájem chráněný trestním zákonem učinit závěr, že útok v době činu obviněné, která se mu bránila, trval. Při hodnocení skutečností týkajících se trvání i nebezpečnosti útoku poškozeného vůči obviněné a jejím dětem z hlediska podmínek nutné obrany je třeba přihlížet i k psychickému stavu obviněné a k jejímu subjektivnímu náhledu na trvání a nebezpečnost útoku. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 36/1991**
- Skutečnost, že pachatel jednal za podmínek nutné obrany ve smyslu ustanovení § 13 tr. zák., vylučuje trestnost činu již v době jeho spáchání. Soud po takovém závěru tedy nemůže užít zprošťujícího důvodu podle § 226 písm. e) tr. ř. o zániku trestnosti; musí obviněného zprostit obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. proto, že skutek není trestným činem. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 36/1992**
- Podmínkou trestnosti jednání, které je překročením mezí nutné obrany (§ 13 tr. zák.), např. proto, že útok, proti kterému je obrana zaměřená, již netrvá, je také zavinění vztahující se na tuto skutečnost. V takových případech je třeba také důsledně zjišťovat, zda šlo o úmyslné nebo nedbalostní překročení mezí nutné obrany, a přihlížet přitom i k rozrušení obránce vyvolanému útokem. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 16/1994 – I**
- Samotná skutečnost, že obránce použije proti neozbrojenému útočníkovi zbraň, neznamená, že jde o obranu zcela zjevně nepřiměřenou způsobu útoku. Podmínkou ustanovení § 13 tr. zák., o nutné obraně, není skutečnost, že útok nebylo možno odvrátit jinak. Obránce není povinen ustupovat před neoprávněným přímo hrozícím nebo trvajícím útokem na zájem chráněný trestním zákonem. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 47/1995**
- Podmínky nutné obrany ve smyslu ustanovení § 13 tr. zák. mohou být splněny i v případě, kdy oprávněný uživatel domu nutí jiného jednáním, které by jinak bylo trestným činem, např. pohružkou násilí, aby odešel z místa, které požívá ochrany domovní svobody a na němž neoprávněně setrvává. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku.* – **č. 47/1997**
- V závislosti na konkrétních okolnostech případu není vyloučeno posoudit jako stav nutné obrany jednání osoby, která reaguje na fyzický útok neozbrojeného pachatele opakovaným použitím střelné zbraně, přičemž dojde k usmrcení útočníka. – **č. 14/1999**
- Zaměstnanec bezpečnostní služby může omezit osobní svobodu jiného při splnění podmínek § 76 odst. 2 tr. ř., tj. jde-li o osobu, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté.

Zárok zaměstnance bezpečnostní služby vůči osobě, která není podezřelá ze spáchání trestného činu, spočívající v omezení její osobní svobody, nelze pokládat za oprávněný, ani když jej provede na žádost orgánů Policie České republiky o zadržení této osoby pro účely plnění jejich jiných úkolů. Okolnost, že zaměstnanec bezpečnostní služby takto jednal na žádost Policie České republiky, nemá význam pro posouzení oprávněnosti jeho zákroku, a proto mohou být splněny podmínky nutné obrany ve smyslu § 13 tr. zák., pokud osoba, již tento zaměstnanec neoprávněně brání v užívání osobní svobody, užije násilí k překonání odporu toho, kdo omezuje její osobní svobodu. Oprávněnost nutné obrany je v takovém případě založena na tom, že uvedená osoba odvrací útok na zájem chráněný trestním zákonem, konkrétně na zájem společnosti na ochraně osobní svobody. *Pozn. SR: nyní § 29 tr. zákoníku. – č. 25/2007*

- Útok vedený házením kamenů s cílem zasáhnout a zranit napadenou osobu je útokem se zbraní ve smyslu ustanovení § 89 odst. 5 tr. zák.

Jestliže byl útok vůči napadenému veden ze strany útočníka opakovaným házením kamenů sice z větší vzdálenosti, avšak takovou intenzitou a tak velkými kameny, že mu hrozilo způsobení i závažného zranění, přičemž tento útok stále trval, nejde o vybočení z mezí nutné obrany podle § 13 tr. zák., pokud napadený jako jediného účinného prostředku k odvrácení takového útoku použil střelné zbraně tak, že vystřelil ve směru na útočníka, kterého zasáhl a způsobil mu smrtelné zranění, zvláště když tomu předcházelo několik neúčinných výstražných výstřelů. *Pozn. SR: nyní jde o § 29 tr. zákoníku. K útku se zbraní viz § 118 tr. zákoníku. – č. 48/2007*

- Nutná obrana je vyloučena z důvodu tzv. intenzivního excesu tehdy, když čin obránce zcela jasně, očividně a nepochybně neodpovídá všem rozhodným okolnostem charakterizujícím způsob útoku. Podle ustanovení § 13 tr. zák. nesmí být nutná obrana ve vztahu ke způsobu útoku zcela zjevně nepřiměřená, tudíž může být nepřiměřená nebo zjevně nepřiměřená.

Pro jednání v nutné obraně není podstatná tzv. subsidiarita, tj. nevyžaduje se, aby se obránce snažil vyhnout hrozícímu nebo již probíhajícímu útoku nebo aby použil nejdříve mírnější způsoby obrany a jejich intenzitu případně stupňoval až podle způsobu útoku. Proto intenzivní exces z mezí nutné obrany nelze spatřovat jen v tom, že napadená osoba se útoku nevyhnula útekem, i když byl útek možný, anebo že nezvolila mírnější možnou obranu, pokud použitou (intenzivnější) obranu ještě nelze považovat za zcela zjevně nepřiměřenou způsobu útoku.

V případě excesu z mezí nutné obrany je podmínkou trestní odpovědnosti obránce nejen zaviněné překročení mezí nutné obrany, ale jeho zavinění se musí vztahovat též ke znakům příslušné skutkové podstaty, kterou tím naplnil, přičemž nemusí jít o stejnou formu zavinění. *Pozn. SR: nyní § 29 tr. zákoníku. – č. 20/2008*

- Instalace a použití automatického obranného zařízení, jehož účelem je odvrátit možný nebo předpokládaný budoucí útok na zájem chráněný trestním zákonem na určitém místě bez součinnosti obránce (např. nástražné systémy, samostřily, zapojení elektrického proudu do mříží či kovového oplocení ne-

movitosti), samo o sobě nevylučuje naplnění podmínek nutné obrany podle § 13 tr. zák.

K tomu, aby byly splněny podmínky nutné obrany v případě použití automatického obranného zařízení zejména v podobě nástražného systému, který se automaticky uvede v činnost po vzniku útoku do chráněného objektu, musí být zabezpečeno, aby se aktivovalo jen proti přímo hrozícímu či trvajícím útoku na zájem chráněný trestním zákonem a aby jeho účinnost nebyla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Při zaviněném nedodržení podmínek nutné obrany tím, kdo jej instaloval a odpovídá za jeho provoz, přichází v úvahu jeho odpovědnost za trestný čin spáchaný zpravidla z nedbalosti. *Pozn. SR: nyní § 29 tr. zákoníku. – č. 12/2010*

- Skutečnost, že bránící se jednal v afektu vzteku, nevylučuje splnění podmínek nutné obrany podle § 13 tr. zák. *Pozn. SR: nyní § 29 tr. zákoníku. – č. 13/2010*
- viz **Násilí proti úřední osobě a vyhrožování s cílem působit na úřední osobu – č. 55/1977**
- viz **Řízení o odvolání – č. 57/1998**

Obecné ohrožení

- Spôsoby vyvolania všeobecného nebezpečenstva uvádza ako príklad ustanovenie § 179 ods. 1 Tr. zák. Všeobecné nebezpečenstvo nastáva vtedy, ak hrozí ľuďom bezprostredne a konkrétne nebezpečenstvo smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví alebo cudziemu majetku škoda veľkého rozsahu. Škoda veľkého rozsahu musí zodpovedať škode, aká môže vzniknúť požiarom, povodňou, výbuchom apod., tj. škoda okolo 100 000 Kč. Ustanovenie § 224 Tr. zák. chráni spoločenské záujmy obsiahnuté už v ustanovení § 180 ods. 2 písm. a) a c) a ods. 3 Tr. zák.; ustanovenie § 180 ods. 2 písm. a) a ods. 3 Tr. zák. je preto v pomere k ustanoveniu § 224 Tr. zák. ustanovením špeciálnym. *Pozn. SR: nyní jde trestný čin obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku a o vztah trestných činů obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 tr. zákoníku a ublížení na zdraví podle § 143 a § 147 tr. zákoníku. Srov. § 138 odst. 1 tr. zákoníku; vyžaduje se škoda ve výši nejméně 5 mil. Kč. – č. 3/1963*
- Podmienkou trestnej zodpovednosti podľa § 180 ods. 4 Tr. zák. je, aby páchatel porušením dôležitej povinnosti nielen spôsobil smrť viac osôb, ale súčasne aby okolnosti, za ktorých sa tak stalo, podstatne zvyšovali stupeň nebezpečnosti tohto činu pre spoločnosť v zmysle § 88 Tr. zák. Ťažké následky samy o sebe by ešte k takýmto záverom nepostačovali, keby miera zavinenia páchatela bola veľmi nízka. Preto pri posudzovaní konkrétneho konania páchatela treba predovšetkým vychádzať z toho, či existuje taká okolnosť, ktorá by svojou závažnosťou podstatne zvyšovala stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť, čoho základným predpokladom je správne a úplné skutkové zistenie. *Pozn. SR: nyní jde o posouzení činu podle § 273 odst. 4 tr. zákoníku, srov. však jeho znění – postačí smrt jen jedné osoby. Tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88, resp. § 88 odst. 1 tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze případně zohlednit v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody; srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku, nikoliv však v rovině viny pachatele. – č. 11/1963*
- Trestný čin obecného ohrožení způsobením nebezpečí škody veľkého rozsahu na cizím majetku predpokladá, aby škoda hrozila cizímu majetku, tedy majetku, který nenáleží obžalovanému nebo alespoň nenáleží mu výlučně (je třeba spoluvlastníkem), přičemž škodou veľkého rozsahu je škoda, která zpravidla vznikne povodní, požárem, explozí apod. – č. 20/1963
- Obecné nebezpečí podle § 180 tr. zák. (§ 179 a § 95 tr. zák.) nastane tehdy, vznikne-li situace, která svou povahou, rozsahem a intenzitou ohrožení se rovná nebezpečí požáru, povodně, výbuchu apod., tedy hrozí-li lidem bezprostřední nebezpečí smrti, těžké újmy na zdraví, nebo škody veľkého rozsahu na cizím majetku.

Nejde tedy o obecné nebezpečí, jestliže určité zařízení v provozu podniku, v tomto případě nájezdová rampa k drtiči strusky, není sice náležitě udržováno z hlediska bezpečnosti práce, je však jinak provozuschopné a jeho stav nevytváří pro řidiče aut při zachování nutné opatrnosti, vyplývající již z povahy provozu, bezprostředně hrozící nebezpečí, jak to předpokládají shora citovaná zákonná ustanovení. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 272, § 273 a § 311 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku. – č. 10/1965*

– Porucha v zákoně uvedeného rozsahu u trestného činu obecného ohrožení podle § 180 tr. zák. sice nemusí vůbec vzniknout, avšak aby byl naplněn objektivní znak trestného činu (obecně nebezpečný následek) – musí bezprostředně hrozit. Pro stav obecného ohrožení je typické přiblížení k poruše (konkrétní nebezpečí) a dále určitá živelnost a neovladatelnost průběhu událostí, při nichž porucha často závisí na nahodilých, z vlivu pachatele se vymykajících okolnostech; nestačí tedy, když pachatelovým jednáním byla vytvořena pouze taková situace, z níž by obecně nebezpečný následek za určitých okolností a splnění ještě dalších podmínek teprve mohl vzniknout. *Pozn. SR: nyní jde o § 273 tr. zákoníku. – č. 1/1966*

– I. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 180 odst. 3 písm. b) tr. zák. předpokládají, že činem uvedeným v § 180 odst. 2 písm. b) tr. zák. byla způsobena těžká újma na zdraví nebo smrt jedné nebo nejvýše dvou osob a podle § 180 odst. 4 tr. zák., že takovým činem byla způsobena těžká újma na zdraví nebo smrt nejméně tří osob.

II. K výkladu ustanovení § 88 tr. zák. *Pozn. SR: nyní však srov. pozměněné znění § 273 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. a) a odst. 4 tr. zákoníku, které činí právní názor judikátu nepoužitelný ve vztahu k okolnosti usmrcení více osob, neboť za těchto okolností postačí i usmrcení jen jedné osoby. Dále srov. § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť tr. zákoník nepřevzal ustanovení § 88 odst. 1 (§ 88) tr. zák., takže nedostatek materiální podmínky pro použití vyšší trestní sazby lze zohlednit jen v rámci ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. – č. 2/1967*

– I. K výkladu znaků trestného činu obecného ohrožení podle § 180 tr. zák.

II. Způsobení značné škody, příp. škody velkého rozsahu je těžším následkem ve smyslu § 180 odst. 2 písm. c), příp. § 180 odst. 3 písm. a) tr. zák. jen tehdy, je-li následkem obecného ohrožení (arg. „takovým činem“). Nemůže proto časově předcházet, nýbrž následovat vzniku okolností, tvořících obecné ohrožení.

III. Do rozsahu takto způsobené škody je třeba zahrnovat náklady, vynaložené účelně na odvrácení hrozícího nebezpečí i na nápravu škodlivých následků. *Pozn. SR: nyní srov. § 273 odst. 2 písm. c) a odst. 3 písm. b) tr. zákoníku.*

– č. 27/1967

– I. Ke spáchání trestného činu podle § 201 tr. zák. stačí po objektivní stránce, aby jednáním pachatele po požití alkoholických nápojů vznikla možnost ohrožení života nebo zdraví lidí nebo značné škody na majetku. Naproti tomu u trestného činu obecného ohrožení podle § 180 odst. 1 tr. zák. se vyžaduje, aby obecné nebezpečí, tj. nebezpečí smrti lidí nebo jejich těžké újmy na zdraví anebo nebezpečí škody velkého rozsahu, z jednání pachatele již hrozilo.

II. K podmiňkám obecného ohrožení při řízení autobusu řidičem, který je pod vlivem alkoholu. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 a obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 tr. zákoníku. – č. 62/1967*

– Obecné nebezpečí ve smyslu § 180 odst. 1 tr. zák. není způsobeno již pouhým řízením autobusu obsazeného cestujícími opilým řidičem, nýbrž až tehdy, hrozila-li v důsledku opilosti řidiče bezprostředně havárie nebo došlo-li při takové jízdě sutečně k havárii. V tom případě bylo způsobeno obecné nebezpečí i tehdy, nebyl-li nikdo z cestujících zraněn nebo nebyla-li ani způsobena věcná škoda. *Pozn. SR: nyní jde o otázku posouzení činu podle § 273 tr. zákoníku. – č. 5/1969*

– Znak „nebezpečí škody velkého rozsahu na cizím majetku“ u trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák. musí být prokázán a nestačí proto, že došlo ke škodě na cizím majetku v důsledku obecně nebezpečného jednání (způsobení požáru, povodně apod.), aniž bylo zjištěno, že škoda, která z takového jednání konkrétně hrozila, byla velkého rozsahu. *Pozn. SR: nyní jde o § 272 tr. zákoníku. – č. 47/1970 – I*

– Jestliže pachatel úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti anebo těžké újmy na zdraví v úmyslu usmrtit jiného, tedy úmyslně vyvolá obecné nebezpečí za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby podle § 179 odst. 3 písm. a) tr. zák. zaviněné úmyslně, dopustí se trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zák. a nikoli trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. V takovém případě je trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zák. vůči trestnému činu vraždy podle § 219 tr. zák. ve vztahu speciality, a jednočinný souběh těchto trestných činů je tedy vyloučen. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů vraždy podle § 140 tr. zákoníku a obecného ohrožení podle § 272 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. – č. 43/1974*

– Znaky skutkové podstaty trestného činu všeobecného ohrožení podle § 180 ods. 1 Tr. zák. sú naplnené aj vtedy, keď páchatel' svojim nedbanlivým konaním (rozumie sa aj opomenutie – § 89 ods. 2 Tr. zák.) zvyšuje všeobecné nebezpečenstvo (§ 179 ods. 1 Tr. zák.) alebo sťažuje jeho odvrátenie alebo zmiernenie. Zo znenia tohto zákonného ustanovenia vyplýva, že predpokladaný následok, zvýšenie všeobecného nebezpečenstva alebo sťaženie jeho odvrátenia alebo zmiernenia, môže nastať iba v čase, keď všeobecné nebezpečenstvo (napr. vyvolané požiarom) už existuje. Nie je však rozhodujúce, či sa konanie páchatel'a, ktoré takýto následok privodilo, uskutočnilo pred vznikom všeobecného nebezpečenstva alebo až po jeho vzniku, pokiaľ je medzi takýmto konaním a uvedeným následkom príčinný vzťah a pokiaľ subjektívna stránka konania páchatel'a pokrýva aj možnosť tohto následku. *Pozn. SR: nyní jde o § 273 odst. 1 al. 2 tr. zákoníku a opomenutí podle § 112 tr. zákoníku. – č. 44/1979*

– Pre stav všeobecného nebezpečenstva v zmysle § 180 ods. 1 Tr. zák. sa vyžaduje, aby z konania páchatel'a (§ 89 ods. 2 Tr. zák.) bezprostredne hrozilo konkrétne nebezpečenstvo smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví väčšiemu počtu ľudí alebo nebezpečenstvo vzniku škody veľkého rozsahu na cudzom majetku. Takýto stav nespôsobuje bez ďalšieho konanie spočívajúce v zanedbaní

pedagogického dozoru po určitý čas nad skupinou žiakov ZDŠ ovládajúcich plávanie pri plaveckom výcviku v bazéne určenom pre plavcov. *Pozn. SR: nyní jde o § 273 odst. 1 tr. zákoníku a opomenutí podle § 112 tr. zákoníku. – č. 24/1982*

– Vydáním lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví ve smyslu znaků trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák. se rozumí takévé ohrožení nejméně sedmi osob. *Pozn. SR: nyní jde o § 272 tr. zákoníku. – č. 39/1982*

– Při zjišťování, zda je naplněn znak skutkové podstaty trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák. „vydání cizího majetku v nebezpečí škody velkého rozsahu“, je třeba vycházet ze skutečné hodnoty cizího majetku, který byl bezprostředně ohrožen požárem nebo jinou obecně nebezpečnou událostí vyvolanou pachatelem. Naproti tomu má-li obecně nebezpečné jednání pachatele za následek způsobení „škody velkého rozsahu“, tj. těžší následek, který je okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 179 odst. 2 písm. c) tr. zák., je třeba zahrnout do rozsahu způsobené škody vedle skutečné hodnoty zničeného majetku či škody skutečně vzniklé na cizím majetku i případné další škodlivé majetkové následky, které vznikly v příčinné souvislosti s požárem nebo jinou obecně nebezpečnou událostí, např. účelně vynaložené náklady na odstranění následků požárů apod. Přitom tyto následky musí být pachatelem zaviněny alespoň z nedbalosti [§ 6 písm. a) tr. zák.]. *Pozn. SR: nyní jde o § 272 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a zavinění k okolnosti zvlášť přitěžující ve smyslu § 17 tr. zákoníku. – č. 4/1984*

– K naplnění znaků pokusu trestného činu obecného ohrožení podle § 8 odst. 1 a § 179 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zák. postačí, za předpokladu, že základní skutková podstata je naplněna vydáním cizího majetku v nebezpečí škody velkého rozsahu, aby úmysl pachatele obecně nebezpečného jednání směřoval k usmrcení i jen jedné osoby. Toto ustanovení je pak speciální ve vztahu k ustanovení o pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 tr. zák., takže jednočinný souběh s tímto trestným činem je vyloučen. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů obecného ohrožení podle § 272 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a vraždy podle § 140 tr. zákoníku; srov. ustanovení § 21 tr. zákoníku o pokusu trestného činu. – č. 44/1984*

– K výkladu pojmu „jiné podobné nebezpečné jednání“ v ustanovení § 179 odst. 1 tr. zák. (§ 180 odst. 1 tr. zák.).

Jestliže řidič osobního motorového vozidla porušením předpisů silničního provozu zaviní střet s jiným, rovněž plně neobsazeným osobním motorovým vozidlem, a jestliže v důsledku tohoto střetu se vozidlo stane neovladatelným, dostane se na chodník a tam usmrtí dvě osoby, těžce zraní tři osoby a dalších pět osob zraní lehce, obecně nebezpečný následek nebyl způsoben obecně nebezpečným jednáním a nejde tedy o trestný čin obecného ohrožení podle § 180 tr. zák., ale o trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 273 a § 143 a § 147 tr. zákoníku. – č. 45/1984*

– Pro stav obecného nebezpečí ve smyslu § 179 a § 180 tr. zák. je typické nejen přiblížení se k poruše, tj. bezprostřední, konkrétní hrozba jejího vzniku, ale

také určitá živelnost a neovladatelnost průběhu vyvolané události, kdy vznik poruchy na zákonem chráněném zájmu není závislý jen na jednání pachatele, ale především na nahodilých okolnostech. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 272 a § 273 tr. zákoníku. – č. 12/1988*

- Znak opetovného spáchania trestného činu podľa § 179 ods. 2 písm. b) Tr. zák. nie je daný, ak ide len o jeden pokračovací trestný čin.

Pokus trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 179 Tr. zák. je možný, a to napr. ak pachateľ použije na jeho spáchanie nespôsobilý prostriedok *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 272 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. – č. 12/1991*

- Jestliže povinnost obviněného vykonávat jako předseda představenstva akciové společnosti svou působnost s péčí řádného hospodáře ve smyslu § 194 odst. 5 věty první obch. zák. spočívá též v provádění kontroly, zda osoba, kterou představenstvo této akciové společnosti pověřilo provedením stavebních prací, postupuje na základě stavebního povolení, projektové dokumentace a s náležitým zajištěním realizace stavby oprávněnou osobou, a dojde-li i v důsledku vědomého neplnění této povinnosti ke zřízení stavby a ke škodě velkého rozsahu, naplní tím znaky trestného činu obecného ohrožení podle § 180 odst. 1, odst. 2 písm. b) a odst. 3 písm. a) tr. zák., neboť z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí porušením důležité povinnosti vyplývající z jeho funkce předsedy představenstva akciové společnosti. *Pozn. SR: nyní jde o § 273 odst. 1, odst. 2 písm. b) a odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. – č. 18/2006 – I*

- Akcionáře, a to i když je stoprocentním akcionářem, nelze ztotožňovat s akciovou společností jako právnickou osobou coby poškozeným v trestním řízení, neboť jde o dva odlišné subjekty.

Jestliže obviněný, který je předsedou představenstva a stoprocentním akcionářem způsobil trestným činem škodu akciové společnosti (srov. § 154 a násl. obch. zák.), nevznikla tím škoda současně obviněnému, jakožto jejímu akcionáři, protože majetek akciové společnosti jako právnické osoby je pro něj majetkem cizím, ale vznikla škoda pouze akciové společnosti. Za způsobení takové škody lze dovozovat trestní odpovědnost obviněného a stejně tak mu lze uložit povinnost ji nahradit (srov. též § 194 odst. 5 věta třetí obch. zák.). – **č. 18/2006 – II**

- Za obecné nebezpečí se považuje jednání pachatele, který ve stavu opilosti, jenž vylučoval jeho schopnost bezpečně řídit motorové vozidlo (v jeho krvi bylo v době jízdy více jak dvě promile alkoholu), řídil po pozemní komunikaci těžkou a rozměrnou jízdní soupravu (nákladní automobil s návěsem), přičemž pro způsob jeho jízdy, a to zčásti skutečně i po dálnici, byl charakteristický prvek živelnosti a neovladatelnosti spočívající v tom, že se soupravou se pohyboval přes oba jízdní pruhy, nebyl schopen udržet přímý směr jízdy, několikrát vyjel mimo vozovku a narazil do svodidel, jel v protisměru apod., takže z jeho jízdy hrozilo konkrétně a bezprostředně nebezpečí pro zájmy chráněné zákonem, neboť došlo též ke kolizím s jinými účastníky silničního provozu, a jen nahodilé, na jednání pachatele nezávislé okolnosti (např. pohotová reakce jiných řidičů, kteří se vyhnuli přímému střetu s vozidlem řízeným pachatelem) zabránily vzniku poruchy na těchto chráněných zájmech, když takové jednání pachatele lze pokládat za „jiné podobné

nebezpečné jednání“ ve smyslu ustanovení § 179 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 272 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 33/2009*

- Trestný čin ohrožení a poškození životního prostředí podle § 181b tr. zák. lze spáchat jen takovým poškozením životního prostředí, které odpovídá jeho legální definici podle § 181a odst. 1 tr. zák. a k němuž došlo porušením předpisů o ochraně životního prostředí nebo předpisů o ochraně a využívání přírodních zdrojů. Nestačí zde porušení jen jiných právních předpisů (např. zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů), i kdyby v jeho důsledku došlo ke znečištění nebo jinému poškození půdy, vody, ovzduší, lesa nebo jiné složky životního prostředí (např. k úniku přepravovaných pohonných hmot do půdy a vodního toku po havárii nákladního automobilu z důvodu nepřiměřené rychlosti).

Podle okolností však není vyloučeno posoudit takové porušení jiného právního předpisu jako obecně nebezpečné jednání ve smyslu § 180 odst. 1 tr. zák. o trestném činu obecného ohrožení. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1 tr. zákoníku a poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti podle § 294 tr. zákoníku. – č. 53/2009*

- viz **Doprava – č. 7/979, 8/1979, 47/1983, 48/1983 a 32/1989**
- viz **Opětovné spáchání trestného činu – č. 12/1991**
- viz **Příčinný vztah – č. 47/1970 – II**
- viz **Příslušnost soudu – č. 55/1981**

Obecně prospěšné práce

- Pojmem „stanovená doba“ se pro účely výkonu trestu obecně prospěšných prací (§ 45a odst. 4 tr. zák.) rozumí konkrétní časové vymezení (harmonogram) provádění výkonu tohoto trestu příslušným obecním úřadem v rámci projednání podmínek jeho výkonu s odsouzeným (§ 336 odst. 2 tr. ř.). Při vymezení této doby postupuje přitom obecní úřad tak, aby odsouzený mohl vykonat uložený trest nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil jeho výkon. Jen v případě, že odsouzenému není při projednání podmínek výkonu trestu obecně prospěšných prací takto vymezena doba jeho provádění, je touto „stanovenou dobou“ lhůta jednoho roku uvedená v § 45a odst. 3 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 65 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 50/1999 – I*
- Jestliže odsouzený, aniž mu v tom něco závažného bránilo, přes výzvy příslušného orgánu nezačal v určené lhůtě vykonávat trest obecně prospěšných prací, je zřejmé, že ve stanovené době zaviněně nevykonal uložený trest a jsou tak splněny podmínky pro řízení o přeměně tohoto trestu v trest odnětí svobody. V takovém případě je nerozhodné, že zákonná roční lhůta stanovená pro výkon tohoto trestu dosud neuplynula. – **č. 50/1999 – II**
- Zahájení řízení o přeměně trestu obecně prospěšných prací nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody (§ 45a odst. 4 tr. zák. a § 340b tr. ř.), popř. i nepravomocné rozhodnutí o této přeměně, není samo o sobě překážkou pro pokračování ve výkonu trestu obecně prospěšných prací. Je proto povinností soudu v tomto řízení vždy zjišťovat, zda a v jakém rozsahu odsouzený ke dni rozhodnutí vykonal uložený trest obecně prospěšných prací. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 65 odst. 2 tr. zákoníku. – č. 50/1999 – III*

– Rozhodnutí soudu o přeměně trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody je třeba doručit příslušnému obecnímu úřadu. Pokud odsouzený vykonal trest obecně prospěšných prací až poté, co bylo pravomocně rozhodnuto o jeho přeměně v trest odnětí svobody, je nutné rozhodnout podle analogie § 38 odst. 2 tr. zák. o započítání vykonaného trestu obecně prospěšných prací do již přeměněného trestu odnětí svobody, a to tak, že i jen započaté dvě hodiny vykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 92 odst. 2 tr. zákoníku o počtu trestu a v § 65 odst. 2 tr. zákoníku nově stanovený klíč přepočtu nevykonaného trestu obecně prospěšných prací (jeho zbytku) v nepodmíněný trest odnětí svobody (každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den odnětí svobody).* –

č. 50/1999 – IV

– Ze samotné systematiky druhů trestů uvedené v § 27 tr. zák. nelze dovodit, že trest obecně prospěšných prací by bylo možno obecně pokládat za mírnější trest než trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen (srov. **č. 56/1997 Sb. rozh. tr.**). *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 52 tr. zákoníku obsahující jednotlivé druhy trestů a jejich systematiku.* – **č. 41/2002 – II**

– Není vyloučeno uložení trestu obecně prospěšných prací v takové výši, že uložený počet hodin tohoto trestu činí z pohledu případné jeho přeměny v trest odnětí svobody (§ 45a odst. 4 tr. zák.) méně, než je dolní hranice trestní sazby stanovené pro příslušný trestný čin, pokud jsou při ukládání trestu splněny podmínky vymezené zejména v ustanoveních § 23 odst. 1, § 31 odst. 1 a § 45a tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 65 odst. 2, § 37 a § 39 tr. zákoníku.* – **č. 41/2002 – III**

– Je-li za trestný čin, jehož horní hranice sazby trestu odnětí svobody stanovena ve zvláštní části trestního zákona činí 6 měsíců, ukládán trest obecně prospěšných prací (§ 45 odst. 1 tr. zák.), může být jeho výměra stanovena jen tak, aby po případné přeměně celého nevykonaného trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody nebyla po přepočtu podle § 45a odst. 4 tr. zák. překročena uvedená maximální výměra trestu odnětí svobody. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 63 odst. 1 a § 65 odst. 2 tr. zákoníku.* – **č. 9/2008**

– II. Pokud trest obecně prospěšných prací ještě nebyl zcela vykonán, odsouzený může zavdat příčinu k jeho přeměně v trest odnětí svobody buď tím, že nevede řádný život, nebo tím, že zaviněně nevykoná tento trest ve stanovené době (§ 45a odst. 4 tr. zák.). Důvodem k přeměně mohou být obě tyto okolnosti současně, avšak postačí existence kterékoliv z nich. Jestliže lze učinit závěr, že odsouzený nevedl v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací řádný život, je na místě přeměnit tento trest (nebo jeho nevykonaný zbytek) v trest odnětí svobody, a to bez ohledu na skutečnost, zda u odsouzeného nastala taková změna jeho zdravotního stavu, která by jinak odůvodňovala rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu obecně prospěšných prací (§ 340a odst. 1 tr. ř.). *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 65 odst. 2 tr. zákoníku, jakož i výjimečnou možnost ponechat tento trest v platnosti nebo prodloužit dobu jeho výkonu za splnění podmínek uvedených v § 65 odst. 3 tr. zákoníku.* – **č. 42/2008 – II**

– viz **Vykonávací řízení** – č. 2/2005 – I, II

– viz **Započítání vazby** – č. 23/2008

Obhájce

- Obhájce obviněného nelze považovat za osobu oprávněnou podat proti rozhodnutí opravný prostředek ve smyslu ustanovení § 63 odst. 1 písm. b) tr. ř. Stačí mu proto doručit opis rozsudku způsobem uvedeným v § 62 odst. 3 tr. ř. (to se však netýká obhájce obviněného v řízení proti uprchlému a obhájce zemřelého obviněného). *Pozn. SR: právní názor lze použít i nyní – srov. do-ručování podle § 63 tr. ř. a § 64 odst. 1 písm. b) tr. ř. – č. 20/1973 – I*
- Len obhajca zvolený podľa § 37 Tr. por. alebo ustanovený podľa § 38 Tr. por. má práva a povinnosti uvedené v § 41 Tr. por. – **č. 34/1975**
- Oprávnění obhájce mladistvého podat v jeho prospěch odvolání trvá do doby, než mladistvý dovrší osmnáctý rok věku, popř. než nabude zletilosti uzavřením manželství (§ 8 odst. 2 obč. zák.). Tomuto oprávnění nebrání okolnost, že se mladistvý odvolání vzdal. – **č. 7/1976**
- Nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení nebo v dalším průběhu trestního řízení vymezeno jinak, vztahuje se i na trestní stíhání pro trestné činy, ohledně nichž bylo řízení podle § 23 odst. 1 tr. ř. vyloučeno ze společného řízení k samostatnému projednání a rozhodnutí (§ 41 odst. 5 tr. ř.). – **č. 29/1984**
- Postup podľa § 38 odst. 1 Tr. por. platí i pre konanie proti mladistvým a nemožno ho ani v záujme urýchlenia trestného konania obchádzať. Orgány činné v trestnom konaní sú povinné najprv určiť mladistvému lehotu na zvolenie obhajcu, a až keď uplynú táto lehota márne, požiadajú o ustanovenie obhajcu. – **č. 17/1985 (s. 197)**
- Nemožno označiť za správny taký postup orgánov prípravného konania, keď sa uskutoční výsluch mladistvého za účasti prizvaného obhajcu, ktorého si mladistvý alebo jeho zákonný zástupca nezvolili (resp. iná oprávnená osoba podľa § 37 ods. 1 Tr. por.), ani nebol ustanovený podľa § 38 ods. 1 Tr. por. – **č. 39/1989 (s. 189)**
- Oznámi-li obhájce vyšetřovateli (*nyní policejnímu orgánu*), že se chce účastnit všech vyšetřovacích úkonů (§ 165 odst. 4 tr. ř.), je vyšetřovatel povinen sdělit mu včas dobu a místo každého vyšetřovacího úkonu, nejde-li o úkon neodkladný, a to bez ohledu na to, zda úkon provede sám nebo požádá o jeho provedení dožádaný orgán přípravného řízení.
Je porušením práva obviněného na obhajobu (§ 2 odst. 13 a § 165 odst. 1 tr. ř.), pokud je v přípravném řízení doplňováno vyšetřování výsledkem svědka, aniž byl obhájce předem uvědoměn o době a místě konání výsledku, ačkoliv požádal vyšetřovatele o účast na vyšetřovacích úkonech. Taková vada je důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., jestliže jsou jí postíženy úkony, které jsou pro rozhodnutí soudu významné, a obviněný (popř. i obhájce v případech uvedených v § 41 odst. 4 tr. ř.) trvá na jejich opakování za účasti obhájce. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 165 odst. 3 tr. ř. – č. 43/1989*
- Obhájci zvolenému v řízení o stížnosti pro porušení zákona nelze přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 19 odst. 3 zák. č. 119/1990 Sb. ani

v případě, kdy stížnost pro porušení zákona byla generálním prokurátorem podána vzhledem k ustanovení § 30 odst. 2 zák. č. 119/1990 Sb. a nejvyšší soud zjistí, že k porušení zákona došlo z důvodů uvedených v § 1 cit. zák. *Pozn. SR: nyní však srov. ustanovení § 151 odst. 1 poslední věta tr. ř. – stát nesé náklady na nutnou obhajobu, které obviněnému vznikly v důsledku podání stížnosti pro porušení zákona. – č. 44/1992*

Ustanovení § 35 odst. 1 věty druhé tr. ř. sice umožňuje, aby se pro jednotlivé úkony trestního řízení, s výjimkou řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně, před vrchními soudy a Nejvyšším soudem, obhájce nechal zastoupit advokátním koncipientem, ovšem to nic nemění na tom, že obhájcem obviněného je pouze advokát (§ 35 odst. 1 věta první tr. ř.).

Z toho vyplývá, že pokud se oznamuje usnesení doručením opisu obhájci obviněného (§ 137 odst. 2 část věty první za středníkem tr. ř.), není podmínka oznámení usnesení [§ 140 odst. 1 písm. b) bod aa) tr. ř.] splněna v případě, kdy zásilka, jejímž obsahem je takové usnesení, je doručována na adresu advokátního koncipienta. – **č. 63/1999**

- Obhájce obviněného, ustanovený či zvolený proto, že zastoupení obviněného obhájcem považuje orgán činný v trestním řízení za nutné, neboť vzhledem k duševním vadám obviněného má pochybnost o jeho způsobilosti náležitě se hájit (§ 36 odst. 2 tr. ř.), může vykonávat oprávnění uvedená v § 41 odst. 2 a 3 tr. ř. jen se souhlasem obviněného. Proti vůli obviněného může takto postupovat teprve tehdy, bylo-li v příslušném řízení pravomocně rozhodnuto o zbavení způsobilosti obviněného k právním úkonům nebo o omezení této jeho způsobilosti. – **č. 22/2002 – I**

- Obhájce podává odvolání vždy v zastoupení obviněného jako úkon obhajoby, nikoliv vlastním jménem, neboť není osobou se samostatným odvolacím právem ve smyslu ustanovení § 247 odst. 2 tr. ř.

Skutečnost, že pod textem odvolání je uvedeno pouze jméno obhájce, a nikoliv také jméno obviněného, není bez dalšího důvodem pro zamítnutí odvolání jako podaného osobou neoprávněnou podle ustanovení § 253 odst. 1 tr. ř. – **č. 28/2003**

- Znak „opakovaně“ uvedený v ustanovení § 37a odst. 1 písm. b) tr. ř. o vyloučení advokáta jako zvoleného obhájce z obhajování je splněn, jestliže se obhájce za stanovených okolností nedostaví k úkonům trestního řízení alespoň dvakrát. – **č. 42/2003**

- Právní úprava vyžaduje, aby soud umožnil obhájci vyjádřit se k jeho zproštění obhajoby ve smyslu ustanovení § 40a odst. 1 tr. ř. Jestliže obhájce tohoto práva nevyužije, pak nic nebrání tomu, aby bylo učiněno příslušné rozhodnutí o zproštění obhajoby. – **č. 36/2004 (s. 237)**

- Jestliže advokát již poskytl služby právní pomoci jiným osobám v rámci trestního řízení (např. při podání vysvětlení podle § 158 odst. 4 tr. ř.), pak později nemůže v téže věci vykonávat obhajobu jiné osoby jako obviněného. V takovém případě lze připustit možnost analogického postupu podle § 37a odst. 2 tr. ř. – **č. 36/2004 (s. 238)**

- Obhájce obviněného je oprávněn požádat o navrácení lhůty k podání odvolání proti rozsudku ve smyslu § 61 tr. ř., byť by jinak jeho zmocnění obhajovat ob-

viněného zaniklo skončením trestního stíhání (§ 41 odst. 5 tr. ř.). Ustanovení § 61 tr. ř. představuje speciální úpravu ve vztahu k ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř., na jejímž podkladě je obhájce, jehož zmocnění obviněného obhajovat by jinak zaniklo, oprávněn podat ještě žádost o navrácení lhůty k podání odvolání. Obdobně je pak obhájce obviněného oprávněn podat též žádost o navrácení lhůty k odstranění vad obsahových náležitostí odvolání ve smyslu § 251 odst. 1 tr. ř. – **č. 6/2005 – III**

- Jestliže v době, kdy pravomocně skončilo řízení některým z rozhodnutí soudu uvedených v ustanovení § 265a odst. 2 tr. ř., měl obviněný obhájce, pak je tento obhájce oprávněn, popřípadě s ohledem na příslušná ustanovení zákona o advokacii (např. § 16 zák. č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů) i povinen podat za obviněného dovolání a účastnit se řízení o něm (§ 41 odst. 5 tr. ř.), a to bez ohledu na okolnost, že právní mocí už jinak zaniklo zmocnění tohoto obhájce, aby obhajoval obviněného. V uvedeném případě není žádný důvod k tomu, aby soud (např. k žádosti obviněného) ustanovil obviněnému nového obhájce.

Pouze za situace, kdy se nejednalo o případ nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.) a obviněný neměl v dosavadním řízení obhájce, soud obviněnému ustanoví obhájce pro účely podání dovolání (srov. § 265d odst. 2 tr. ř.) a účasti v dovolacím řízení, avšak jen za splnění podmínek uvedených v § 33 odst. 2 a 4 tr. ř., tj. poté, co bylo pravomocně rozhodnuto o právu obviněného na bezplatnou obhajobu (popřípadě na obhajobu za sníženou odměnu) a obviněný, který si sám obhájce nezvolil, požádal o jeho ustanovení. – **č. 50/2007**

- Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. spočívající v tom, že obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl, není naplněn za situace, když obviněný, u něhož nebyl dán žádný z důvodů nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.), si zvolil obhájce, kterému udělil plnou moc, v níž podepsal prohlášení, že „zmocněný advokát je oprávněn si ustanovit za sebe zástupce“, pokud se takto zmocněný obhájce nezúčastnil hlavního líčení s odkazem na nutnost účasti na jednání soudu v jiné věci týkající se jiného klienta a s poukazem na nesouhlas obviněného s tím, aby se místo zvoleného obhájce zúčastnil hlavního líčení jeho zástupce (substitut). V takovém případě rovněž není porušeno právo obviněného na obhajobu zakotvené v čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, ani jeho právo obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru uvedené v čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, pokud soud prvního stupně nevyhověl žádosti obviněného o odročení hlavního líčení a konal jej sice v přítomnosti obviněného, ale bez obhájce, případně jeho substituta. – **č. 6/2009**

- II. Obhájce s odkazem na svou povinnost mlčenlivosti, resp. na využití svého oprávnění odepřít výpověď z důvodu povinné mlčenlivosti (§ 21 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů) nemůže uvádět orgánu činnému v trestním řízení nepravdivé údaje, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti, byť by tak činil v zájmu obviněného, např. ohledně identity osoby, na niž je dotazován.

Jestliže obhájce, i přes oprávnění vyplývající z ustanovení § 21 zákona o advokacii, neodmítne odpovědět na otázku položenou orgánem činným v trest-

ním řízení, ale záměrně uvede nepravdu, a to proto, aby obviněnému umožnil uniknout trestnímu stíhání, resp. aby jeho trestní stíhání podstatně oddálil, přichází v úvahu jeho odpovědnost pro trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 366 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 25/2009 – II*

– viz **Hlavní líčení – č. 33/2000**

– viz **Mezinárodní právní pomoc – č. 4/1999 – I a 20/1999**

– viz **Mladistvý – č. 54/2007 – II**

– viz **Nutná obhajoba – č. 7/1963, 12/1963, I/1968 a 1/1979**

– viz **Rehabilitace soudní – č. 54/1992**

– viz **Řízení proti uprchlému – č. 71/1980 – II**

– viz **Vazba – č. 34/2004**

– viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření – č. 40/1994 – I**

– viz **Vyloučení orgánů činných v trestním řízení – č. 45/2002**

– viz **Zastavení trestního stíhání – č. 2/1972**

– viz **Žádost o propuštění z vazby – č. 17/1990**

Obhajoba obviněného

– Obhajobu obviněného třeba vždy prověřit, i když ji obviněný uplatnil teprve v řízení před soudem a nikoliv v dřívějších stadiích řízení. – **č. 33/1971 – I**

– Ak je chyba procesných úkonov vykonaných v prípravnom konaní len v tom, že procesné úkony, ktoré nie sú neodkladné, boli vykonané v neprítomnosti obhajcu v čase, keď obvinený nemal obhajcu, hoci ho musel mať, nemožno vec vrátiť na došetrenie prokurátorovi (*nyní státnímu zástupci*), ak obvinený – prípadne i proti vôli obviněného jeho obhajca alebo zákonný zástupca, ak ide o obviněného, ktorý je zbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená – prehlási, že nechce, aby sa úkony opakovali za účasti obhajcu. *Pozn. SR: nyní však srov. ustanovení § 158 odst. 8 tr. ř. a např. podmínky pro čtení protokolu o výsledku svědka podle § 211 odst. 2 až 4 tr. ř. Srov. též § 164 odst. 4 tr. ř. – č. 6/1981*

– Na rozdíl od případů uvedených v ustanovení § 40a tr. ř., v nichž předseda senátu rozhodne o zproštění ustanoveného obhájce povinnosti obhajování i bez návrhu, je postup podle § 40 tr. ř. vždy podmíněn žádostí obviněného nebo jeho obhájce a existencí důležitých důvodů. Předseda senátu nemůže rozhodnout bez takové žádosti o zproštění povinnosti obhajování ani v případech, pokud by sám shledal důležité důvody ve smyslu § 40 tr. ř. (např. při ztrátě důvěry mezi obviněným a obhájcem), neboť jinak by tím nepřípustně zasáhl do výkonu advokacie (do vztahu obhájce a jeho klienta – obviněného). – **č. 35/2010**

– viz **Obhájce – č. 43/1989**

Obcházení branné povinnosti

– Konanie obviněného, ktorý sa chcel vyhnúť plneniu brannej povinnosti tým spôsobom, že pred rentgenovým vyšetrením prehltol cudzie telesá, aby tak predstieral žalúdočné ochorenie, napĺňa znaky trestného činu obchádzania brannej povinnosti podľa § 268 ods. 2 písm. a) Tr. zák., a nie trestného činu marenia spôsobilosti na službu podľa § 266 ods. 1 Tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení těchto trestných činů podle § 369 a § 371 tr. zákoníku; srov. ovšem zákonné předpoklady trestní odpovědnosti pro trestný čin obcházení branné*

povinnosti podle § 371 tr. zákoníku, neboť trestnost takového činu je podmíněna stavem ohrožení státu nebo válečným stavem. – **č. 15/1988**

- Za pletichy ve smyslu ustanovení § 268 tr. zák. o trestném činu obcházení branné povinnosti nelze pokládat pouhé odmítnutí převzetí zásilky obsahující povolávací rozkaz, a to ani v případě, že adresát věděl, co zásilka obsahuje. *Pozn. SR: nyní jde o § 371 tr. zákoníku; viz ovšem poznámku k č. 15/1998.* – **č. 24/1998**

Obchodování s lidmi (dříve též Obchodování se ženami a Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku)

- Jednání pachatele, který najme ženu do ciziny s úmyslem, aby tam provozovala prostituci, nebo ji do ciziny za tímto účelem zláká, popř. dopraví, naplňuje znaky trestného činu obchodování se ženami podle § 246 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zák., a to i za předpokladu, že žena přitom jedná dobrovolně, se znalostí všech okolností tohoto jednání pachatele.

Trestný čin obchodování se ženami podle § 246 odst. 1 a odst. 2 písm. c) tr. zák. je ve vztahu k trestnému činu kuplířství podle § 204 odst. 1 tr. zák. trestným činem speciálním a jeho jednočinný souběh s tímto trestným činem je proto vyloučen. O stejný vztah jde i v případě, kdy je skutek naplňující znaky těchto trestných činů spáchán členem organizované skupiny, popř. na ženě mladší než osmnáct let [konkurence skutkových podstat ustanovení § 246 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a c) tr. zák. a ustanovení § 204 odst. 1 a odst. 3 písm. b) tr. zák., resp. ustanovení § 246 odst. 1 písm. b) a c) tr. zák. a ustanovení § 204 odst. 1 a odst. 3 písm. c) tr. zák.]. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 168 a § 189 tr. zákoníku.* – **č. 57/1995**

- Čin pachatele spáchaný před účinností zák. č. 537/2004 Sb. (tj. před 22. říjnem 2004), který vykazuje zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku podle § 246 tr. zák. (v tehdy platném a účinném znění), po účinnosti citovaného zákona nelze s ohledem na ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. posoudit jako trestný čin obchodování s lidmi podle § 232a tr. zák., byť by naplňoval všechny jeho zákonné znaky, neboť tato právní kvalifikace není pro pachatele příznivější. V takovém případě lze skutek kvalifikovat jako trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku podle § 246 tr. zák., ve znění účinném v době spáchání činu. Skutkové podstaty obou těchto trestných činů však nejsou zcela shodné, a proto v případě, kdy skutek nevykazuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi podle § 232a tr. zák., ve znění účinném od 22. října 2004, nelze jej posoudit ani jako trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku podle § 246 tr. zák., ve znění účinném v době jeho spáchání, ale v úvahu přichází jeho posouzení jako trestného činu kuplířství podle § 204 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o otázku posouzení činu jako obchodování s lidmi podle § 168 tr. zákoníku, popř. jako kuplířství podle § 189 tr. zákoníku.* – **č. 21/2006 – II**

Obnova řízení

- Obnovu trestního řízení jen o nároku na náhradu škody lze povolit pouze tehdy, může-li vést k jinému rozhodnutí o přiznaném nároku poškozeného. Obnova nemá místa, nebyl-li nárok na náhradu škody přiznán nebo byl-li po-

poškozený odkázaný na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem (§ 278 odst. 1 a § 284 odst. 3 tr. ř.). Povinnost státních orgánů oznámit prokurátoru důvod obnovy, jakož i povinnost prokurátora (*nyiní státního zástupce*) zpravit obviněného nebo jinou oprávněnou osobu o okolnosti, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy ve prospěch obviněného (§ 280 odst. 4 tr. ř.), platí i o důvodu obnovy týkajícím se přiznání nároku na náhradu škody. Poškozený není oprávněn k návrhu na obnovu řízení (ani ve prospěch ani v neprospěch obviněného).

Byl-li podán návrh na obnovu ohledně výroku o povinnosti obžalovaného nahradit poškozenému škodu způsobenou trestným činem nebo proti výroku o vině rozsudku, jímž byl obžalovaný uznán též povinným nahradit poškozenému škodu, takže povolením obnovy by mohl být poškozený přímo dotčen, nutno ho o veřejném zasedání k projednání návrhu na obnovu vyrozumět tak, aby mu byla ponechána alespoň pětidenní lhůta k přípravě (§ 233 odst. 2 tr. ř.). Byla-li pravomocně povolena obnova ohledně jiného výroku než o náhradě škody, zůstává poškozený nadále stranou v dalším trestním řízení, k němuž dojde po povolení obnovy, a to bez ohledu na to, zda může uplatňovat nárok na náhradu škody proti obžalovanému, a tudíž i bez ohledu na to, zda výrok o povinnosti obžalovaného nahradit poškozenému škodu způsobenou trestným činem byl obnovou ponechán nedotčen, či byl-li zrušen anebo byl-li poškozený se svým nárokem na náhradu škody odkázán na jiné řízení. Je proto třeba poškozeného v dalším trestním řízení vyrozumívat o procesních úkonech, jak to zákon stanoví, a dát mu plnou možnost další účasti na trestním řízení. *Pozn. SR: nyiní srov. povinnnost vyplývající z ustanovení § 280 odst. 5 tr. ř. ve vztahu ke státnímu zástupci.* – **č. II/1962**

– V konaní o návrhu na obnovu neplatí tzv. revízní princip, takže súd z podnetu návrhu na obnovu nepreskúmava, či sú splnené podmienky obnovy u všetkých oddeliteľných výrokov napadnutého rozhodnutia, ale skúma dôvod návrhu na obnovu len v rámci, ktorý bol návrhom vymedzený. Prekročiť rámec návrhu na obnovu konania a povoliť obnovu konania aj u výrokov, u ktorých obnova žiadaná nebola, nie je možné. – **č. 20/1966**

– Obnovu řízení nelze povolit, vyšly-li najevo nové skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které se však netýkají skutku uvedeného v obžalobě. – **č. 17/1968**

– K podmímkám, za nichž lze ve prospěch obviněného podat návrh na obnovu řízení, i když řízení skončilo pravomocným zprošťujícím výrokem o vině. – **č. 23/1969**

– Při povolení obnovy je třeba zrušit vždy rozsudek soudu prvního stupně, nelze proto zrušit pouze rozsudek soudu druhého stupně. – **č. 34/1970**

– Nezbytnou částí rozhodnutí o povolení obnovy je zrušení napadeného rozhodnutí zcela nebo v části, v níž je návrh na obnovu důvodný (§ 284 odst. 1 tr. ř.). Bez tohoto výroku nelze v řízení po povolení obnovy pokračovat. – **č. 28/1973**

– Z hľadiska splnenia podmienok obnovy konania v zmysle § 278 ods. 1 Tr. por. nie je rozhodujúce, či o skutočnostiach alebo o dôkazoch, ktoré sa v návrhu na obnovu uplatňujú, vedel v pôvodnom konaní navrhovateľ, ale je rozhodujúce, či tieto skutočnosti alebo dôkazy boli alebo neboli známe súdu. Povoleniu

obnovy konania podľa citovaného zákonného ustanovenia nebráni okolnosť, že niektoré činy, ktoré sú súčasťou pokračujúceho trestného činu, o ktorom súd právoplatne rozhodol rozsudkom a do toho rozsudku ich nepojal, boli súdu známe už v pôvodnom konaní, ak neskoršie vyšli najavo aj ďalšie činy súdu predtým neznáme, ktoré sú súčasťou toho istého pokračujúceho trestného činu. Tieto ďalšie činy, ktoré neskoršie vyšli najavo a súdu predtým známe neboli, predstavujú nové skutočnosti v zmysle § 278 ods. 1 Tr. por. *Pozn. SR: použiteľnosť judikátu je omezená tým, že podľa ustanovení § 11 odst. 2 tr. ř. pravomocné rozhodnutí ohľadne časti pokračujúcej trestnej činnosti (ohľadne niektorej jej časti) nebráni v trestnom stíhaní ohľadne zbylé časti takového pokračujúceho trestného činu. Proto již není sebemenšího důvodu tuto procesní situaci řešit prostřednictvím obnovy řízení. – č. 10/1976*

– K podmínkam obnovy řízení.

Skutečnosť, že po právni moci odsudzujúceho rozsudku bol obvinený znovu odsouzen za inú pokračujúcu trestnou činnosť započatou pred vyhlásením drívejšieho odsudzujúceho rozsudku a dokončenou po jeho vyhlásení, není takovou skutečností soudu dříve neznámou, která by mohla odůvodnit jiné rozhodnutí o trestu z hledisek uvedených v § 278 odst. 1 tr. ř. *Pozn. SR: viz poznámku k č. 10/1976. – č. 69/1978*

– Důkazem soudu dříve neznámým ve smyslu § 278 odst. 1 tr. ř. může být podle důkazu dosud vůbec neprovedeného i důkaz v původním řízení provedený, avšak nového obsahu, např. výpověď svědka, který v řízení o obnově v podstatných bodech změnil svou výpověď. V takovém případě však musí být předmětem hodnocení též důvody, pro něž došlo k obsahové změně výpovědi. – č. 72/1980

– Ak predseda senátu v konaní o návrhu na povolenie obnovy požiada v zmysle § 282 ods. 1 Tr. por. o vykonanie potrebného vyšetrenia orgán ZNB (*nyní policejní orgán*) je tento orgán povinný postupovať pri vypočutí svedkov podľa druhého oddielu piatej hlavy Tr. por. (§ 97 až § 104). V takom prípade nemôže uplatniť postup podľa § 158 ods. 3 Tr. por. a zadovážiť len vysvetlenie od osôb, ktoré treba vypočuť ako svedkov.

Zápisnice o výpovediach občanov podávajúcich vysvetlenie (§ 19 zák. o ZNB) nemožno čítať na verejnom zasadnutí konanom o návrhu na povolenie obnovy. Na tomto zasadnutí je prípustné vykonať dôkaz čítaním zápisníc o výpovediach svedkov, ktorí boli vypočutí pri dodržaní ustanovení druhého oddielu piatej hlavy Trestného poriadku. Obmedzenia uvedené v § 211 ods. 1 Tr. por. tu neplatia (§ 235 ods. 2 a § 286 ods. 1 Tr. por.). *Pozn. SR: nyní zákon umožňuje, aby předseda senátu podle § 183 odst. 1 tr. ř. o takový úkon požádal policejní orgán. K vysvětlení osob viz zejména ustanovení § 158 odst. 5 tr. ř. – č. 6/1983*

– V konaní o povolenie obnovy nemôže súd preskúmavať zákonnosť postupu v pôvodnom konaní v tom smere, či sa súd pri rozhodovaní vyrovnal so všetkými okolnosťami a obhajobou obvineného, či rešpektoval zásadu bezprostrednosti a ústnosti pri dokazovaní apod. – č. 35/1988

– Opakovaným návrhom na obnovu konania v zmysle § 286 ods. 2 Tr. por. nie je návrh, ktorý popri opakovaných skutočnostiach a dôkazoch obsahuje aj

skutočnosti a důkazy, které nebyli uplatněné v předošlom návrhu na obnovu konania.

Pokiaľ by sa však význam v predošlom návrhu bezúspešne uplatnených dôkazov a skutočností pre povolenie obnovy nezmenil s ohľadom na nové skutočnosti a dôkazy, netreba sa nimi ďalej na verejnom zasadnutí zaoberať. – **č. 16/1989**

– Jestliže soud povolí obnovu řízení a zruší výrok o vině, musí vždy podle § 284 odst. 1 tr. ř. zrušit i výrok o trestu, který má ve výroku svůj podklad, a to i tehdy, jde-li o trest, který byl jako souhrnný uložen v jiné trestní věci. Není přitom rozhodné, kterým soudem byl souhrnný trest uložen. – **č. 31/1989**

– Vyrozumět poškozeného o veřejném zasedání konaném o návrhu na povolení obnovy řízení je třeba podle § 233 odst. 1 tr. ř. jen v těch případech, je-li návrh na povolení obnovy řízení podán proto, že vyšly najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody. – **č. 21/1991 – I**

– Poškozený má právo podat stížnost proti usnesení o povolení obnovy řízení pouze tehdy, byla-li obnova povolena výslovně ve výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody. – **č. 21/1991 – II**

– K podmínkám obnovy řízení v neprospěch obviněného.

Při zkoumání, zda předmětem trestního stíhání je skutek, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, podle něhož v trestním stíhání již nesmí být pokračováno (abolice), a zda je tedy obnova řízení v neprospěch obviněného vyloučena [§ 279 písm. b) tr. ř.], je nutno vycházet z právního posouzení tohoto skutku, jehož by mělo být užito po povolení obnovy v neprospěch obviněného, nikoli z právního posouzení skutku v pravomocném odsuzujícím rozsudku, kterého se týká návrh na povolení obnovy řízení. – **č. 56/1991**

– Je-li opakovaný návrh na povolení obnovy řízení sice založen na shodných skutkových námitkách jako zamítnutý návrh dřívější, avšak uváděné shodné skutečnosti jsou podloženy jinými (novými) důkazy, nelze návrh projednat v neveřejném zasedání podle § 286 odst. 2 věta druhá tr. ř., ale musí se konat veřejné zasedání podle § 286 odst. 1 tr. ř. – **č. 57/1991**

– V řízení o povolení obnovy řízení podle § 278 a násl. tr. ř. neplatí revizní princip a soud je proto oprávněn zabývat se jen těmi výroky, u kterých se navrhovatel povolení obnovy domáhá. To znamená, že pouze u těchto výroků soud řeší otázku, zda v návrhu uvedené skutečnosti nebo důkazy byly soudu dříve neznámé a pokud ano, zda jsou tak závažné, že by samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi nebo důkazy již známými mohly odůvodnit jejich změnu. Z toho však zároveň vyplývá, že nelze povolit obnovu řízení u těch výroků přezkoumávaného rozhodnutí, u kterých nejsou uvedené podmínky splněny, i když se navrhovatel také ohledně nich povolení obnovy domáhá. – **č. 32/1992**

– Vzhledem k tomu, že trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku (§ 314e odst. 5 tr. ř.), lze v případě, kdy skončilo trestní stíhání pravomocným trestním příkazem, povolit obnovu řízení, jsou-li splněny podmínky uvedené v § 278 odst. 1, popř. v § 278 odst. 4 tr. ř.

- Důvodem pro povolení obnovy řízení nemůže tedy být okolnost, že nebyly splněny podmínky pro vydání trestního příkazu záležející ve spolehlivě prokázaném skutkovém stavu věci (§ 314e odst. 1 tr. ř.), pokud vyplývala ze skutečností a důkazů známých již v době rozhodování soudu. *Pozn. SR: srov. nyní výslovnou úpravu v ustanovení § 278 odst. 1 tr. ř. ohledně přípustnosti obnovy řízení ve vztahu k trestnímu příkazu. – č. 40/1999*
- Nejde o případ zániku trestnosti činu vylučující povolení obnovy řízení v neprospěch obviněného [§ 279 písm. a) tr. ř.], jestliže ohledně odsouzení, jež je předmětem návrhu na obnovu řízení, platí fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. – **č. 11/2000**
 - Věcná příslušnost soudu k rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení ve věcech, které skončily pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání (§ 281 odst. 1 tr. ř.), se řídí zásadně podle právní kvalifikace skutku v době zastavení trestního stíhání, tj. podle kvalifikace uvedené v usnesení o zastavení trestního stíhání. Pokud však návrh na povolení obnovy řízení obsahuje nové skutečnosti nebo důkazy, které by mohly odůvodnit jiné závěry o právním posouzení skutku, je třeba posuzovat věcnou příslušnost soudu podle nové právní kvalifikace. – **č. 17/2001**
 - Okolnost, že odůvodnění nálezu Ústavního soudu v jiné trestní věci zahrnuje právní názor o otázce, kterou obecný soud, popř. státní zástupce nebo vyšetřovatel dříve posoudili ve svém rozhodnutí jinak, není skutečností dříve těmto orgánům činným v trestním řízení neznámou, která by mohla být důvodem pro povolení obnovy řízení ve smyslu ustanovení § 278 odst. 1, 2 a 3 tr. ř. ve věci, ve které toto rozhodnutí učinily. – **č. 13/2002**
 - Vyjde-li na základě skutečností nebo důkazů soudu dříve neznámých po právní moci rozsudku najevo, že obžalovaný v něm byl nesprávně označen údaji jiné osoby (např. jménem a příjmením této osoby, datem jejího narození), popř. údaji neexistující osoby, přičemž k tomuto vadnému označení jeho osoby došlo již při vyhlášení rozsudku, pak jsou splněny podmínky uvedené v ustanovení § 278 odst. 1 věta první tr. ř. pro podání návrhu na povolení obnovy řízení. – **č. 57/2002**
 - Návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch odsouzeného podle § 277 a násled. tr. ř. nelze zamítnout podle § 283 písm. d) tr. ř. jen proto, že v mezidobí nastal ve věci, v níž se oprávněná osoba obnovy domáhá, účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Obnova řízení ve prospěch odsouzeného totiž není ani v takovém případě vyloučena. – **č. 11/2003**
 - Lhůta uvedená v ustanovení § 279 písm. b) tr. ř., jejíž uplynutí vylučuje obnovu v neprospěch obviněného, není promlčecí lhůtou trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání, takže na její běh nemají vliv okolnosti uvedené v ustanovení § 67 odst. 2 a 3 tr. zák. o stavení a přerušení promlčecí doby. Pro začátek běhu této lhůty je rozhodující doba, kdy rozhodnutí, jímž skončilo trestní stíhání, nabylo právní moci. *Pozn. SR: nyní jde o okolnosti způsobující stavení a přerušení promlčení uvedené v § 34 odst. 3 a 4 tr. zákoníku. – č. 43/2003*
 - Do pravomoci soudů České republiky nespadá rozhodování o povolení obnovy řízení a zrušení pravomocného rozhodnutí ve věcech, v nichž před datem

1. ledna 1993 rozhodl soud se sídlem na území Slovenské republiky. –
č. 28/2004

- Založení věcné příslušnosti krajského soudu k rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení ve věci, v níž v prvním stupni rozhodoval okresní soud, je podmíněno podáním odůvodněného návrhu státním zástupcem podle ustanovení § 281 odst. 3 tr. ř. Není-li takový návrh podán, nemůže jej okresní soud nahrazovat aplikací ustanovení § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. *per analogiam*, tj. předložením věci vrchnímu soudu k vydání rozhodnutí podle ustanovení § 24 odst. 1 tr. ř. s odůvodněním, že ve skutku, jehož se návrh na povolení obnovy týká, je třeba spatřovat trestný čin náležící do příslušnosti krajského soudu. – **č. 18/2005**
- Nevyrozumění oprávněné osoby, která ve prospěch obviněného podala návrh na povolení obnovy řízení, o konání veřejného zasedání, představuje podstatnou vadu řízení, které předcházelo usnesení napadenému stížností, jež odůvodňuje jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí [§ 149 odst. 1 písm. b) tr. ř.]. – **č. 49/2008**
- viz **Nepřípustnost trestního stíhání – č. 3/1974 a 50/1979**
- viz **Podmíněné odsouzení – č. 42/1969**
- viz **Rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí – č. 47/1982**
- viz **Řízení o stížnosti pro porušení zákona – č. 13/2007**
- viz **Zastavení trestního stíhání – č. 41/2000 – I**

Obstarávání věcí obecného zájmu

Pozn. SR: nyní k pojmu „obstarávání věci obecného zájmu“ srov. též ustanovení § 334 odst. 3 tr. zákoníku.

- Obstarávání věcí obecného zájmu je každá činnost, která souvisí s plněním společensky významných úkolů. Za obstarávání věcí obecného zájmu soudy považují nejen rozhodování orgánů státní moci a správy, ale i uspokojování zájmů občanů a organizací v oblasti materiálních, zdravotních, sociálních, kulturních a jiných potřeb. – **č. 17/1978 (s. 86)**
- Poskytování právní porady občanovi soudcem při výkonu jeho funkce naplňuje formální znak obstarávání věcí obecného zájmu. – **č. 17/1978 (s. 87)**
- V činnosti orgánů státní moci a správy je ovšem obstarávání věcí obecného zájmu nejen vlastní rozhodování nebo jeho výkon, ale také příprava rozhodnutí, tj. opatřování potřebných podkladů.
Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje i uzavírání smluv v oblasti dodavatelsko-odběratelských vztahů mezi organizacemi a uzavírání smluv nebo jiné jednání (např. schvalování cen, souhlas s vývozem a dovozem zboží apod.) související se zahraničním obchodem. Věci obecného zájmu obstarává jak pracovník, který je oprávněn smlouvu za organizaci uzavřít, tak i jiný pracovník této organizace, který se podílí na přípravě podkladů, zúčastňuje se předběžných jednání, vypracovává určité návrhy, ať se týkají otázek technické, ekonomické nebo jiné povahy apod. – **č. 17/1978 (s. 87–88)**
- K výkladu pojmu „obstarávání věci obecného zájmu“ ve smyslu § 160 odst. 1 a § 161 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o výklad § 331 a § 332 tr. zákoníku s ohledem na § 334 odst. 3 tr. zákoníku.* – **č. 32/1977 – I**
- Trestné činy přijímání úplatku a podplácení mohou být spáchány jenom v souvislosti s výkonem funkčních a pracovních povinností funkcionářů

pracovníků státních orgánů a organizací a ojedineálé v souvislosti s prací občanů, pokud obdrželi povolení národního výboru, aby poskytovali za úplatku některé služby. Ani všechna jednání, jimiž plní funkcionáři a pracovníci státních orgánů a různých organizací své funkční a pracovní povinnosti, nemusí být „obstaráváním věcí obecného zájmu“. Plnění společensky významných úkolů těchto orgánů a organizací nebo jejich složek při rozhodování o právech a povinnostech občanů a organizací a při uspokojování jejich potřeb se skládá z výkonu řady činností, které nemají pro konečný výsledek stejný význam. Uvedený znak bude především naplňovat ta činnost, již jsou takové úkoly plněny přímo, např. rozhodování soudců, poskytování právních rad advokáty, uzavírání kupních smluv při prodeji zboží v obchodě, přímý výkon služby při opravě věci apod. Z dalších činností to budou jenom takové, které mohou plnění úkolů určitým způsobem ovlivnit, např. příprava podkladů pro rozhodnutí, asistence při chirurgickém zákroku, vyřizování objednávek na provedení služby apod. *Pozn. SR: nyní však jde o podstatně širší okruh činností oproti vymezení v tomto judikátu. – č. 16/1988 (s. 76–77)*

– Obstarávání věcí obecného zájmu nemohou být činnosti nebo jednání občanů, jež vyplývají z jejich osobních práv nebo osobních povinností, jako např. prodej věci v osobním vlastnictví, výměna bytu, pronájem nemovitostí, změna zaměstnání, nepřekážení nebo neoznámení trestného činu ve smyslu § 167 a § 168 tr. zák. apod. Není rozhodné, zda občan přitom svá práva překročí nebo své povinnosti neplní řádně. V takovém případě může jít o trestnou činnost jiného druhu. – **č. 16/1988 (s. 77)**

– V SSR bylo odsouzeno pro trestný čin přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 tr. zák. několik obviněných, kteří přijali úplatek od funkcionářů tělovýchovných jednot. Motivem poskytnutí neoprávněných výhod zde byla snaha funkcionářů zajistit lepší sportovní výsledky pro svou organizaci. Správný byl tento postup soudů jen u rozhodčího, který úplatek přijal v souvislosti s řízením fotbalového zápasu. U trenéra, jenž přijal větší peněžní částku za to, že uzavřel dohodu o činnosti ve fotbalovém oddíle, ani u brankáře, jenž peníze převzal za podepsání přestupu, o tento trestný čin nemohlo jít. Bylo totiž jejich vlastní věcí, a nikoli obstaráváním věcí obecného zájmu, zda změni zaměstnání nebo místo svého sportovního působiště. Podle okolností případu však neoprávněné přijetí větších peněžních částek může být trestným činem podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 tr. zák. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 331 tr. zákoníku o trestném činu přijetí úplatku a § 214 tr. zákoníku o trestném činu podílnictví. – č. 16/1988 (s. 78)*

– Pochybení při výkladu znaku obstarávání věcí obecného zájmu se vyskytla také ve věcech, kdy se osoba, o jejíž činnost šlo, dopustila nebo měla na návod jiné osoby dopustit trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. Soudy zde přehlédly, že páčání tohoto trestného činu vybočuje z činnosti pachatele, která jinak má povahu obstarávání věcí obecného zájmu, a nemůže proto tento znak naplňovat. *Pozn. SR: nyní jde o odlišení od trestných činů proti majetku, zejména od krádeže, zpronevěry a podvodu podle § 205, § 206 a § 209 tr. zákoníku. – č. 16/1988 (s. 79)*

– Při posuzování otázky, zda úplatek má zákonem požadovanou souvislost s obstaráváním věcí obecného zájmu, nutno vycházet ze vztahu úplatku ke konkrétní činnosti osoby, která je nebo má být příjemcem úplatku. To především znamená, že nejen nestačí, aby úplatek měl vztah k jakékoli činnosti určité osoby, ale že nestačí ani to, že se vyskytl na úseku, kde se plní významné společenské úkoly, např. ve státní správě, zdravotnictví, školství, v tělovýchově atd., povahu obstarávání věcí obecného zájmu musí mít konkrétní činnost určité osoby, a to ta její činnost, k níž má úplatek přímý vztah (rozhodne-li se např. občan, že si vymění s jiným občanem byt, je to jeho osobní věc, třebaže toto jeho jednání není bez významu z hlediska uspokojování bytových potřeb obyvatelstva). Z účelu ustanovení o trestných činech úplatkářství, jímž je chránit společnost před korumpováním osob obstarávajících věci obecného zájmu, dále vyplývá, že je nerozhodná souvislost úplatku s činností osoby, která jej poskytuje, nabízí nebo slibuje, resp. od níž je požadován. I kdyby tedy tato osoba popsaným způsobem jednala za okolností, že by u ní jinak šlo o obstarávání věcí obecného zájmu, nebyly by naplněny skutkové podstaty trestných činů úplatkářství, pokud by neobstarávaly věci obecného zájmu osoby, které úplatek s touto jejich konkrétní činností související přijaly nebo přijmout měly. Z těchto důvodů nepůjde o úplatkářství, jestliže např. vedoucí pracovník hospodářské organizace poskytne cizímu pracovníkovi úplatek, aby změnil zaměstnání a pracoval v jeho organizaci. Z hlediska úplatkářství je bezvýznamné, že hospodářský pracovník zajišťoval nerušený chod některého důležitého provozu apod. *Pozn. SR: nyní k pojmu „úplatek“ srov. vymezení obsažené v § 334 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 16/1988 (s. 80–81)*

Obviněný

– viz **Přípravné řízení – č. 39/1992**

Obžaloba

– Ak zastavil okresný prokurátor (*nyní státní zástupce*) trestné stíhanie podľa § 172 ods. 1 písm. b) Tr. por., nemôže pre ten istý skutok podať obžalobu so zreteľom na ustanovenie § 11 ods. 1 písm. f) Tr. por.

Po podaní takejto obžaloby musí súd nariadiť jej predbežné prejednanie podľa § 186 ods. 1 písm. c) Tr. por. a trestné stíhanie podľa § 188 ods. 1 písm. c) Tr. por. z dôvodov § 11 ods. 1 písm. f) Tr. por. zastaviť.

Takto postupuje súd aj vtedy, ak okresný prokurátor zastavil trestné stíhanie podľa § 172 ods. 1 písm. b) Tr. por. nesprávne pre určitú kvalifikáciu namiesťto pre určitý skutok. Ak podá potom obžalobu, v ktorej ten istý skutok právne posudzuje ako iný trestný čin než ten, pre ktorý trestné stíhanie zastavil, musí súd znova po predbežnom prejednaní obžaloby podľa § 186 ods. 1 písm. c) Tr. por. zastaviť trestné stíhanie podľa § 188 ods. 1 písm. c) Tr. por. z dôvodov § 11 ods. 1 písm. f) Tr. por. – **č. 3/1966**

– Tr. por. nevylučuje možnosť oprieť obžalobu o svedecké dôkazy vykonané pred vznesením, poťažne oznámením obvinenia, ak boli vykonané po začatí trestného stíhania (§ 160 ods. 1) podľa piatej hlavy Tr. por. *Pozn. SR: nyní srov. podmínky pro provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů v době před zahájením trestního stíhání (§ 160 tr. ř.) a jejich použitelnost v řízení*

před soudem; viz zejména § 158a, § 160 odst. 3 a 4, § 164 odst. 4 a § 211 odst. 2 až 4 tr. ř. – č. 40/1967

- Při verbálních trestných činech nemusí žalobní návrh [§ 177 písm. c) tr. ř.] obsahovat doslovné znění inkriminovaných výroků, pokud je skutek obviněného dostatečně popsán tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem, a to uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, popř. uvedením jiných skutečností potřebných k tomu, aby nemohlo dojít k záměně skutku. Skutečnost, že žalobní návrh neobsahuje doslovné znění inkriminovaných výroků, není proto sama o sobě důvodem k vrácení věci prokurátorovi (*nyňi státnímu zástupci*) k došetření [§ 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.], je-li ze žalobního návrhu dostatečně patrná totožnost žalovaného skutku. – **č. 48/1975**
- Konstatování ve skutkové větě obžaloby, že obžalovaný byl již před spácháním skutku odsouzen, aniž však byla použita právní kvalifikace podle § 41 tr. zák., ani písemné upozornění obviněného prokurátorem (*nyňi státním zástupcem*) před podáním obžaloby, že v obžalobě bude jeho trestný čin kvalifikován jako čin spáchaný zvláště nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák., nemůže nahradit upozornění podle § 190 odst. 2, popř. podle § 225 odst. 2 tr. ř., že skutek obžalovaného bude na rozdíl od obžaloby kvalifikován přísněji, a to i podle § 41 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: tr. zákoník již nezná ustanovení o zvláště nebezpečném recidivistovi, takže judikát nyní obecně dopadá na situace, kdy státní zástupce v žalobním návrhu určité skutečnosti pouze konstatuje, aniž obviněného současně upozorní na příslušné právní důsledky (např. že jde o čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny ve smyslu ustanovení § 107 tr. zákoníku).* – **č. 9/1981 – I**
- Podle § 176 odst. 2 tr. ř. může být obžaloba podána jen pro skutek, pro který bylo vzneseno obvinění (§ 163 tr. ř.). Byla-li obžaloba podána v rozporu s tímto ustanovením, nelze v řízení před soudem obžalovaného uznat vinným takovým skutkem. Zpravidla je nutno věc ohledně takového skutku vrátit prokurátorovi (*nyňi státnímu zástupci*) k došetření [§ 188 odst. 1 písm. e) a § 221 odst. 1 tr. ř.]. *Pozn. SR: nyní jde o zahájení trestního stíhání podle § 160 tr. ř. – č. 15/1994 – II*
- viz **Jednota skutku – č. 15/2003 – II**
- viz **Nedovolené ozbrojování – č. 10/2005**
- viz **Podmíněné zastavení trestního stíhání – č. 29/1996**
- viz **Předběžné projednání obžaloby – č. III/1964**
- viz **Řízení o dovolání – č. 36/2003**
- viz **Souhlas poškozeného s trestním stíháním – č. 44/2007**
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření – č. 38/2000**
- viz **Započítání vazby – č. 12/1999**

Obžalovací zásada

- Rozhodne-li soud o skutku, pro který nebyl obviněný obžalobou stíhán, poruší zákon v ustanovení § 2 odst. 8 a § 220 odst. 1 tr. ř. – **č. 18/1966 – I**
- Pro trestný čin je možno obviněného stíhat před soudem jen na základě obžaloby prokurátora (*nyňi státního zástupce*) po předcházejícím přípravném řízení. – **č. 55/1972**
- Soud je povinen vyčerpat celý skutek, který je předmětem obžaloby. – **č. 45/1973 – I**

- Obžalovacia zásada uvedená v ustanovení § 220 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého súd môže rozhodnúť len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu, neznamená, že medzi skutkom, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu a skutkom, uvedeným vo výroku rozsudku, musí byť úplná zhoda. Niektoré skutočnosti môžu odpadnúť a iné naopak pribudnúť, nesmie sa zmeniť len podstata skutku. Podstata skutku je určovaná účasťou obžalovaného na určitej udalosti popísanej v obžalobnom návrhu, z ktorej vzišiel následok porušujúci alebo ohrozujúci spoločenské záujmy chránené trestným zákonom. Totožnosť skutku bude zachovaná, ak bude zachovaná totožnosť konania alebo následku. – **č. 64/1973**
- Aj keď je skutok kvalifikovaný v obžalobe len ako trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák., nebráni to súdu uznať obžalovaného za vinného aj z prečinu podľa § 7 písm. b) zák. o prečinoch, pretože súd nie je viazaný právnym posúdením skutku v obžalobe (§ 220 ods. 4 Tr. por.). Totožnosť skutku zostáva v takomto prípade zachovaná aj vtedy, keď obžaloba neobsahuje okolnosť, že vedenie motorového vozidla bolo obžalovanému zakázané právoplatným rozsudkom, pretože podstata konania (vedenie motorového vozidla v kritickom čase) zostáva nezmenená. *Pozn. SR: nyní jde o trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.* – **č. 50/1981**
- Súd nemôže žiadnym spôsobom zasahovať do práva prokurátora (*nyní státního zástupce*) ako verejného žalobcu. Nemôže postupom podľa § 188 ods. 1 písm. e) Tr. por. nútiť prokurátora, aby podal obžalobu na ďalšie osoby. – **č. 53/1990**
- viz **Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy** – **č. 6/2008**
- viz **Totožnost skutku** – **č. 6/1962, 19/1964 a 36/1967**
- viz **Vrácení věci státnímu zástupci k došetření** – **č. 38/1964**
- viz **Zanedbání povinné výživy** – **č. 32/2007**

Odběr krve

- V některých případech odmítne obviněný podrobiť se odběru krve s odůvodněním, že mu to nedovoluje jeho zdravotní stav. V takových případech je nutné, aby se k tomuto tvrzení obviněného vyjádřil lékař, který provádí klinické vyšetření a aby závěr k tomu uvedl přímo do protokolu o vyšetření. Bylo-li odeprání odběru krve podle jeho vyjádření bezdůvodné, může být tento úkon vynucován uložením pořádkové pokuty podle § 66 odst. 1 tr. ř., a to do výše 500 Kč. U příslušníků ozbrojených sil a sborů v činné službě lze postupovat podle ustanovení § 66 odst. 2 tr. ř. *Pozn. SR: nyní lze uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč (§ 66 odst. 1 tr. ř.).* – **č. 12/1985 (s. 142)**
- Odběr krve za účelem její zkoušky podle ustanovení § 114 odst. 2 tr. ř. se provede – nejde-li o úkon neodkladný, popř. neopakovatelný, podle § 160 odst. 4 tr. ř. – až po zahájení trestního stíhání, jsou-li pro postup podle § 160 odst. 1 tr. ř. splněny zákonné podmínky. Odebrat krev může kterýkoli lékař nebo jiný odborný zdravotnický pracovník, i když jde o vzorek krve, který má být předmětem znaleckého důkazu ve smyslu § 105 odst. 1 tr. ř. – **č. 24/1997**

Odborné vyjádření

- Jednotlivec jako soukromá osoba nemůže podat odborné vyjádření ve smyslu § 105 odst. 1 věta druhá tr. ř., může je podat jen příslušný orgán, tj. osoba, která je oprávněna se za orgán vyjadřovat. Ve vyjádření musí být označena osoba, která ocenění věci provedla a kterou v případě potřeby lze vyslechnout jako svědka (srov. **č. 35/1980 Sb. rozh. tr.**). *Pozn. SR: s ohledem na současné znění § 105 odst. 1 věta první a odst. 2 tr. ř. je právní názor jen částečně použitelný, a to ohledně závěru právní věty o výsledku zpracovatele odborného vyjádření v procesním postavení svědka.* – **č. 35/1987 (s. 183)**

Odklad výkonu trestu

- Důvodem k odkladu nebo přerušení výkonu trestu odnětí svobody nepřevyšujícího šest měsíců (§ 328 odst. 1 tr. ř.) a upuštění od výkonu tohoto trestu je jen výkon základní vojenské služby a nikoli i náhradní vojenské služby. *Pozn. SR: nyní srov. branný zákon č. 585/2004 Sb., který ve znění účinném od roku 2006 již nestanoví povinnost k výkonu základní vojenské služby ani k výkonu náhradní vojenské služby.* – **č. 53/1972**
- Jestliže byl odsouzenému uložen trest odnětí svobody převyšující šest měsíců, nepřichází v úvahu odklad nebo přerušení výkonu trestu podle § 328 odst. 1 tr. ř., byť v době, kdy je odsouzený povolán k výkonu základní vojenské služby, má vykonávat jen zbytek trestu nepřevyšujícího šest měsíců. Bylo-li odsouzenému postupně uloženo několik trestů odnětí svobody, jež dosud nebyly vykonány, popř. zcela vykonány, předseda senátu podle § 328 odst. 1 tr. ř. odloží nebo přeruší výkon souhrnu postupně uložených trestů odnětí svobody, jen jestliže tento souhrn nepřevyšuje šest měsíců. *Pozn. SR: srov. branný zákon č. 585/2004 Sb., který ve znění účinném od roku 2006 již nestanoví povinnost k výkonu základní vojenské služby ani k výkonu náhradní vojenské služby.* – **č. 30/1976**
- Skutečnost, že obviněný vykonal jen část základní vojenské služby, není sama o sobě důvodem k nařízení výkonu trestu, jehož výkon byl odložen podle § 328 odst. 2 tr. ř. *Pozn. SR: srov. současný branný zákon č. 585/2004 Sb., který ve znění účinném od roku 2006 již nestanoví povinnost k výkonu základní vojenské služby ani k výkonu náhradní vojenské služby.* – **č. 38/1980**
- Odklad výkonu trestu odňatia slobody neprevyšujúceho šesť mesiacov podľa § 328 ods. 1 Tr. por. prichádza do úvahy nielen u odsúdeného, ktorý ešte nastúpil výkon základnej vojenskej služby, na ktorý bol povolaný, ale aj u odsúdeného, ktorý v čase právoplatného uloženia tohto trestu za trestný čin spáchaný pred nástupom výkonu základnej vojenskej služby túto službu už vykonáva. *Pozn. SR: nyní srov. branný zákon č. 585/2004 Sb., který ve znění účinném od roku 2006 již nestanoví povinnost k výkonu základní vojenské služby ani k výkonu náhradní vojenské služby.* – **č. 38/1981**
- Pokud předseda senátu neshledá důvody pro odklad výkonu trestu odnětí svobody podle ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř., nezamítá návrh odsouzeného na odklad výkonu trestu, ale podle § 322 odst. 2 tr. ř. vyzve odsouzeného k předložení lékařských zpráv při nástupu výkonu trestu příslušné věznicí, nikoli soudy. – **č. 49/2005**

– O odkladu výkonu trestu odnětí svobody podle § 322 odst. 2 věty druhé tr. ř. může soud rozhodnout též k návrhu věznice učiněnému na základě zprávy o zdravotním stavu odsouzeného, kterou předložil věznici před tím, než se dostavil k nástupu výkonu trestu. Nerozhodl-li soud podle § 322 odst. 2 věty první tr. ř. do doby stanovené odsouzenému k nástupu výkonu trestu tak, že povolil odklad výkonu trestu, je povinností odsouzeného výkon trestu nastoupit. – **č. 15/2006**

– viz **Dokazování** – **č. 26/2003**

– viz **Řízení o dovolání** – **č. 9/2003**

Odměna ustanoveného obhájce

– I. Ustanovení § 13, § 14 a § 15 vyhl. č. 270/1990 Sb. (advokátní tarif) obsahují sazby mimo smluvní odměny za jeden úkon právní pomoci v určitých kategoriích věcí, nikoli výčet úkonů právní pomoci, za které náleží plná nebo poloviční odměna. Postup podle § 16 odst. 3 cit. vyhl. proto může vycházet z porovnání pouze s úkony právní pomoci, které jsou uvedeny výlučně v ustanovení § 16 odst. 1 nebo 2 cit. vyhl. pro všechny kategorie věcí, kterých se týkají sazby uvedené v § 13, § 14 a § 15 cit. vyhl. Přitom pro věci trestní je výše sazby odměny advokáta za jeden úkon právní pomoci určena v ustanovení § 15 odst. 1 cit. vyhl. Sazby uvedené v jejich ustanoveních § 13 a § 14 nelze v tomto řízení použít.

II. Úkony právní pomoci ustanoveného obhájce v řízení o soudní rehabilitaci podle oddílu druhého zák. č. 119/1990 Sb. jsou svou povahou a významem nejbližší úkonům právní pomoci ve vykonávacím řízení (hlava dvanáctá tr. ř.). a proto je namístě přiznat podle § 151 odst. 3 tr. ř. odměnu tomuto obhájci podle § 16 odst. 2 písm. f), odst. 3 vyhl. č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci. *Pozn. SR: vyhl. č. 270/1990 Sb. byla zrušena vyhl. č. 177/1996 Sb. s účinností od 1. července 1996. Použitelnost uváděných judikátů za doby účinnosti vyhlášky č. 270/1990 Sb. se může vztahovat k případnému odměňování úkonů právní pomoci (obhajoby) učiněných ještě za účinnosti této dřívější vyhlášky, pokud z různých důvodů až nyní dojde k jejich vyučování, resp. k rozhodování o odměně. Proto zde nedochází k odkazům na současný advokátní tarif (vyhl. č. 177/1996 Sb.), avšak věcná podstata právních názorů se bude uplatňovat i ve vztahu k odpovídajícím ustanovením současného advokátního tarifu.* – **č. 30/1991 – I, II**

– Obviněnému, jenž byl pravomocně uznán vinným, je nutno oznámit usnesení o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů ustanovenému obhájci (§ 151 odst. 3 tr. ř.) a takový obviněný je též osobou, která má právo podat proti takovému usnesení stížnost, protože se ho přímo dotýká.

V žádosti o přiznání odměny podle § 151 odst. 2 tr. ř. musí ustanovený obhájce uvést údaje potřebné k tomu, aby bylo zřejmé, že poskytl právní pomoc v rozsahu účtovaných úkonů. – **č. 31/1991**

– K rozhodování o odměně ustanoveného obhájce podle § 151 odst. 3 tr. ř. ve věcech, ve kterých soud aplikuje ustanovení čl. II odst. 3 nebo 4 zák. č. 175/1990 Sb.

Poněvadž řízení o poměrném zkrácení trestu se svou povahou (tj. především nároky kladenými na advokáta) a účelem (významem jeho výsledku pro po-

- stavení klienta) blíží nejvíce řízení upravenému v hlavě dvacáté tr. ř., je zpravidla namístě přiznat odměnu podle § 16 odst. 2 písm. f) a odst. 3 vyhl. č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci, jako v případě převzetí a přípravy zastoupení ve věci týkající se výkonu rozhodnutí – tedy ve výši jedné poloviny. – **č. 32/1991**
- Při rozhodování o nároku obhájce na odměnu a náhradu hotových výdajů (§ 151 odst. 3 tr. ř.) soud přezkoumává správnost účtování úkonů právní pomoci poskytnutých ustanovenému obhájcem, nikoli však kvalitu úkonů poskytnuté právní pomoci. – **č. 42/1991**
- Z podnětu stížnosti odsouzeného podané proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto podle § 155 ods. 1 tr. ř. o jeho povinnosti nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, nelze přezkoumávat správnost předchozího pravomocného usnesení, jímž soud rozhodl podle § 151 odst. 3 tr. ř. o výši odměny a náhradě hotových výdajů ustanoveného obhájce. Pokud odsouzený nemá nárok na bezplatnou obhajobu podle § 33 odst. 2 tr. ř., o čemž soud rozhodne, je povinen státu nahradit tu částku, která byla na základě usnesení vydaného podle § 151 odst. 3 tr. ř. ustanovenému obhájci státem uhrazena. – **č. 43/1991**
- Rozhoduje-li soud prvního stupně po právní moci odsuzujícího rozsudku podle § 155 odst. 1 tr. ř. o povinnosti odsouzeného k úhradě odměny a hotových výdajů uhrazených ustanovenému obhájci státem, je povinen zjistit, zda odsouzený má dostatečné prostředky k tomu, aby tyto náklady uhradil; to zejména znamená, že je povinen zjistit majetkové poměry a výdělkové možnosti odsouzeného. Jestliže zjistí, že odsouzený nemá dostatek prostředků k tomu, aby uhradil náklady nutné obhajoby, a má proto nárok na obhajobu bezplatnou [§ 33 odst. 2 a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř.], vydá rozhodnutí, že z tohoto důvodu není povinen hradit odměnu a hotové výdaje uhrazené státem ustanovenému obhájci. – **č. 47/1991**
- V případě, že obhájce ustanovený v trestním řízení se dá v rámci svého pověření zastoupit jiným advokátem, vzniká nárok na odměnu za poskytnutou právní pomoc (§ 151 odst. 2 tr. ř.) pouze ustanovenému obhájci, nikoli substitutovi. – **č. 14/1992**
- Jestliže byl v rozporu s ustanovením § 38 odst. 1 tr. ř. obviněnému ustanoven obhájce, aniž mu byla dána možnost si obhájce zvolit, není povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem. – **č. 15/1992**
- Jestliže věc obviněného, stíhaného pro trestný čin, byla postoupena obecnímu úřadu s tím, že může jít o přestupek, nelze obviněnému stanovit povinnost podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. nahradit státu částku, která byla vyplacena ustanovenému obhájci, neboť chybí základní předpoklad k takové povinnosti, že totiž obviněný byl pravomocně uznán vinným. – **č. 16/1992**
- Ak je obvinený podľa § 190 ods. 2, resp. § 225 ods. 2 Tr. por. upozornený súdom na možnosť posúdenia žalovaného skutku podľa prísnejšieho ustanovenia zákona, treba ustanovenému obhajcovi podľa § 151 ods. 2 Tr. por. priznať za úkony právnej pomoci poskytnuté od tejto doby sadzbu tarifnej odmeny (§ 15 ods. 1 vyhl. č. 270/1990 Zb.) stanovenú za trestný čin, na kto-

rý byl obviněn upozorněný, aj keď je uznaný za vinného miernejším trestným činom podľa obžaloby. – **č. 17/1992**

– Námitky, ktoré se týkajú správnosti a opodstatnenosti vykázaného rozsahu úkonů obhajoby, nelze uplatňovat proti rozhodnutí o uložení povinnosti obžalovaného k náhradě nákladů trestního řízení podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., nýbrž proti rozhodnutí podle § 151 odst. 3 tr. ř., jímž se rozhoduje o návrhu ustanoveného obhájce na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů (§ 151 odst. 2 tr. ř.). – **č. 61/1992**

– Rozhoduje-li soud po pravomocném skončení trestního stíhání o výši odměny ustanoveného obhájce podle § 151 odst. 3 tr. ř., nepřihlíží přitom k plněním, které obviněný, popřípadě rodinní příslušníci obviněného, poskytl ustanovenému obhájci v souvislosti s úkony obhajoby. – **č. 11/1993**

– Ustanovený obhájce obviněného, který není zbaven způsobilosti k právním úkonům a jehož způsobilost k právním úkonům není omezena, má vůči státu nárok na náhradu hotových výdajů a odměnu (§ 151 odst. 2 tr. ř.) v případě podání podnětu podle ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. k aplikaci čl. II odst. 2 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1993, byl-li mu k takovému úkonu obviněným dán souhlas. Výše odměny se stanoví podle ustanovení § 16 odst. 2 písm. f) vyhl. č. 270/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. – **č. 2/1994**

– Obhájcem písemně odůvodněná stížnost proti usnesení o vzetí do vazby je úkonem právní pomoci, za který náleží odměna ve výši jedné poloviny příslušného úkonu [§ 16 odst. 2 písm. c) a d) a § 16 odst. 3 vyhl. č. 270/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů]. – **č. 21/1994**

– Použití osobního motorového vozidla advokátem při poskytování právní pomoci v místech, která nejsou sídlem advokátní kanceláře, je třeba považovat za účelně vynaložené cestovní výdaje [§ 18 písm. a) vyhl. č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků]. – **č. 3/1995**

– Při stanovení výše odměny ustanoveného obhájce podle § 15 vyhl. č. 270/1990 Sb. v řízení o vydání do ciziny (§ 379 a násl. tr. ř.) je třeba vycházet z trestní sazby, kterou je obviněný v daném řízení skutečně ohrožen, neboť na této skutečnosti je závislá i právní pomoc, jakou obhájce obviněnému poskytuje. *Pozn. SR: nyní jde o § 391 a násl. tr. ř.* – **č. 40/1995**

– Použije-li ustanovený obhájce osobního automobilu k cestě za úkonem právní pomoci do místa, které není totožné se sídlem jeho advokátní kanceláře, jde vždy, bez ohledu na vzdálenost, o účelně vynaložené cestovní výdaje ve smyslu § 18 písm. a) vyhl. č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků při poskytování právní pomoci, ve znění pozdějších předpisů. Obhájci proto přísluší náhrada výdajů spojených s touto cestou podle § 7 zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů. *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení § 13 odst. 1 vyhl. č. 177/1996 Sb. a § 152 a násl. zák. práce č. 262/2006 Sb.* – **č. 32/1996**

– Jedním úkonem právní služby, za nějž náleží odměna ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, je i více vyšetřovacích úkonů přípravného řízení podle § 11 odst. 1 písm. e) této vyhlášky učiněných v jednom sou-

víslel časovým úsekem nepřekračujícím dvě hodiny. Pozn. red.: tím se v souladu se změnou právní úpravy nahrazuje rozhodnutí č. 12/1993 Sb. rozh. tr., které vykládalo předchozí vyhl. č. 270/1990 Sb. upravující problematiku odměn advokátů za poskytování právní pomoci. – **č. 46/1997**

– Do doby účasti na jednání před soudem, tedy do úkonu právní služby, lze zahrnovat jen ty přestávky, kdy jednání bylo přerušeno na dobu 30 minut a kratší [§ 11 odst. písm. g) vyhl. č. 177/1996 Sb.]. Pokud je jednání přerušeno na dobu delší než 30 minut, včítá se doba přerušení do času promeškaného v souvislosti s poskytnutím právní služby [§ 14 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb.]. – **č. 7/1998**

– Z hlediska odměny a náhrady nákladů ustanoveného obhájce je třeba odlišovat případ, kdy dojde k odročení hlavního líčení ve smyslu § 205 tr. ř., od případu, kdy z okolností, jež se objevily ještě před počátkem hlavního líčení, je zřejmé, že hlavní líčení nebude možno provést v termínu, na který bylo stanoveno, a předseda senátu proto termín hlavního líčení přeloží nebo zruší, aniž by je zahajoval, a včas o tom vyrozumí strany a jiné osoby, které byly předvolány nebo vyrozuměny. Jen v případě odročení ve smyslu citovaného ustanovení je třeba pokládat za právní pomoc i právní asistenci advokáta, který se na jednání připravoval a případ se zřetelem na danou fázi řízení zpracoval. – **č. 29/1998**

– Snížení mimosmluvní odměny o 10 % podle § 15a vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 235/1997 Sb. (advokátní tarif), se týká celkové částky mimosmluvní odměny. To znamená, že v případě uvedeném v § 12 odst. 4 advokátního tarifu se nejdříve provede snížení mimosmluvní odměny o 20 %, a teprve poté se takto vypočtená celková částka mimosmluvní odměny sníží postupem podle § 15a advokátního tarifu. – **č. 15/2000**

– Závěrečnou řeč obhájce vypracovanou v písemné formě nelze pokládat za „písemné podání soudu týkající se věci samé“ ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 235/1997 Sb. (advokátní tarif), a proto za tento úkon obhájci nenáleží odměna. – **č. 16/2000**

– Jestliže je obhájce obviněnému ustanoven až v průběhu odvolacího řízení, je pro řádný výkon jím poskytované právní pomoci nezbytným úkonem studium spisu, neboť takový obhájce neměl možnost se s trestním spisem seznámit, jako by měl v případě, kdy by byl ustanoven od počátku trestního řízení. Za tento úkon přísluší obhájci odměna a náhrada vynaložených nákladů. Vzhledem k tomu, že tento úkon právní služby není výslovně uveden v popisu úkonů právní služby v § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., dopadá na něj ustanovení § 11 odst. 3 tohoto předpisu. – **č. 23/2000**

– Do doby účasti obhájce na vyšetřovacích úkonech přípravného řízení konaných v jednom souvislém časovém úseku nepřekračujícím dvě hodiny a představujícím jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. e) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhl. č. 235/1997 Sb., se započítávají i případné přestávky mezi jednotlivými vyšetřovacími úkony. – **č. 31/2000**

- Úkonem právní služby podle § 11 odst. 1 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., za nějž náleží odměna, je jen taková další porada obhájce s obviněným, která přesáhla jednu hodinu. Za další porady kratšího trvání odměna nenáleží bez ohledu na to, že v součtu přesáhly jednu hodinu. – **č. 37/2000**
- Podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) advokátního tarifu náleží ustanovenému obhájci odměna za jeden úkon právní pomoci, pokud se ve lhůtě dvou hodin účastní více vyšetřovacích úkonů v přípravném řízení. Pokud však se ve lhůtě dvou hodin zúčastní výsledku svědka u vyšetřovatele a poté výsledku obviněného před soudcem rozhodujícím o jeho vazbě, náleží mu odměna za dva úkony právní služby, neboť jen první z uvedených úkonů je úkonem vyšetřovacím ve smyslu uvedeného ustanovení. Druhý úkon je nutno považovat za účast na jednání před soudem ve smyslu § 11 písm. g) advokátního tarifu, byť je toto jednání konáno v rámci přípravného řízení. – **č. 39/2000**
- Prostudování spisu při skončení vyšetřování je samostatným úkonem právní služby, za který přísluší odměna podle vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhl. č. 235/1997 Sb., i když navazuje bezprostředně na vyšetřovací úkon v přípravném řízení. Do doby trvání úkonu právní služby nelze započítávat dobu trvání jiného úkonu výslovně uvedeného v § 11 odst. 1 a 2 advokátního tarifu. – **č. 4/2000**
- K poskytnutí přiměřené zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů ustanovenému obhájci (§ 151 odst. 3 *in fine* tr. ř.) se nepřihlíží při rozhodování příslušného orgánu činného v trestním řízení o výši odměny a náhrady hotových výdajů obhájce (§ 151 odst. 3 věta první tr. ř.). Proto i v případě, že obhájci byla v průběhu trestního stíhání poskytnuta záloha, je nutno rozhodnout o celkové výši odměny a náhradě hotových výdajů, tj. včetně těch úkonů právní služby, za které již byla obhájci poskytnuta záloha. – **č. 52/2000**
- Paušální částka náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., náleží ke každému úkonu právní služby bez ohledu na to, že obhájce poskytoval úkony právní služby v bezprostřední časové návaznosti na stejném místě. – **č. 57/2000**
- Jestliže odsouzený byl v trestním řízení pravomocně uznán vinným jen trestným činem, k němuž se nevázaly důvody nutné obhajoby, zatímco jeho trestní stíhání pro jiný trestný čin, které vyvolalo důvody nutné obhajoby a ustanovení obhájce, bylo pravomocně zastaveno, nelze odsouzenému uložit povinnost nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci statem ve smyslu § 155 odst. 1 a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. – **č. 19/2001**
- Za úkon „časově náročný“ ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif), lze považovat takový úkon, který bude vykonáván mimo stanovenou pracovní dobu advokátní kanceláře, tedy zpravidla v pozdních večerních a nočních hodinách, jakož i o sobotách, nedělích a svátcích. Trvání samotného úkonu může mít při posuzování, zda jde o takový úkon, význam jen u těch úkonů, kde časové hle-

disko není pro výpočet odměny a náhrady již zohledněno, tedy u jiných úkonů než těch, které jsou uvedeny v ustanovení § 11 odst. 1 písm. c), e), f) a g) advokátního tarifu. Trvání celého trestního řízení není z hlediska posuzování uvedené otázky rozhodující. – **č. 8/2002**

– Účastní-li se ustanovený obhájce jednání, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozhodnutí, má s ohledem na dobu jeho trvání nárok na mimosmluvní odměnu, stanovenou podle § 11 odst. 2 písm. f) s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. g) vyhl. č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif). – **č. 46/2002 – I**

– Ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu (o snížení mimosmluvní odměny, jde-li o společné úkony při obhajobě dvou nebo více osob v trestním řízení) se nevztahuje na případy, kdy se koná hlavní líčení proti dvěma i více obžalovaným a obhájce jednoho z obžalovaných v něm zastupuje na základě zmocnění druhého obhájce i spoluobžalovaného. V takovém případě se nic nemění na vztahu mezi zmocňujícím obhájcem a jeho klientem (spoluobžalovaným), takže jde o samostatnou obhajobu. Při stanovení odměny zmocňujícího obhájce je třeba vycházet z toho, že úkon právní služby provedl sám a odměna za něj se přiznává jemu. Vypořádání odměny za toto zastupování je věcí těchto obhájců. – **č. 46/2002 – II**

– Při určování a účtování úkonů právní pomoci advokátem v trestním řízení je třeba vycházet ze zásady, že první a každý další den hlavního líčení se začíná nový úkon a že dobu úkonů provedených v této souvislosti v různých dnech nelze počítat. V rámci jednoho dne je však třeba počítat časy úkonů právní služby a podle výsledků pak v souladu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. g) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, stanovit počet úkonů právní služby. – **č. 13/2003**

– Ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu nepodmiňuje snížení mimosmluvní odměny o 20 % za každý trestný čin v řízení vedeném pro trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu tím, že úkon, za který se odměna stanovuje, musí být společný pro více takových trestných činů. Proto obhájci přísluší odměna ve výši odpovídající sazbě stanovené za jeden úkon právní služby za obhajobu v takovém řízení, i když se úkon týká jen jednoho z trestných činů, o nichž se řízení vede. *Pozn. SR: použitelnost tohoto právního názoru je omezena na úkony právní pomoci vykonané do 31. srpna 2006, tj. do účinnosti novely advokátního tarifu provedené vyhl. č. 276/2006 Sb.; nynější úprava v § 12 odst. 5 advokátního tarifu stanoví, že při obhajobě v trestním řízení vedeném pro trestné činy spáchané v souběhu náleží advokátovi pouze odměna stanovená pro trestný čin s nejvyšší trestní sazbou.* – **č. 7/2006**

– Jestliže je trestní stíhání po celou dobu vedeno pro jeden skutek kvalifikovaný jako více trestných činů spáchaných v jednočinném souběhu a tato právní kvalifikace je použita i v pravomocném rozsudku, nelze obhájci přiznat mimosmluvní odměnu za trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu podle § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to ani tehdy, když obhájce namítá, že je uvedená právní kvalifikace zjevně chybná a trestné jednání mělo být kvalifikováno jako trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu. *Pozn. SR: viz poznámku k rozhodnutí č. 7/2006.* – **č. 29/2006**

- V rámci rozhodování podle § 151 odst. 3 tr. ř. soud není oprávněn přezkoumávat, zda z hlediska taktiky obhajoby bylo potřebné, aby se obhájce zúčastnil některých úkonů. V této souvislosti jsou předmětem přezkoumání soudem otázky, zda se jednalo o úkony právní služby ve smyslu advokátního tarifu, zda se obhájce zúčastnil úkonů v daném trestním řízení a zda se tyto úkony konaly. – **č. 43/2007**
- Jednoroční prekluzivní lhůta stanovená v § 151 odst. 2 tr. ř. pro uplatnění nároku na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu – vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, počíná obhájci, jehož ustanovení bylo opatřením soudu zrušeno, běžet ode dne, kdy mu toto opatření bylo soudem doručeno. – **č. 59/2007**
- Nechá-li se ustanovený obhájce zastupovat v trestním řízení zástupcem – advokátem, který je plátcem daně z přidané hodnoty, a zaplatí-li tomuto svému zástupci odměnu za zastoupení včetně částky odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je tento zástupce povinen odvést podle zvláštního předpisu, jde o náklady účelně vynaložené v souvislosti s poskytnutím právní služby (§ 13 odst. 1 advokátního tarifu), na jejichž úhradu má ustanovený obhájce nárok. – **č. 5/2008**
- Za poradu s klientem přesahující jednu hodinu náleží obhájci odměna za jeden úkon právní služby bez ohledu na to, jak byla porada dlouhá a o jakou dobu přesáhla stanovenou minimální délku [§ 11 odst. 1 písm. e), f), g) a i) advokátního tarifu]. – **č. 16/2008**
- Protože v ustanovení § 11 odst. 1 písm. k) vyhl. č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve kterém jsou taxativně vypočteny opravné prostředky, u nichž obhájci náleží mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby, není uvedena stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, pak za tento úkon právní služby (tj. podání stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání) náleží odměna jen ve výši jedné poloviny úkonu, neboť se zřetelem na ustanovení § 11 odst. 3 advokátního tarifu jde svou povahou a účelem o úkon nejbližší úkonům právní služby uvedeným v ustanovení § 11 odst. 2 písm. d) advokátního tarifu. – **č. 24/2008**
- Za každé započaté dvě hodiny účasti na jednání před soudem (samostatné úkony právní služby) náleží ustanovenému obhájci, nedohodl-li se s klientem jinak, jedna paušální částka náhrady výdajů [§ 11 odst. 1 písm. g) a § 13 odst. 2 a 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů]. – **č. 31/2008**
- Účast obhájce na slyšení obviněného před rozhodnutím o dalším trvání vazby je nutno považovat za účast na jednání před soudem ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Za tento úkon právní služby tedy náleží odměna obhájci v plné výši. – **č. 34/2008**
- Počátek běhu jednoroční prekluzivní lhůty k uplatnění nároku ustanoveného obhájce na odměnu a náhradu hotových výdajů (§ 151 odst. 2 tr. ř.) nelze bez dalšího spojovat s okamžikem pravomocného skončení trestního stíhání, protože rozhodné je, kdy se obhájce dozvěděl o tom, že jeho povinnost obhajovat skončila. Jestliže se však obhájce nebo jeho zástupce (substitut) zúčastnil veřejného zasedání odvolacího soudu, při němž bylo vyhlášeno rozhodnutí, jímž bylo pravomocně skončeno trestní stíhání, je rozhodný pro běh uvedené

lhůty den konání tohoto veřejného zasedání. Počátek běhu této lhůty však může být modifikován v případě vykonání úkonů právní služby souvisejících s dovolacím řízením, ke kterým obhájce i po zániku jeho zmocnění oprávněně ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. – **č. 22/2009**

- Provede-li obhájce s obviněným poradu [§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu] o tom, zda podá dovolání, má za tento úkon právní služby vzhledem k oprávnění vyplývajícimu z ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů (§ 151 odst. 2 tr. ř.) bez ohledu na to, zda bude dovolání podáno či nikoli. – **č. 29/2009**
- viz **Náklady trestního řízení – č. 56/1992**
- viz **Rehabilitace soudní – č. 45/1992**
- viz **Řízení o stížnosti – č. 19/2002 – II**
- viz **Ustanovený obhájce – č. 57/2009**

Odnětí a přikázání věci

- Důležitými důvody ve smyslu § 25 tr. ř. mohou být především takové okolnosti, které zabezpečují zjištění objektivní pravdy jako hlavní předpoklad spravedlivého rozhodnutí, dále výchovné působení trestního řízení na pachatele i na občany a co nejrychlejší projednání věci. Nelze přehlížet ani požadavek, aby řízení nezpůsobovalo nadměrné náklady (stránka hospodárnosti), tedy požadavek úspornosti nákladů trestního řízení, lze-li jej ovšem dosáhnout při dodržení ostatních zásad trestního řízení. Mezi případy delegace, jež se opírají o požadavek zabezpečení objektivit soudního řízení a spravedlivého rozhodnutí, je nutno zahrnout i případy vyloučení všech soudců příslušného soudu (§ 30 odst. 1 tr. ř.).

Při úvaze, zda v posuzované věci jsou důležité důvody ve smyslu § 25 tr. ř., nelze vycházet jen z jednoho hlediska, nýbrž je nutno hodnotit okolnosti případu ze všech uvedených hledisek ve vzájemné souvislosti.

Uvažovat o důvodech k delegaci je možné teprve tehdy, je-li místní příslušnost soudu, u kterého byla podána obžaloba, nepochybná. – **č. 12/1972**

- V trestních věcech proti mladistvým má postup podle § 295 tr. ř. přednost před postupem podle § 25 tr. ř. Postup ve smyslu § 25 tr. ř. může však přicházet v úvahu při společném řízení proti mladistvému a osobě starší než 18 let (§ 296 tr. ř.). *Pozn. SR: nyní platí speciální úprava obsažená v § 37 až § 39 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.* – **č. 12/1972**

- Ustanovenie § 25 Tr. por. umožňuje, aby najbližší spoločne nadriadený súd z dôležitých dôvodov odňal trestnú vec príslušnému súdu a prikázal ju inému súdu toho istého druhu a stupňa. Podľa tohto ustanovenia možno teda zmeniť len miestnu príslušnosť súdu a nie aj príslušnosť vecnú. Odňatie a prikázanie trestnej veci sa môže uskutočniť v ktoromkoľvek štádiu konania pred súdom, teda aj v odvolacom konaní. Uvedené rozhodnutie zakladá miestnu príslušnosť súdu, ktorému bola trestná vec prikázaná na vykonanie konania, až do jej právoplatného skončenia. – **č. 8/1980**

- Mezi důležité důvody pro odnětí a přikázání věci ve smyslu § 25 tr. ř. patří i vyloučení všech soudců příslušného soudu z rozhodování. – **č. 7/1984**

- Podle § 25 tr. ř. může být z důležitých důvodů věc příslušnému soudu odňata a přikázána jinému soudu téhož druhu a stupně. Nelze tedy věc odejmout

okresnímu soudu a přikázat ji k projednání a rozhodnutí vojenskému soudu, a to ani tehdy, když by jinak byly splněny podmínky pro společné řízení u vojenského soudu. *Pozn. SR: po zrušení vojenské justice se právní názor obsažený v závěru judikátu již neuplatní. – č. 20/1990*

– Rozhodnutí podle § 262 věty druhé tr. ř., aby věc projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu a téhož stupně, je svou povahou odnětím a přikázáním věci, a proto pro tento postup musí být splněny obdobné důležité důvody jako pro postup podle § 25 tr. ř. – **č. 40/1991 – II**

– Je-li podána obžaloba pro trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 tr. zák. k soudu, kde působí soudce, který měl být tímto trestným činem poškozen, jsou dány důležité důvody k tomu, aby věc byla příslušnému soudu odňata a přikázána jinému soudu (§ 25 tr. ř.). *Pozn. SR: právní názor se již neuplatní vůči verbálním útokům vůči osobě soudce, neboť nový tr. zákoník neobsahuje úpravu odpovídající již zrušenému ustanovení § 156 odst. 3 tr. zák. Může však nyní jít např. o násilný útok vůči soudci jako vůči úřední osobě podle § 325 tr. zákoníku. – č. 39/1993*

– Odejme-li nadřízený soud podle § 25 tr. ř. příslušnému soudu takovou trestní věc, která náležela ke dni účinnosti zákona č. 284/1993 Sb. do pravomoci vojenských soudů, může ji přikázat jen soudu, který je uveden v § 5c odst. 1 zákona č. 436/1991 Sb., ve znění zákona č. 284/1993 Sb. *Pozn. SR: s ohledem na zrušení vojenských soudů je judikát nyní použitelný jen omezeně. – č. 3/1994*

– Důvody pro odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř. nelze mechanicky dovozovat z pouhého porovnání počtu útoků spáchaných v obvodu toho kterého soudu ani z počtu tam bydlících svědků. Hledisko hospodárnosti nelze nadřazovat nad požadavek náležitého objasnění věci, který je základním předpokladem pro správné rozhodnutí soudu. – **č. 4/1994**

– Jestliže v době rozhodování soudu, který je nejbližše společně nadřízen příslušnému soudu a soudu, jemuž má být věc postupem podle § 25 tr. ř. přikázána, bylo řízení u příslušného soudu, byť nepravomocně skončeno, pak za této procesní situace nelze návrhu na delegaci vyhovět už proto, že zde není „věc“, kterou by bylo možno příslušnému soudu odejmout. – **č. 33/2001**

– Důvodem k odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř. zpravidla nemůže být skutečnost, že jedním z poškozených je i příslušný okresní soud. Skutečnost, že ve věci vystupuje jako jeden z poškozených také Česká republika – příslušný okresní soud, tedy v širším smyslu zaměstnavatel soudců příslušného soudu, sama o sobě nezakládá takový poměr soudců tohoto soudu k věci, který by jim bránil nestranně rozhodovat. – **č. 33/2007**

– Podle § 7 odst. 2 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, je státní zastupitelství příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Takovou výjimku výslovně stanoví ustanovení § 179 odst. 1 tr. ř., podle kterého je k podání obžaloby a k jejímu zastupování před soudem příslušný státní zástupce vyššího státního zastupitelství, než které u soudu působí, pokud vykonával dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení a věc nepředal nižšímu státnímu zastupitelství.

Výjimka podle § 79 odst. 1 tr. ř. se uplatní i v případě odnětí věci a jejího příkázání podle § 25 tr. ř. mimo obvod soudu, u něhož státní zastupitelství působí. Proto státní zástupce vyššího státního zastupitelství, který podal obžalobu na základě oprávnění vyplývajícího z ustanovení v § 179 odst. 1 tr. ř. k příslušnému soudu a věc nepředal nižšímu státnímu zastupitelství, zastupuje obžalobu v řízení před soudem, jemuž byla věc delegována, i po odnětí věci a jejím příkázání mimo obvod územní působnosti takového vyššího státního zastupitelství. Tento státní zástupce je také oprávněn podat opravné prostředky proti rozhodnutím tohoto soudu. – **č. 26/2009**

– viz **Postoupení věci – č. 12/1972**

– viz **Vyloučení orgánů činných v trestním řízení – č. 40/1991 – I**

Odpor proti trestnímu příkazu

– Oprávněná osoba se po doručení trestního příkazu může výslovně vzdát práva odporu podle analogie § 250 odst. 1 tr. ř. *Pozn. SR: srov. nyní výslovnou úpravu v § 314g odst. 1 poslední věta tr. ř., takže nejde již o analogii, nýbrž o přímou aplikaci zákona.* – **č. 64/1999 – I**

– Pokud se obviněný, jenž je plně způsobilý k právním úkonům, výslovně vzdal práva odporu, nemůže poté podat odpor ani prostřednictvím svého obhájce. V takovém případě obviněným podaný odpor nemá účinky uvedené v § 314g odst. 2 tr. ř. Není-li proti trestnímu příkazu v zákonné lhůtě podán odpor jinou oprávněnou osobou, stane se trestní příkaz pravomocným a vykonatelným. Postup soudu, který v takové věci přesto nařídí hlavní líčení a dokonce vydá rozhodnutí, je v rozporu se zákonem, neboť o podané obžalobě již bylo rozhodnuto pravomocným trestním příkazem. Je-li proti takovému rozhodnutí podán opravný prostředek, je třeba v opravném řízení postupovat podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., popř. podle § 149 odst. 1 tr. ř., tj. napadené rozhodnutí se bez dalšího zruší. – **č. 64/1999 – II**

– Právo podat odpor vůči trestnímu příkazu vzniká již doručením jeho popisu obviněnému, bez ohledu na to, zda je mu nutno doručit překlad trestního příkazu do jeho mateřského jazyka (§ 28 odst. 2 tr. ř.). Ustanovení § 28 odst. 3 tr. ř. má z hlediska počátku běhu a trvání lhůty k podání odporu jen takový význam, že den, kdy byl obviněnému doručen písemný překlad trestního příkazu, je počátkem běhu osmidenní lhůty stanovené k podání odporu proti trestnímu příkazu; dříve totiž tato lhůta nemůže začít běžet. To ovšem nevylučuje možnost podat odpor dříve, tj. před doručením písemného překladu trestního příkazu. Je to obdobná situace, jako když podá obžalovaný odvolání po vyhlášení rozsudku ještě před tím, než mu je doručen rozsudek v písemném vyhotovení. – **č. 36/2004 (s. 234)**

Odoslech a záznam telekomunikačního provozu

– Odoslech a záznam telekomunikačního provozu může nařídít za podmínek ustanovení § 88 odst. 1 a 2 tr. ř. předseda senátu nebo soudce příkazem, který má povahu rozhodnutí svého druhu; nejde o usnesení ve smyslu § 119 odst. 1 tr. ř. ani o opatření. – **č. 23/1996**

– Odposlech a záznam telekomunikačního provozu pro účely trestního řízení je upraven v ustanovení § 88 tr. ř., které připouští i provedení takových úkonů před zahájením trestního stíhání, jde-li o úkony neodkladné či neopakovatel-

né ve smyslu ustanovení § 160 odst. 2 a 4 tr. ř. Jediné podle ustanovení § 88 tr. ř. provedené odposlechy a záznamy o nich jsou v trestním řízení procesně použitelné. Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, provedené podle jiných zákonných norem, např. podle zákona o Policii České republiky (§ 35, § 36 zák. č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) nebo podle celního zákona [§ 37c písm. c) a § 37d zák. č. 13/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů] lze použít pouze k účelu, který jim tyto zákony vymezují, tedy jako prostředek operativní techniky. Na tom nic nemění ani skutečnost, že byly provedeny za okolností, které by jinak byly důvodem pro jejich provedení v trestním řízení jako úkonů neodkladných nebo neopakovatelných. Záznamy o takovém odposlechu, stejně jako jakékoliv jiné operativní materiály, nemohou být zařazovány do procesního spisu. *Pozn. red.: zákonem č. 265/2001 Sb. byly s účinností od 1. ledna 2002 změněny citované zákony o Policii České republiky a celní zákon tak, že již neupravují možnost provádění odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu. Uveřejnění tohoto rozhodnutí za uvedené situace je odůvodněno tím, že i v době nové úpravy bude před soudy projednáváno ještě velké množství případů, ve kterých byly provedeny odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu podle původní právní úpravy.* – **č. 55/2001**

- Předpokladem provedení důkazu záznamem telekomunikačního provozu je sepsání protokolu o tomto úkonu, který musí obsahovat zákonem stanovené podstatné náležitosti (§ 88 odst. 4 tr. ř.), musí tedy splňovat určité formální podmínky. Nedostatek jejich splnění, zejména pokud jde o údaje o místě, čase, způsobu provedení záznamu, jakož i osobě, která záznam pořídila, lze však odstranit, a to i v řízení před soudem, stejným způsobem, tak jako v případě odstranění formálních nedostatků protokolu sepsaného o jakémkoliv jiném úkonu trestního řízení, např. výsledkem osob, které se provedení úkonu zúčastnily, popř. jej provedly, a to v postavení svědka. Takový postup nelze považovat za nepřipustnou manipulaci se záznamy telekomunikačního provozu a nevymyká se ani možnostem soudu, takže věc nevyžaduje další šetření ve smyslu ustanovení § 221 tr. ř. o vrácení věci státnímu zástupci k došetření. Podstatnou náležitostí protokolu o záznamu telekomunikačního provozu je i uvedení údajů o obsahu provedeného záznamu. Z dikce zákona však vyplývá, že podstatnou náležitostí předmětného protokolu není přepis jednotlivých hovorů na provedeném záznamu, ale že postačuje uvedení údajů o čase jednotlivých hovorů, číslech a osobách uživatelů účastnických stanic, tedy o osobách volajících a volaných. – **č. 56/2001**

– viz **Důkaz – č. 14/2003 – I a 19/2004 – II**

Odpovědnost trestní

- Pro nepřičetnost není vyloučena trestní odpovědnost ve smyslu § 12 tr. zák. u pachatele, který spáchal trestný čin v mráкотném stavu, jestliže do tohoto stavu se sám přivedl požitím alkoholických nápojů a jestliže si přitom byl nebo mohl být vědom, že při jeho zdravotním stavu může požití alkoholu tento mráкотný stav vyvolat. *Pozn. SR: nyní srov. § 26 tr. zákoníku.* – **č. 36/1965**
- U trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. se vyžaduje úmyslné zavinění, pro nějž je charakte-

ristický prvek vůle. V rámci zjišťování úmyslu pachatele je proto nutno zkoumat z hledisek intelektuální složky to, jaké porušení nebo ohrožení chráněných zájmů si pachatel představoval, z hlediska volní složky pak nutno zkoumat, co chtěl pachatel svým jednáním způsobit, popř. s jakým následkem byl srozuměn. *Pozn. SR: nyní srov. trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku.* – **č. 11/1967 – II**

– Nepříčetnost způsobená patologickou opilostí nevyklučuje trestnou zodpovědnost pachatele, ak si stav patologické opilosti zavinil aspoň z nevedomej nedbanlivosti (§ 12 ods. 2 Tr. zák.). *Pozn. SR: nyní srov. ustanovení o trestném činu opilství podle § 360 tr. zákoníku.* – **č. 29/1971 – II**

– Trestnost trestného činu rozkrádání majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 Tr. zák. zásadne nie je vylúčená skutočnosťou, že pachateľ má vôči organizácii, ktorej majetok rozkráda, skutočný alebo domnelý nárok na majetkové plnenie. *Pozn. SR: nyní jde o trestní odpovědnost pro trestné činy krádeže, zpronevěry a podvodu podle § 205, § 206 a § 209 tr. zákoníku.* – **č. 3/1972 – VI**

– Při zkoumání odpovědnosti pachatele, který je v konečné fázi alkoholismu, za trestné činy spáchané v opilosti, je nutno rozlišit dvě otázky:

1. schopnost pachatele odolat požívání alkoholických nápojů, tedy otázku míry jeho závislosti na alkoholu, jež má význam pro dobu před požitím alkoholických nápojů a v průběhu jejich požívání;
2. otázku míry jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti v době činu.

První z uvedených dvou otázek je rozhodná pro posouzení, zda se pachatel přivedl do stavu nepřičetnosti zaviněným požitím alkoholických nápojů ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zák. Druhá otázka má význam pro posouzení přičetnosti pachatele a jeho trestní odpovědnosti podle § 12 odst. 1 tr. zák. *Pozn. SR: srov. nyní § 26 tr. zákoníku ve vztahu k § 360 tr. zákoníku o trestném činu opilství.* – **č. 6/1974**

– Druh matky dítěte nemá právní povinnost uloženou zákonem pečovat o dítě družky, jejíž opomenutí by mohlo zakládat trestní odpovědnost za trestněprávně relevantní následek způsobený zanedbáním péče (§ 89 odst. 2 tr. zák.). Taková povinnost by mu mohla vzniknout jen na základě dohody s matkou, a to i konkludentní, popř. na základě jeho předchozího nebezpečného jednání, jehož následky by byl povinen odvrátit nebo jim předejít. Není-li tu takový vztah, nelze činit druhu matky odpovědným za smrt dítěte, která nastala v důsledku opomenutí poskytnout dítěti potřebnou péči a zajistit mu lékařskou pomoc. V takovém případě může být druh odpovědný jen za úmyslné opomenutí obecné povinnosti poskytnout dítěti potřebnou pomoc ve smyslu § 207 odst. 1 tr. zák., kterou má každý. *Pozn. SR: nyní srov. § 112 a § 150 tr. zákoníku.* – **č. 16/1984**

– Jestliže ve skutku není obsaženo jednání ve smyslu trestního práva, tj. konání nebo opomenutí, odpadají další úvahy, zda mezi trestně irrelevantním jednáním pachatele a následkem je příčinná souvislost a zda je dáno zavinění. – **č. 7/1988 – II**

– Pouhý projev ochoty provést za úplatu nedovolené přerušování těhotenství u ženy, která je k takovému zákroku již rozhodnuta, není trestný. – **č. 50/1992 – II**

- Pokud rozhodnutí představovalo akciové společnosti jako kolektivní statutární orgán o určité otázce, která má význam pro naplnění znaků trestného činu, nevylučuje to obecně individuální trestní odpovědnost jednotlivých fyzických osob jako členů takového kolektivního orgánu, kteří se na zmíněném rozhodnutí podíleli, jestliže naplnili svým jednáním všechny znaky konkrétního trestného činu (§ 89 odst. 1 tr. zák.). Konkrétní podíl jednotlivých fyzických osob na takovém rozhodnutí kolektivního orgánu však musí být prokázán. To vyplývá z konstrukce trestní odpovědnosti, jež je založena na individuální trestní odpovědnosti fyzických osob, která vzniká naplněním znaků konkrétního trestného činu, bez ohledu na to, zda k němu popřípadě došlo v rámci činnosti právnické osoby. *Pozn. SR: nyní je problematika upravena v § 111 tr. zákoníku.* – **č. 23/1999 – II**
- viz **Doprava – č. 19/1968 – II**
- viz **Důkaz – č. 19/2004 – II**
- viz **Důležitá povinnost uložená podle zákona – č. 31/1966**
- viz ***In dubio pro reo* – č. 62/1968**
- viz **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – č. 8/2003**
- viz **Nepříčetnost – č. 13/1966**
- viz **Nutná obrana – č. II/1965 a 26/1967**
- viz **Řízení proti mladistvým – č. 65/1971**
- viz **Účastenství – č. 58/1973**

Ohrožení pod vlivem návykové látky (dříve Opilství podle § 201 tr. zák.)

Pozn. SR: nynější skutková podstata trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky v § 274 odst. 1 a 2 tr. zákoníku obsahuje poněkud pozměněné zákoně znaky oproti dřívější úpravě, a tuto skutečnost je třeba mít na zřeteli při aplikaci uváděných rozhodnutí.

- Ze zákonných znaků, zejména z dikce „by mohl ohrozit“ vyplývá, že trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. je spáchán provedením zakázaného jednání, které má obecně nebezpečnou povahu, avšak od obecného nebezpečí ve smyslu ustanovení § 180 (§ 179) tr. zák. se vedle rozsahu ohrožení liší též tím, že nebezpečí chráněným zájmům nemusí konkrétně a bezprostředně hrozit, stačí ještě vzdálená možnost poruchy, daná již tím, že pachatel vykonal určitou činnost. Závěru o naplnění znaků trestného činu podle § 201 tr. zák. proto nebrání ani ta případná skutečnost, že vozidlo bylo v konkrétním případě řízeno jinak než zavadně a ve shodě s požadavky pravidel silničního provozu. Způsob jízdy v konkrétním případě má význam jen jako okolnost spoluurčující stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.). *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku a obecného ohrožení podle § 272 tr. zákoníku. Otázka způsobu jízdy pachatele může být významná zejména pro posouzení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu v rámci kritérií uvedených v ustanovení § 39 odst. 2 tr. zákoníku při ukládání trestů.* – **č. I/1966**
- Z ustanovení § 201 tr. zák. dále vyplývá, že zákon má na mysli pouze výkon takového zaměstnání nebo jiné činnosti, jejichž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a pohotovost, přičemž i menší oslabení těchto schopností vyvolává možnost ohrožení chráněných zájmů určitého rozsahu a inten-

zity (ohrožení života nebo zdraví lidí, tj. více osob, nebo možnost vzniku značné škody na majetku). Jako typickou činnost v tomto smyslu uvádí důvodová zpráva k citovanému ustanovení řízení motorového vozidla, které vyžaduje schopnost správných a včasných vjemů a pohotových reakcí na situaci vznikající v dopravním provozu. Řízení motorového vozidla řidičem, který požil určité množství alkoholu, je nutno považovat za činnost ve smyslu ustanovení § 201 tr. zák., poněvadž možnost ohrožení chráněných zájmů vyplývá již z povahy vozidla, které svou hmotností a motorickou silou může způsobit závažné destrukční účinky; právě tato povaha motorových vozidel způsobuje, že následky dopravních nehod v silničním provozu jsou zpravidla závažné, přičemž je jim úměrná i zákonem předpokládaná intenzita ohrožení. *Pozn. SR: nyní srov. § 274 tr. zákoníku. – č. I/1966*

- Ohrožení naznačené intenzitou naproti tomu obecně nevyplývá z jízdy podnapilého cyklisty, jehož vozidlo bez motorické síly a v důsledku své konstrukce i hmotnosti nemá značnější kinetickou energii. Toto ohrožení sice může za určitých okolností vzniknout, avšak v takovém případě vyplývá jen z dané konkrétní situace, nikoli ze samotné povahy vozidla a jízdy na něm v podnapilém stavu; nebezpečnou situaci v tomto smyslu může v konkrétním případě vytvořit podnapilá osoba i jinou činností, např. tažením vozíku, přenášením břemene nebo i závadnou chůzí. Trestní postih i takových případů, při nichž dojde k pouhému ohrožení, by přesahoval záměr zákona; jednání osoby, jedoucí po požití alkoholického nápoje na jízdním kole, nelze proto považovat za „činnost“ ve smyslu § 201 tr. zák. Závěr, že jízda na jízdním kole není činností ve smyslu § 201 tr. zák., vylučuje i takový postup, při němž je trestní postih zaměřován na případy, v nichž ze zvláštních okolností jízdy na jízdním kole (např. jízda frekventovanými místy nebo současné porušení dalších pravidel silničního provozu) lze dovodit vznik konkrétního ohrožení ostatních uživatelů silničního provozu. Přestože možnost takového postupu teoreticky připouštělo i rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci 6 Tz 20/65, je po zaujetí odchylného stanoviska v pozdějších rozhodnutích 6 Tz 48/65 a 6 Tz 49/65 třeba takový postup považovat zásadně za vyloučený, a to důsledně i v případech, kde dojde zaviněním cyklisty ke vzniku poruchy vykazující znaky ně kterého poruchového trestného činu (§ 223 a § 224 tr. zák.); v takových případech bude třeba skutek posoudit podle povahy následků jen jako poruchový trestný čin, tedy nikoli v souběhu s trestným činem podle § 201 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o rozlišení trestných činů podle § 274 tr. zákoníku a podle § 143, § 147 a § 148 tr. zákoníku. – č. I/1966 (stejně č. 1/1966)*
- Jízdu na tandemu motocyklu nelze považovat za činnost ve smyslu § 201 tr. zák.

Situace tandemisty se vzhledem k povaze jednostopého vozidla sice poněkud liší od situace osoby dopravované ve vícecestném vozidle (např. automobilu), zejména omezením volnosti pohybů a jistými nároky na udržování rovnováhy, přesto však jde v podstatě o činnost víceméně pasívní, nevyžadující ani zvláštních znalostí nebo psychických či fyzických schopností. To plyne i z toho, že jedinou podmínkou pro jízdu na druhém sedle motocyklu je podle § 25 odst. 3 vyhl. č. 141/1960 Sb. věk vyšší než 7 let; jinak pro tandemistu platí jen

základní pravidlo uvedené v § 1 cit. vyhl., zavazující obecně všechny účastníky silničního provozu včetně chodců. Tandemista sice může svým chováním řízení motocyklu ovlivnit, a tak – stejně jako např. chodec – způsobit dopravní nehodu, avšak na vlastním řízení vozidla se nijak aktivně nepodílí. Za jeho chování – jak plyne z ustanovení § 25 odst. 1 cit. vyhl. – je v plném rozsahu odpovědný řidič motocyklu. *Pozn. SR: srov. nyní § 48 a násl. zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, a § 274 tr. zákoníku. – č. I/1966 (stejně č. 59/1965)*

- Aj riadenie povožu podnapilým kočišom na verejnej vozovke možno za určitých okolností považovať za činnosť, pri ktorej by mohol byť ohrozený život alebo zdravie ľudí alebo spôsobená značná škoda na majetku (§ 201 tr. zák.). *Pozn. SR: nyní jde o § 274 tr. zákoníku. – č. 13/1967*
- Trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák. je deliktom ohrozovacím, ktorý je spáchaný už vyvolaním možnosti vzniku následkov, ktoré má na zreteli toto ustanovenie, pričom jeho znakom nie je priama hrozba poruchy chráneného záujmu. Záonné znaky trestného činu opilstva podľa § 201 Tr. zák. sú preto splnené už začatím jazdy s motorovým vozidlom, ktoré kladie na vodiča zvláštne nároky a ktoré svojím charakterom (hmotnosť vozidla a jeho rýchlosť) vytvára i pri menšom oslabení psychických a fyzických funkcií vodiča možnosť vzniku tohto ohrozenia. *Pozn. SR: nyní jde o § 274 tr. zákoníku. – č. 20/1967*
- Ak lekár vykonáva liečebnú starostlivosť v opitom stave, možno jeho výkon považovať za činnosť, pri ktorej by mohol byť ohrozený život alebo zdravie ľudí (§ 201 Tr. zák.). *Pozn. SR: nyní jde o § 274 tr. zákoníku. – č. 31/1979*
- Ak vedie páchatel motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu v čase, keď mu bolo vedenie motorových vozidiel zakázané právoplatným rozsudkom, naplnia znaky trestného činu opilstva podľa § 201 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 7 písm. b) zák. č. 150/1969 Zb. *Pozn. SR: nyní jde o jednočinný souběh trestného činu podle § 274 tr. zákoníku s trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. – č. 50/1981*
- Jestliže průvodčí vlaku vykonává své zaměstnání po požití alkoholických nápojů, dopouští se trestného činu opilství podle § 201 tr. zák., protože výkon služby průvodčího vlaku pod vlivem alkoholických nápojů je činností, při níž by mohl být ohrožen život nebo zdraví lidí nebo způsobena značná škoda na majetku. Jestliže průvodčí vlaku nastoupil do služby v podnapilém stavu, ale ještě nezačal vykonávat činnost průvodčího, je třeba jeho jednání posoudit jako pokus trestného činu opilství podle § 8 odst. 1, § 201 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o § 274 odst. 1 tr. zákoníku, resp. pokus tohoto trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 40/1982*
- Ve věcech, kde bylo u řidiče zjištěno, že měl v době řízení menší množství alkoholu v krvi než 1 promile, je vždy nutno prokázat, že jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla skutečně snížena v rozsahu, jaký předpokládá ustanovení § 201 tr. zák. Tento závěr nelze dovodit jen ze samotné skutečnosti, že jízda byla vykonána za zvýšených nároků na schopnosti řidiče. Důkazem o míře ovlivnění obviněného alkoholem a snížení jeho řidičských schopností

mohou být např. svědecké výpovědi spolupojedzců, příslušníků VB (*nyní Policie ČR*) a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi o chování obviněného, event. i o způsobu jeho jízdy apod. *Pozn. SR: nyní jde o § 274 tr. zákoníku. – č. 36/1984 (s. 196–197)*

– Vojenské soudy považují za trestný čin jednání řidiče motorového vozidla v takovém stupni opojení alkoholem v době jízdy, kdy jde zpravidla nejméně o jedno promile alkoholu v jeho krvi. V konkrétních případech závěru o naplnění zákonných znaků trestného činu opilství podle § 201 tr. zák. nebrání okolnost, že u řidiče byla zjištěna v době řízení nižší hladina alkoholu v krvi než jedno promile, jestliže je prokázáno, že jeho schopnosti řídit motorové vozidlo i při této nižší hladině alkoholu v krvi byly sníženy v rozsahu, jaký předpokládá toto ustanovení trestního zákona. Správně přitom vojenské soudy za dokonaný trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. nepovažují pouhé startování motorového vozidla, ale teprve jízdu s motorovým vozidlem. *Pozn. SR: nyní jde o § 274 tr. zákoníku. – č. 12/1985 (s. 141)*

– Jestliže řidič motorového vozidla, který požil alkoholický nápoj a pak řídil motorové vozidlo, ale jeho schopnosti k řízení v době, kdy je kontrolován hlídkou VB (*nyní Policie ČR*), nejsou natolik sníženy, jak předpokládá § 201 tr. zák., má v úmyslu v jízdě pokračovat i poté, kdy tomu tak bude, dopouští se pokusu trestného činu opilství podle § 8 odst. 1, § 201 tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o pokus trestného činu podle § 21 odst. 1 k § 274 odst. 1 tr. zákoníku. – č. 25/1988 – I*

– Z hlediska naplnění znaku způsobení větší škody na cizím majetku ve smyslu § 201 písm. d) tr. zák. o trestném činu ohrožení pod vlivem návykové látky je nerozhodné, že s věcí z takového majetku, která byla poškozena (např. osobním automobilem), nakládal pachatel v době činu oprávněně. *Pozn. SR: nyní jde o § 274 odst. 1 a odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. – č. 21/1993*

– Jednočinný souběh trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. je vyloučen. Skutek se posoudí jen podle ustanovení § 201 písm. d) tr. zák. *Pozn. SR: nyní jde o vyloučení souběhu trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 tr. zákoníku. – č. 50/1994*

– Jestliže je u řidiče motorového vozidla zjištěno, že v době jízdy měl nejméně jedno promile alkoholu v krvi, pak je v důsledku toho vždy vyloučena jeho způsobilost řídit motorové vozidlo.

Závěr o naplnění zákonných znaků trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1 tr. zák. je možný též tehdy, jeli v konkrétním případě zjištěno, že i menší množství alkoholu v krvi řidiče blíží se hranici jednoho promile vylučovalo jeho způsobilost řídit motorové vozidlo (srov. **č. 12/1985 Sb. rozh. tr., s. 141**).

V takových případech mohou být důkazem o míře ovlivnění řidiče alkoholem a o vyloučení jeho způsobilosti řídit motorové vozidlo např. svědecké výpovědi spolupojedzců, zasahujících policistů a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi jiných osob o chování řidiče, eventuálně o jeho způsobu jízdy. *Pozn. SR: nyní jde o § 274 tr. zákoníku. – č. 26/2008*